204 3 E 23

Noce

Digitized by Google

R. BIBL. NAZ. V. E. II
DONO
LEONARDI
AESCULAPIUS
ROMA

Digitized by Google

2 H. 3. t. 23

RICHARDI MORTON,

Med. Doct. R. Coll. Lond. Soc, & Cenſ.

OPERA MEDICA,

IN

TRES TOMOS DISTRIBUTA.

I. DE PHTHISI.
II. DE MORBIS Univerſal. Acutis.
III. DE FEBRIBUS Inflammatoriis.

Editio ultima Emendatior.

EXCELLENTISS.MO DOMINO

ANTONIO MASTINI

Medicorum Coryphæo Præſtantiſſimo.

DICATA.

ad uso di me
D. Michele Donati di Modena

VENETIIS, M. DC. XCVI.

Typis Hieronymi Albrizzi.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegio.

[redacted]

Digitized by Google

EXCELLENTISSIME
ET
PRÆSTANTISSIME VIR.

NON fuit ſanè cur tacitus diù mecum agitarem cuinam ampliſsima tanti viri, quem præ manibus habeo monumenta dicarentur. Vltrò ſiquidem tibi Mortonus occurrit, qui te unum videbatur expoſcere patronum eo dignum cliente, cujus fama ſemotiſsimas emenſa regiones orbem in plauſus univerſum hactenus ſollicitavit; mi-

Digitized by Google

ratus etenim in te cuncta quibus ipſe mortalium admirationem rapuit non dubitaui profectò quin facilè te ſibi tutelarium experiretur. Abſit tamen ut ipſe dumtaxat nominis tui magnitudinem deprehendat; deprehendit etenim urbs univerſa, quæ toties in conclamata civium valetudine eos letho jam impendenti obſtupuit ereptos, quibus communes dudum lacrymæ parentaverant, dum eorum incolumitas optari quidem, ſed vix ſperari poſse videbatur. Hanc ergo tibi provinciam fata deſtinarunt, ut rixantium elementorum injurias avertas, ingruentium morborum vires aut frangas, aut eludas, mortiſque audaciam noſtris tamdiù calamitatibus obfirmatam ad deſperationem affligas, intelligentibus interim nobis majora te unum agere poſſe, quàm cæteris concipere liceat. Acceptos tot ideo cives tibi Reſpublica refert, quot tuis à beneficÿs vitam in diem auſpicantur, patriæ, ſibi, tuiſque ipſis iterum beneficÿs citra fabulam, non citra penemiraculum redditi. Hoc ſapientiſsimæ profectò adſcribendum ſolertiæ, qua ſingula morborum latibula ſcrutando non deficis, ut impune nullibi ſubrepant; arcanoſque naturæ receſsus

adeò

Digitized by Google

adeo tibi recludit ut te dignam reddideris tunc tantum Medicinam, cum ad gloriæ faſtigium evectam Medicus ipſam auxiſti: Illud verò congenitæ quâ polles humanitatis eſt, quod ad beneficia ea celeritate præſto ſis, ut plerumque prius exorentur, quam rogentur. Ex hoc igitur humanitatis officio non minus Mortonum quam me tuo ſatis arbitror commendatum patrocinio, dum interim mea id unicè vota optabunt ut anni tui vel annos Neſtoris antevertant, nec enim noſtros licet eſſe ſollicitos, cum ad communem ſufficiat ſalutem ut valeas.

Devotiſs. & Obſequentiſs. Servus
Hieronymus Albrizzi.

AD
LECTOREM.

QUandoquidem multis retrò abhinc annis, à legendis libris, reluctanti licet animo, totus abſtinuerim, animumque meum ad contemplandum tàm ſanum quam morbidum ipſius *Naturæ* ſtatum ſedulus applicuerim, (qua de cauſa non ſolùm manus pro virili medicas languidis Corporibus adhibendi, verùm etiam *Defunctorum Cadavera* introſpiciendi quàm-ſæpiſſime anſam arripui) Operæ pretium duxi quotidie, horis licet ſucciſivis, *Obſervationes*, meas à quamplurimis Acutis, Chroniciſque Affectibus collectas ſcriptis mandare, atque in unum quaſi *Penum* deponere, quo veram Morborum Ideam], atque ex ipſa αὐτοψία petitam altiùs menti meæ imprimerem, atque adeò etiam *Indicationes*, & *Curandi Methodum* certiores, atque compertiores mihi ipſi redderem. Exiſto quidem *Promptuario* (Candide Lector, Talem enim te fidenter appello) iſtæ meæ, quales, quales exercitationes depromptæ ſunt, atque etiam *Præſtantiſſimorum Medicorum* ſuaſu, & hortatu (an verò rectè id fecerim, aliorum ſit judicium) *Tipis Publicis Mandata*. Fateor

qui-

Digitized by Google

quidem horum Eruditiſſimorum Virorum (quos ſummo honore, jure merito, ſemper proſequutus fueram) conſiliis atque monitis me eò lubentiùs paruiſſe, quo præter conſuetum mihi pudorem, atque etiàm ſegnitiam, adeò impar viribus meis opus ſuſciperem, quòd in *Herculei*, & *populantis* hujuſce *Morbi Ætiologia*, longo uſu, & experientia edoctus, omnes *Veteres Medicos* craſſe allucinatos viderem; Quo factum eſt ut Priſcorum curativæ Indicationes (nimis acriter à quibuſdam Practicis etiamnùm defenſæ) non potuerint non multùm à vero ſcopo aberrare, vel ſaltem aliquali correctione indigere, quo fœliciori methodo accuratiùs quadrare poſſint. Quod quidem facili negotio effici poteſt conſpirante vel exercitatiſſimorum Medicorum jam viventium Teſſera, qui ſicuti pene innumeris præclare nuper inventis hujus Morbi Ætiologiam corrigere poſſint; ita etiam Unitis Conſiliis, pariter atque experimentis commodiorem curandi Methodum inſtituere valeant: Quo iſte Morbus in Artis noſtræ opprobrium non ampliùs Herculeus audiat. Quod autem ad me attinet, præclarum hoc opus auſus ſum tentare, quo Tironibus atque minùs Exercitatis facem præferrem, quoque magis expertos Artis noſtræ Heroas ad perficiendum hoc opus exemplo meo ſtimularem. Antiquos autem Medicos re ipſa in Phthiſeos Ætiologia Claſſe, ſi non etiam ominosè allucinatos eſſe vel exinde conſtare poſſit, quòd hujus Morbi fomitem in ipſo *Cerebro* congeſtum ſatis inſulsè ſomniarint, ac ſi inde, *Catarrhi* ritu, ſanguinis Lympha neſcio quo pacto, vel qua via excreta perpetuò in ſubjectos pulmones diſtillando irrueret, atque inibi perpetuam etiam tuſſim excitando eos tandem fataliter corrumperet: Quùm jam totius mali fomitem in ipſius affectæ partis Gremio, *Bronchiali ſcilicet Pulmonum Fiſtula*, atque *Veſiculis* deliteſcere vel ipſi *αὐτοψία* ſatis conſtet: Cùm *ſeroſa Colluviei copia* per tuſſim continuò rejecta non aliundè quàm ex ipſa jam *Colliqueſcentis* ſanguinis maſſa per glanduloſam *Fiſtulæ Bronchialis* tunicam excernatur: Quin & *Tubercula* per Pulmonum Paren-

chyma hic inde diſperſa, quæ ſeriùs, vel citiùs inflammata; atque exulcerata funeſtam Phthiſin tandem inducunt, nihil aliud ſunt quàm *Glanduloſa* tunicæ *Veſicularum Pulmonarium* quædam *Intumeſcentia* à ſero copioſè nimis inibi ſecreto, ibidemque coagulato efformatæ. Neque quidem minùs à Priſcis Medicis erratum videtur, ubi uno ore omnes *Phthiſin* tanquam *Primarium* atque *Unicum* Morbum, & ab iiſdem cauſis ſemper ortum ſuum ducentem, eamdemque curandi methodum ubique indicantem venditare ſolent: Quùm revera vel cuivis in hoc Morbo Curando Mediocriter Verſato (modò ipſam rem ſeriò ſecum perpendat) facile conſtare poſſit eum eſſe magis *Secundarium*, & *Symptomaticum* à *Scorbuto*, *Aſthmate*, *Strumoſo Affectu*, *Hæmoptoe*, *Lue Venerea*, *Chloroſi*, *Ictero*, *Ulceribus*, *Febribus*, *Morbillis*, *Variolis*, *Melancholia*, atque aliis ejuſmodi Morbis provenientem. Atque inde fit, quòd ſicuti unà eademque ſimplici Methodo ejus Curatio iniri non poteſt, ita vix unquam, niſi habito priùs ſpeciali ad primarium Morbum reſpectu, cum fœlici ſucceſſu perficitur. Quo nomine plures vel ſub ipſius *Medici* manu periere, quòd non ſatis tempeſtivè opem petiiſſent; vel Præcedente Morbo *Phthiſeos* Parente non ſatis accuratè perſpecto, Remedia ipſis minùs apta exhibita fuerant. Meam quidem Teſſeram, minutulam licet, multo tamen uſu comprobatam ad enormem hunc errorem corrigendum habes (Candide Lector) Primo, & Tertio Tractatus hujus Libro comprehenſam, quam quidem æquo animo accipias rogo.

Eſt vehementer etiam exoptandum; quin & ſæculo hoc præ cæteris omnibus Arti noſtræ maximè propitio, & faventi ob varia, & eximia à Clariſſimis viris indies reperta, iiſque vel ipſis oculis palam demonſtrata jure merito expectandum, uti præſtantiſſimorum Virorum opera, & conſiliis, Cæterorum Morborum, æque ac ipſius Phthiſeos *Elumbis* adhuc *Ætiologia* meliùs adornetur, & clariori luce ponatur: Quo tandem Curativæ Indicationes magis aptæ, atque proſperæ deduci poſſint, atque inde magis certa, atque exculta Me-

thodus

thodus ſagáci Medicorum Induſtria in egregium Ægrotantium levamen & ſolatium ſtabiliatur. Neque (mea quidem ſententia) tàm novis quibuſdam quæſitis *Arcanis* pro *Omnipotentibus* vulgò habitis, quàm correctis Morborum Indicationibus Artis noſtræ *Pomaria* promovenda ſunt. Siquidem Remediorum cuivis ſanativæ intentioni ſatisfacientium ſatis ſuperque eſt; modò Virtute eorum ſatis bene intelligantur, & ſagacitate Medici, juſta, & tuta methodo adminiſtrentur. Ætiologiam quidem, atque ex ea deſumptæ Indicationes videntur mihi maximè in Arte noſtra claudicare, Quippe jam variis titulis unus idemque morbus inſigniri ſolet, ubi tamen eadem eſt Morbi Cauſa, Indicationes etiam eædem, atque eadem Symptomata, ſolo gradu diſtincta (quod quidem in *Peripneumonia*, & *Pleuritide* ſatis clarè conſpicitur, etiam in *Comate Claro*. *Lethargo*, *Apoplexia*, cæteriſque ſoporoſis Affectibus, necnon in *Convulſionibus*, *Epilepſiis*, reliquiſque ſpaſmodicis morbis hactenùs nullis nominibus deſignatis ſatis conſtat:) Ita multò etiam frequentiùs in ipſius Medicinæ opprobrium, æque ac in Ægrotantium ſummum damnum (quod vel in ipſa *Phthiſi*, de qua jam dicturi ſumus, ſatis evidenter apparet) plurimos variantes morbos (qui cùm à diverſis Cauſis originem ſuam ducunt, ità admodùm diverſis ſymptomatis ſtipati æque diverſas Indicationes ſubminiſtrant, methodumque Curandi, quo tandem optatus eventus attingi poſſit, æque differentem requirunt) ſub uno generali Titulo, pleriſque Medicorum ſcriptis, comprehenſos, atque uni, eidemque Methodo accommodatos paſſim reperimus. Quùm vel penè dejerare poſſim neminem quantùmvis generali hac ſcientia inſtructum atque verſatum cum ſucceſſu fælici artem ſuam exercere poſſe, donec vel Ingenii ſui ſingulari acumine fretus, vel multo etiam uſu inſtructus; ex natura ipſius rei; pro diverſitate ſcilicet Cauſarum, Symptomatum, atque ſpecialium indo deſumptarum Indicationum diſtinctiorem Morborum Ideam ſibi ipſe formaverit, & perſpectam habuerit. Atque inde fit, quòd nulla alia Ars præter Medicinalem adeò longo uſu, at-

que

que experientia indigeat, neque ulli quidem Scriptores eam reipſa promoverunt, præter practicos illos *Obſervatores*, qui Morborum naturam fideliter, & ad vivum (ſicuti res ipſa comparebat) deſcripſerunt: Quæ quidem ſcribendi ſummè neceſſaria ratio jam planè exoleviſſe videtur, idque (pro pudor) in ſæculo callentiſſimo, atque ſcientiſſimo, adeoque huic rei præ prioribus omnibus longè accommodatiori. Quoties ſeriò mecum perpendo quot, quantaque ſtadia pari compendio, atque fœlicitate, *Medicinalis* noſtra *Ars* tàm in *Phyſiologia* & *Anatomia*, quàm in *Chymia*, cæteriſque Iatricæ ancillantibus Artibus, noſtris temporibus, emenſa fuerit, adeò ut *Ætiologica* & *Phyſica* pari univerſalem penè mutationem facilè ſubire poſſit, neque ampliùs vagis, & incertis conjecturis, precariis Poſtulatis, vel fallaci verborum ambage irretita maneat, verùm veras Morborum cauſas, atque Symptomata tanquam ſolis radiis deſcripta, & Mathematica ratione demonſtrata ob omnium fere oculos ponat, non poſſum ſatis mirari ipſam etiam *Medicinæ* praxin non pari paſſu cum ejus Theoria gradum ſuum promoviſſe: Præſertim verò Priſcorum Indicationes, Methodumque Curandi falſis Antiquorum Theorematis innixam etiam hodie inter plurimos Medicos obtinere: Quo factum eſt ut *Eraſiſtratus* in *Fontanelli* quinto *Dialogo* Mortuorum Priſcor. cum recentibus non minùs verè, quam ſarcaſticè *Harvejo* Magno reponeret, *Vos magis eſtis Phyſici, at peritiores inde Medicos evaſiſſe inficior, Ægros enim eodem ac vos ſucceſſu ſanavimus*. Quo nomine jure incuſanda venit, imò etiam acriter corripienda experientiſſimorum illorum Medicorum *Ignavia*: (ne quid duriùs dicam) quos ingentem illum in Practica Medicinæ parte multo uſu atque labore comparatum Theſaurum tanquam intumulare quotidie cernimus. Cùm ſedula Iuniorum induſtria (huic penſo ob experientiæ ſcilicet defectum imparium) Phyſiologica, & Theoretica Artis noſtræ pars tàm multis Paraſangis Practicam præcurrerit.

Atque ideò (ſi tanti Viri præconiis par eſſem) *Syndenhamii* noſtri nomen ad Aſtra Eveherem, atque eum illuſtre

Exem-

Digitized by Google

Exemplum Omnibus Artis Medicæ praxi verſatiſſimis proponerem: Siquidem hic Vir, provectiori ætate, ubi nativa ejus (qua multùm pollet) ſagacitas longo jam uſu, atque experientia limata eſt, nunquam ceſſat, verùm ipſam Artis ſanandi Practicam partem doctiſſimis ſuis ſcriptis in maximum tàm Ægrotantium, quàm ipſius Medicinalis Artis Commodum promovet, & illuſtrat.

Quod autem ad noſtras *Exercitationes* jam prælo miſſas attinet, hoc tantùm monere lubet. Quandoquidem ſc. tàm ex ipſa rerum natura, quàm ex *αὐτοψία* propria genuinam *Phthiſeos* Ideam, facta, qua potui diligenti tùm Symptomatum Ægrotantium obſervatione, cùm Corporum ex hoc Morbo defunctorum inſpectione, ad vivum (ut dici ſolet) delineare conſtituerim, quo minùs cuivis Hypotheſi, ſeu Præjudicatæ opinioni inſervire cogerer, proinde operæ pretium duxi unam vel alteram *Multiformis* hujus Morbi Hiſtoriam ſingulis titulis ſubnectere, atque eas fideliter narrare: Non illas quidem ſolùm, quas fœlix aliquis Eventus comprobaſſet, verùm eas præſertim, quæ ob aliqua vehementiora in iis deſcripta Symptomata, vel ob Methodum Curationis fœlicem quidem, verùm minùs uſitatam, vel denique ob ſingulare aliquod *Phænomenon* in apertis Cadaveribus repertum lucis aliquid afferre potuerint, quo fœliciùs ad ipſius Morbi clariorem atque magis diſtinctam Ideam in animo formandam, vel ad Curationis Methodum quadantenùs novam inſtituendam, vel denique ad ſymptomatis alicujus maximè urgentis relevationē instructi ſimus.

Hiſtorias iſtas ſumma cum fidelitate recenſere, pro virili, conatus ſum, utut in minutalis quibuſdam circunſtantis memoria jam multis rebus obruta, atque fatigata labi contigerit; Verùm in his referendis varia quadam libertate uſus ſum Siquidem nunc quidem, etſi rariùs, fuſiori quodam ſtylo, idque Methodum Curationis, diarii more, referens, quo aliquorum curioſitati indulgerem; etſi utplurimùm generalia quædam Methodi Capita, idque ſuccinctim, innuere decrevi, ne vel nimius Lectori fierem, vel ſacra Artis Myſteria jamdudùm nimis proſtituta propalare viderer.

Digitized by Google

Ad Lectorem.

Quod ad ſtylum harum Lucubrationum áttínet, non ſum inſcius (Candide Lector) eum venia tua plurimùm indigere, quin & eam à te rogo, expecto. Raptim, & ſucceſſivis horis totum hoc opus è fractis, & diſperſis Schedulis compilatum eſt. Quare æqui, & boni Conſule, & Vale.

Elen-

Digitized by Google

Noi Riformatori dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la fede di reviſione, & approbatione del P. F. Antonio Leoni Inquiſitore nel Libro Intitolato: *Richardi Morton Opera Medica in tres Tomos diſtributa*, non vi eſſere cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per atteſtato del Segretario noſtro contro Prencipi, e buoni coſtumi, concedemo licenza, che poſſi eſser Stampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle publiche Librarie di Venetia, & Padova.

Dat. li 19. Aprile 1695.

(*Ferigo Marcello Proc. Riſ.*
(*Aſcanio Giuſtiniani ſecondo Cav. Riſ.*
(

Agoſtino Gadaldini Seg.

Elen-

Digitized by Google

Elenchus Librorum, & Capitum.

LIB. I. De Phthiſi in genere, & ſpeciatim de Phthiſi à toto habitu Corporis, ſeu Atropia. *Pag.* 1.

CAP. I. De Phthiſi Nervoſa. 2
CAP. II. De Phtiſi ex Inanitione Orta. 5
CAP. III. De Tabe ab Hæmorrhagia. 6.
CAP. IV. De Tabe à Gonorrhea ſimplici, & fluore albo. 8
CAP. V. De Tabe ab Apoſtematibus & Ulceribus amplis orta. 9.
CAP. VI. De Tabe Nutricum à lactatione nimia. 13
CAP. VII De Tabe à Dyſentheria, & Diarrhœa. 15
CAP. VIII. De Tabe à Diabete ſeu nimio fluxu Urinæ. 16
CAP. IX. De Tabe à Salivatione orta. 18
CAP. X. De Tabe ab Hydrope orta. 19
CAP. XI. De Tabe à ſudoribus immenſis orta. 21
Appendix ad Lib. primum. 23

LIB. II. Phthiſiologiæ. De Phthiſi Pulmonari Originali. *Pag.* 26.

CAP. I De Cauſis Phthiſeos Pulmonaris Originalis. 26.
CAP. II De Gradibus, & ſignis præſagientibus Phthiſim Pulmonarem Origenariam una cum Indicationibus Prophylacticis. 28.
CAP. III. De ſignis Diagnoſticis, & Pathognomonicis Phthiſeos Pulmonaris Incipientis. 34
CAP. IV. De ſignis Pathognomicis Phthiſeos Pulmonaris confirmatæ. 42
CAP. V. De Differentiis Phthiſeos Pulmonaris Originalis. 48.
CAP. VI. De Prognoſticis Phthiſeos Pulmonaris Originalis. 50.
CAP. VII. De Indicationibus Curativis Phthiſeos Pulmonaris Originalis. 53
CAP. VIII. De Methodo Curationis Phtiſeos Pulmonaris Originalis. 57
CAP. IX. De Curatione Phithiſeos in ſecundo ejus ſtadio ubi ſcilicet Tubercula primum Pulmonibus naſcantur. 64
CAP. X. De Curatione Phthiſeos Pulmonaris Originalis in Tertio ejus ſtatu ubi ſcilicet à Tuberculorum exulceratione ad Maraſmum deventum eſt. 71
CAP. XI. De relevatione Symptomatum Phthiſeos in tertio ejus ſtatu. 75

Phthi-

Phthiſiologiæ LIB. Tertius, De Phthiſi Pulmonari Symptomatica. 79

Cap. I. De Phthiſi Scrophuloſa. 80
Cap. II. De Phthiſi Scorbutica. 84
Cap. III. De Phthiſi Aſthmatica. 88
Cap. IV. De Phthiſi à Melancholia, ut etiam ab Hyſterica, & Hypochondriaca affectione orta. 90
Cap. V. De Phthiſi ab Hæmoptoe orta. 94
Cap. VI. De Phthiſi à Calculis in Pulmonibus generatis, atque aliis ab extra in eos demiſſis, ut etiam à Calculo Renum, & Veſicæ orta. 99
Cap. VII. De Phthiſi à lue Venerea orta. 104
Cap. VIII. De Phthiſi à Suppreſſione GonorrhϾ virulentæ, Fluxus Ulcerum veterum, præcipuè verò Fiſtuloſorum in Ano, atque Ulcerum Scrophuloſorum, Fontanellarum, & Fluoris Albi orta. 106
Cap. IX. De Phthiſi à Choloroſi, & Supreſſione Menſtruarum Purgationum orta. 107
Cap. X. De Phthiſi à Peripneumonia, & Pleuritide orta. 109
Cap. XI. De Phthiſi ab Arthridite, & Rheumatiſmo orta. 115
Cap. XII. De Phthiſi Pulmonari orta à Febribus, præcipuè Crapuloſis, Scarlatinis, & Intermittentibus, ut etiam à Variolis, & Morbillis. 122
Cap. XIII. De Phthiſi Icteritia, ſive Hepatica. 127
Cap. XIV. De Phthiſi ab Ulceribus internis orta. 141

RICHARDUS MORTON M.D.
Colleg: Med: Lond: Soc.

Digitized by Google

PHTHISIOLOGIÆ

LIBER PRIMUS.

De Phthiſi in genere, & Speciatim de Phthiſi à toto habitu Corporis, ſeu Atrophia, eaque vel Nervoſa, vel ex Inanitione Orta.

QUO Schema totius operis uno intuitu oculis ſubjiciatur, lubet hic more exordii præfari deſcriptionem, & diſtributionem *ſubjecti* de quo jam tractaturi ſumus, quo quaſi *Ariadnes* filo facilè & tutò in penetralia ædificii ducamur.

Phthiſis in genere eſt Conſumptio Partium Corporis muſculoſarum à ſubtractione, vel colliquatione fluidorum orta eaque vel cum vel ſine febre; eſtque vel originalis, vel ſymptomatica.

Phthiſis Originalis eſt quæ merè à morbida diatheſi Sanguinis, vel Spirituum animalium in genere nervoſo, & fibroſo hoſpitantium ortum habet, non autem à morbo aliquo formato præcedenti. Cujus duæ ſunt ſpecies, Atrophia ſcil. & Phthiſis Pulmonaris.

Atrophia eſt conſumptio univerſalis à toto habitu Corporis, non autem à Pulmonum, vel cujuſcunque alterius Viſceris defectu morbido orta, & ſine aliqua febre notatu digna, eſtque Nervoſa, vel ex Inanitione orta.

Atrophia ſeu *Phthiſis Nervoſa* eſt, quæ à morbido ſtatu ſpirituum, & à tono nervorum everſo oritur; unde ſicut languor & Conſumptio univerſalis in habitu Corporis ob deficientem aſſimilationem ſucci nutritii tandem provenit, ita ab initio ipſo morbi oboriuntur Inappetentia, & difficilis digeſtio in ventriculo, ob imperfectam fermentationem, & volatilizationem Chyli. Quæ quidem Species Atrophiæ in claſſe funeſtorum Scorbuti Symptomatum non immeritò locum vendicare poſſit.

Atrophia ex Inanitione eſt quæ à præter naturali ſubtractione ſeu evacuatione ſucci nutritii, eaque longa, & habituali, originem habet, quæ multifariam variatur pro meatibus Corporis diverſis, natura, vel arte factis per quos diſpendium hujus liquoris pretioſiſſimi fieri vel ſolet, vel poteſt.

Digitized by Google

Phthiſis Pulmonaris eſt Conſumptio partium univerſalis à morbido affectu ſeu infarctione, tumore, inflammatione & exulceratione Pulmonum primùm orta, indèque tuſſi, dyſpnœa, aliiſque ejuſmodi ſymptomatis thoracicis ab ipſo initio ſtipata, & cum febre primùm lenta, & hectica, dein inflammatoria, & tandem putrida intermittente conjuncta.

Phthiſis Symptomatica eſt, quæ, licet immediatè à Craſi ſanguinis, ſeu tono Spirituum everſis oriatur, mediatè tamen ab aliis præcedentibus morbis dependet, qui hanc labem ceu characterem primùm Spiritibus, & humoribus impreſſerant: Et quia in hujus Tabis fœlici curatione neceſſe eſt reſpectum habere ad morbum primarium, in calce hujus tractatus ſtrictim de variis hujus Phthiſeos Speciebus, quas nobis in praxi hactenùs obſervaſſe contigit, diſſeremus, diſquiſitione priùs habita de Phthiſi Originali.

CAP. I.

De Phthiſi Nervoſa.

A*Trophia, ſeu Phthiſis Nervoſa*, eſt Conſumptio Corporis abſque ulla inſigni febre, vel tuſſi, vel dyſpnœa; verùm cum appetitus, & digeſtionis everſione eam comitante: Unde inſequitur totius corporis languor, & marcor indies increſcens. Cujuſmodi Phthiſin aliquando in *Anglia*, ſæpius verò inter *Virginiæ* Incolas huc reverſos obſervavimus.

In principio hujus morbi ſtatus corporis apparet œdematoſus, chyloque effœto quaſi infarctus, facies pallida, & ſqualida, ventriculo ab omnibus præter potulenta, abhorrente. Adeo etiam languent vires, ut Æger antequam carnoſæ partes corporis evidenter fuerint conſumptæ, planè reddatur imbellis, lectoque fere continuò affixus. Urina etiam incerti coloris conſpicitur, ſed ut plurimùm intensè rubra, & perpauca; aliquando verò, (licet raro, uti in nervoſis affectibus accidere ſolet) pallida, & copioſa.. Febris verò nulla inſignis per pulſum, ſitim, vel calorem diſcerni poteſt, ut intenſiſſimè rubra ſit urina. Adeò ut *Pathognomonica* ſigna hujus Phthiſeos jam incipientis ſint *Languor*, & *Inappetentia* ſine ulla notabili febre, tuſſi, vel anhelitu, licet progreſſu morbi, ubi marcor totum corporis habitum ſenſim invaſerit, quædam reſpirandi difficultas, & moleſtia (uti in omnibus languentibus ſolet accidere) percipiatur.

Cauſa continens hujus morbi mihi videtur eſſe in genere nervoſo, à præternaturali ſtatu ſpirituum animalium, & à tono nervorum everſo proveniens, unde eam vocare ſoleo Phthiſin in habitu Corporis. Uti enim à tono Ventriculi languido, appetitus, & digeſtio proſternuntur; ita etiam in toto habitu corporis, ob morbidum generis nervoſi ſtatum, ſucci nutritii aſſimilatio, fermentatio, & volatilizatio impediuntur.

Cauſas procatarcticas, ut plurimùm, obſervavimus eſſe, Pathemata animi graviora, potationem liberaliorum liquorum ſpirituoſorum, & aerem inſalubrem,

Digitized by Google

brem, quibus tonum Nervorum, & naturalem ſpirituum animalium diatheſin everti nemini mirum videri debet.

Morbus hic, uti plurimi alii nervoſi generis, eſt Chronicus; curatu verò difficillimus, ſi Medicus in principio non accerſatur. In initio verò adblanditur: quam ob cauſam, ut plurimùm, accidit, quòd nimis ſerò Medicus advocetur. Finitur verò in hydropicum & œdematoſum Corporis tumorem, præcipuè autem partium dependentium, quo in caſu conclamatum quidem eſt de ægrotantis ſalute, neque ulla curatio niſi paregorica, adhiberi poteſt, qua per aliquot dies miſella vita protrahi poſſit.

Cardo verò curationis (modo ſatis tempeſtivè Ars noſtra conſulatur) in uſu convenienti medicaminum *ſtomachicorum*, *&* *nervos confortantium* vertitur, qualia ſunt *Chalybeata*, *Antiſcorbutica*, *Cephalica*, *&* *Amara* cujuſcunque fere generis. Ex. gr. Capiat Æger (ſi alvus adſtricta fuerit) tertio, vel quarto quoque mane ℥iv *Decocti amari purgant.* quarta quàque nocte ℥ ii. *Tinctura ſacra*, vel *Tinctura noſtra hiera Cephalica è ſpeciebus Hiera picra in aq. Rut. Ceraſor. nigr. & paon comp. infuſis.*

In cerevisia communi ſuſpendatur ſacculus ingredientium *Cephalicorum*, & *Antiſcorbuticorum*, pro potu ordinario. Hora ante prandium capiat *Elixir. Propr.* ʒß in hauſtu vini albi Abſinthitis. Applicetur regioni ventriculi *Emplaſtrum ſtomachicum mag. cum guttis aliquot. ol. Cinnamom. & Abſinthii.* Chymic vel quotidiè foveatur ventriculus ſacculis *Aromaticis* è foliis *mentha*, *Abſinth. Cinamomo*, *Macere*, *Zedoar. Galang. Cyper. & Calamo aromatico* in vino Gallico Rubro coctis. Si tempus ſit æſtivum, utatur *aquis mineralibus Chalybeatis*. Si verò hybernum, *Syrupo*, vel *vino* noſtro *chalybeato*, *& aromatico* è *limatura chalybis* in vino albo generoſo, ter, quaterve, extincta, & deinde cum *Zedoar. Galang. Nuce Moſch Cinnamomo* acuto, *Macer. Cubeb. Caryophyllis* craſsè tritis in eodem vino infuſa. Inter chalybeata verò *Extractum Mynſichti* ceteris in hoc caſu præfero, quod per dies 20. vel 30. formà boli, vel pilulari exhiberi jubeo. Ex gr.

℞ *Extract. Mynſicht.* ℈ß. *Balſam. Gilead* (quod in hoc caſu plurimum confert, quia ſtomacho, & nervis gratiſſimum eſt) gut. vii. *Conſerv. Roſ. rubr. antiqu.* ʒi. Ms. F. bolus, qui de die in diem repetendus. Vel ſi Ægro magis arrideat, redigatur extractum in formam pilularem more ſequenti.

℞ *Extract. Mynſicht.* ℈ß. *Balſam. Gilead. gut.* vii. *pulv. Haly* gr. vi. *Pulv Ari comp.* gr. iv. *pulv. glycyrrhiz.* q ſ. ad formam F. pilulæ mediocres deaurandæ, & quotidie ſemel die repetendæ.

Opobalſamum etiam per ſe, uti & *Sp. C.C. & Salis Armon.* in hoc caſu proſunt; quia nervis amica. Ex. gr. Capiat Æger gut. viii. vel x. *Opobalſami*, vel *Sp. C.C.* in quantitate convenienti *ſacchari Cand.* bis die.

Exercitiis, & conſuetudine amicorum animum hilarem Æger nitatur conciliare. A mœſtitia enim, & curis ferè ſemper hic morbus ortum ſuum ducit. Fruatur etiam aere aprico, & optimo, qui plurimùm nervis, & ſpiritibus confert: Et quoniam ventriculus in hoc morbo præcipuè afficitur, conveniet victus deliciis plenus, neque uni ciborum generi nimis diu aſſueſcere debet ventriculus.

Hiſtoria Prima.

Filia *Domini Duke* in platea dicta *Sancta Maria Axia*, anno 1684. & decimo octavo ſuæ ætatis, menſe Iulii, à multis curis, & pathematis Animi in ſuppreſſionem purgationum menſtruarum omnimodam incidit, verum ſine aliquo *Chloroſeos* ſymptomate inde proveniente. A quo tempore appetitus & digeſtio defecerunt, Carnes etiam cœperunt flaceſcere, cum aliis notis uſitatis in Tabe univerſali habitus Corporis. A frigore etiam illo prægrandi & maximè memorabili, quod hyeme ſequenti contigit, non parùm promoveri videbatur hæc Tabes; nempe quod ſtudiis nocturnis, & lectioni librorum aſſiduè incumbendo, ſeſe injuriis aeris intenſiſſimè, tunc temporis, frigeſcentis noctu, diuque exponere ſolebat, non ſine manifeſto damno ſyſtematis nervoſi. Verè ſequenti, ex præſcripto cujuſdam Medicaſtri, *Emeticum* ſumpſit, & deinde medicamina, neſcio quæ, *Chalybeata*, verùm ſine fructu. Faſtidiens verò extunc medicamenmenta omnis generis, per duos annos integros ſui ipſius curam ulteriorem planè neglexit, donec tandem in ultimum gradum *maraſmi* redacti, & inde frequentibus *lipothymiis* obnoxia à me opem peteret.

Nunquam aliquem ità maraſmo confectum (ſceleti inſtar cute veſtiti,) adhuc viventem in tota praxi mea obſervatum memini. Nulla tamen aderat febris, verùm è contrà, totius Corporis frigiditas; Nulla *tuſſis*, vel *dyſpnœa*, vel affectio alia quæcunque morbida pulmonum, vel cujuſcunque alterius Viſceris apparebat: Nulla *diarrhœa* vel alia quæcunque nota colliquationis, ſeu inanitionis præternaturalis. Appetitus unicè diminutus erat, & digeſtio quadantenùs moleſta, cum *lipothymiis* frequenter redeuntibus. Quibus ſymptomatis ſuccurrere nitebar externa applicatione ſacculorum *aromaticorum* regioni ventriculi facta. & *emplaſtris ſtomachicis*; uti etiam interno uſu *amarorum, chalybeatorum*, & Julapiorum, ex aquis *Cephalicis & hyſtericis* compoſit. & *Spir. Salis armon. & Tinctura Caſtor.* ſatis impregnat. aliiſque ejuſmodi. A quibus multo meliùs ſeſe habere videbatur, ſed tædio medicaminum ſtatim affecta, totam rem iterùm naturæ committi depoſcebat, undè indies, ulteriùs marceſcens, poſt tres menſes, ſubita lipothymia oppreſſa fatis cedebat.

Hiſtor. Secunda.

Filius amici mei *Domini Steele* Reverendi Presbyteri, circa annum ætatis decimum ſextum, à ſtudiis nimis intenſis, & à pathematis animi, ſenſim incidit in Inappetentiam ferè totalem, & inde in *atrophiam* univerſalem, continuò per ſpatium duorum annorum magis, magiſque marceſcens, ſine *tuſſi, febre*, vel aliquo alio ſymptomate morbi dæ affectionis, vel pulmonum, vel cujuſcunque alterius Viſceris, atque etiam ſine *diarrhœa*, vel *diabete*, vel quacunque alia nota colliquationis, ſeu inanitionis præternaturalis. Ideoque hanc Tabem, nervoſam eſſe judicavi, in univerſo habitu Corporis ſitam, & à ſyſtemate nervoſo morbidè affecto oriundam. Ex uſu *Antiſcorbuticorum, Amarorum*, & *Chalybea-*

ybeatorum,tam natura quam arte paratorum,primùm curationem inſtitui, ſed nequicquam profeci, ideoque priori methodo fruſtratus, dedi conſilium ut ſtudia ſeponens,aeri ruſticano,equitationi, & lacteæ diætæ, (præſertim uſu ì lactis aſinini) per longum tempus ſeſe committeret. A quorum uſu plurimùm convaluit, licet adhuc è ſtatu tabido perfectè non evaſerit, &, quis futurus ſit eventus hujus methodi, non liquidò conſtet.

C A P. I I.

De Phthiſi ex Inanitione orta.

HVic generi Phthiſeos, ſeu Tabis Originalis, referenda eſt etiam ſpecies altera(quæ mihi frequenter in Praxi occurrit) à depauperatione ſanguinis per ſucci nutritii præternaturalem ſubtractionem orta. Unde tota maſſa ſanguinis ſucco nutritio,& oleoſo privata aceſcit, & nimiùm incaleſcit, nutritionem vel nullam, vel quam minimam partibus muſculoſis præbens; atque inde ſequitur Atrophia totius corporis,& calor hecticus in toto habitu fixus, ſine aliqua notabili tuſſi,difficultate reſpirandi, vel aliqua alia inſigni pulmonum affectione,ſaltem in principio morbi. Diffitendum tamen non eſt,in ejus progreſſu,pulmones aliquatenus affectos videri, præcipuè,ubi evacuationes iſtæ præternaturales Atrophiam facientes arte ſiſtuntur, ſine ulla maſſæ ſanguinex emendatione,quo in priſtinam oleoſam, benignam, & alitioni aptam naturam reſtituatur. Quo in caſu mirum videri non debet ſi, ceteris portis, naturæ occluſis,calidum,& acre ſanguinis ſerum per molle,& glanduloſum pulmonum parenchyma continuò trajectum, eos tandem inficiat, inflammet, imo & exulceret;quo fit ut hæc Tabes, quæ originaliter erat in habitu corporis,in Phthiſin pulmonarem cum tuſſi, dyſpnœa, aliiſque ſymptomatis ejuſdem morbi pathognomonicis,paulò ante mortem terminetur. Atque ideò ſæpiùs obſervavi, quòd ſi per medicamina ſpecificè alterantia, & ventriculum confortantia,appetitus, & digeſtio non reſtituantur, adeò ut inde maſſa ſanguinis novo euchymo, & oleoſo ſucco ſaturetur, Tabes non curatur, ſed tandem à Tabe in habitu Corporis, in lethalem Phthiſin pulmonarem mutatur.

Et hæc quidem Phthiſeos ſpecies congener eſt Nervoſæ jam ante memoratæ.Sicut enim in illa,à mala diatheſi ſucci, & ſpiritus nervini, chylus nutritius in ſanguinem continuò delatus, minus aptus alitioni partium redditur; atque inde maſſa ſanguinis veteri, effœto ſucco, nutritionique inepto, ſaturata, & novum non requirente, Inappetentia, & nauſea in ventriculo ſequuntur, & conſequenter Atrophia totius corporis,& tandem fixus calor hecticus,& colliquans in partibus ſolidis,ob excandeſcentiam ſanguinis, & ſpirituum: Ita etiã in hac ſpecie Tabis,ſucco nutritio continuò è maſſa ſanguinis,copioſo rivulo, effluẽte,partes corporis muſculoſæ nutritione debita jam privatæ in Atrophiã incidunt;unde etiã maſſa ſanguinis,quæ reſtat, ob novi oleoſi chyli defectum, non tantùm effœta redditur,& alitioni inepta, verùm etiam calor præternatu-

ralis fixus, & hecticus non tantùm in ſanguine verùm etiam in ſpiritibus, & omnibus partibus ſolidis accenditur: unde ſitis, & inappetentia conſequuntur. Quæ quidem Tabis ſpecies eſt illa, de qua jam primo loco eramus ex profeſſo tractaturi. Quia verò Curatio hujuſmodi Phthiſeos, ſecundum varietatem evacuationum eam cauſantium, varianda eſt, de generali hujuſmodi Tabis curatione nihil hic addemus, eam ad varias ſpecies evacuationum hunc morbum cauſantium, ſub propriis titulis referentes. De quibus jam (quantum nobis obſervaſſe licuit) ſpeciatim diſſerere properamus.

CAP. III.

De Tabe ab Hæmorrhagia.

HIc primùm occurrit Tabes ab Hæmorrhagia, ſive ſit per nares, ſive è pulmonibus per tuſſim, è faucibus per exſcreationem, è ventriculo per vomitionem, è renibus per urinam, è vaſis hæmorrhoidalibus, vel uterinis in menſtruis purgationibus ordinariis, vel puerperio difficili, vel tandem à vulneribus, ubi magnum, & diuturnum ſanguinis profluvium ab apertione vaſorum ſanguiferorum majorum inſequitur. Licet enim frequens, & moderata Venæſectio (quod lippis & tonſoribus notum eſt) pinguedinem inducat. ſiquidem à moderata depletione vaſorum locus datur majori copiæ novi chyli, unde penus ſanguinis diteſcens magis nutritioni aptus redditur, & conſequenter appetentia incitatur; omnis tamen immoderata, & longa Hæmorrhagia ſanguinem depauperat, & calorem hecticum in ſpiritibus, & partibus ſolidis efficit, appetitum inde proſternens, & totum corpus in Atrophiam, & maciem redigens.

In hoc caſu, hæmorrhagia, quam primùm, ſiſtenda eſt, & etiam præcavenda medicamentis incraſſantibus, opiatis, & emplaſticis, de quibus in capite de Hæmoptoe tractandum. Ex. gr. Ligaturæ fortes partibus extremis injiciantur. Imo ſi opus ſit, & vires ferant, in Hæmorrhagiæ præſentis diverſionem, & in futuræ præcautionen Phlebotomia frequenter, verum parcè, celebretur. Si pars ſanguinem effundens id admittat, *Emplaſtrum ſtypticum Galeni*, *Aqua ſtyptica Regia*, *Oxycratum frigidum*, *Atramentum*, *Cineres crinis* leviter combuſti in Retorta, & in formam Cataplaſmatis cum aceto excepti, *Bolus vera Sanguis Draconis*, & alia hujuſmodi more convenienti ſtatim parti applicentur, & ſæpe renoventur.

Internè capiat Æger ter, quaterve in die gutt. xx. xxx. vel plus *Aqua ſtyptica Regia* in hauſtu *Aqua Lactis*: Cochlearia etiam v. vel vi. Succorum depuratorum *Plantaginis*, & *Urtica*. Vel capiat frequenter è Cochleari linctum ſequentem.

℞ *Syr. Portulac.* ℥ iii. *Bol. ver. Sang. Drac. Troc.* de *ſpodio*, *Terr. ſigillat.* ā ℈ ii. *Terr. Iapon* ʒ i. *Gum. Tragac.* in Aqua *Plantag.* ſolut. q. ſ. Ms. F. Linctus, Vel capiat ter die quantitatem Nucis Moſch. Electuarii ſequentis.

℞ *Con-*

℞ *Conſerv. Roſ. rubr.* ℥i. *Trochiſc.* de *Carab* ʒiii. *bol. ver. Lacrym. ſang. Drac.* āā ʒß. *ſyrup Myrtill.* q. ſ. Ms. F. Electuarium.

Capiat etiam ſingulis noctibus Cochl. v. vel vi. Julapii ſequentis, agitata phiala.

℞ *Aq. Plantag.* ℥vi. *Cinnam. hord* ℥iii. *Acet. ſtillat.* ℥ß. *bol. ver. ſang. Drac.* āā ʒß. *Laud. Lond.* gr. iii. *Syr. Myrtill* ℥iß Ms. F. Julapium.

Fluxu ſanguinis jam ſatis ſuppreſſo, & curato, omni diligentia moliendum eſt ſanguinem depauperatum, maturè ſaturare novo & euchymo chylo, & flammam febrilem (ſiqua adſit) exſtinguere, ne tabes inſequatur. Ideoque frequenter alendus eſt Æger, juſculis conſummatis, ovis ſorbilibus, & varietate ciborum euchymorum, & eupeptorum, ſtomachoque gratiſſimorum: Abſtinendo tamen à vino, & à ſalſis, & aromaticis, ne ſanguini, qui antea à defectu ſucci nutritii excandeſcebat, majorem calorem concilient. Et, quia hujuſmodi Ægrotantes, uti omnes Tabi propinqui, iracundiæ, mœſtitiæ, oppreſſionibus hypochondriorum, paſſionibus hyſtericis, & appetitus proſtrationi obnoxii ſunt, unde cibum copioſum nec recipere, nec digerere poſſunt, & conſequenter ſanguinis reſtaurationi inhabiles fiunt, Æger ab Amicis recreandus eſt, & in aerem apricum, & ſalubrem quamprimùm dimittendus, quem quidem plus quàm medicamina cetera, nervorum, & ſpirituum confortationi, appetitus, & hilaris animi recuperationi, & conſequenter Tabis ingruentis præcautioni, experientia multa edoctus, ut plurimùm, conducere obſervavi.

Sin verò ob negligentiam Ægri, vel ob præcipitationem morbi, calore hectico, & gradu aliquo Tabis ab Hæmorrhagia Æger affici videatur, omninò ſatagat Medicus quamprimùm hanc flammam penitùs extinguere ope *Corticis Peruviani* manu liberali exhibiti, cujus efficaciam in hoc caſu mirabilem ſæpiſſimè expertus ſum. Deinde, ſi opus ſit, relegetur Æger ad lacteam diætam, aut ad uſum aquarum *Chalybeatarum*. Abſtinendum verò eſt ab evacuationibus per alvum. Ex uſu tamen *oculorum Cancror. Corallii*, *margaritarum*, aliorumque ejuſmodi alterantium, & dulcificantium aliquid emolumenti exſpectandum eſt.

Hiſtoria:

Dominus *Hotchkins*, Mercator *Londinenſis*, Vir Scorbuticus, & Hypochondriacus, in frequentem Hæmorrhagiam narium à vigeſimo ad trigeſimum ferè ætatis annum pronus erat, adeò ut à ſanguinis febricitantis æſtu, intervallis incertis, ſemel ſaltem vel bis in Luna, magnum Cruoris diſpendium ſuſtineret, donec tandem Sanguis Scalpello extractus, vel ſponte ſuâ è naribus fluens, planè ſimilis loturæ carnium appareret. A cujus Hæmorrhagiæ recurſu, neque Phlebotomia, neque *ſuccis temperantibus*, *medicamentis opiatis*, & *incraſſantibus*, *diata lactea*, *remediis antiſcorbuticis*, & *Chalybeatis*, nec quovis alio medicaminum apparatu, optimum illum Virum, & Amicum meum verè colendum, tunc temporis liberare potui. Quo primùm in ſtatum Atrophiæ, & tandem in Phthiſin verè pulmonarem, unà cum reſpirationis difficultate maximè urgen-

Digitized by Google

te, incidit, & inde in ſtatum univerſaliter colliquativum lapſus, glandularum ſalivalium exulcerationem, poſt inſignem earum tumorem, paulò ante fatalem diem, perpeſſus eſt. Quarum apertione externa tantus, & tam perpetuus lymphæ ſalivatoriæ rivus effluxit, uti viri illius egregii, jam antè in ſtatum fere Maraſmi, à Phthiſi pulmonari ab Hæmorrhagia orta, redacti, diem funeſtum plurimùm præcipitaret. Animo verò meo graviter dolebat, mihi tunc temporis non notam fuiſſe *Corticis Peruviani* efficaciam in hac efferveſcentia Sanguinis edomanda, à qua Hæmorrhagia illa ſæpiùs recurrens certiſſimè dependebat; ſiquidem ab hujus uſu plus quàm à lactea diæta, vel ab aliquo alio Medicaminum apparatu, ad præcavendam Hæmorrhagiam ab æſtu ſanguinis provenientem meritò exſpectari poteſt.

CAP. IV.

De Tabe à Gonorrhœa, & Fluore Albo.

HÆc Tabes Veteribus etiam nota fuiſſe videtur ſub nomine *Tabis dorſalis*, ubi à Gonorrhœa procedit. *Galenus* etiam Hiſtoriam notat Vxoris *Boethii*, cujuſdam Nobilis Romani, quæ à fluore albo nimio, & longo, empiricè ſuppreſſo, in Tabidum hydropem incidebat.

Veriſsimum quidem eſt, Gonorrhœam, & Fluorem Album maligni moris, & à Venere profectum (ubi ſcil. veneno nata impuritas humoribus jam contagiosè impreſſa eſt) ſæpiſsimè terminari in Tabem pulmonarem, niſi tempeſtivè, & perfectè curentur. De hac verò Phthiſi, ejuſque cauſis, gradibus, & curatione, ſuo loco, ſc. in ca lce hujus tractatus pleniùs diſſeremus, ubi ex profeſso de Phthiſi pulmonari ſymptomatica ſermonem habebimus. Impræſentiarum verò, longa experientiâ, & obſervatione edoctus affirmo, Tabem ſæpè oriri à ſimplici, ſeu benigna Gonorrhœa, & Fluore Albo; ideoque hanc ſpeciem, ad hunc cenſum Tabis originariæ, à ſubtractione ſcilicet continua ſucci nutritii per glandulas ſeminales ortundam, referendam eſſe. Siquidem hic fluxus in Gonorrhœa, & Fluore Albo tam inſignis, & diuturnus interdum apparet, uti exinde maſſa ſanguinis planè effœta, & alitioni inepta reddatur, unde cruor particulis heterogeneis oneratus incaleſcit, atque tandem hectica diſpoſitio in partes ſolidas, & habitum corporis gradatim inducitur, quæ quidem eſt eadem Tabis Species de qua hoc loco tractamus.

Symptomata hanc Tabem præſagientia hæc plerumque notavi, Hypochondriacam ſcil. oppreſſionem, mœſtitiam, & nimiam cogitationem, cum languore virium, & appetitus dejectione in viris Gonorrhœa copioſâ affectis, in fœminis verò longo & copioſo Fluore Albo afflictis, habitum corporis mollem, œdematoſum, ſqualidum, & pallidum; unà cum Hyſtericis paſſionibus, inſigni laſſitudine, & debilitate virium: quæ omnia ſymptomata ab eadem cauſa proveniunt, ab effœta ſcil. ſanguinis natura, à defectu novi chyli provenicnte, quo non tantùm ſpiritus debilitantur, & opprimuntur, verùm etiam

habitùs

habitus corporis ob aqueam ſanguinis diatheſin œdematoſus redditur; quippe qui veteri, & effœto chylo ſaturetur. Ideoque ſigna hanc Tabem præſagientia, ſunt Hypocondriacæ oppreſſiones, Hyſtericæ affectiones, languor virium, habitus œdematoſus, & Inappetentia: quæ ſymptomata progreſſu temporis, cum morbus ſcil. eſt confirmatus, aliis etiam, ſicuti ſiti, hectica diſpoſitione, atrophia, & marcore, excipiuntur, donec tandem corpus planè in ſtatum maraſmi reducatur, idque ſæpiſſimè ſine tuſſi, aut aliquo alio notabili ſigno Phthiſeos pulmonaris. Hic morbus in principio faciè curatur, ſi cauſa ejus antecedens curari poſſit, Gonorrhœa ſcil. & Fluor Albus. In ſtatu verò confirmato planè incurabilis eſt. Ideoque prudentem, & probum Medicum, qui propriæ famæ ſtudet, ejus curationem ſuſcipere non decet, verum magis cum fatali præſagio Ægrum dimittere, quo arti, & conſcientiæ ſuæ, etſi non crumenæ, ſatisfaciat.

Verùm ſi tempeſtivè accerſatur, omni methodo convenienti ſatagere debet Medicus, quo Gonorrhœam, vel Fluorem Album ſiſtat, quæ ſunt cauſæ hujus Tabis. Quæ res, quomodo oporteat fieri, in capite de Gonorrhœa, & Fluore Albo alibi dicemus. Hoc fluxu ſucci nutritii jam arte ſuppreſſo, totis viribus nitendum eſt, quo, quàm citiſſimè ſanguis effœtus, & depauperatus novo, oleoſo, & benigno chylo ſaturetur. Ideoque, ſicuti priore capite innuimus, delicati, & euchymi, palatoque, & ventriculo gratiſſimi cibi ſæpiùs in die, licet parva quantitate, offerantur. Et quo magis excitetur appetitus, hilari animo eſſe jubeatur Æger. Nihil enim magis quàm mœſtitia, appetitum labefactat, & Tabem confirmat. Aere etiam aprico, & benigno fruatur, qui plurimùm nervis, & conſequenter appetitui, & ventriculo confert. Exercitiis etiam, & frictionibus, uſque ad ſudores moderatos (ſi vires ferant) quotidie utatur, quo ſaburra veteris effœti, & inutilis Chyli, qui vaſa ſanguifera, & habitum corporis jam infercit, exſudetur, ut locus novo, utilique copioſior detur, & conſequenter appetitus in ventriculo augeatur. Abſtinendum verò eſt omnino à liberali uſu vini, & liquorum ſpirituoſorum, à quibus ſanguis jam nimis calidus factus, ulteriùs excandeſcere ſolet. Caveat etiam Medicus à præſcriptione *Catharticorum*, vel cujuſcunque alterius inſignis evacuationis, quæ impenſas ulteriores naturæ jam ſanguidæ creare poſsit. Sin verò calor hecticus, vel leviſsimo gradu, in partibus ſolidis accendatur, ſtatim uſu *lactis aſinini, lactea diata*, vel *aquarum mineralium Chalibeatarum*, exſtinctio hujus flammæ ſummoperè molienda eſt.

CAP. V.

De Tabe ab Apoſtematibus, & Ulceribus largis orta.

APoſtemata, & Ulcera larga, cuicunque parti corporis (ſive externæ, ſive internæ) ea accidant, ſi diu manent, multumque ſeri, ſeu Ichoris effundunt,

dunt, Tabidum tandem reddidiſſe Ægri corpus, idque, uſque ad Maraſmi lethalis gradum, ſemper obſervavi, & quidem hujuſmodi Ulcera in muſculis dorſi, & teſticulis, imò in genu, & pede, æquè Tabem inducere, ac in renibus, vel hepate. vel pulmonibus ipſis notavi: Quinetiam Phthiſin pulmonarem his Ulceribus amplis, & vetuſtis ſæpiùs vidi ſuperveniſſe.

Cauſa hujus Tabis eſt proculdubiò longa, & copioſa ſubtractio ſucci nutritii de maſſa ſanguinea per Ulcera continuò depluentis; quo ſanguis, qui in vaſis æſtat, oleoſo, & alimentari ſucco privatus aceſcit, & incaleſcit, indeque corporis alitioni ineptus redditur: quo calor febrilis, & hecticus non tantùm in ſanguine, & ſpiritibus accenditur, verùm etiam in habitu corporis, & partibus ſolidis defixus manet, unà cùm ſiti, languore virium, inappetentia, nauſea, atrophia partium, & tandem vigiliis, deliriis, & reliquis febris ſignis; donec Æger in ſtatum maraſmi redactus miſerè ultimum diem claudat, licet, ut plurimùm, ſine dyſpnœa, tuſſi, vel aliquo alio ſigno Pathognomonico Phthiſeos pulmonaris.

Hæc Tabes (ſicuti de altera, præcedenti capite, diximus) facilè curationem admittit, ſi modò Ulcera eam facientia arte medica internè & Chirurgica externè, tempeſtivè curari poſſint, ſc. priuſquam Æger in aliquem gradum maraſmi redigatur. Sæpiſſimè verò (Proh dolor!) in hoc caſu Æger blanditiis Chirurgorum malè feriatorum deceptus Medicum non accerſit, uſque dum magis conveniat Theologum de animæ futuro ſtatu, vel Juriſperitum de re Teſtamentaria conſulere.

Quo in caſu prudentem Medicum, prognoſtico fatali priùs habito, magis ſeſe ſubducere, quam ſpe curationis impoſſibilis, Ægrum jam deſperatum fallere, convenit.

Sin verò Medicus ſatis tempeſtivè advocetur, priuſquam Æger nimis Tabidus, & Hecticus evadat, curatio Ulcerum, ope artis Medicæ interna, quam citiſſimè molienda, & acceleranda eſt. In quem finem uſus copioſus decocti *Sarſa*, &c. egregiè confert, non tantùm ad emolliendum ſanguinem, quo cruor minùs acris, & excandeſcens redditus, novum chylum facilius ſibi aſſimilari, & in propriam naturam convertere poſſit, & Fluor chyli per Ulcera factus minoretur, quod ſanationem Ulcerum multum promovet, quam ob cauſam proculdubiò hæc decocta vulgò exſiccantia audiunt: Quinetiam ad exſudandum, & tranſpirandum ſaburram ſuccorum effœtorum, & inutilium in habitu Corporis; & vaſis deliteſcentium per poros cutis. Ego ſequenti formula decocti uti ſoleo.

℞ *Sarſ. opt. inciſ.* ℥ vi. *Rad. Chin.* ℥ ii. *Lign Saſſafr Santal. rubr Roſar. C. C. Eboris* āā ℥ ß. *Paſſular major. exacinat.* ℥ iv. *Glycirrhiz. raſ.* ℥ i. *N. M. inciſ. n. i. Poſt debitam infuſionem coquantur in Aq. Fnot.* ℔ xii. *ad* ℔ vi. *ſub finem decoctionis addendo* (ſi à tuſſi, vel dyſpnœa, vel leviſſima ſit pulmonum ſuſpicio) *fol. Tuſſilag. Capill. vener pulmonar. maculoſ hæder. terreſtr veronic flor. Bellid. major.* āā m. i. *deinde fiat colatura*, & bibat Æger copioſè hoc decoctum pro potu ordinario.

Imò, ſi Ulcera ſint vetera, & curatu difficilia, bibat etiam Æger horis mediis ℥ vi. vel viii. *Aqua Calcis*. Cujus egregio ſale, præcipitatis acribus, & acidis ſanguinis particulis, tota maſſa miteſcit, atque inde faciliùs novum chylum

ample-

amplectitur,& in propriam naturam ſubigit, quo fluxio chyli ad partes Ulceratas fit minor,& conſequenter expeditior fit ſanatio Ulcerum arte Chirurgica: ob quam rationem vulgò hic etiam potus exſiccativus æſtimatur. Formulam Aquæ Calcis, mihi familiarem hic etiam annectere lubet.

℞ *Sarſ. opt. inciſ.* ℥ vi. *Vuar. Corinthiac.* ℔. ß. *Poſt debitam infuſionem coque in aq. Font.* ℔. xii. *ad* vi. *Deinde fiat colatura. In hoc decocto extingue Calcis uiua* ℔. ß. *quod poſtquam per reſidentiam fuerit depuratum, & ſale Calcis ſaturatum clarè decantetur, & in lagenis uitreis ſeruetur in uſum.*

Imo, ſi non adſit hectica diſpoſitio manifeſta, durante uſu horum decoctorum, quarto, vel quinto quoque die purgetur Æger, idque, non tantùm lenioribus medicamentis, ut *Decocto ſen cum Manna*, &c. verùm etiam fortioribus, ut *Extract. Rud.* ℈ ß. *aut Pil. Coch. min.* ℈. j. Imo, ſi Æger cum euphoria purgationem ferat, & opus fuerit, conſcendere licet ad uſum *Scamonii*, & *ipſius Reſina Ialappa*, quibus ſemper conjungere convenit doſin *Calomelanos*. Quod medicamentum, corrigendo, & alterando diatheſin ſanguinis, egregiè confert ad ſanationem Ulcerum. Formula ſequenti ego uti ſoleo.

℞ *Diagryd. ſulphurat. uel Reſin. Ialapp.* gr. xvi *Calomelan.* gr. xxv. *uel* ℈ ß. *Conſeru. Roſar. Pallidar. uel Syr. de ſpin. Ceru q. ſ. Ms F Bolus.*

Vel ſumat Æger Catharticum Mercuriale forma pulveris è Cochleari lactis cum regimine. Quo medicamento ſaburra effœti, & inutilis chyli in ſanguine, & habitu corporis retenti egregiè per alvum deturbatur, indeque Vlcerum ſanatio acceleratur.

Imo, ſi vires Ægri firmæ fuerint, & nullus Hecticæ diſpoſitionis gradus eum adhuc invaſerit, ſalivatio Mercurialis ope, non tantùm *Calomelanos*, verùm etim (ſi opus fuerit) ipſius *Turpethi mineralis* promovenda eſt. Quod quidem eſt ultimum aſilum, & Herculeum remedium, quod etiam (ſi cautè ſit exhibitum) in curatione Vlcerum veterum, & obſtinatorum ſatis tutum eſt.

Vtiliter etiam hic præſcribi poſſunt remedia Balſamica interna, uti *Syrupus balſamicus, Balſamum Leucatelli.* &c. Ex. gr. Capiat Æger ſingulis noctibus *Balſam. Leucatell. & conſeru. Roſ. rubr.* ā ā. ℈. ß. *vel* ℈ ii *cum Balſam. Peruu. gutt. iii. uel* iv. vel bis aut ter in die *Cochl. unum ſyrupi balſamici ritè fact. uel per ſe, uel ſolut. in hauſtu decocti ſarſa, uel* ℈ ß *Balſam. Tolutan. in pilulas paruas redact. horis medicis, ſuperbibendo hauſtum decocti ſarſa.* Vel ſi nullus adfuerit calor febrilis capiat *bis die gut.* viii. vel x. *opobalſami tantillo ſacchari Candi except.*

Saneſcente verò Vlcere, ſummoperè cavendum eſt, ne loco Tabis communis, à ſubtractione chyli, Phthiſis verè pulmonaris ſubſequatur, quod quidem ſæpiſſimè accidit. Hac enim maximè uſitata ſucci nutritii porta, arte chirurgica, & medica jam occluſa, ſi ſanguis adhuc manſerit effœtus, nec ſuam priſtinam balſamicam, & oleoſam naturam recuperaverit, magis exſcandeſcere, & aceſcere ſolet, & inde ſuccum nutritium acrem, & calidum (per ulcus antea excerni ſolitum) jam in parenchymate pulmonum, (utpote molli, & humorum receptioni apto,) deponere ſolet. Vnde non tantùm infarctio pulmonum ſequitur, atque inde reſpirationis difficultas; verùm etiam tumor inſignis glandularum, quæ in his partibus ſatis frequentes eſſe ſolent, & exinde tuſſis arida, & moleſta, imò calor, & inflammatio, indeque febris non tantùm Hectica,

verùm

verùm etiam putrida, ſeu potiùs inflammatoria, & tandem Apoſtema, & Ulcera cum ſiti, & inappetentia; quæ omnia in funeſtam, & confirmatam Phthiſin pulmonarem tandem finiuntur. Ideoque, ubi primùm hæc Vlcera externa, & remota ſaneſcere incipiunt, diligentiſsimè attendere debet medicus, ut exploret, num vel leviſsimus difficilis reſpirationis gradus, vel quodvis aliud ſignum affectionis pulmonariæ ſuperveniat. Imò ſi appetitus maneat imbellis, vel ſi, vel minimus caloris præternaturalis gradus in habitu corporis adſit, quo vel leviſsima ſuſpicandi Phthiſin pulmonarem occaſio præbeatur, primum ejus inſultum, & progreſſum totis viribus præcaveri oportet more ſequenti. Fiant fontanellæ frequentes, radatur caput, continuetur uſus remediorum balſamicorum ante memoratorum, & decocti ſarſæ cum herbis vulnerariis prædictis; vel in ulteriorem temperationem, & alterationem ſanguinis, ad diætam lacteam ſtrictiſsimè relegetur Æger. Ob eandem rationem aquæ minerales chalybeatæ hic etiam valde proſunt. Depletio etiam pulmonum infarctorum per Thoracica, & Pulmonaria Apozemata, linctus expectorantes, aliaque ejuſmodi in capite de Phthiſi pulmonari poſthac deſcribenda, quamprimùm acceleranda eſt, priuſquam continua calidorum, & acriorum ſuccorum ſtagnatione tonus partium labefactetur, & calor febrilis ſuperinducatur.

Caveat etiam Æger diligentiſsimè à pathematis animi, frigore, exercitiis vehementioribus; uti etiam ab uſu vini, & liquorum ſpirituoſorum, qui appulſum ſanguinis ad pulmones citatiorem, quàm par eſt efficiant, & calorem in ſanguine præternaturalem accendant.

Sin verò nulla ſit ſuſpicio pulmonum, ſaneſcente jam Vlcere, commendetur Æger hilari animo, benigno, & perflatili aeri, & victui euchymo, & pleno, miti tamen, & acrimoniæ experti, & exercitiis moderatis, à quorum uſu ſanguis quàm citiſsimè priſtinam balſamicam, temperatam, & oleoſam naturam induere, & ventriculi appetitus augeri, poſsit.

Qua methodo non tantùm præcavetur futura, verùm etiã curatur incipiens Tabes ab Vlceribus externis proveniẽs, uti anteà in prioribus capitibus de aliis Phthiſibus originariis à ſucci nutritii ſubtractione oriũdis, largiùs diſſeruimus.

Hiſtoria.

Vxor Domini *Wheatley* juxta *Templum S. Sepulchri Londini*, circa 50. annos nata, ſpatio duorum annorum, lumborum dolore intolerabili, ab inflammatione, & Apoſtemate muſculorum lumbarium inde conſequente, cruciata, progreſſu temporis, à quotidiano dolore noctu, diuque, premente, & à continua impenſa ſucci nutritii in hanc cloacam quotidie, & copioſè ſeſe exonerantis, in febrem, & tandem in Tabem, ad gradum uſque maraſmi, cum ſiti intolerabili, languore continuo, inappetentia, & vigiliis, ſine aliqua tamen nota Phthiſeos pulmonaris, redacta eſt; adeo ut miſera Muliercula continuò lecto affixa, quaſi ſtatim moritura cum ejulationibus horrendis vitam diu protraxerit. Præanguſta re domi, Medicum tamen non conſuluit, verùm opinans morbum eſſe calculum renum miſere ſeſe quotidie exercuiavit medicamentis, neſcio quibus, lithontripticis, qualia vel quævis muliercula ejus ſocia

cia illi profutura eſſe audacter pollicita eſt. Verùm ipſe tandem ab ingenioſiſsimo Doctore *Tyſon* eam inviſere rogatus, unaque cum eo obſervans, partes lumbares eſſe tumidas, & renitentes, & ſentiens agitationem materiæ purulentæ ſub impreſsis digitis (etſi paulò profundiùs ob craſsitiem muſculorum, & denſitatem cutis lateſcentis,) cum conſenſu digniſsimi Collegæ mei imperavi, ut poſt applicationem cauſtici, apertio in loco convenienti per Chirurgum fieret. Qua apertione jam facta, magna copia materiæ primùm limpidæ dein purulentæ, Cyſtidumque aqua limpidiſſima repletarum, ad minimum Quingentarum, magno impetu effluebat. Per tres hebdomadas, vel eo ampliùs, turunda quotidie extracta, copioſum pus, & Cyſtides lympha oppletas eduximus. A prima Apoſtematis apertione dolores plurimùm alleviabantur, & moderato uſu Syrupi *de Meconio* ſomnum convenientem capiebat, opeque Chirurgica externè, & uſu continuo decocti *Sarſæ* internè in potum ordinarium exhibitæ, ulcus intra ſpatium ſeſquianni (quod tam diu conſultò Turunda argentea Fiſtuloſa apertum ſervavimus) demùm perfectè ſanatum eſt: febris Hectica, & ſitis evaneſcebant, vires augebantur, appetitus rediit, & à ſtatu maraſmi planè liberabatur, & in aerem ruſticanum apricum, & benignum, verno tempore, atque ad uſum lacteæ diætæ dimiſſa, intra ſex hebdomadas εὐσαρκος, ſine aliqua nota Tabis evaſit, & adhuc poſt octo annos jam elapſos ſuperſtes optima valetudine fruitur. Plures ejuſmodi hiſtorias conſultò brevitatis cauſa omitto.

CAP. VI.

De Tabe Nutricum à Lactatione nimia.

Nihil aliud eſt lac, quàm ſuccus Nutricius è maſſa ſanguinea per glandulas mammillares continuò ſecretus; Ideoque ſi, ob defectum appetitus, plus ſucci nutritii è ſanguine per mammas longo tempore exſugatur, quàm per novum chylum è venis lacteis maſſæ ſanguineæ ſuppeditatur, non poteſt non inſequi ſanguinis depauperatio, atque inde Atrophia corporis, (quandoquidem nutritione debita privatur,) & conſequenter calor hecticus in ſanguine, ſpiritibus, & habitu corporis, quæ quidem eſt altera ſpecies Tabis originariæ, à ſubtractione ſucci nutritii orta; de qua jam tractabimus.

Non eſt tamen diſsimulandum, me tabidam diſpoſitionem lactando curatam interdum obſervaſſe, idque non tantum in Uxore mea dilectiſs ima, verùm etiam in plurimis aliis mulieribus Ex. gr. Domina *Wilſon*, Vicina mea, durante lactatione, ſemper pingueſcit, quæ cetera parte vitæ ferè inſtar umbræ tabida incedit. Imò Domina *Thompſon*, in vico dicto *Snorehill*, in fatalem Tabem habitualem, indeque in Phthiſin pulmonarem, manifeſtè à ſubitanea Infantis ablactatione, incidebat. Verùm æquè facilè eſt obſervatu, omnibus Nutricibus, quæ à lactando hoc modo pingueſcunt, appetitum manere integrum,

grum, imo durante lactatione plurimùm augeri, & exinde facillimum eſſe rationem hujus φαινομένου inveſtigari: nempe quòd, appetitu, continua ſucci nutritii extractione, per Infantis exſuctionem aucto, majori copiæ novi, & oleoſi chyli locus detur, quo ſanguis quotidie ditatur, quod magis, quàm omnia medicamenta, ad Tabidæ diſpoſitionis curationem confert. Verùm ſi, durante lactatione, appetitus langueat, atque inde, ob paucitatem cibi ingeſti, minus novi ſucci ſanguini ſuppeditetur, quam egeritur per mammas, neceſſe eſt ut ſequatur hectica diſpoſitio in ſanguine, & ſpiritibus, & Atrophia, ſeu Tabes in habitu Corporis, idque ob rationes jam ante memoratas.

Primum hujus tabis adventuræ præſagium eſt Inappetentia, ideoque hanc cautelam omnibus nutricibus do, ut, appetitu aliquandiu declinante, protinus ablactent Infantes. Secundum ſignum eſt languor virium, ab effœto, & depauperato ſtatu ſanguinis procedens. Tertium eſt Hypochondriaca oppreſſio, & frequens paſſio hyſterica, & ſuffocatio. Quod quidem Phænomenon non provenit ab Infantis ſuctione vapores ſurſum trahente (uti vulgò exiſtimatur) verùm à ſubtractione ſucci nutritii magis copioſa, quam par eſt. Quo ipſi ſpiritus, pari ratione cum ſanguine, pauperes, & flatuoſi evadunt, quòd robur nativum, & primogenitum amiſerint, unde ſequitur obſtructio, & inordinatus, & ingubernabilis hicce motus ſpirituum in nervis, & febrilis muſculorum, atque inde oppreſſiones, & torſiones ſuffocativæ, & convulſivæ, vulgò dictæ hypochondriacæ, & hyſtericæ.

Hæc præſagientia ſymptomata, progreſſu morbi, ab Atrophia, & calore hectico (quod mirum non eſt) excipiuntur, & ſæpè in Phthiſin pulmonarem, una cum tuſſi, anhelitu, &c. terminantur. Originariè tamen hæc Tabes eſt in habitu corporis, idque à nimia ſubtractione ſucci nutritii. Hæc Tabes quum primum ad gradum maraſmi provecta eſt, & in Phthiſin pulmonarem finitur, planè lethalis, & incurabilis evadit. Principio verò facilè curatur, ſc. ablactatione Infantis ſubitanea, quo cauſa procatarctica removetur. Secundò, præbendo copioſum nutrimentum Ægrotæ, è cibis euchymis. Tertiò, Appetitum augendo hilaritate animi, uſu benigni, & aprici aeris, exercitiis moderatis, &c. Imo denique, ſi hectica diſpoſitio id requirat, releganda eſt Ægra ad uſum lacteæ diætæ, aut aquarum Chalybeatarum. Abſtineat autem à vino, & evacuationibus omnibus pluſquam juſtis, uti in curatione Atrophiæ ab aliis evacuationibus ortæ jam ſupra innuimus.

Hiſtoria.

Uxor Domini *Bird* amici mei integerrimi habitantis in vico dicto *Fetterlane*, circa annos 33 nata, puerum robuſtum per ſpatium anni, vel ulteriùs lactavit. Poſt quatuor verò lactationis menſes, appetitu privata parùm alimenti indies deſumebat, indeque in languorem virium, & paſſiones ſuffocativas, ſive hyſtericas incidebat, verùm ſine Atrophia, vel tuſſi, vel quavis alia morbida affectione. His verò admonitus, ego (eam jam fortuitò inviſens) Infantem ſtatim ablactare juſſi, ne in Tabem incideret. Illa verò duobus, vel tribus menſibus, in Infantis lactatione, cum appetitu dejecto, adhuc perſiſtens, tandem in

Digitized by Google

Tabem ſeu Atrophiam corporis incidit; verùm ſine tuſſi, vel aliqua inſigni febre. Vehementer tamen, & ferè continuò, de ſiccitate, & calore valdè moleſto circa tonſillas, uvulam, & partes deglutitioni inſervientes conquerebatur (ſicuti Dominæ *Thompſon*, & fere omnibus Lactantibus Tabidis accidiſſe obſervavi.) Quod Phænomenon, à depauperato, & calefacto ſtatu ſanguinis, ob nimiam lactationem, exoriri mihi videbatur. Tandem, licet nimis ſerò, monitis meis parens Infantem ablactavit, diætaque lactea, & aquis chalybeatis eſt uſa, cum magno emolumento. Appetitu verò ab his (quippe non ſatis tempeſtivè in uſum ſumptis) non reſtituto, ſufficientem copiam novi chyli in maſſam ſanguinis recipere non potuit, atque inde ab omnibus medicamentis abhorrens (conſultis licet optimis Medicis) tandem in Phthiſin pulmonarem incidens, cum tuſſi, anhelitu, & febre hectica planè ſuffocata moriebatur.

CAP. VII.

De Tabe à Dyſenteria, & Diarrhœa.

IN ſcorbutica diatheſi corporis, in tantum ſæpe aceſcit ſanguis, ut ex quâvis levi cauſa irritatus, novum chylum ſibi aſsimilare non poſsit; quo fit ut, continuo, fluxu inſtar rivuli, per glandulas inteſtinales excernatur. Qui chylus ſi ſit benignus, more Diarrhœæ, ſin verò acris, & malignus, more Dyſenteriæ cruentæ, morbum fingit. Ab hoc continuo chyli effluxu valde depauperatur, & incaleſcit ſanguis, adeo ut licet Dyſenteria, aut Diarrhœa, opiatorum & adſtringentium medicaminum uſu (qualia veniunt deſcribenda in capite de Diarrhœa, & Dyſenteria) profligetur, calor tamen Hecticus in ſanguine adhuc manet, una cum Atrophia, & ſiccitate Cutis, à depauperato & effœto ſanguinis ſtatu ortus: Uti accidebat Filio meo Unico, & dilectiſsimo, plurimiſque aliis: Quæ Tabes ſæpiſsimè in Phthiſin pulmonarem finitur. Eſt verò præcavenda (Diarrhœa, & Dyſenteria propriis medicamentis priùs curatis) uſu longo lacteæ diætæ, corticis *Peruviani*, aquarum mineralium Chalybeatarum, & decocti albi in potum ordinarium. Hæc Tabes frequenter Infantibus denturientibus ſupervenit. Verùm ex longo uſu decocti albi, Julapiorum perlatorum, & medicaminum adſtringentium leviter opiatorum facillimè curatur.

Hiſtoria Prima.

Filia unica Domini *Tindall* Adoleſcentula egregia, ſcorbutica tamen, & quadantenùs melancholica, circiter xviii. annum ætatis, à ſuppreſſione purgationum menſtruarum, in Diarrhœam ſeroſam, & Colliquativam incidit, ex qua ſenſim, ſpatio unius anni, Atrophia univerſalis, uſque ad gradum Maraſmi, inducebatur, ſine vero aliqua febre ſenſibili, vel Tuſſi, vel dyſpnœa, vel

aliqua alia nota morbidæ pulmonum affectionis, adeo ut à Medico, qui eam ante me curavit, non omnino pro Tabida haberetur. Ego, cùm jam præ debilitate fere perpetuo lecto affixa erat Ægra, eam inviſere accerſitus quaſi Diarrhœa ſola affectam, plane Tabe uſque ad maraſmum confectam inveni, & ita de ea ſententiam meam palàm protuli, licet adhuc pulmones ſarti tecti viderentur, nec ullum Indicium aderat febris Hecticæ. Quumprimùm verò à regimine debito, & uſu medicaminum efficacium ſiſtebatur Diarrhœa impenſiva, quam prior Medicus ex ignorantia, vel incuria tamdiu permiſerat, illicò flamma hectica in habitu Corporis accendi incipiebat, & pulmones etiam affici tuſſi fere perpetua, & dyſpnœa; quæ ſymptomata tandem ſudore colliquativo, tumore pedum, aliiſque notis funeſtæ Phthiſeos pulmonaris excepta, citò ad ſupremum diem Virginem formoſam, inter lacrymas amicorum, deducebant. Duo hic præſertim notatu digna erant, ſcil. quòd, quo magis diarrhœa ſiſtebatur, eo ſemper magis pulmones illicò afficiebantur: Et ſecundò quòd, utcunque per ſpatium fere anni Tabes prævaluerit, ad Maraſmum uſque, priuſquam vel labes minima pulmonibus impreſſa videbatur, in cadavere tamen poſt mortem aperto pulmones apparebant ubique tuberculis hic illic referti, iiſque non tantum crudis, verùm etiam aliquibus maturis.

Hiſtoria Secunda.

Filius meus unicus, antequam annum ætatis octavum attigerat, me abſente, Dyſenteria truculentiſsima corripiebatur, à qua, ante meum reditum, Tabe uſque ad Maraſmum, confici videbatur. Poſtquam verò diligentiſſimo uſu Remediorum omnigenorum Dyſenteria planè evincebatur, & alvus in ſtatum naturalem redigebatur, manebat adhuc calor Hecticus, cutis arida, Pulſus Celer, cum aliis febris hecticæ ſignis, inſuper Appetitus plurimùm deficiebat, Tuſsis arida invadebat, & ſurditas aliqualis, cum hebetudine Cerebri. Ex electione verò aeris ſalutiferi, uſu Lacteæ diætæ, & poſteà Corticis Peruviani, & nutrimenii euchymi, & pleni, ſpatio trium, vel quatuor menſium εὔσχημος & εὔσαρκος evaſit, niſi quòd ab illo tempore uſque huc, à minima occaſione, tuſsi Aſthmaticæ valde pronus maneat.

C A P. VIII.

De Tabe à Diabete, ſeu nimio fluxu Urinæ.

Diabetes vulgo dicitur *Hydrops* ad *Matulam*, eſtque continuus ſucci nutritii fluxus per renes decurrens, qui cogitabundis, & vini Gallici, liquorumque diureticorum potatoribus plerumque accidit: Unde urina (ob copioſam ſcilicet novi chyli affluentis admixtionem) ſalſedine ſua privata, dulcis, imo

imo mellea redditur. Hoc continuo effluxu chyli depauperatur ſanguis, indeque inſigniter languent vires. Ab excandeſcentia ſanguinis calor præternaturalis in partibus accenditur, unde debilitantur Nervi, atque inde ſpaſmi, vertigines, aliæque generis nervoſi affectiones ſequuntur, tandemque partes muſculoſæ, ſucco nutritio privatæ in Atrophiam, ſeu Tabem incidunt: Vti accedebat filio Domini *Pettit*; Domino, & Dominæ *Wells* aliiſque quamplurimis. Hæc Tabes curanda eſt diuturno uſu *diæta lactea*, *conſerva Roſar. rub. Boli Arm. Gum. Arabic. Tragacanth.* &c. potatione longa aquarum *Bathonienſium*, *Islingtonienſium*, vel cujuſvis alterius aquæ *mineralis chalybeata*. Abſtinendum verò eſt ab uſu vinorum, præcipuè Gallicorum, à Venæ ſectione, omnibuſque catharticis, præter *Rhabarbarum*, *Myrobalana*, aliaque ejuſmodi lenia, quæ etiam ſtypticis partibus ſunt prædita, de quorum vi in hoc morbo debellando mox egregiam referemus hiſtoriam.

Hiſtoria Prima.

Filius Domini *Pettit*, à Diabete, cujus curatio diu neglecta fuit, non tantùm epilepticis, & Vertiginoſis affectibus frequenter fuit afflictus, verùm etiam progreſſu morbi, valdè tabidus evaſit. Verùm uſu aquarum *Tunbrigenſium*, *lactea diæta*, & *Electuariorum adſtringentium* perfectè reſtitutus eſt, & jam poſt decem annos rectè valet.

Hiſtor. Secunda.

Ipſe Dominus *Pettit*, prioris Ægri Pater Incolaque cujuſdam vici dicti *Longlane*, jam ferè ſeptuagenarius, à *Diabete* in ſummam hecticam, ultimumque Maraſmi gradum redactus, lectoque per tres ſeptimanas affixus, uſu *diæta lactea* accuratiſsimè inſtitutæ, & *Iulapiorum*, *Electuariorumque adſtringentium*, à *Diabete*, & febre, tandemque à Tabe ipſa ſanus evaſit, eſtque adhuc, quantum ego ſcio, jam poſt 5 annos ſuperſtes.

Hiſtoria Tertia.

Dominus *Vvebeder* Incola vici dicti *Princes à ſtreet*, licet jam tres puellas habeat vivas, & ſanas, omnes tamen filios, prima infantia (ubi ſcil. primùm cœperunt denturire) diabetica Tabe ſublatos, amiſit. Nomen quidem morbi ignoravit, verùm, dum obſervaret eodem modo omnes filios periiſſe, idque, fere circa idem ætatis tempus, atque id, in extremam emaciationem redactos, cum perpetua, & inextinguibili ſiti, & profluvio Vrinæ mirabili, me tandem conſuluit de quarto filio, qui tunc denturiebat. Atque, ſicuti tres priores jam defuncti, incipiebat immodicè ſitire, atque etiam æquè immodicè mingere, quo caro valde flaccida reddebatur, calorque hecticus ſuboriebatur. Ita, mellea Vrinæ dulcedine fultus, ſententia firmata,

Phthiſin diabeticam à dentitione orta m pronunciavi; qualis perfectam curationem admittere non poſſit; uſquedu m dentium eruptio jam planè completa fuerit. Intra unius vel alterius me nſis ſpatium, ad faciem Hippocraticam, ultimamque tabis ſcenam miſellus In fans redigi videbatur; quippe qui colliquationem per Diarrhœam,æque ac per diabetem pateretur, licet ſine Tuſſi, vel alia aliqua pulmonum affectione. Utcunque, in præſentem ſymptomatum alleviationem, præſcripſi accuratiſſimam *diatam lacteam*, & *Electuarium adſtringens*, juſſique, ut ſiti ens lac ſolùm aquis *Iſtingtonienſibus* mixtum per totam æſtatem biberet. Quò ſitis, & profluvium Vrinæ aliquantùm ſupprimi,cautoque reſarciri videbantur. Morbo autem, incertis intervallis, recrudeſcente, cum inſigni per alvum, æque ac per renes colliquatione, quoties ſcil. inſtabat nova dentium eruptio,ſecundùm prognoſticon initio habitum, præſcripſi tandem gr.vj vel vij. vel viij. *Rhabarbari*, omni mane, & tantillum *diaſcordii* hora ſomni ſumendum. Quorum remediorum diligenti uſui infantem committeb am,atque in horum uſu perſiſtebat per duos annos, ad minimum,donec ſcil. omnes dentes erupiſſent, quò vires, carneſque continuò reſarciebantur, meliuſque indies ſeſe habuit, etſi aliquantùm ſiti, profluvioque Vrinæ detineretur, uſquedum totum numerum dentium compleviſſet. Jam verò,quarto ætatis anno finito,ſanitate firma, & athletico corporis ſtatu frui videtur,ac ſi nunquam morbo aliquo affectus fuiſſet.

CAP. IX.

De Tabe à Salivatione orta.

SAlivatio eſt vel naturalis,vel arte facta; Eſtque harum utraque copioſa ſecretio ſucci nutritii per Glandulas ſalivales facta, qua, ob rationes jam prioribus capitibus memoratas, poſt longum ſalivationis curſum, ſanguis aceſcit,& incaleſcit,parteſque muſculoſæ debita nutritione privatæ in Atrophiam, ſeu tabem incidunt.

Salivatio naturalis, ſeu Ptyaliſmus ſcorbuticis,ut plurimùm,ſupervenit,idque, quoniam ſanguis, ob acrimoniam, non potis eſt novum chylum ſibi aſſimilare, ideoque, in circulatione, eum continuò per Glandulas ſalivales excernit. Quò fit, ut vel ipſis mulierculis ſit notum, nimiam ſalivationem in Phthiſin tendere; quare rite continuam ſalivæ deglutitionem ad Tabem præcavendam præſcribere ſolent: qua non tantùm ſalivationis progreſſus præpeditur (ſputatio enim tractione quadam perpetua glandulas ſalivales ſollicitat, & ad novam excretionem urget) verùm etiam chylus per ductus ſalivales incaſſum excretus, naturæ, in ſanguinis reparationem, continuò reſtituitur.

Æque verum eſt etiam omnem ſalivationem arte factam mercurialibus ſcil. medicamentis excitatam (ſi longa fuerit) hecticam & tabidam diſpoſitionem inducere.

Quo

Quo in caſu (ſalivatione jam finita) ad uſum diuturnum *lactea diata* Æger relegandus eſt, quo ſanguis leniatur, & diſpoſitio tabida præveniatur. Deinde aeri aprico, & benigno & liberali ciborum euchymorum uſui, imo etiam (ſi opus fuerit) aquarum *mineralium Chalybeatarum* committendus eſt.

Patuit Egregium hujuſmodi tabis exemplum in Filia Domini *Daulton Pharmacopola*, quæ à ſalivatione mercuriali ad curandas Scrophulas excitata, ſtatim à finita ſalivatione, in tabem lethalem incidit, & ob ingentes humorum impenſas ſalivatione factas, neque aere, neque lactea diæta, neque ulla alia arte reſtitui potuit, verùm ſenſim tabe confecta, ſine ulla Phthiſeos pulmonaris nota, poſt unum, vel alterum menſem à ſalivatione elapſum, ultimum diem clauſit.

CAP. X.

De Tabe ab Hydrope orta.

HYdrops fit *Lymphaductuum*, ſeu vaſorum Chyliferorum ruptura, quo ſuccus nutritius (qui naturaliter per hæc vaſa, quaſi perpetuis quibuſdam rivulis, ſub ſpecie vel lymphæ, vel chyli in ſanguinis maſſam, in neceſſariam ejus reparationem, deferri ſolet,) jam continuò in cavitatem abdominis, & Thoracis, vel in ipſos artus, habitumque corporis effluit, & depluit. Quò, ſanguis ſolita inſtauratione chyli, vel lymphæ, vel utriuſque privatus, valde depauperatur indeque aceſcit, & incaleſcit; unde nemo mirari debet febrem cum ſiti, aliiſque ejuſmodi ſymptomatis, inde naſci, uti & Tabem ſeu Atrophiam partium, cum languore virium inde conſequente, ob defectum novi ſucci nutritii, atque denique dyſpneam etiam, ob diſtentionem muſculorum ab humore Hydropico intùs contento.

Vſitatiſſima hujuſmodi vaſorum rupturæ cauſa eſt tumefactio glandularum Abdominis, vel Thoracis, vel artuum per quas vel juxta quas hæc vaſa perrepunt, & ſuffulciuntur. Quibus tumoribus vaſa illa tenera coarctata, & compreſſa liberum tranſitum præbere non poſſunt, vel lymphæ, vel chylo; indeque, continuo appulſu novi liquoris ad partes vaſorum compreſſas tendentis, & præterfluentis tergum prementis, Vaſa ultrà tonum naturalem diſtenta tandem rumpuntur. Hic morbus eſt valde difficilis curatu, nec quidem ſine lymphæ ductuum, ſeu vaſorum lacteorum agglutinatione, & conſequenter minutione glandularum tumidarum, quæ vaſorum exilium rupturam comprimendo efficiunt, curari poteſt. Hoc igitur caſu, Indicationes curativæ ſunt quæ ſequuntur.

Primo, Saburram ſucci nutritii extravaſati *catharticis hydragogis*, *uti Reſina Ialapii, Gutta Gamb.* aliiſque capite de *Hydrope* memorandis, atque etiam diureticis, uti *ſale ſuccini, Millepedis*, &c. ſubducere, & evacuare.

Secundo, Longo *Chalybeatorum* uſu tumefactas glandulas, obſtructionem chyli efficientes, reſerare, tonumque partium tumefactarum exinde reſtitue-

Digitized by Google

re, & firmare. Quibus factis, Æger, copiosè cibis euchymis nutriatur, tandemque libero, & benigno aeri, & uſui aquarum *Chalybeatorum* committatur, non tantùm in ulteriorem ſanguinis temperationem, verùm etiam in perfectam glandularum obſtructarum reſerationem. Hoc autem in caſu à diæta lactea religioſè abſtinendum, quoniam glandulas jam obſtructas ulteriùs infercit, & conſequenter cauſam morbi procatarcticam promovet,

Hiſtoria.

Filius *Thomæ Lechmere* Armigeri, circiter annos duos natus, & denturiens, à frigore percepto in Peripneumoniam incidit, atque longo tempore, à Pharmacopola, omiſſis Venæſectione aliiſque curationi legitimæ apprimè neceſſariis, peſſimè habitus eſt. Tandem autem à me & Collega meo eximio, Doct. *Croon*, ſerò licet advocatis per detractionem ſanguinis, applicationē Veſicatoriũ, & linimentorum Thoracicorum, ut & per exhibitionem Medicaminum pulmonarium, quadantenùs reſtitutus eſt: Valetudinarius tamen cũ tuſſi, & difficili reſpiratione manſit, per ſpatium ſcilicet annis unius, ad minimum, à quo tempore miſellus puer febre hectica, quotidie intermittente cœpit detineri, quæ licet uſu *Corticis Peruviani* ſæpiſſimè profligata fuerit, citò tamen reviteſcere ſolebat, & quidem, incertis intervallis, per annum integrum, ad fatalem uſque diem recrudeſcebat. Ab initio verò febris, Abdomē Hydropico tumore diſtendi cœpit; qui quidem tumor, mirum in modum, in dies creſcebat, cum augmento tuſſis, & dyſpnœæ: quibus omnibus ſymptomatis Atrophia partium, ad gradum uſque maraſmi, tandē ſuperinducebatur: In ſumma verò Corporis emaciatione, & Hydropis ἀκμῇ (quod notatu dignũ) vultum habuit vegetum, & elegantiſſimum, abſque vel minima flavedinis tactura, Appetitum etiam firmum, ſeu magis voracem, idque, ad funeſtum uſque diem. Quo rectè conjectatus ſum, necnon amicis ejus hanc ſententiam ſemper protuli, Hydropem eſſe verè chyloſum, factum à depluvio chyli in cavitates abdominis per vaſa lactea, ex accidente aliquo rupta, necnon tabem comitantē haud eſſe verè pulmonarem, ſed ex mera inanitionem ortam, per ſubtractionem ſcil. ſucci nutritii debiti è vaſis chyliferis, ruptura jam in illis facta. Quod ab eventu planiſſimè patuit. Paracenteſi enim facta in Abdomine, dum adhuc vivus erat puer, extraximus plurimas libras chyli lacteſcentis, & admodum dulcis, qualis in ipſo ductu chylifero reperitur. Aperto verò poſt mortem Cadavere, nō obſtante difficili reſpiratione, & longa tuſſi, invenimus pulmones ipſos ſanos, & ſine aliqua præternaturali affectione, niſi quòd in poſtica parte, prope Trachæam, glandulæ apparebant valde numeroſæ, eæque ſatis inſignes, & duræ, egregiam preſſurā ſuper ipſum ductum chyliferũ efficientes, ferè qua parte Venam ſubelaviā pertingit, erantque adeò inſignis ponderis, & molis, quòd ob preſſurā ſuper ductum inde factam, ac ſi à faſcia injecta, difficile admodum videbatur, ſi omninò poſſibile, ut Chylus ſeſe in ſanguinem trajiceret. Atque inde factum eſt proculdubio, quòd vaſa lactea tenuia in abdomine ſita) chylo continuò premente, & tranſitum facilem ſuperiùs per ductum chyliferum non reperiente) ultra tonum diſtenta, tandem rupturā pate-

rentur,atque ita in cavitates abdominis chylum ſanguinis reparationi deſtinatum,quaſi continuo rivo,trajicerent.Ex jam dictis prope vel ipſi ſenſui apparet primò, hos tuberculos, ſeu glandulas pulmonares tumefactas à malè curata Peripneumonia,ob defectum ſcil. tempeſtivæ venæſectionis, & expectorationis,primitùs eſſe oriundos. Secundò. Sicut tuſſim moleſtam atque aridam à conſtrictione vaſorum pulmonarium aeriferorum his tuberculis facta, ita etiam reſpirationem anheloſam à preſſura chyli extravaſati infra diaphragma ortum habuiſſe. Tertiò,Tabem hanc non fuiſſe verè pulmonarem, quoniam licet adfuerint tuberculi pulmonares, Apoſtemata tamen non referebant,neque exulcerabantur:Verùm,revera procedebat hic Maraſmus ab Hydrope hoc Chyloſo,unde continuò ſuccus ille nutritius ſubtrahebatur, qui ſanguinis reparationi,& partium nutritioni debebatur. Quartò, Hydropem hunc à ruptura vaſorum lacteorum in abdomine ſitorum ortum habuiſſe, & denique hanc rupturam exilium Vaſorum lacteorum à continua illa preſſura in ſuperiorem partem ductus Chyliferi per tuberculos hos pulmonares factam eſſe.

CAP. XI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

De Tabe à Sudoribus immenſis orta.

SUdores immenſi & chronici ſæpiſſimè in colliquativos evadunt: His enim, non tantùm ſaburra veteris effœti, & inutilis chyli, verùm etiam novi, & oleoſi copia (ob ſanguinis, præ nimia ſcil. acrimonia ſcorbutica ſenſim contracta,aſſimilandi potentiam) per poros cutis liberè excernitur. Quò fit,ut ob continuam ſanguinis depauperationem, non tantùm ejus maſſa aceſcat, & in febrilem,& hecticum calorem excandeſcat; verùm etiam partes corporis ſolidæ,nutritione neceſſaria,hoc modo,jam privatæ,paulatim in Atrophiam incidant,& prorſùs mareſcant.

Hic Sudor colliquativus, ſicuti omnem Phthiſin pulmonarem in ſtatu deplorato, & in ἀκμῇ comitatur, quum morbus ſcil. ad fatalem periodum jam præceps ruit;ita in funeſto cujuſvis morbi ſtatu, ſemper cum præcipiti naturæ ruina,reperitur:Ideoque hi madores, ſeu colliquativi, & oleoſi Sudores vulgò vocantur *Clammy DeatSvveats*.

Aliquando etiam in Scorbutica diatheſi, licet rarò, hujuſmodi Sudorem colliquativum obſervavi locum tenere morbi originalis,cujus exceſſu, paucis hebdomadis,totum corpus in ſtatum Hecticum, & Tabidum redactum vidi: Quod fit,quoniam ab his profuſis Sudoribus in longum tempus productis, ſanguinis maſſa in ſtatum depauperatum, & alitioni inhabilem reduci ſolet: Unde neceſſariò ſequitur calor Hecticus,& Atrophia partium, cum languore, aliiſque tabis ſymptomatis in habitu corporis uſitatis.

Unum,aut alterum exemplum hujuſmodi hic ſubnectere lubet, quorum enarratione curatio hujuſce tabis,quantum mihi innotuit, declarabitur.

Digitized by Google

Hiſtoria Prima.

Dominus *Luffe Presbyter* fere *Sexagenarius* (qui fuit etiam pater Domini *Doct. Luffe* eximii Medicinæ Profeſſoris *Oxonii*) vir à multis retro annis valde Scorbuticus, & melancholicus, vertigini, palpitationi cordis, multiſque aliis generis nervoſi affectibus ſæpiſſimè erat obnoxius. Super omnia verò de Sudoribus colliquativis continuis noctu diuque, idque tempore tàm hyberno, quam æſtivo conqueri ſolebat. Quò factum eſt, ut non tantùm frigori valde fuerit obnoxius, à quo vel maximos ſemper ſentiebat dolores in genere nervoſo: Verùm etiam totum corpus emarcuit, ita ut in cenſu tabidorum non immeritò habendus fuerit. Verùm *fontanellis* inter ſcapulas factis, uſuque cerevisiæ *Antiſcorbuticis* medicatæ in ordinarium potum, & præcipuè longo uſu aquarum mineralium tam chalybeatarum, quàm catharticarum, earumque tam hyeme, quàm æſtate ſumptarum, non tantùm à ceteris generis nervoſi affectibus, verùm etiam ab his colliquativis Sudoribus planè liber evaſit: Quò factum eſt, ut vel plurimos ultimæ ſenectutis annos, cum athletico corporis habitu, ſanitate conſtanti, mente hilari, vultu florido & vivaci degeret, ac ſi iterùm cœpiſſet juveneſcere.

Hiſtor. Secunda.

Vxor Domini *Clapton*, incolæ cujuſdam Vici dicti *Lothbury*, circa annos quadraginta nata, Mulier à multis annis valde Scorbutica, & Aſthmatica, poſt quatuor hebdomadas à puerperio elapſas, verno tempore, in acutiſſimos dolores paulò ſupra inguen incidebat. Cui, præter linimentum anodynum exteriùs adhibitum, propinavi hauſtum aliquantiſper diaphoreticum ex *Aq. Card. Theriacali, Theriac. Androm. & Syr. de Meconio*; quò factum eſt, ut in profuſiſſimos, & admodum fœtidos Sudores colliqueſceret, qui, non obſtante cauta ſtragularum detractione, duabus hebdomadis vel ampliùs, perdurabant, cum inſigni virium languore, tabidaque corporis conſumptione. Quo obſervato, Electuaria & temperata Julapia conſtringentia, & poros cutis obſtruentia, aliaque ejuſmodi continuò præſcripſi, unde Sudores protinùs decreſcebant: verùm novo Chylo (ob acrimoniam ſanguinis adhuc reſtantem) reliquæ maſſæ non ita bene aſſimilato, atque unito, jam commixto, licet pori cutis jam arte eſſent obſtructi; Succus tamen nutritius recens novam ſibi portam per alvum moliebatur, quo ſudor colliquativus Diarrhœa æquè colliquantè, unà cum torminibus excipiebatur, habitu corporis indies in pejorem Tabis gradum ruente.

Verùm hac porta, uſu opiatorum, & emplaſticorum medicaminum itidem occluſa, ſuccus nutritius aliam per renes, invenit quo miſella fœmina in Diabetem, cum promotione Tabis, in gradum fere Maraſmi, incidit.

Diabete autem, uſu *Gum. Arabic. Electuariorum adſtringentium*, &c. evicto, immenſi & colliquativi Sudores denuò ſunt reverſi. Ideoque hanc miſeram

& tabi-

& tabidam mulierem (Ita ſuadente etiam tempeſtate anni jam ſcil. verna) in aerem perflatilem, & apricum *Hampſtadienſem*, dimittere decrevi: qua mutatione aeris, (poris cutis jam ſubitò occluſis) in inſignem ſalivationem, per viginti dies, vel eo amplius, verſus eſt morbus, diſpoſitione Tabida adhuc reſtante, vel etiam magis aucta, uſu verò copioſo diætæ lacteæ, atque aeris aprici beneficio, maſſa ſanguinis paulatim emollita, etiam ſucci nutritii colliquatio ſenſim evincebatur, atque inde non tantùm à ſalivatione, verùm etiam ab ipſa tabida diſpoſitione libera, in ſtatum εὔσαρκον & ad appetitum integrum indies reducta eſt; Largo tandem apoſtemate ſuper inguen, ubi dolor primum invaſerat, collecto: Quod apertum, & ope *chirurgica*, curatum fuit. Quò mulier poſt decem, vel amplius, annos ſana ſuperſtes fuit, etſi poſteà aſthmate è vivis ſublata eſt.

Hiſtoria Tertia.

Dominus *Forteſcu*, Vir ferè Sexagenarius, à multis retro annis ſcorbuticus, & aliquantiſper Aſthmaticus, per tres, aut quatuor æſtates, continuo calore, imò & ardore lumborum, atque artuum vexatus eſt. Quo factum eſt, ut à profuſis, & colliquativis Sudoribus præcipuè verò decubitus tempore, plane confectus fuerit, & in ſtatum maraſmi ferè redactus. Tempore verò hyemali, bene ſe habebat, à calore, æquè ac Sudoribus prope liberatus, licet faciem Hippocraticam nunquam deponeret: Hac verò æſtate 1688. Lumborum ardor & ſudores profuſi adeò prævaluerunt, ut ſeſe in lecto ad dormiendum continere non potuerit; quò tandem factum eſt, ut appetitu jam langueſcente, in hydropicum, & œdematoſum tumorem crurum inciderit. Poſt multa, ab aliis Medicis, incaſſum tentata, tandem ego advocatus, ex uſu *Corticis Peruviani*, flammam in ſanguine & ſpiritibus extinguens, ſudores etiam intra cancellos moderatos redegi: Quò, Ægro ſeſe in Lecto debitè continente, tumor etiam crurum planè evaneſcebat, etiamſi macilentus & marcidus adhuc appareat.

APPENDIX.

Hæc *Phthiſis*, ſeu *Tabes generalis* ab inanitione orta ſæpe à morbi aliis dependet; Ideoque Tabes generalis ſymptomatica jure vocari poteſt: Uti primò à *Lienteria*, quando ſcil. chylificans facultas Ventriculi, à diatheſi præternaturali ſalivæ, & liquoris nervoſi dyſcraſia fuit læſa: Quò fit, ut ſanguis, & corporis habitus (Alimentis, in propria ſpecie, abſque ulla alteratione, per inteſtina deturbatis) nullam indè inſtaurationem recipere poſſint; atque hinc Atrophia ex inanitione facta neceſſariò ſequitur.

Haud rarò etiam, à præternaturali alteratione, vel obſtructione bilis, & ſucci pancreatici; aut etiam ſucci per glandulas totius Fiſtulæ inteſtinalis excerni ſoliti, quique ſecretioni excrementitiæ partis alimentorum à nutritia inſervit, hæc tabes generalis oritur: Hinc enim fit, quod chyloſæ partes ali-

mentorum è ventriculo deſcendentium, unà cum excrementis fæculentis, vaſorum lacteorum orificia jam præterlapſæ, per anum extruduntur; Idque vel in dejectionibus albis, & plane chyloſis, ob defectum, vel præternaturalem diatheſin bilis, quod eſt proprium menſtruum ſecretorium chyli (Uti in Ictero cum ſummo corporis languore, & emaciatione ſolet accidere,) vel etiam in dejectionibus flavis, uti in Cœliaca paſſione, quæ eſt vel ab obſtructione, vel à natura ſucci Pancreatici & Inteſtinalis depravata, evenire ſolet. In priori caſu, urina colore ictéritio ſatis tincta eſt, in poſteriori verò, contrà. In utraque, Chylo, ab excrementitiis ingeſtorum partibus, non ſeparato, ſanguis debita inſtauratione privatur unde Atrophiam, ſeu Tabem, eamque præcipitem ægros invaſiſſe ſæpiùs obſervavi.

Denique, hæc Tabes generalis ſymptomatica interdum fit à numeroſis, & largis tumoribus ſcrophuloſis in meſenterio præternaturaliter ſitis, à quibus (venis lacteis tanquam filo jam conſtrictis vel compreſſis) liquoris nutritii in inteſtinis ſeparati, & per oſcula venarum abſorpti, tranſitus in ſanguinis maſſam, vel in totum, vel in partem impeditur. Quo in caſu, ſedes ſunt copioſæ, & chyloſæ, Abdomen indureſcit, & tumeſcit, Urina verò minima quantitate, ſed ſano colore fluit. Inde, ſanguine novo chylo indies non ſaturato, partes muſculoſæ nutrimento debito privatæ quotidie mareeſcunt, tandemque ad maraſmi gradum extenuantur, etiamſi appetitus ſit Vorax, atque Æger in ſtatu ἀπυρεξίας perpetuò ferè maneat; Cujuſmodi exemplum ſemel mihi in puero circa quatuor annos nato oblatum eſt, cujus hiſtoriam ob maximam raritatem, mox referemus.

Omnes hæ Phthiſes ſymptomaticæ, non habito priùs ſpeciali reſpectu ad morbos à quibus dependent, ſunt prorſus incurabiles, his verò arte ſublatis, hæcce Tabes ſponte ſua ceſſat; ideoque curatio hujus Phthiſeos, alibi (in morborum ſcilicet, rationem cauſæ habentium Therapeja) quærenda eſt.

Hiſtoria Prima.

Filius cujuſdam Civis, in platea vulgò dicta *Vvoodſtreet*, circa annos IV. natus, abſque ulla febre, & tuſſi, verùm Abdomine inæqualiter duro, & tumido, pauciſſima urina, ſani tamen coloris, dejectionibus frequentibus, copioſis, & planè chyloſis, ad ultimum maraſmi gradum ſenſim redigi videbatur: Appetitus nihilominus per totum invaletudinis tempus, integer, vel potius vorax durabat, unde facilè conjiciebam trajectionem chyli per venas Lacteas, à frequentibus, & prægrandibus tumoribus glanduloſis ſparſim in Abdomine ſitis, multum impediri, Tabemque ex inanitione hoc modo factam ortum ſuum duxiſſe.

Præſcripſi *Emplaſtrum Diaſapon. toti abdomini imponendum, & Iulapium ſequens copioſè & frequenter propinari.* ℞ *Aqu. petroſel. fœnic.* ana ℥ iv. *aqu Lumbr. mag. Syr. è v. Radic.* ana ℥ ii. *ſalis ſuccin. nitidiſſ. & ab oleo optimè depurat.* ℥ ß *m. F. Iulapium.*

Hunc liquorem, præter ſpem omnem, avidiſſimè petebat, quemvis alium planè

planè reſpuens, ita ut 24. horarum ſpatio duplicem quantitatem Julapii præſcripti bibendo conſumeret. Quò, Abdomine jam detumeſcente, urina mirum in modum fluebat, & ſedes rariores, minuſque chyloſæ reddebantur, brevique ſpatio, ex uſu frequenti & copioſo hujus *Iulapii* & *Rhabarb toſt.* cum *Diaſcord.* in formam boli commixti, puerulus, præter ſpem amicorum omnium maraſmo tandem liberatus eſt.

Hiſtoria Secunda.

Nuperrimè (ubi ſcil. hæc jam ſcripſiſſem) accerſebar ad inviſendum filium Domini *Gouge* ad inſigne *Annuli Corneliani* in vico dicto *le Strand*, puerum circiter ſex annos natum, & maraſmo planè in ſceleton redactum; Ubi primùm in cauſam hujus Tabis diligentiùs inquiſiveram, illicò deprehendi Abdomen valde & inæqualiter diſtentum, Tuberculis hic indè racematim diſpoſitis, ubique refertum; quod tamen non niſi vehementi preſſura per digitos facta diſcerni poterat.

Sedes etiam erant multæ, & Chyloſæ, Urina perpauca, verùm ſana; Tuſſis nulla, Reſpiratio ſatis libera, Aſpectus tamen admodum melancholicus, & planè lethalis, & vultus ſqualidus & pallidus.

Præſcripſi *Decoctum Album*, & *bolum cum Diaſcord.* & *Rhabarb. Toſt.* ãã ℈ß. ſemel in hebdomade deglutiendum; *Emplaſt. Diaſap.* Abdomini imponendum, & *Iulapium* jam priori hiſtoria memoratum, quod *ſale ſuccini* egregiè fuerat impraegnatum ad libitum bibendum.

Quod de priori Ægro narravimus, idem hic etiam feliciter contigit. Puer enim quemvis alium liquorem reſpuens, hunc diù noctuque petebat, ad conſumptionem ferè ℥xxiv. ſingulis diebus. Quò factum eſt, ut ſpatio duarum hebdomadum, vel eo minus, dejectiones alvi redderentur naturalis conſiſtentiæ, coloris, & quantitatis. Copioſa etiam Urina fluebat. Abdomen, ultrà quàm credi potuit, detumeſcebat: Neque tuberculos in eo deliteſcentes, exploratione jam facta per digitos diligentiſſima, amplius deprehendere potui. Appetitus, & ſitis naturaliter ſeſe habebant. Senſim etiam indies carnes augeri videbantur. Evictis jam melancholia, & laſſitudine, puer non tantùm ſolitam corporis agilitatem, verùm etiam Vultus nitorem, & vegetum colorem quandantenùs revocare videtur; adeò ut de ejus ulteriori reſtitutione haud amplius ſim ſollicitus.

PHTHI-

PHTHISIOLOGIÆ

LIBER SECUNDUS.

De Phthiſi Pulmonari Originali.

PHthiſis Pulmonaris eſt Conſumptio totius Corporis cum febre, à mala affectione, & ab ulceratione Pulmonum tandem, originem ducens. Quæ quidem eſt Phthiſis maximè famoſa, & Κατ' ἐξοχὴν dicta, de qua Authores tractare ſolent, tanquam nulla eſſet alia Phthiſeos ſpecies. Ideoque de ea paulo uberiùs, hoc loco, diſſeremus.

Hæcce Phthiſis Pulmonaris eſt vel Originaria, quæ à mala diatheſi, & ulceratione pulmonum primo inſtanti dependet: Vel ſecundaria, & ſymptomatica, quoties ſcilicet pulmones à morbis præcedentibus jam altiùs afficiuntur.

Quandoquidem verò in Phthiſeos pulmonaris ſymptomaticæ curatione, ſpecialis reſpectus ad morbum primarium, à quo hæc Phthiſis originem ducit, ſemper ſit habendus, & curatio ejus aliquatenùs, pro genio ejuſdem morbi, ſit varianda: In ultimo hujus tractatus libro, ex profeſſo, de curatione hujuſmodi Phthiſium tractabimus, præmiſſa in hoc, generali diſquiſitione (quantum nobis obſervaſſe licuit) de natura, cauſis, ſignis, differentiis, prognoſticis, indicationibus curativis, & methodo curationis Phthiſeos pulmonariæ.

CAP. I.

De Cauſis Phthiſeos Pulmonaris Originariæ.

C*Auſa Phthiſeos Pulmonaris* in genere, eſt totius maſſæ ſanguineæ, & ſpiritus nervoſi prava diſpoſitio, à variis cauſis procatarcticis ſenſim contracta, qua ſerum ſanguinis acre, vel malignum per molle, & glanduloſum pulmonum parenchyma ſecretum pulmones ipſos infercit, & inflammat, tandemque etiam exulcerat, quæ quidem cauſa continens eſt hujus morbi.

Cauſæ procatarcticæ, ſeu primam anſam huic morbo præbentes, ſunt *Primò*; Suppreſſio ſolitarum, & neceſſariarum evacuationum, veluti men-

ſtruo-

Digitized by Google

ſtruarum purgationum, lochiorum, veterum ulcerum, & præcipuè fiſtuloſorum, fontanellarum, ſudorum per plantas pedum, aliaſve partes corporis prodeuntium, GonorrhϾ, fluoris albi, aliarumque hujuſmodi, idque abſque correctione, vel remotione cauſarum, à quibus iſta dependent: Quo fit, ut vel ipſe ſanguis ab iſtis humoribus (à natura excretioni, ceu cuidam exilio damnatis, verùm in maſſa ſanguinea ab injectis repagulis, diutiùs quam par ſit retentis) inquinetur, & in ſtatum morbidum reducatur. *Secundò*, Pathemata animi graviora, præcipuè verò metus, triſtitia, iracundia, cogitatio nimia, & nimis anxia, uti & ſtudia intempeſtiva, & nimis longa, cum aliis hujuſmodi. Quæ non tantùm vitiando ſpiritus animales, atque exinde naturalem ſanguinis fermentationem impediendo; verùm etiam contractionem ſpaſmodicam ferè continuam molli pulmonum parenchymati incutiendo, plurimùm huic morbo conferunt. *Tertiò*, Cibi, & potus nimis plena, & intempeſtiva ingurgitatio, uti etiam incautus ciborum, & potuum excrementis abundantium, & digeſtioni minus aptorum delectus; præcipuè autem vinorum, & liquorum valdè ſpirituoſorum nimia potatio. Quod, ubi ſit curis, & mœſtitiæ, ceteriſque animi pathematis conjunctum (quantum mihi obſervare contigit) uſitatiſſima cauſa eſt Phthiſeos pulmonaris. Hinc enim corporis habitu à ſaburra humoris effœti, & inutilis, more œdematis adimpleto, tota ſanguinis maſſa inquinatur, ſeroſaque, & acris, tandemque in flammam hecticam diſpoſita redditur. *Quartò*, Exercitii debiti neglectus, quo excrementa, quæ uſitata naturæ lege per cutim propulſari debuere, intra ſanguinem detenta craſin ejus ſenſim evertere ſolent. Ex hoc defectu etiam ſtagnatio humorum in habitu corporis, & obſtructiones variæ hic illic in ipſis fibrillis oriri ſolent. Quæ non parùm ſanguinis putredini, & ſpirituum labefactioni conferunt. *Quinto*, Studia nocturna, & longæ vigiliæ, quæ non tantùm ſpiritus animales fermentationi ſanguinis neceſſarios debilitant, verùm etiam recrementa per diaphoreſin in lecto excerni ſolita intus retinent, quo univerſam maſſam ſenſim inquinari quis miretur? Huc ſpectat etiam ſomnus diurnus, & longus, præcipuè vero à paſtu, qui ſicuti tardando ciborum digeſtionem, eo maſſam ſanguinis effœtam, & chylo inutili plenam reddit, (qua de cauſa frequentes, graveſque tuſſes naſci ſolent:) Ita ſpiritus animales nimis intempeſtivè conſopiendo, indeque fermentationem, & volatilizationem novi chyli impediendo, totam ſanguinis maſſam nimis ſeroſam, atque acrem efficit. *Sextò*, Aer etiam paluſtris, & denſus, carbonumque fumo oppletus, vitiando ſpiritus animales, legitimæ ſanguinis fermentationi adeò neceſſarios; atque etiam infarciendo, & debilitando pulmones reſpirationi deſtinatos, qui ſunt hujus morbi ſedes, & theatrum, egregiè Phthiſin promovet. *Septimò*, Diſpoſitio etiam hæreditaria ſæpè ſæpius Phthiſin pulmonarem infert, cùm omnibus ſit ſatis notum, natos à Phthiſicis Parentibus in eundem morbum eſſe proclives. *Octavò*, Mala pectoris formatio, ſive ea fuerit naturalis, ſive accidentalis, in hac re partes ſuas habet. Naturalem eam appello quæ ſit cum pectore conſtricto, longo collo, & humeris alatis: Accidentalem verò quæ ſit cum curvitate, ſeu diſtortione pectoris; qua non ſolùm partes thoraci-

cæ,

cæ, ſpeciatim pulmones tono ſuo jam debilitati, ſeroſis fluxionibus redduntur obnoxii; verùm pulmones etiam neceſſaria dilatatione privati, & coarctati, morbidum ſanguinis ſerum in ſeſe coacervant, atque retinent, quo fit ut tandem obſtructiones patiantur. *Nonò*, Contagium etiam hunc morbum propagat. Hic enim affectus (uti frequenti experientia obſervavi) lecti ſocios miaſmate quodam, ſicuti febris maligna, inquinat. *Decimo*, Lapides etiam cretacei in pulmonibus præternaturaliter generati; vel clavi, aliaque dura corpora in pulmones per riſum demiſſa, inter Phthiſicos pulmonaris cauſas numeranda ſunt. Quibus non ſolùm tuſſis moleſta humorum fluxum proritans, verùm etiam Apoſtemata, & exulcerationes procreantur, plerumque etiam præcedente Hæmoptoe pulmones in Apoſtemata, & ulcera diſponente. Quorum hiſtorias poſthac memorabimus. *Vndecimò*, Morbi etiam particulares, qui ſanguinis, & ſpirituum Diatheſin corrumpunt, atque evertunt, huic morbo anſam præbent. Unde Phthiſis ſymptomatica (de qua in fine hujus tractatus ex profeſſo diſſeremus) inſequitur; Uti ſcorbutus, ſcrophulæ, convulſivæ, & præſertim Hyſtericæ affectiones, modò fuerint chronicæ, item febres, & præcipuè intermittentes, ſcarlatinæ, & crapuloſæ, variolæ etiam, & Morbilli, Calculus renum, Lues venerea, Aſthma, Hæmoptoe, Peripneumonia, Pleuritis, aliique morbi thoracici malè curati, item Chloroſis, Melancholia fixa, Arthritis, & Rheumatiſmus.

Ab his, aliiſque hujuſmodi cauſis procatarcticis, Corpore jam in Phthiſin prædiſpoſito, immediata cauſa hujus morbi ut plurimùm eſt perceptum frigus, quo fit ut in corpore tali modo diſpoſito, per ſaburram humorum, vel ſeri à morbido habitu corporis in pulmones continuò derivati, tuſſis naſcatur non leviter executienda, qualis accidere ſolet in frigore accidentaliter percepto, ubi materia intra paucorum dierum ſpatium in putridum phlegma concoquitur, atque inde per tuſſim completè excernitur, (uti Capite de Catarrho fuſiùs explicabimus.) Quinimò à minera peracrium, & malignorum humorum in habitu corporis antea congeſtorum (nova materia per circulationem ſanguinis continuò ſuppeditata) perpetua, atque importuna tuſſis ad fatalem uſque diem producitur: Sero à glanduloſis pulmonum partibus, perpetuo quaſi rivo, ſecreto, neque concoctionem ullam admittente, uſquedùm pulmones, præſertim vero partes eorum glanduloſæ, infarctione tumeſcant, & indureſcant, tandemque, præ acrimonia humoris per has teneras, & molles vias excreti, tonus partium planè evertatur, & exulceretur: Quæ quidem cauſa eſt continens Phthiſicos pulmonaris.

CAP. II.

De gradibus & ſignis præſagientibus Phthiſim Pulmonarem Originariam, unà cum Indicationibus Prophylacticis.

GRadus hujus morbi ſunt qui ſequuntur, ſc. Primò Infarctio Pulmonum à ſero ſanguinis inibi copioſè ſecreto. Secundò. Tumor renitens, præſertim verò in partibus Pulmo-

Digitized by Google

num glanduloſis, ab eodem ſero partes iſtas nimis diſtendente, & difficilem exitum habente. Qui tumor videtur mihi eſſe Tuberculum crudum à Galeno memoratum: Quæ tubercula, ſive crudos, & glanduloſos tumores, ſæpè in Phthiſicorum cadaveribus deprehendi, cùm ceteræ pulmonum partes Apoſtematibus & exulcerationibus eſſent obſitæ. Tertiò. Inflammatio pulmonum à ſeri hujus calore, atque acrimonia oriunda. Denique etiam harum partium inflammatarum Apoſtema, & exulceratio, ubi ſcil. morbus jam ad ſtatum, & ἀκμὴν ſuam pervenit.

Signa Phthiſeos pulmonaris ſunt vel Prognoſtica, vel Diagnoſtica & Pathognomonica: Prioris generis ſunt quæ ſequuntur. Primo Ortus à parentibus Phthiſicis; ſiquidem iſte morbus (quantum mihi obſervare licuit) eſt præ ceteris omnibus hæreditarius. Secundo. Mala thoracis conformatio, ſive ea naturalis fuerit, ſive accidentalis. Tertiò. Vox natura vel ſaltem uſu atque habitu, exilis, & clangoſa; quippe quæ vel à naturali pulmonum debilitate, vel ab obſtructione glanduloſæ tunicæ Tracheæ, & bronchiorum per glutinoſum, & viſcidum phlegma procedat. A quacunque verò harum cauſarum phænomenon iſtud oriatur, Phthiſin pulmonarem mox ſubſecuturam minatur. Quartò. Habitus & mollis, unà cum gracili corporis habitu. Quintò. Habitus muſculorum mollis, & œdematoſus, à copioſa infarctione ſucci nutritii veteris, & effœti proveniens. Sextò. Hypochondriacæ oppreſſiones chronicæ circa regionem pectoris, inſtar cujuſdam moleſti ponderis gravantes, uti & frequentes, diuturnæque, & inſolitæ ſuffocationes Hyſtericæ in iiſdem locis obverſantes. Septimò. Cogitatio, anxietas, triſtitia, & iracundia inſolita, præſertim ſi fuerint abſque manifeſta cauſa. Octavò. Suppreſſio ſolitarum evacuationum per fontanellas, vel ulcera vetera, item Lochiorum & fluoris albi, & hujuſmodi reliquorum. Nonò. Hæmoptoe, etſi fuerit accidentalis. Decimò. Matutina & diuturna phlegmatis nigri & viſcoſi exſcreatio: quippe quod procedit à glandulis in pulmonibus juxta trachæam poſitis, humore nigricante repletis. Quod ſymptoma ſicuti ſcorbuticis, & ſcrophuloſis familiare eſt, ita Phthiſin Aſthmaticam progreſſu temporis inſecuturam monſtrat. Undecimò. Phlegmatis exſcreati ſalſus, atque acris ſapor: quod univerſum ſanguinis ſerum parili gradu ſalſum eſſe atque acre ſubindicat, Quod ubi per molle pulmonum parenchyma, à percepto frigore grandi, copia fuerit trajectum, & ſecretum, eos inflammare, & exulcerare mirum in modum aptum natum eſt. Duodecimò. Proclivitas in copioſum ſalivæ fluxum, per glanduloſam linguæ tunicam, perque ductus ſalivales, & Tonſillas, idque vel cum, vel ſine evidenti cauſa. Quod ſymptoma ſcorbuticis, & Hypocondriacis admodum familiare eſt, diatheſinque ſanguinis colliquativam indicat: nempe eum, præ nimia acrimonia præternaturali, novum ſuccum nutritium perfectè ſibi aſſimilare, & rectè ſibi admiſcere non poſſe, ideoque eum in has glanduloſas partes deponere, & conſequenter, progreſſu temporis, molli pulmonum parenchymati obtrudere. Undè Phthiſis originem ſuam ducere ſolet. Decimotertio. Diuturna & incre-

creſcens appetitus proſtratio, abſque ullo alio morbo conjuncto, adeò ut Æger abſque multis exercitiis, & magnis abſtinentiæ intervallis, ciborumque gratiſſimorum delectu, alimentum, plena & uſitata copia, ſine faſtidio, & nauſea admittere non poſſit: Nec quidem ingeſtum cibum, ſaltem copioſum, abſque oppreſſione ventriculi, & laſſitudine membrorum gravativa digerere, & diſtribuere valet. Quod quidem ſymptoma viam in Phthiſin ſternit: Siquidem à nimia vaſorum, & habitus totius corporis repletione, à ſucco nutritio veteri & effœto facta, procedit, quo locus recipiendo novo chylo non datur, ideoque à natura minimè appetitur. Quæ inappetentia adhuc magis augetur, ſi phlogoſin, in tota maſſa ſanguinis, à præſenti catarrho, per continuam pulmonum agitationem, & ob ſeroſum & colliquativum ſanguinis ſtatum accendi contingat. Quo in caſu prout ſitis augetur, fames etiam imminuitur: Aliàs verò inappetentia univerſalis ob nimiam vaſorum repletionem inſequitur, adeò ut Æger potum, æquè ac cibum planè reſpuat. Decimoquartò. Calor moleſtus, & chronicus, ſaltem plantis pedum, & volis manuum ortus, præcipuè à paſtu, una cum pulſu aliquantum quàm par eſt celeriori. Siquidem ſymptoma hoc, inflammatorium & hecticum ſpirituum ſtatum, & conſequenter acrem, ſeroſam, & colliquativam ſanguinis Diatheſin arguit, quibus de cauſis Phthiſis pulmonaris oriri ſolet. Decimoquintò. Anguſtia, & oppreſſio pectoris, cum continua ferè reſpiratione aliquantum difficili, & anheloſa conjuncta. Quod ſymptoma non tantum ſcrophuloſis, ob tumorem glandularum pulmonarium, familiare eſt; verùm etiam ſcorbuticis, & hypochondriacis, propter conſtrictionem pulmonum, Diaphragmatis, & muſculorum reſpiratione inſervientium, à levi ſcil. gradu ſpaſmodicæ affectionis nervorum motui eorum dicatorum. Decimoſextò. Diſpoſitio Catharralis. Quando ſcil. Æger, vel ob leviſſimam quamvis occaſionem, imo aliquando ſine ulla evidenti cauſa, frequenter tuſſi obnoxius eſt. Hoc enim ſymptoma ſanguinis acrimoniam, & ſtatum colliquativum indicat. Quo fit quòd continuò ferè, è ſaburra humorum in habitu corporis latente, ſerum ſanguinis acre per totam glanduloſam Tracheæ tunicam, perque molle pulmonum parenchyma ſecerni, & excerni ſoleat. Quod quidem ſignum eſt Phthiſeos pulmonaris jam inſtantis evidentiſſimum; quæ certiſſimè invaſura eſt, ubi pars ſeroſa ſanguinis, vel à liberali liquorum ſpirituoſorum potatione, vel ab immani frigore percepto, vel quacunque alia de cauſa tantam acrimoniam contraxerit, quanta pulmonibus inflammandis, & exulcerandis ſit ſufficiens. Decimoſeptimò. Omnes iſti jam memorati morbi, uti Scorbutus, Scrophulæ, Chloroſis chronica, Peripneumonia, Hæmoptoe, Pleuritis, Rheumatiſmus, Aſthma, &c. qui Phthiſi pulmonari anſam præbere ſolent. Corpore enim hoc modo tanquam habitualiter prædiſpoſito, Phthiſis pulmonaris, eaque non raro, incurabilis, à frigore immani proximè percepto, frequentiſſimè invadit; Et quidem omnis ferè catarrhus eodem tempore Phthiſin ſubſecuturam minatur.

In præcautionem igitur Phthiſeos (quæ multò facilior eſt quam ejus curatio,) plurimùm intereſt dum Ægri in hoc valetudinario ſtatu manent accuratiſsima uti diligentia, ne ullus in ſex.

in ſex rebus non naturalibus committatur error; In hoc enim tam lumbrico ſanitatis ſtatu, à levi aliqua hujuſmodi occaſione præcipites in fatalem Phthiſin ruere ſolent. Ex gr. *Primò*; Prudentem delectum cibi & potus habere oportet, quo ſuccus chyloſus reddatur euchymus, alimentumque minimum laborem naturæ in digerendo, & diſtribuendo faceſſat. Caveant etiam à ciborum, licèt euchymorum ingurgitatione, uti & à vini, & liquorum ſpirituoſorum nimia potatione. *Secundò*, Prima parte noctis capeſſant ſomnum. Abſtineant autem à ſomnis diurnis, imò & à matutinis nimiùm productis; quoniam ſaburram humorum immanem in habitu corporis retinere, & accumulare ſolent. *Tertiò*, Exercitiis moderatis, diutiniſque frictionibus, ad humores effœtos ex habitu corporis per poros cutaneos educendos, quotidie utantur. *Quartò*, Ab omnibus catharticis fortioribus religioſè abſtinendum; quandoquidem iſta non tantùm naturam debilitant, verùm etiam ſanguinem nimiùm agitando, ab aeribus ſcilicet particulis, aceſcere & incaleſcere faciunt; atque eum in ſtatum magis ſeroſum, & colliquativum reducunt, quo Catarrhus, & Phthiſis pulmonaris ſupervenire ſolent. *Quintò*, Omnibus licitis modis Æger curas, mœſtitiam, omnem fixam cogitationem (quantum in ſe eſt) ſedulò deponat, animumque ſibi hilarem nitatur conciliare. Phthiſin enim pulmonarem à pathematis animi diuturnis, & gravioribus ortum ſuum duxiſſe ſæpiſsimè notavi. *Sextò*, Aere utatur aprico, perflatili, benigno, & à fumo carbonum libero, qui non ſolùm ſpiritus animales, genuſque nervoſum confortet, & conſequenter appetitum languentem reſtituat, verum etiam pulmonibus jam continua tuſsi calefactis pacem (aliquatenùs ſaltem) conciliare poſsit. Verùm à novo frigore percipiendo apprimè cavendum. Corpore enim tali modo ſaburra humorum repleto, omnis novus Catarrhus in Phthiſin tendit, *atque hinc illæ lachrymæ*.

Atque hic quidem veniam jam nimium properantis calami impensè rogo (ſi quemquam gravari poſsit) dum paulò ulteriùs (ſtrictim licèt) indicationes præſervatorias hoc capite ſuggeram, idque priuſquam methodico diſcurſus filo, in uberiorem indicationum curativarum campum deſcendam.

Indicationes prophylacticæ generales in hoc valetudinario ſtatu præcipuè ſunt tres: Evacuatio chyli effœti in habitu corporis deliteſcentis: Temperatio præternaturalis caloris hectici in ſanguine, & ſpiritibus ab humorum ſtagnatione recens facti: Et Confirmatio toni partium, & conſequenter earum deobſtructio; quibus neglectis, Cachochymia, & flammæ præternaturalis revireſcentia omnino metuenda eſt.

In hunc finem, uteunque fortiora cathartica (uti anteà innuimus,) hic malè audiant, apprimè tamen convenit ſaburram humorum κατ᾽ ἐπικράτειαν, benignis, & ſtomachicis purgantibus paulatim per alvum ſubducere, uſquedùm corpus ab œdematoſo, & infarcto, in priſtinum, & naturalem ſtatum reducatur.

Cujuſmodi purgantia ſunt, *Pilul. Stomachic. cum gummi, Aloephangina, Aloe Roſata, Pilul. Maſtichin Ruffi, Decoctum Amarum*, &c Reliquis verò omnibus præfero *Tincturam ſacram, & Aquas minerales purgantes*, quæ ſicuti humores effœtos paulatim, cum εὐφορίᾳ, & abſque nimia agitatione

tione ſubducunt, iram etiam magis temperant, quàm novam phlogoſin in ſpiritibus, & ſanguine accendunt (quod non raro ab aliis Catharticis evenire ſolet) & ventriculi etiam flaceſcentis tonum, cum augmento appetitûs, corroborant. In eundem etiam finem Diuretica, & Diaphoretica, in ulteriorem ſeroſæ colluviei ſanguinis eductionem, multùm conferunt. Horum verò medicamentorum cautè ſemper habendus eſt delectus, uti ceteris præferantur ea, quæ minimum caloris, & acrimoniæ, ſanguini impertiant. Inter Diuretica *Millepedes crudos, vel præparatos, Terebinthinam, Balſamum Leucatelli, & Sulphuris*, aliaque è *Therebinthima* facta, præcipuè verò aquas minerales chalybeatas, & inter illas, aquas *Sadlerianas Islingtonienſes*, ceteris omnibus præfero: quarum vim non tantùm in multis aliis, verùm etiam in memet ipſo, per quinquennium jam fæliciſſimè expertus ſum, utpote quæ ſpiritu minerali, præ ceteris (quas mihi adhuc in variis *Angliæ* partibus experiri contigit) copioſo imprægnentur, quibus, in ultimos corporis receſſus, fulguris inſtar, penetrantes, obſtructiones reſerant, utinamque admodùm copioſam cient; neque tamen Potatores ejus, vertiginoſa temulentia, oppreſſione ventriculi, & ingenti manuum, pedumque calore, ſub finem purgationis, fatigant ſicuti aliæ aquæ chalybeatæ ſolent.

Inter Diaphoretica, *Decoctum ſarſæ* primas meretur, quod non tantùm tranſpirationem per poros cutis efficit, verùm etiam ſanguinis maſſam lenit, & emollit: Uti & *Ceruſſa Antimonii, Antimonium diaphoreticum*, &c. quæ quidem antimonialia medicamenta non minus ſunt Diuretica, quàm Diaphoretica.

Si ſanguis, vel minimo quidem gradu, præternaturaliter incaleſcere videatur, convenit in ejus ventilationem, & in vaſorum depletionem, moderatam ejus quantitatem, primo limine, detrahere. Quamvis enim Venæſectio, jam confirmata Phthiſi, malè audiat, quippe quæ, tunc temporis, non tantum ſine fructu, verùm etiam cum præcipiti naturæ ruina celebretur: Nihil tamen (modò ſatis tempeſtivè adminiſtretur) ad flammam hecticam lateſcentem in ſanguine, vel præveniendam, vel extinguendam, magis conducit. Quo pacto inflammatio, & tumefactio, conſequenterque ipſorum pulmonum ulceratio; imo & ipſa Phthiſis, una cum tuſſi, dyſpnœa, reliquaque dirorum ſymptomatum caterva (aliis etiam neceſſariis, medicamentis juſta methodo exhibitis,) feliciter præcaveri poſſint. Et quidem multiplici experientia edoctus, nullus dubito, quin multi à Peripneumonia, Pleuritide, Catarrhis communibus, aliiſque ejuſmodi morbis, in fatales Phthiſes præcipites ruant, eo quòd ex incuria Medici, vel etiam Ægri, & Adſtantium amicorum metu, ſanguis non ſatis tempeſtivè, vel frequenter, vel copioſè, per Venæſectionem fuerit detractus. Quo fit ut, ſanguine calorem hecticum retinente, pulmones calidiores, quàm par eſt, diu maneant, atque inde confluxus fit humorum in partem affectam defluentium, vel potiùs copioſa ſecretio novi chyli per glandulas pulmonares: A quibus, immanes, atque aridæ tuſſes, inflammationes, & tandem, (ubi ſcilicet Phthiſis ſummos attigit gradus) exulcerationes inſequuntur, Ideoque haud ullis febre laborantibus ſanguinem adeo libera manu, idque cum optimo ſucceſſu,

ceſſu, ſoleo detrahere, atque hiſce valetudinariis Phthiſicis, quoties ſcil. illos febricitare contigit: Nec me quidem unquam adhuc hujus facti pœnituiſſe memini.

Si Catarrhus vel minimum gradum caloris hectici habeat conjunctum, & cetera etiam conſentiant, uſus etiam Opiati frequens hic eſt admodum neceſſarius, idque non tantùm ad quietandos pulmones jam continua tuſſis agitatione calefactos, verùm etiam ad temperandam, & demulcendam totam ſanguinis maſſam. Adeo ut omninò conveniat ſingulis, vel alternis noctibus exhiberi. gr. i ß. *Laudan Lond. in morſulo Conſerv. Roſ. rubr. vel* ℥ *j. Syrup. è Mecon. cum* ℥ *iii. Aqu. Lactis, &* ℥ *iii. Aq. Epidemic. veter. vel gut. xx. Laud. Liqu. Helmontii, in Cochleari ſyrupi Balſamici aliàs deſcribendi, vel* ℈ ß. *Pilul. è Cynogloſſ. vel è Styrace.*

Imo in hoc caſu nullum catharticum, præter aquas minerales purgantes, ſine mixtura *Laudani* præſcribendum eſt, ne ex nimia humorum agitatione, tuſſim, & calorem augeri contingat. Ex. gr. ♃ *Aloes Roſat.* ℈ i. *vel* ʒ ß. *Pilul. è Cynogloſſ.* ℈ ß. *vel gr. xii. MS. F. Pilul. iv. deauranda, & hora ſomni ſumend. vel* ♃ *Tinctur. ſacr.* ℥ ii. ß. *vel* ℥ iii. *Laudan Liq. Helmont. gut. xv. vel xx.*

Hujuſmodi Cathartica tertia, vel quarta quaque nocte præſcribantur, & ſequentibus matutinis ♃ iv. Aquarum purgantium, vel frigidarum, vel coctarum pro tempeſtate anni.

Diebus, quibus purgatio non inſtituitur, oportet lenem humorum ſubductionem per cutim, & renes, intento animo aggredi, eamque, ejuſmodi diureticorum, & diaphoreticorũ uſu, quæ præternaturalem ſanguinis phlogoſin magis minuant, quàm augeant. Ex. gr. Sumat Æger ter die *emulſionem millepedarum* ſo *contuſarum, in hauſtulo Aquæ Lactis, Petroſelin.* vel *Fœniculi, Syrupo etiam è v. Radicib. gratè edulcoratam.* Vel ♃ *Milleped. ppt.* ʒ ii. *Ceruſſ. Antimon.* ʒ i. *Terebinth. in aqua plantagin. lot. q. ſ. Ms. F. Pilulæ mediocres, pulvere glycyrrhiz. involvendæ*, è quibus capiat tres, ter die, horis medicis, ſuperbibendo ♃. ß. *Decocti ſarſa, & chinæ*, & cavendo ab aprico aere. Cæteris autem omnibus, longa experientia edoctus, in hunc finem, Aquas minerales Chalybeatas præferre ſoleo; quippe quæ laticem ſeroſum, magna copia, è toto corporis habitu per renes præcipitando, & hecticum calorem ſanguinis, & ſpirituum temperando, obſtructiones etiã reſerando, debitumque partium tonum reſtituendo, omne tetigiſſe punctum curationis præſervatoriæ, vel ipſa ratione judice, comperiuntur. Quod etiam multiplici experientia compertum habui ex quo hujuſmodi aquæ hic prope, (*Ielingtoniæ*, ſcilicet) in uſum publicum, cum inclyti Collegii noſtri conſenſu, primùm redactæ ſunt. Atque harum ope, plurimos præſervatos, alioſque quidem à Phthiſi inſigniter reſtitutos vidi, de quorum ſanitate recuperanda planè deſperaſſem, idque non obſtanti vaſto eo medicaminum apparatu (quæ vel in Pharmacopoliis, vel in officinis Chymicorum proſtabant venalia) & probatiſſima adminiſtrandi methodo, quæ ſaltem mihi conſtabat, niſi Aquæ iſtæ vel ſaltem quædam aliæ earum ſimiles, in promptu fuiſſent.

Paucas, è multis huc ſpectantibus, hiſtoriis, mox ſub finẽ hujus tractatus breviter recenſebo. Fontanellæ etiam hic proſunt in brachiis, vel inter humeros factæ, in minorationem ſeroſi laticis ſanguinis, & conſequenter in

cerebri, & nervoſi generis confortationem, ſpirituumque animalium temperationē: quæ proculdubio haud parum in hecticæ flammæ extinctionem, & in Phthiſeos præcautionem conferunt. Neque forſan à capitis raſura frequenti multò minus beneficium exſpectari poſſit: Quum hinc liberior fiat humorum trajectio per denſiſſimam illam capitis cutem: cujus rei uſum in pertinacibus Catarrhis ſublevandis experientia ferè univerſalis comprobaverit.

Sed proh dolor! Medici rariſſime de præcavendo hoc morbo conſuluntur, (quum in principio forſan non minùs quàm alii affectus, curari poſſit, etſi mora ut plurimùm fatalis evadat) Ægris rarò *Æſculapii* opem petentibus, priuſquam morbus jam in fatalem ſtatum prolapſus ſit, ubi incaſſum ab arte Medica exſpectantur miracula, cùm de animæ futura ſalute, & teſtamentis faciendis, Theologum, & Juriſperitum conſulere magis conveniat. Quare, miſſa hac inani opera, ad ſigna huius morbi Diagnoſtica, & Pathognomonica properandum eſt.

C A P. III.

De ſignis Diagnoſticis, & Pathognomonicis Phthiſeos pulmonaris incipientis.

Diagnoſtica, & Pathognomonica ſigna præſentis Phthiſeos ſunt, vel incipientis; vel jam confirmatæ, & deploratæ. Signa Pathognomonica Phthiſeos Pulmonaris incipiētis ſunt; *Primò*, Tuſſis, quam à ſimplici Catarrho, utut feroci, & Chronico, vel certiſſimis criteriis diſtinguere licet. quippe quòd, ſtrictè loquendo, affecta pars, ſeu ſedes, & minera utriuſque tuſſis eadem non ſit. Siquidem tuſſis Phthiſica à tumore glanduloſo, ſeu à tuberculo ipſorum pulmonum oritur, idque, una cum ſenſu veluti cujuſdam ponderis in pectore gravantis, difficili item reſpiratione, atque aliis congeneribus ſymptomatis, quæ mox, licet currente calamo, ſpeciatim percurremus. Catarrhus verò ſimplex, è contra, ortum ſuum debet deſtillationi ſeri, ab uvula, & tonſillis, aliiſque glandulis in parte Trachææ ſuperiori ſitis, imo & ab univerſa tunica glanduloſa ipſius Trachææ, continuis quaſi guttulis, excreti. Aſpera enim arteria, quadam naturæ providentia, nerveam membrana, eaque tam exquiſiti ſenſus, intus cooperitur, quæ nihil omnino, præter ipſum aerem, ne guttulam quidem aquæ limpidæ, abſque gravi moleſtia, & renitentia, admittere poſſit, ideoque vel à minimæ heterogeneæ particulæ deſcenſu titillata, eam ſtatim totis viribus per tuſſim rejicere conatur: Neque ſanè, abſque gravi cauſa, à prudenti natura ita proviſum eſt. Si enim liber, & quietus tranſitus vel minimis heterogeneis corpuſculis, quaque die concederetur, quantocyus de hominis vita eſſet actum, per infarctionem ſcil. exilium ramulorum Trachææ, qui præ meatuum anguſtia, vel ab ipſo aere craſſiore inferciri, & Aſthmaticè obturari interdum ſolent. Utcunque verò ferox, & continua ſit hæc tuſſis Catarrhalis, utpote titillatione, per continuam excretionem, & diſtillationem ſeri glanduloſi in Trachæa, provocata, ſicuti tamen, ab ipſo initio, eſt ſemper humida, & magno humoris fluxu coniuncta; ita etiam nullo pondere, vel pulmonum oppreſ-

ſione,

ſione, aut diſpnœa ſtipatur, quæ in tuſſi Phthiſica vel in primo limine, obſervanda plerunque prodeunt.

Hoc igitur primum Tuſsis Phthiſicæ κριτήριον eſſe ſtatuimus, videlicet quòd ſit arida, ſaltem ab initio, utpote à pulmonum tuberculo, potiùs quàm à lymphæ glandulosæ exſudatione per internam Trachææ membranam, & glandulas in ſuperiori eius parte ſitas, procedens.

Non eſt tamen diffitendum huiuſmodi Ægros, ab ipſis morbi primordiis, quoties ſcilicet pulmones extrema, & profunda tuſsi, ad vomitionem uſque (idque à paſtu, vel ex aliquo alio accidenti) agitari contingat, ſalivam limpidam è ductibus ſalivalibus exſpuere, necnon aliquantulum phlegmatis glutinoſi ſalſi, vel inſipidi, è tonſillis, exſcreare, quod etiam vel ipſis ſanis, ex eadem cauſa, aliquando evenire poſsit, nempe quòd ab hoc motu violento ductus ſalivales, & partes glandulosæ in gutture ſitæ comprimantur, & emulgeantur. Non minùs tamen exinde hæc tuſsis pro arida habenda eſt, quòd nihil ſeri, vel phlegmatis è Trachæa ipſa, vel bronchiis excernatur. Neque eſt minùs verum, hanc tuſsim aridam in Catarrhalem, & humoroſam degenerare interdum ſolere. Ipſa Trachæa atque eius ramulis continuum fluxum humoris nunc crudi, nunc ſub ſpecie phlegmatis cocti (uti fieri ſolet in ipſo Catarrho vero, & legitimo) quotidie ſuppeditantibus. Quod eo evenit, quod glanduloſa ipſius Trachææ, eiuſque ramulorum tunica, ab hac diuturna agitatione (ſpecie tuſsis aridæ) à tuberculis hic inde per totum parenchyma diſperſis irritata, continuò emulgeatur, indeque copioſum ſerum quotidie effundat, eodem ferè modo quo lac è mammis, & ſaliva è ductibus ſalivalibus, continua ferè tractione, eliciuntur; vel quo involuntarium ſeminis profluvium, in Gonorrhœa ſimplici, è partibus glanduloſis ſeminalibus, per titillationem, oritur. Hæc tamen tuſsis Catarrhalis Phthiſica, duobus præſertim modis, à legitimo Catarrho diſcerni poteſt; nempe, primò, quòd ab ipſo initio morbi, per aliquot menſes, (aliquando verò per aliquot annos) tuſsis Phthiſica ſit arida; cum ſimplex Catarrhus ſit ab initio humoroſus, uti antea dictum eſt. Secundò, quòd Catarrhus ſimplex, ſpatio paucorum dierum, vel ſaltem Hebdomadum terminetur, ubi ſcilicet primùm accidentale illud fermentum febrile, à percepto frigore ortum, ſanguinis maſſam ulterius agitare iam ſenſim deſinit. Quo iam effecto, glanduloſa Trachææ tunica extraordinariam lympham non amplius ſecernit, vel exſpuit. Quo fit, ut reliquum ſerum his glandulis ſecretum, & novo humorum affluxu ulterius non attenuatum, naturali partium calore, ſenſim in phlegma puri ſimile concoquatur, & illa forma tandem expectoretur, atque inde ſerò (ubi ſcil. primùm ſecernitur) excreto, glandulæ, brevi, naturalem tonum, abſque ullo renitente tumore, vel relicto tuberculo, recuperant. Quo fit etiam uti tuſsis, una cum titillatione, ſibillo, dyſpnœa, &c. ſponte ſua evaneſcat: E contrario verò, in tuſsi Phthiſica, ſicuti minera lymphæ morbidæ perennis, & inexhauſta ſuppeditatur partibus glanduloſis, è maſſa ſanguinea, longo abuſu ſex rerum non naturalium, ita prædiſpoſita, & fermento febrili hectico, fixo, continuò agitata: Ita etiam à tuberculis hic inde per pulmonum parenchyma diſperſis, & ramulos Trachææ moleſtè comprimentibus, ipſa Trachæa, per-

petua quadam titillatione, in tuſſim ſollicitatur. Quo fit acris, & morbidæ lymphæ æque continua exſpuitio, per totam aſperæ arteriæ fiſtulam, donec tandem tubercula iſta ſupra modum diſtenta, inflammari, & in Apoſtemata migrare incipiant. Unde ubi primùm cyſtis aliqua rupta fuerit, modò detur via, verum, & fœtidum pus, an his tumoribus exulceratis, una cum ſerò, vel phlegmate à glandulosa tunica Trachææ copiosè ſuppeditato, commixtum, inter tuſſiendum planè rejicitur. Neque quidem ante ſupremum diem (ubi morbus ſcil. jam fatalis eſt) ab hac tuſſi, arte ulla, omnimodè liberari poteſt Æger.

Nec verò cuiquam ſubeat mirari, quo pacto, iſta tubercula (ſeu tumores) longè à larynge in lobis pulmonum ſita, hanc aridam tuſſim, una cum titillatione in ſuperiori parte Trachææ provocare poſſint; Cùm ejuſmodi egronicam tuſſim, à lapidibus cretaceis in pulmonum parenchymate natis, excitatam, diuque continuatam, quotidie obſervare liceat. Quin ſemel, per integrum anni ſpatium idem ſymptoma à tribus clavis fortuito (ex cachinnatione ſcil) per Trachæam in pulmones demiſſis eveniſſe obſervavi, Ægro per totum id tempus, quoad cetera, optima valetudine utente.) Et quidem ipſa res loquitur, quandoquidem Arteria aſpera in ramulos plurimos, per omnes lobos pulmonum, ab invicem longè diſsitos, undiquaque divaricator, adeò ut tenuiſsimæ, & maximè exiles bronchiorum fiſtulæ ad extremitates uſque propagentur ipſarum membranarum continuitate, quæ originem à principio ipſius Trachææ traxerant. Quo ſequitur neceſſariò, quòd, ſicuti tubercula iſta, quacunque tandem parte totius Parenchymatis ea naſci contingat, non poſſunt non aliquas harum exilium fiſtularum moleſtè comprimere, & coarctare. Ita etiam, ob membranarum ſcil. continuitatem, moleſtus iſte ſenſus primam extremitatem, ſeu ipſius Trachææ originem, per partium conſenſum (uti dici ſolet) afficit, quò eam continuò proritat ad hoſtem, per inanem atque aridam tuſſim, foras ejiciendum: haud alio ferè modo, quam quo indies in ſtranguria, ſeu dyſuria calculoſa (à lapide ſcil. ureterem, imo ipſum renem, moleſtè premente) dolorem in extremitate ipſius penis, ob membranæ continuitatem, maximè ſentiri videmus. Siquidem nixu naturæ ad expellendum calculum, ſpaſmodica quædam contractio totius Fiſtulæ urinariæ ab ipſo rene oritur; quæ tamen maximè extremitatem penis, ardoris urinæ, afficit. Cui etiam ſententiæ vel tuſſis, huius Phthiſicæ natura multùm favet, dum manet adhuc arida utpote à ſolis tuberculis orta, idque antequam ei Catarrhalis diſpoſitio, progreſsu morbi, ſuperinducatur. Nam ſicuti arida eſt, atque inanis, ita etiam levis, & brevis, ſponteque potiùs ſua, in relevationem oppreſſionis pulmonum facta, quàm feroci titillatione excitata, vel magno illo conatu ſtipata, qui Catarrhalem, & ferinam tuſsim, continua excretione lymphæ per trachæam, & bronchia effectam, comitari ſolet.

Si quis autem quærat de origine tuberculorum pulmonarium, quæ huic aridæ, & verè Phthiſicæ tuſsi primam anſam præbent: Dicam in genere, pulmonum parenchyma non tantùm, (per continuam ſcil. agitationē partiū

reſpi-

reſpiratione factam) humorum fluxui (uti veteres loqui amant) plus quàm ceteræ corporis partes obnoxium videri; verum etiam ob ſpongioſam ſuam mollitiem (quippe quòd è veſiculis, & vaſis omninò conſtet (humores imbibere, & retinere ſolere. Ideoque, cùm omnes internæ, & externæ partes, eæque tàm muſculoſæ quàm glanduloſæ, hiſce variis generis tumoribus ſæpiſsimè afficiantur, quid mirum, ſi hic etiam, ſicuti in reliquis corporis partibus, frequenter reperiantur? Imò quum perpendo mecum, quoties in uno anno, hujuſmodi tumorum ſufficiens cauſa etiam his miniſtretur, qui vel accuratiſſimam vivendi normam obſervare ſolent, non poſſum ſatis mirari quemquam, ſaltem ubi jam florem juventutis attigerit, è vivis abſque labe Phthiſica excedere poſſe. Et proculdubio, horum tuberculorum adeò frequens, & familiaris eſt pullulatio, ut neceſſe foret Phthiſin pulmonarem communem eſſe humani generis peſtem, niſi tumores iſti, tam facili opera, vel ſponte ſua evaneſcerent, vel arte tollerentur, quàm primitùs ortum habuere. Et quidem, non ſine ratione conjectari ſoleo, quod ſicuti benigniora tubercula ſolent ſponte ſua, & citò detumeſcere, ita nulla ex his Herculei hujus morbi, de quo jam tractamus, ſtruunt fundamenta, præter ea, quæ ſunt aliquantum maligna, & mali moris, quæque citius, vel ſerius, proprietate quadam naturæ, à quacunque tandem corporis parte originem ducant, putreſcere ſolent.

Sed, ut aliquid de horum tuberculorum origine ſpecialiùs dicamus: Quantùm mihi adhuc, vel à Cadaverum Phthiſicorum inſpectione, vel ab ipſa ratione aſſequi contigit, Tuberculum crudum naſcitur ab obſtructione alicuius glanduloſæ pulmonum partis: ubi ſcilicet plus lymphæ, ſeu ſeri, è ſanguine ſecernitur, quã per ductum glandulę excernitur: quo fit ut, ſicuti pars affecta ab incluſo ſero nimis diſtenta, naturali ſuo tono privatur, atque inde influens ſeu ſecretum ſerum exſpuere, vel excernere ulteriùs nequit; ità etiam incluſa lympha, nõ ampliùs à novo influente ſero renovata, naturali calore partis paulatim ſicceſcit, atque indureſcit, unde oritur renitens quædam durities, ſeu Tuberculum (de quo jam ſermonẽ habemus) quod progreſſu temporis, everſo hoc modo naturali partis tono ſeriùs vel citiùs, pro genio lymphæ, ſeu incluſi humoris & ſanguinis, à quo ſecernitur, inflammari & in Apoſtema converti ſolet: quæ quidem eſt tota continens cauſa Phthiſeos pulmonaris, atque aridæ tuſſis, quæ eam comitatur.

Adhuc reſtat inquirendum de qua cauſa obſtructio hæc, ſeu lymphæ ſtagnatio in glanduloſis pulmonum partibus, oriatur. Atque hoc fit aliquando à præternaturali viſcoſitate, & glutinoſitate lymphæ in glandulis ſecretæ; quo fit ut ægriùs propellatur, perque porum ſeu ductum glandulæ admodũ exilem, & conſtrictum excernatur: Atque hoc ſtrumoſis, & ſcorbuticis, præ nimia fixi ſalis copia, quo ſanguis eorum nimis ſaturatur, accidere ſolet. Unde fit, quod hujuſmodi ægri tumoribus fixis, & frigidis, iiſque in pulmonibus æque ac in aliis corporis partibus præter ceteros obnoxii ſint, & interdum etiam, à Phthiſi admodum chronica, ſupremum diem claudant. Nonnunquam etiam è feroci & immani Catarrho tanta lymphæ copia in glandulis ſecernitur, ut facultatem excretricem planè ſuperet, quo fit ut, via influentis humoris præpedita, lympha intus jam retenta, atque inibi ſtagnans, inſito calore partis pau-

latim ſiceeſcat, & in ſubſtantiam melleam, vel ſteatomatoſam faceſſat, uſquedùm, tono partis præ nimia diſtentione tandem penitùs everſo, inflammatio, & Apoſtema ſuperveniant. Qua ratione, Phthiſis pulmonaris non rarò ipſi Catarrho, (Catarrhali tuſsi ab arida, & ſicca excepta) ſuccedit. Cui tuſsi ab aridæ Tuberculum, ſeu tumor glanduloſus renitens ab ipſo Catharro per perceptum frigus effectus viam ſternit.

Quinetiam facile obſervatu eſt, tuſſim ſiccam, & Phthiſin admodùm acutam, ſæpius à peripneumonia, pleuritide, vel ab aliquo alio morbo pulmonari ortum ſuum habere: Nempè quod venæſectio ſatis tempeſtiva, vel frequens, vel larga, quæ ſcil. inflammationis magnitudini ſatisfaciat, vel incuria Medici, vel Amicorum metu omittatur. Quo fit ut, tono partium, præcipuè glanduloſarum, jam everſo, ſtatum naturalem nunquam recuperare poſſint; Tubercula verò renitentia, hic illic, ubi ſcil. inflammatio jam diu invaluit, diſperſa conſpiciuntur, una cum tuſſi arida & febre hectica continua, ex quibus hujuſmodi Ægri, acutiſſima Phthiſi jam correpti, intra paucas Hebdomadas ſupremum diem claudunt; ſiquidem pulmones jam antè inflammati citiſsimè in Apoſtema tranſeunt, quo ultima hujus morbi ſcena, ſolitis funeſtis ſymptomatis ſtipata ſtatim inducitur.

Nec minus fataliter in hujuſmodi morborum curatione erratur, ubi ex medicaminum pulmonarium, & expectorantium neglectu, neceſſaria pulmonum à phlegmate purgatio, quo partes præſertim glanduloſæ infarciuntur, planè omittitur; vel ubi hæc remedia minus parca manu adminiſtrantur. Multò magis, ubi copioſa lympha in glandulis ſecreta ex intempeſtivo, & quidem fatali uſu opii, in relevationem doloris exhibiti, ibi impacta detinetur. Quo fit quòd, utcunque Æger (quod etiam rarò accidit) à præſentis morbi periculo liberetur, tamen à tuberculis, ſeu tumoribus glanduloſis inde relictis, certiſsima via in fatalem, & præcipitem Phthiſin ſternatur, quæ ſeſe primùm tuſſi, dyſpnœa, & febre hectica prodit, deinde verò omnia dira, & funeſta hujus morbi ſymptomata quàm citiſsimè acceſſit.

Cauſa verò horum tuberculorum uſitatiſsima, eſt contractio Pulmonum leviter ſpaſmodica, diuturna, & continua, cum ponderis, & oppreſsionis ſenſu, à mœſtitia, timore, curis, cogitatione intenſa, atque aliis ejuſmodi animi pathematis effecta. Sicuti enim molle pulmonum parenchyma tanto tempore contractum, & continuò quaſi compreſſum, ſponte ſua ſolet induteſcere; ita etiam glanduloſæ eorum partes expanſione ſolita jam privatæ, lympham intus ſecretam, ſaltem ſatis magna copia, excernere, & exſpuere non poſſunt. Qua de re nemo mirari debet, quod ſicuti totius parenchymatis infarctio, ita etiam renitens durities in ipſis glandulis ſubſequatur. Atque inde facilè obſervatu eſt, quòd ſicuti Ægri hypochondriaci, & Hyſterici, ſunt præter ceteros Phthiſi, chronicæ licet, & lentæ, obnoxii; ita etiam iſte morbus eos, ut plurimùm, ex infortunii alicujus occaſione corripit, quæ res metum, mœſtitiam, cogitationem, vel aliquod aliud gravius animi πάθημα, idque diuturnum, & fixum priùs inducit.

Secundò, Tuſsis Phthiſica ſicuti plerumque arida eſt, ita in principio morbi, ſaltem diuturno tempore, mitis eſt & ſine ulla inſigni, & vehementi irritatio-

tatione, longis etiam, & incertis intervallis ſæpiùs recurrens. Catarrhus verò primo limine, ferox & ferè continuus eſt. Fatendum quidem eſt utramque tuſsim, tempore nocturno, ſatis vehementem, & moleſtam eſſe; Catarrhalem nempe, quoniam omnis ſeroſæ colluviei ſecretio per glanduloſam Trachææ, & bronchiorum tunicam, tempore decubitus, magis copioſa eſt; Phthiſicam verò, quoniam pulmones, in hoc ſitu corporis, magis conſtringuntur. Unde ſicuti bronchia à tumoribus glanduloſis magis compreſſa, inde etiam moleſtiùs comprimuntur, ita etiam ſeri glanduloſi copioſior in ramulos Trachææ expreſſio inſequitur, à quo pulmones copioſiùs infarciuntur, & proinde etiam irritantur: Et ab hac continua pulmonum per tuſsim agitatione vigiliæ pertinaces procedunt, quæ incremento febris haud parùm conferunt; quæ quidem primitus à colliquativo, & exagitato ſanguinis ſtatu dependebat. Licet aliquando, præſertim verò in Phthiſicis Hypochondriacis, vigilias longas, & moleſtas, ſine tuſsi, maximè à primo ſomno, obſervarim.

Tertiò, Tuſsi Phthiſicæ ſicuti ferè ſemper inappetentia, & ſitis accedunt, ita etiam poſt cibum vomitio ferè ſupervenire ſolet; adeo ut Æger à paſtu continuò fere tuſsire ſoleat, donec cibus tandem vomitione fuerit rejectus. Quod ſymptoma non tantùm à ventriculi debilitate procedit, idque ob facultatem concoctricem jam læſam à morbido ſtatu liquoris per glanduloſam tunicam ventriculi, fermentationis ergo, continuò excreti; jam verò è febrilis ſanguinis maſsa ſuppeditati: Verùm etiam à nimia ejus agitatione per ferocem motum juxta tuſsientium pulmonum: ubi enim primùm pulmones, à novo ſucci nutritii recentis in eos delati rivulo, intumeſcere incipiunt, copioſa excretio lymphæ per bronchia, & glanduloſam Trachææ tunicam oritur, indeque titillatio continua, tuſsiſque importuna, & violenta: Qua commotione ventriculus, ob viciniam, in conſum tractus etiam agitatur, donec tandem, motu ejus naturali jam funditus inverſo, omnia in eo contenta vomitu ſurſum effundantur. Quo fit ut, penu novi chyli hoc modo evacuato, ulterior ejus derivatio in pulmones ceſſet, atque adeo, quieſcentibus jam pulmonibus, utpote à novi chyli influxu non ampliùs irritatis, Ventriculus etiam quieſcit, quo tuſſim & vomitionem ſimul ceſſare contingit, uſque dùm pulmones à novo cibo ingeſto iterum irritari cœperint: Atque quidem hæc vomendi diſpoſitio cum tuſsi conjuncta, mihi eſt inter certiſſima ſigna Pathognomonica tuſſis Phthiſicæ. Etſi enim aliquot laborantes Phthiſi (ubi ſcil. conjuncta febris admodùm mitis fuerit) appetitu ferè integro uti noverim, vix tamen ulli abſque hac vomendi diſpoſitione, una cum tuſſi conjuncta, à ſumpto cibo reperiebantur. Fatendum tamen eſt hoc Diagnoſticon non eſſe proprium tuſſis Phthiſicæ quarto modo (uti Logici loqui ſolent) Etſi enim omnes Phthiſici ingeſta, iſto modo, inter tuſſiendum, à paſtu, vomitione rejicere ſoleant, idem tamen infantibus etiam & pueris Catarrho convulſio afflictis quotidiè ſolet accidere. Verùm æque facile eſt ex Ægri ætate, ſymptomatis duratione, tuſſis fœrocitate, atque aliis circumſtantiis, Catarrhalem hanc à vera Phthiſica tuſsi diſtinguere.

Quartò, Rauca etiam vox, vel clangoſa, & exilis, tuſſi conjuncta ſi fuerit frequens, multò magis ſi continua, & chronica, eam planè pulmonarem, &

Phthiſicam eſſe oſtendit. Uti enim raucedo à tunicæ Trachæam intus tegentis aſperitate procedit, quæ ſalſo ſero continuò irrigata vim ſonorificam totius tubuli, ſeu inſtrumenti lædit; ità etiam vocis exilitas ab infarctione bronchiorum ſero glutinoſo obſitorum dependet.

Quintò, Huic etiam tuſſi, ſicuti oppreſſio pectoris ponderoſa ab initio conjungitur, ita etiam reſpiratio aliquatenus moleſta, difficilis, & anheloſa, præſertim à citatiori ambulatione. Quod ſicuti à tuberculis crudis, & induratis hic illic per pulmones ſparſis, ita etiam à bronchiis viſcido, & glutinoſo phlegmate infarctis provenit. In ſcrophuloſis autem, ſcorbuticis, & in Aſthmaticis Phthiſi affectis, ob ſpaſmodicam ſcilicet nervorum thoracicorum contractionē, inſignius, & moleſtius eſt hoc ſymptoma, quam in aliis fieri ſolet, ideoque his aer perflatilis, & à fumo carbonum immunis plus quàm aliis Phthiſicis prodeſt, uti proprio loco ulteriùs monſtrabimus.

Sextò, Cùm glanduloſas aliquas pulmonum partes propter diuturnam accumulationem lymphæ, quæ exitum per bronchia invenire non poterat, valdè diſtendi & indureſcere contingit, tubercula cruda hic inde diſperſa in molli pulmonum parenchymate oriuntur. Unde, non tantùm reſpiratio quadantenus difficilis, & anheloſa, verùm etiam pectoris oppreſſio, & hypochondriorum gravitas, inſolita iracundia, triſtitia, & cogitatione ſtipatæ, inſequuntur. Quæ ſymptomata cum tuſſi conjuncta inter ſigna tuſſis Phthiſicæ Pathognomonica habere ſoleo.

Septimò, Cùm tandem partes iſtæ glanduloſæ, à longa infarctione pulmonum ſeroſa colluvie in glandulis ſecreta gravatorum, uno vel altero lobo valdè intumeſcunt & dureſcunt, (materia hac ſeroſa in cyſtidibus largis jam collecta) lobus pulmonum affectus ceteris præponderat, necnon major *GRAVITAS* in illa Thoracis parte evidenter ſentitur; quo fit ut Æger etiam in unum latus decumbens magis tuſſiat, quàm in alterum, quippe quod affectæ glandulæ uno ſitu, magis quàm altero comprimantur; à quibus compreſſis continua ſeri exſpuitio in bronchia pulmonum, una cum continua titillatione, & moleſta tuſſi inſequitur. Atque hoc etiam inter ſigna tuſſis Phthiſicæ certiſſima ſemper habendum eſt. Utcunque enim quoſdam hoc modo affectos pluribus annis vitam protraxiſſe, noverim, ſemper tamen in ſtatu valetudinario, & Phthiſico hærent.

Octavò, Ubi denique glandulæ iſtæ pulmonum tumefactæ inflammari, & in Apoſtemata migrare cœperint, una cum collectione purulentæ materiæ propriis cyſtidibus incluſæ, ſive naturam referant ſteatomatis, ſive meliceridis, ſive cujuſcunque alterius ejuſmodi tumoris, (quæ quidem varietas à variante ſeri ſanguinis genio oritur, uti poſthac dicturi ſumus,) tunc Phthiſis confirmari, & in lethalem evadere incipit, unde novum ſymptomatum funeſtorum Agmen ſtatim ſubſequitur; quæ ſunt *Phthiſeos confirmatæ* Diagnoſtica, de quibus uberiùs diſſerere mox properabimus, ubi aliquid de duobus reliquis Phthiſeos incipientis ſigni, *Febre* ſcil. & *Tabe* ſtrictim notaverimus.

Secundum Pathognomonicum ſignum incipientis Phthiſeos eſt *Febris*, quæ quidem, aliquo ſaltem gradu, primum hujus morbi inſultum comitatur, una cum appetitus dejectione, aliquali ſiti, urina quadantenus rubra, accelerato pulſu, vigiliis, calore partium,

tium, præcipuè extremarum, atque aliis ejuſmodi ſymptomatis. Atque hoc pacto tuſſis Phthiſica à communi Catarrho ferè ſemper dignoſci poteſt.

Hæc quidem febris in Scorbuticis, & phlegmaticis principio morbi valde mitis eſt; Aliqualis tamen præternaturalis calor, præcipuè verò in volis manuum, & plantis pedum, una cum pulſus celeritate, & nonnunquam etiam genarum rubore fixo (adhibita magna attentione) præſertim verò à cibo diſcerni poteſt. Eſt autem hæc febris merè hectica, atque eodem tenore ferè ſemper manens, utpote à partibus ſolidis, & ſanguinis Diatheſi procedens, idque ob colliquationē ſeroſam maſſæ ſanguineæ, à fermento acido, vel acri in eadem hoſpitante, atque eam perpetuò agitante, effectam. Verum quidē eſt febrem hanc, temporis progreſſu, à continua pulmonum agitatione, eorumque per tuſſim calefactione, & vigiliis inde natis, plurimùm augeri, ut etiam ab inflammatoriæ, & putridæ febris ſuperinductione, à tuberculorū pulmonarium inflammatione, & inſequentibus Apoſtematis ortæ: De quibus inter ſigna Phthiſeos confirmatæ Diagnoſtica mox uberiùs diſſeremus.

Tertium Diagnoſticum ſignum incipientis Phthiſeos eſt Tabes, ſive conſumptio partium muſculoſarum, quæ in morbi principio eſt valdè lenta, & ferè inſenſibilis (magis flacceſcentibus quàm conſumptis jam partibus) uſque dum à Tuberculorum inflammatione, vel ab Apoſtematis, vel ab alio aliquo accidenti, febris etiam inflammatoria, vel putrida accedat hecticæ; atque tunc, nova febre non tantùm appetitum, & digeſtionem proſternente; verùm etiam ſuccum nutritium ulteriùs liquefaciente, & è ſanguine purgante, præcipiti greſſu jam Tabes ruit, adeò ut Æger intra paucas Hebdomadas faciem *Hippocraticam* præ ſe ferat. A quo tempore Diagnoſtica ſigna Phthiſeos confirmatæ apparent, de quibus jam dicturi ſumus.

CAP. VI.

De ſignis Pathognomonicis Phthiſeos pulmonaris confirmatæ.

Signa Pathognomonica Phthiſeos confirmatæ ſunt, *nova febris*, hecticæ ſuperinducta, eaque primùm *Peripneumonica*, & continua, dein *Putrida*, & *intermittens*; atque ulterior ſanguinis *colliquatio* jam inde immensè aucta, ſeſe per immanes ſudores, tuſſim Catarrhalem, Diarrhœam, Hydropem, Aphthas, & peculiarem gutturis dolorem inter deglutiendum prodens. A quibus Æger tandem in ultimum Maraſmi gradum redactus, pro Phthiſico deplorato *à lippis ipſis, & tonſoribus* habetur. De quibus omnibus ſignis ſpeciatim, licèt ſtrictim, obſervationes noſtras ſubnectere lubet.

Et primùm de febre *Peripneumonica*, ſeu *Inflammatoria*. Hæc febris à Tuberculorum pulmonarium inflammatione ortum ſuum ducit, quoties ſcil. à percepto frigore, liberali liquorum ſpirituoſorum potatione, nimiis exercitiis, vel ab alio aliquo ejuſmodi accidenti, quod ſanguinem, agitando, nimis calidum reddat, vel quidem à nimia toni glandularum diſtentione, vel à peculiari quidam humoris in cyſtidibus contenti in maturationem diſpoſitione, tubercula iſta pulmonaria,

ria, unum, vel ampiius, inflammari contingit, febris iſta (quam ritè vocare ſoleo *Peripneumonicam*, ſeu *Inflammatoriam*) non poteſt non caput ſuum erigere, idque difficili reſpiratione, (expectoratione jam ſuppreſſa, urgente tamen tuſſi) & non rarò dolore etiam laterali, ſiti, jactatione, vigiliis, intenſo & continuo calore, atque aliis febris Peripneumonicæ ſymptomatis ſtipata. Ex qua Æger, perpetuò ferè, durante ſcil. ejus vigore, lecto affigitur, & non rarò etiam lethaliter decumbit.

Et quidem *Febris* iſta omninò tractanda eſt, veluti ceteræ febres Peripneumonicæ, tenuiſſima ſcil. diæta, medicaminum Thoracicorum, & expectorantium copia, externa fotuum, & linimentorum anodynorum applicatione, *Perlatis*, & temperantibus *Iulapiis*, ſuper omnia verò, venæſectione, eaque ſatis tempeſtivè, frequenter, & copioſè adhibita, utut macilentus, & tabidus fuerit Æger. Hoc enim modo fatalis hujus febris eventus unicè præcaveri poteſt. Sanguine enim ſatis tempeſtiva, & copioſa venæſectione jam ventilato, inflammationis fomes tollitur, & flamma in glandulis tumefactis accenſa æquè facilè uno, vel altero die extinguitur. Verùm hoc neglecto, Æger vel intra ſeptem dies Peripneumonicè, unà cum funeſtis acutiſſimi hujus morbi ſymptomatis, è vivis tollitur, quod non rarò à Medici, vel ipſius Ægri, vel Amicorum incuria, contigit; vel ſaltem, etſi magis chronicè, non minus tamen fataliter perit, Apoſtemate inflammationi Tuberculi circa diem ſeptimum ſuccedente, atque inde hac febre acuta, & inflammatoria à putrida intermittente, licet chronica, æque tamen fatali, & incurabili excepta.

Aliquando (ut in Domino *Tibs* in vico dicto *Pater noſter-Ravv*, & in quodam Mercatore in *Philpot-lane*) hujuſmodi febrem Peripneumonicam ſæpius in anno recurrentem deprehendi, quoties ſcil. novum aliquod tuberculum inflammari contigit, ſive ex aliqua evidenti cauſa, ſive à naturali ipſius tuberculi in maturationem diſpoſitione factum fuerit. Non enim omnes tumefactæ glandulæ eodem temporis puncto in inflammationem diſponuntur, ut mihi in cadavere Domini *Daviſon*, fatali, licèt chronica Phthiſi, è vivis ſublati, cultro anatomico ſubjecto evidenter patuit: In hujus enim mortui pulmonibus aliqua tubercula in Apoſtemata converſa; aliaque inflammata, atque alia denique cruda, & immatura eodem tèmpore reperta ſunt. Ut plurimùm autem hujuſmodi Phthiſici, propter febrem Peripneumonicam ab alicujus novi tuberculi inflammatione ortam, vitam claudunt. Cujus febris extinctioni Ægri vires à prioribus pugnis jam exantlatæ impares fiunt.

Sicuti hujus febris durationis menſura, ita etiam intentionis & periculi, à tuberculi inflammatione, à qua dependet, ſumenda eſt. Ubi enim primùm inflammatio, vel ſponte ſua, vel arte ceſſat, hæc etiam febris ceſſat, licèt illi, quoties partem inflammatam in Apoſtema tranſire contingit, febris putrida intermittens à collecto pure ſuboriens, protinùs ſuccedat. Et generaliter loquendo, pro tumoris in purulentiam citiùs vel ſeriùs maturandi genio, febris ipſa Peripneumonica inde oriunda citiùs etiam vel ſeriùs curatur, & pro humoris malignitate, & tumorum inflammatorum magnitudine, & numero, magis vel minùs acuta, & fatalis evadit. Unde licèt iſta febris ſeptem dierum circuitu ut

Digitized by Google

tu ut plurimùm, finiri ſoleat, (ſiquidem hoc ſpatio inflammati tumores in abſceſſus converti incipiunt) ſcrophuloſa tamen tubercula, ut lentè admodùm matureſcunt, ita febrem inflammatoriam, etiamſi ferè inſenſibilem, & minus periculoſam, chronicam tamen, nulloque certo dierum ſpatio finitam ſuperinducunt. Quò acutior autem febris, eò brevior, quò mitior eò magis chronica.

Secundò. De febre Phthiſicorum putrida intermittente.

Ubi primùm autem hæc tubercula pulmonum inflammata in Apoſtemata migrare incipiunt (ſive hoc à Venæſectionis ſatis tempeſtivæ, vel copioſæ neglectu, ſeu à naturali tumorum diſpoſitione in putrefactionem) febris hæc inflammatoria in putridam intermittentem transmutatur. Cujus paroxyſmi, in principio, ut plurimùm, nullum certum ordinem ſervant, rigore, & horrore ſæpiùs eodem die recurrentibus, ſicuti in puris confectione fieri ſolet. Ubi verò pus jam planè fuerit confectum, hæc febris typum quotidianæ, aliquando etiam, licèt rariùs, tertianæ, imitatur; idque certo diei tempore, cum algore, & rigore incipiens, cum intenſo calore progrediens, atque adeò tandem in ſudores nocturnos profuſos, & colliquativos deſinens. Durante algore, & calore tuſſis, & anhelitus, cum reliquis moleſtiis ſymptomatis augentur: Durante verò ſudore, & remiſſione (tuſſi, & reliquis ſymptomatis, jam minoratis) Æger placidè dormit, vires recolligit, & ſibi, jam ſpe futuræ ſanitatis concepta, abblanditur. Atque hanc febrem putridam intermittentem, inter certiſſima ſigna Pathognomonica Phthiſeos confirmatæ ſemper habere ſoleo, quippe quæ, ſicuti à pure in pulmonibus confecto ortum ducit, ita purulentiæ pulmonaris index eſt certiſſimus. Indeque provenit, quod hæc febris putrida intermittens Phthiſin (quoties hunc morbum fatalem eſſe contingit) in extremum uſque diem comitari ſoleat. Cujus paroxyſmi, cum colliquationibus indè provenientibus, magis, vel minùs intenſi, & protracti ſunt pro magnitudine, vel numero tuberculorum in Apoſtemata maturatorum. Nec quidem hæc febris ope *Corticis Peruviani*, *Antihectici Poterii*, vel cujuſvis alius medicamenti ſpecifici, (quorum vim in hoc caſu ſæpiſſimè ſum expertus) neque ulla alia methodo (quantum ſcio) radicitùs exſtirpari poteſt, niſi ulcus adeò fuerit benignum, ut medicaminum balſamicorum intùs exhibitorum ope ſanari, ipſaque ſanguinis maſſa (ubi febris fomes deliteſcit) in ſanum ſtatum, copioſo temperantium, atque alterantium uſu, reduci poſſit; vel ſaltem niſi Phthiſis ſit merè ſymptomatica, & ab alio morbo dependens, qui curationem perfectam ex uſu ſpecificorum admittere poſſit.

Secundum Phthiſeos confirmatæ ſignum Pathognomonicum eſt, Colliquatio ſucci nutritii inſignis, & quotidiana, ejuſque è maſſa ſanguinis excretio, ſeu extruſio continua, & copioſa per omnes portas à natura conceſſas; quo fit ut vel ſubitus virium collapſus, & maraſmus cum facie *Hippocratica*, brevi, paulatimque inſequantur. Fatendum quidem eſt Phthiſin ab ipſis morbi primordiis ſemper aliqualem colliquationem habere conjunctam, gradibuſque febris hecticæ, à qua oritur, æquatam, quæ ſeſe ſudoribus nocturnis, Diarrhœa, vel aliquo alio modo prodit. Quæ colliquatio utut curatu ſit difficilis, quippe quæ ſæpiùs à febre hectica incurabili de-

de-

dependeat, ſemper tamen eſt mitis, & Tabem admodùm ſegnem, minuſque ſenſilem inducit, uſquedum à tuberculorum pulmonarium inflammatione, atque ulceratione febris Peripneumonica, & dein putrida intermittens, priori hecticæ ſuperinducatur, atque aſſocietur. Et tùm quidem, ſicuti iſta febris, ita etiam colliquatio ab illa orta, augetur. Sanguine enim, purulentis particulis ſibi à maturatis tuberculis in circulatione per pulmones communicatis, perpetuò jam contaminato, Natura ejuſmodi heterogeneis particulis in tantum onuſta, atque preſſa, uti amplius eas ferre non poſſit, inſurgit contra, pugnamque (ſeu paroxyſmum febrilem) in earum extruſionem inſtituit, atque indies revocat. Cujus certaminis initio nimis anguſtata, ideò algore & rigore afficitur; ubi verò primùm, recollectis jam viribus, prævalere incipit, ebullitionem, atque agitationem adeò inſignem in tota ſanguinis maſſa efficit, ut recens ſuccus nutritius in vaſa ſanguifera jam delatus non poſſit amplius ſeſe ſanguini adjungere; verùm per quaſvis corporis patentes partes, una cum purulentis particulis, modo colliquativo, copioſè extruditur, atque foras ejicitur, unà cum magno virium diſpendio, corporiſque, hoc modo pabulo ſuo reſtaurativo continuò privati, emaciatione. Quoque vel majora, vel frequentiora fuerint ulcera, eò particulæ heterogeneæ copioſiores, uti præternaturale fermentum, ſanguini admiſcentur, eoque major eſt paroxyſmus febrilis, atque etiam copioſior colliquatio, magiſque præceps maraſmus.

Primò. Colliquatio iſta fit primum per Trachæam, & bronchia, quo tuſſis, quæ initio fuerat arida, jam redditur egregiè Catarrhalis, præcipuè verò in febrilis paroxyſmi declinatione: Quo tempore magna copia non tantùm crudi ichoris, verùm etiam concocti phlegmatis, ejuſque vel purulenti, vel puri ſimilis, & coloris varii, è pulmonibus per tuſſim rejicitur, uſquedùm tota ſanguinis maſſa, expulſo jam heterogeneo iſto & purulento fermento, in ſtatum quietis paulatim deferbuerit. Quæ quidem quies eouſque durat, donec haſce infidas, atque incertas inducias ab aliquo novo paroxyſmo interrumpi contingat.

Secundò. Colliquatio iſta fit etiam per poros cutis, in immenſis, & colliquativis ſudoribus.

Siquidem ſudores iſti gradu quidem differunt, pro vario ſcilicet colliquationis ſanguinis, & paroxyſmi febrilis præcedentis, eamque cauſantis gradu. Sudores enim in febris putridæ declinatione ſemper invadunt, poſt mediam ſcilicet noctem. Hæc enim febris, (ſive tertiana, ſive quotidiana fuerit (ſemper more aliarum febrium intermittentium certo diei tempore (nimirum, vel circa, vel paulo poſt meridiem) unà cum algore manifeſto invadit; dein verò per horas aliquot progrediendo unà cum intenſo calore, ſiti, inquietudine, vomitu, anhelitu, continua, atroci, atque immani tuſſi, vigiliis, imo aliquando etiam deliriis, & inſigni genarum rubore, à pulmonum, & Hypochondriorum, oppreſſione provenientibus: Tandem verò, circa mediam ſcilicet noctem, immenſis, & colliquativis ſudoribus terminatur. Quo tempore Æger placidum ſomnum capit, ſine anhelitu ſpirat, & concoctum phlegma copioſè abſque ulla vel difficultate, vel labore per tuſſim rejicit, omnibus febris ſymptomatis jam ſua ſponte, & ſimul, ceſſantibus: Siquidem colliquati ſeri

rivulus

rivulus jam à pulmonibus in poros cutis divertitur, atque derivatur. Quo Æger per matutinas horas in ſtatum *ἀπυρεξίας*, cum miti calore, pulſuque debili reduci videtur, uſquedùm hæc fraudulenta pax novi alicujus paroxyſmi inſultu denuò rumpatur. Atque ab iſtis remiſſionibus accidere ſolet, quod hujuſmodi Phthiſici, etiam ab adſtantibus pro deploratis habiti, ſibi ipſis de futura ſanitate egregiè adulentur, adeò ut qui veſpertinis horis, non aliud quàm fatale prognoſticon de ſeſe habere conſueverant, ſequentibus tamen matutinis ſemper animum erigant, & ſpem longæ vitæ ſibi vanè concipiant.

Verum quidem eſt, iſtos colliquativos ſudores, magnum ſucci nutritii diſpendium facientes, Ægrum in præcipitem Tabem, ſeu maraſmum conjicere ſolere. Nihil tamen levaminis, vel emolumenti à violenta eorum ſuppreſſione, vel mutatione aeris, vel intempeſtiva è lecto ſurrectione Ægro exſpectandum eſt: (quod experientia ſæpius vidi comprobatum.) Sanguis enim inde excandeſcens non minùs eò colliqueſcit, his verò colliquatiſeri portis jam arte occluſis, nova quædam repagula ad ſarcinam hanc moleſtam aliàs deferendam (etſi forſan paulò incommodiùs) à natura ſtatim referantur, eaque vel in cavitatem Thoracis, unde Hydrops pectoris cum incremento tuſſis, & dyſpnœa intollerabili inſequitur, vel in cavitatem Abdominis, inferioreſque artus, ſub forma Aſcitis, vel etiam per glandulas inteſtinorum, unde vehemens Diarrhœa, & magis, quàm ſudores ipſi, colliquativa, oritur: Imo etiam (ſi ſerum jam colliquatum fuerit acre) vel ipſa Dyſenteria horrendis Inteſtinorum ſpaſmis ſtipata, quæ omnia antidyſenterica medicamenta ſuperat; ſicuti in deplorato caſu Domini *Lechmere* expertus ſum, atque aliorum etiam Phthiſicorum, qui ab iſto ſymptomate vel in ultimum maraſmi gradum, cum *Hippocratica* facie conjecti, non minùs citò, quàm miſerè vitam finierunt. Verùm iſto ſermonis filo in reliqua Phthiſeos confirmatæ Diagnoſtica inſperato feror, de quibus etiam eſt breviter aliquid dicendum.

Tertiò. Colliquatio iſta (ubi primum Phthiſis ad ſtatum confirmatum jam pervenit) haud rarò fit per Inteſtinorum glandulas, ſub ſpecie Diarrhϛæ ſeroſæ, vel etiam Dyſenteriæ. Sanguis enim, cùm in hoc colliquativo ſtatu, ob calorem, & acrimoniam præternaturalem novum ſuccum nutritium ſibi aſſimilare, & ſolidis partibus adunire non poteſt, cum ut inutile pondus, etiam per has glandulas, detrudere atque excernere frequenter molitur. Verùm natura eliminationem hoſtis ſui per hanc portam non ſolet tentare, niſi ubi vel ex incuria, vel induſtria, via Regia per poros cutis occluditur, vel ſaltem, ubi hæc unica porta, ob colliquationis ſcil. magnitudinem, naturæ poſtulatis non reſpondet. Ideoque Diarrhœa haud immeritò inter ultima, & funeſta Phthiſeos confirmatæ Diagnoſtica ut plurimùm habenda eſt. Excepto enim unico Phthiſicorum Scorbuticorum caſu, qui ſemper in ſeroſas colliquationes per inteſtinorum ſcilicet, & ſalivæ glandulas proclives ſunt, Diarrhœa non adeò multum ante diem fatalem accedere ſolet Phthiſi. Sicuti enim extremi naturæ incendii indicium eſt, ita ulteriorem ejus ruinam, mirum in modum accelerat, & promovet.

Diarrhœa iſta aliquando mitis eſt, quippe quæ ſemper ſe habet pari ratio-

ratione cum præſenti colliqueſcentis ſanguinis ſtatu, in aliis verò violenta eſt, & deſcruciantibus torminibus conjuncta, quæ neque opiatis, neque aliis medicamentis adſtringentibus parere ſolet; vel ſaltem à minimo frigore percepto, vel Cereviſiæ hauſtu, vel medicamentorum opiatorum omiſſione recidivatur. Et quidem, quamdiu Diarrhœa tantummodo vi narcotica medicamentorum ſupprimitur, Dyſpnœa ſuffocativa, hydrops, vel alia pariter moleſta, ac periculoſa ſuboriri ſolent. Siquidem, ſanguine in ſtatum colliquativum irreparabilem, atque incurabilem ſenſim jam redacto, ſuccus nutritius crudus continuò in maſſa ſanguinea circumactus, una porta jam occluſa, aliam, eamque forſan cum majori Ægri detrimento, & moleſtia invenit.

Quartò. Ubi verò, in hoc colliquativo ſanguinis ſtatu, Chylus nutritius jam effœtus per cutaneas glandulas, ab ambientis aeris frigore conſtrictas, vel per glandulas inteſtinales à nimio opiatorum uſu jam occluſas, convenientem exitum, non reperit, Hydrops Thoracis, vel etiam Abdominis, atque artuum inferiorum ſuboriri ſolet: Imo tumor œdematoſus totius habitus corporis, ſi in prædictis corporis cavitates, atque in artus inferiores, vel arte, vel aliqua fortuna præcludatur via. Et quidem Hydrops Phthiſicus, cujuſcumque generis tandem fuerit inter ſigna non tantùm confirmatæ, verùm etiam deploratæ, & incurabilis Phthiſeos, habendus eſt. Idque non tantùm quoniam maximum ſanguinis incendium, ſtatumque ejus ſummè colliquativum indicat; verùm etiam, quoniam Æger, præ nimia virium imbecillitate, ſufficientem extravaſati ſeri evacuationem per hydragoga tolerare non poteſt. Diuretica autem hic planè nullius ſunt uſus, quoniam vel eorum validiſſima urinæ fluxum promovere non poſſunt, verùm magis ſanguinem ulteriùs attenuando, & calefaciendo, majorem ei colliquationem infert: Unde, in incrementum Hydropis, major, atque citatior lymphæ fluxus in corporis cavitates, atque artus, ubi datur via, efficitur.

Quintò. Denique, in hac univerſali colliquatione, Natura haud multùm ante fatalem diem ſuccumbens, ſerum, ſive ſuccum particulis morbidis, & purulentis ſaturatum per tonſillas, ceteraſque glandulas in gutture ſitas, uti etiam per ductus oris ſalivales propellere ſatagit. Unde duo nova ſymptomata, eaque ſatis moleſta oriri ſolent; Ardor ſcilicet inſignis circa tonſillas, & partes deglutitioni inſervientes. Quo fit ut Æger vix quicquam, niſi cum gravi dolore, deglutire poſſit Quod ſymptoma à levi harum partium inflammatione, eaque non tantùm perpetua earum per tuſſim agitatione, & frigore externo effecta; verùm etiam continua ſeri febrilis, & puris acris exſpuitione provenire ſolet. Secundò, Aphthæ diuturnæ, & moleſtæ toto ore diſperſæ, quæ à morbido ſalivæ ſtatu originem ducunt. Præcipuè verò, ſi ſolita Diarrhœa opiatis, & conſtringentibus medicamentis violenter fuerit ſuppreſſa. Hinc enim Natura (ſolita porta jam occluſa) hoſtem per ductus ſalivales, licet incaſſum, propellere conatur. Quo fit quod, à morbidi ſcil. & febrilis ſeri per oris glanduloſam tunicam excreti acrimonia, partes otis iſto acri humore imbutas inflammari, atque exulcerari contingat. Quæ quidem cauſa eſt continens hujus ſymptomatis, quod utut fuerit moleſtum, medicatricem tamen vim tam artis, quàm

natu-

naturæ planè reſpuit, quoniam penus ejus ſive fomes, in maſſa ſanguinis reconditus conſumi non poteſt. Tertiò. A colliquatione iſta univerſali, per quaſcunque Corporis portas ea facta fuerit, quàm citiſſimè Maraſmus una cum facie *Hippocratica* induci ſolet, quæ quidem Conſumptio eſt penè totalis muſculoſæ carnis, ob defectum novi ſucci nutritii, qui adhærendo partibus ſolidis, continuam earum impenſam reparare poſſit. Et cùm res huc tandem venerit, conclamatum eſt de Ægro. Ideoque hoc ſymptoma inter certiſſima ſigna non tantùm Phthiſeos confirmatæ, verùm etiam deploratæ, ab omnibus ſemper habitum eſt.

Præter hæc jam dicta Diagnoſtica ſigna, forſitan non fuerit inutile obſervationes etiam noſtras de pulſu, urina, & ſputo, in variis hujus herculei morbi gradibus ſubnectere

Atque primò de Pulſu: incipiente Tabe, dum nulla febris præter hecticam adfuerit, præternaturalis calor ſicuti continuus eſt, & mitis; ita etiam pulſus, pro gradu febris, aliquatenus celerior eſt quàm par ſit; ferè tamen ſemper eundem tenorem ſervat, niſi quod à cibo, ut à calor febrilis, ita etiam, pulſus celeritas faciliùs ſentiatur. Et quidem nonnulli Phthiſici frigidiores, & phlegmatici, nullo alio tempore, vel pulſus, vel temperamenti errorem ſentire ſolent. Ubi verò primum febris peripneumonica invaſerit, pulſus, ſicuti in aliis peripneumoniis accidere ſolet, non tantùm eſt velox, verum etiam durus, & fortis, imò etiam ſerratilis. Licet aliquando, præ doloris ſpaſmodici à tuberculis inflammatis effecti urgentia, non rarum ſit pulſum debilem, una cum partium extremarum frigiditate, pro tempore, obſervare, quæ vel expertiſſimi Medici ſagacitatem, quoad venæſectionis ſcil. præſcriptionem, exercere poſſint. Sicuti enim ſubtractio ſanguinis ſubitam ruinam affert, quoties ſcilicet pulſus debilitas, & extremorùm frigiditas ab habituali virium dejectione procedunt: Ita venæſectio, minuendo inflammationem, pulſum fortiorem reddit, caloremque extremis miniſtrat, quoties hæc debilitas à dolorifico pulmonum ſpaſmo, inflammatione tantùm effecto, accidentaliter provenit, quæ venæſectione non rarò inſtanter relevatur.

Ubi verò, progreſſu morbi febris putrida intermittens, à pulmonum purulentia, ſupervenit, pulſus eſt admodum varius; manè ſcilicet citra paroxyſmum, aliquatenus celer, & debilis; celer à diſpoſitione ſanguinis hecticè febrili; debilis verò ab exhauſto, & depauperato jam totius corporis habitu, præ reparationis defectu ex alimento debito ſufficienti miniſtrandæ; In paroxyſmo verò eſt celer, & fortis; celer à febre hectica, fortis à præſenti orgaſmo, ſive præternaturali ſanguinis agitatione. Ingruente verò ſudore, una cum celeritate præternaturali, etiam pulſus robur ſenſim minoratur, uſque dum vires à paroxyſmo ſequenti redintegrentur.

Secundò, Urina, primo hujus morbi inſultu, eſt pro gradu febris hecticæ aliquatenus parca, & ſubtubra; atque jam expoſita aeri (utpote plus ſatis partibus chyloſis plena) turbida, & aliquantum præcipitata. Vbi verò tubercula jam inflammari cœperunt, intenſè rubra eſt, & flammea. Vbi verò primùm febris putrida, ab iſtorum Tuberculorum Apoſtematis inflammationem jam excipientibus, ſuperinducitur, rubra eſt, ſicuti in febribus inteſmittentibus accidere ſolet, & contentis plena, & tandem frigori externo

terno expoſita, ſedimentum farinaceum album, aliquando etiam ſubrubrum deponit; ſiquidem ſanguis, in hoc colliquativo ſtatu, ſuccum nutritium per glandulas Renales, æque ac per alias ſecernit. Licet ſit fatendum Scorbuticos, & Hypochondriacos Phthiſicos, præcipuè verò, ubi genus nervoſum afficitur, vel à vini Gallici, vel aliorum diureticorum potatione, urinam aqueam, tenuem, & pallidam, in intervallis, copioſè excernere; quæ ſtatim ab urina rubra, & contentis ſaturata excipitur.

Tertiò, Sputum Phthiſicorum principio (ubi ſcil. pulmonum infarctio jam primam anſam præbet) eſt copioſum, nunc crudum, nunc concoctum, uti in Catarrho communi eſſe ſolet. Aliàs eſt tenue, & aquoſum, utpote pro parte maxima (dum tuſſis ſcil. eſt arida) è glandulis ſalivalibus, nimia earum per tuſſim agitatione, excretum, præterquam perpaucum viſcidũ phlegma, quod è tonſillis ſolet exſcreari. Morbi verò progreſſu, præcipuè autem ubi vel à ſomno, vel opiatorum uſu concoctum fuerit, cineritii, vel flavi, vel æruginoſi coloris eſt; qualem, in catarrhi declinatione, naſi, vel Trachææ glandulis coctionem jam primùm admittit. Poſtquam verò exulcerantur pulmones, ſi materia purulenta in propria cyſtide jam non contenta, in bronchia excernatur, ſputum verè purulentum eſt, & fœtidum, & aliquando etiam ſanguinis ſtriis commixtum, quale è veteribus, & ſordidis ulceribus excerni ſolet.

Verùm ſputum hoc purulentum à flavo, vel æruginoſo colore non eſt judicandum. Hujuſmodi enim colorem ſerum non tantùm è pulmonum, verùm etiam è naſi, glandulis excretum, in catarrhi declinatione, acquirit, ubi primùm ſcil. coctionem admittit. Neque ſputum ſtatim pro purulento habendum eſt, ob ejus ſubſidentiam, vel diſſolutionem in aqua calida. Sputum enim Scorbuticorum utpote ſale ſaturatum, atque inde glutinoſum, & ponderoſum, in aqua calida diſſolvi ſolet, licèt pulmones ſint farcti tecti. Verum autem pus tribus hiſce ſignis dignoſci poteſt. Primò. Nares odore fœtido afficit. Secundò. Licet quadantenus craſſum, nullo tamen modo glutinoſum, ſed fluidum, & fibrillis privatum eſt. Tertiò. Varii eſt coloris, ſcil. flavi, æruginoſi, &c. ut plurimum autem cineritii, & ſubnigri.

CAP. V.

De differentiis Phthiſeos pulmonaris originalis.

Facile eſſet hoc loco plures diſtinctiones Phthiſeos pulmonaris, eaſque vel quotidiana experientia comprobatas proferre; earum tamen mentionem, quoniam nihil lucis ad varam Ideam hujus morbi in genere formandam afferunt, neque quicquam in clariorem, & magis diſtinctam generalium προγνωστικῶν, & indicationum curativarum notitiam conferunt, in præſentiarum ſaltem, prætermiſſurus ſum. Eſt tamen una diſtinctio Phthiſeos pulmonaris, quæ eſt in acutam, & chronicam, ſine cujus notitia neceſſe eſt, ut Medicus, æquè in præſagiis proferendis, atque in indicationibus curativis dignoſcendis, ſæpiſſimè allucinetur. Ideoque nemini abſonum videri debet, ſi hoc loco in ejus ampliorem explicationem breviter

ter obſervationes noſtras ſubnectamus. Uti enim nonnullos hoc morbo è vivis intra ſpatium unius, vel ſaltem paucorum menſium ſublatos viderim, ita alios quamplurimos Phthiſica labe graviter affectos, debita cautione, & cura priùs habita, vitam, licet valetudinariam, per plurimos annos protraxiſſe notavi, ut ex. gr. Dominũ *Haisher*, qui poſt curatã hæmoptoen, qua, juvenili ętate, correptus fuerat, adhuc, ad annum ſcilicet quinquageſimũ ſuperſtes vivit; licet, toto hujus temporis decurſu, macilentus, tuſſiens, & ſæpiſſimè febricitans fuerit, atque à plurimis febribus putridis arte liberatus. Atque hoc modo Pater meus dilectiſſimus, & ipſe expertiſſimus Medicus, utut continua tuſsi, reſpiratione difficili, febribus putridis frequentioribus, levique, etſi continuo caloris hectici gradu laborans, vitam tamen, licet valetudinariã, hoc pacto à XXX. ad LX. ætatis annum protraxit; atque tandem, non à Phthiſi pulmonari (à qua per tres poſteriores vitæ ſuæ annos plùs quàm alias viſus eſt liberari) verùm à febre ſynocho putrida Epidemica, quæ anno 1658. publicè per totã *Angliam* graſſabatur, è vivis ſublatus eſt. Idem in uxore Domini *Daviſon*, Mercatoris *Londinenſis*, per ſpatium 15 annorum obſervavi, & in Mercatore quodam incola plateæ cujuſdam dictæ *Philpot lane*, qui tandem poſt plurimas inflammatorias febres ſæpiùs in anno leviſsima de cauſa recurrentes, in ulcerationem pulmonum adeò inſignem incidit, ut ex ea, una cũ hydrope, aliiſq; uſitatis Phthiſeos pulmonaris funeſtæ ſymptomatis, circa annum ætatis ſuæ ſexageſimum, ultimum diem clauderet. Plurimæ etiam aliæ hujuſmodi hiſtoriæ proferri poſſent, verùm brevitati in præſenti arum conſulo. Quod ad hujus differentiæ cauſam attinet, videtur mihi provenire à differenti diatheſi ſanguinis, atque humoris tuberculis pulmonaribus ſuppeditati, pro varia ejus dyſcraſia diverſi. Si enim pulmonum infarctio, atque tubercula exinde nata, præ peculiari quadam ſanguinis dyſcraſia, ab humore aliquo maligno cancroſo, vel gangrænoſo ortum ſuum ducant, (ut aliquando accidiſſe memini) morbus non tantùm eſt proculdubio lethalis, verùm etiam præceps, & peracutus, quique paucorum menſium (forſan etiam hebdomadum) ſpatio ægrum è vivis tollat. Sin vero oriantur ab humore aliquo benigno, miti, frigido, atque inflammationi, & putrefactioni minus obnoxio, longiores induciæ, ærumnoſæ licet vitæ, obtinentur. Sin verò maſſa induratis glandulis contenta (quod nõ rarò conſpicitur in nonnullis Scorbuticis, multò etiam magis in Scrophuloſis) ſit inflammationi, & putrefactioni vel non omninò, vel ſaltem tardiùs diſpoſita, Morbus eſt valdè chronicus, Ægerque multos annos in ſtatu Phthiſico valitudinariè degẽs, aliquando tandem aliquo alio morbo correptus funeſtum diem obit, ut ex inſtantiis jam antea memoratis planius apparet. Quamdiu enim pulmones inferciuntur tantùm, vel tubercula exinde orta in ſtatu crudo manent, Vita, utut, ærumnoſa, in ſubitum tamen diſcrimen non ducitur, etſi pectoris oppreſſione, reſpiratione quadantenus difficili, frequentique tuſſi ſit vexata, quæ omnia ſymptomata, vel à minimo percepto frigore, aut admiſſo in diæta errore, augeri ſolent, idque una cum febre erratica pro tempore ſuperinducta. Aliquis etiam caloris hectici continui gradus in partibus ſolidis præcipuè verò in volis manuum, & in plantis pedum, ut &

D gena-

genarū rubor, præſertim à cibo, & potatione vini ſentiri poſſit. Pulſus etiam aliquatenus eſt celer, & nonnunquam intermittens, & appetitus inconſtans, atq; utplurimum debilis, ſaltem à percepto frigore. Adeſt etiam muſculoſæ carnis magis flaccedo, quam manifeſta Tabes. Sputum aliquando viſcidum eſt, & nigrum, vel cineritium, pro colore materiæ in glandulis tumefactis contentæ. Haud raro etiam hæmoptoe, vel leviſſima de cauſa ſæpiùs ſolet recurrere. Quæ quidem ſunt ſympto mata, ſeu Diagnoſtica ſigna Phthiſeos pulmonaris lentæ, per quam licet ut Æger vitam, etiamſi valetudinariam, non raro tamen longam trahat, etſi non ſit tutum ei liberum uſum vini, & ciborum, nullo delectu ſumptorum, aliorumque in vitæ oblectationē conducentium indulgere, ſicuti ceteris fieri ſolet. Quamprimùm verò febris nova inflammatoria, vel putrida & colliquativa ab horum tuberculorum inflammatione & Apoſtematis ſuperinducitur, omnia Phthiſeos confirmatæ, atq; deploratę ſymptomata inſequi ſolent, quæ ruinam magis, minuſve certam, & præcipitem, pro tumorū genio, magis, minuſve in inflammationem, atque in celerem ulcerationem diſpoſitorum, afferunt. Atq; hic forſan erit operæ pretium obſervationes aliquot particulares ulterius ſubnectere. Ex. gr.

Primò, Sicuti pro genio tumoris magis, minuſve maligni, & in inflammationem, & ulcerationem diſpoſiti, febris inflammatoria, vel putrida inde orta magis, minuſve præceps, & periculoſa eſt; ita etiam Phthiſis magis minuſve acuta, & incurabilis exinde naſcitur.

Secundò, Frequenter percepta frigora inque diæta, exercitiis animique Pathematis, &c. ſæpiùs admiſſi errores, febres inflammatorias, atque putridas identidem recurrentes calori hectico ſuperinducendo, morbum hunc ad fatalem exitum celeriùs perducunt, eum acutum, imò vel acutiſſimum, reddendo, qui alias ſuo genio fuerat chronicus.

Tertiò, Phthiſis Juvenum in flore ætatis vigentium, dum ſanguinis calor adhuc eſt vividus, ideoque in fermentationem febrilem magis diſpoſitus, plerumque eſt acuta. In ſenibus verò, ubi calor naturalis jam in declinatione eſt, magis chronica.

Quartò, Phthiſis à febribus, præcipuè autem peripneumoniciis, vel ab ulcerum malignorum ſuppreſſione orta, eſt ferè ſemper acuta: à Scrophuloſa autem, & ſcorbutica diatheſi dependens etiam in frigido, & phlegmatico temperamento, Chronica eſt.

Quintò, In lentè Phthiſicorum inflammatoria febre, omiſſio venæſectionis, vel ſaltem adminiſtratio ejus minùs parca, vel ſera, Phthiſin alias natura ſua lentam, peracutam, atque inſtanter lethalem reddit; ſiquidem partes pulmonum infarctæ, & induratæ jamdiu incaleſcentes, inflammari inde, atque putreſcere & exulcerari aptæ ſunt natæ.

C A P. VI.

De Prognoſticis Phthiſeos Pulmonaris originalis.

Qualis futurus ſit hujus morbi exitus, in variis ejus ſtadiis, ſeu gradibus, vel ipſi rationi, æquè ac experientiæ ex jam antedictis liquidò conſtat; atque idcircò, nos prognoſtica, utut multo uſu & experientia excogitata, more ſolito, hoc eſt è cathedra, & au-

& authoratiuè, non proponemus, niſi quatenùs rationis teſſera, & ex ipſius rei natura fuerint comprobata. Ex gr.

Primò, Omnis Phthiſis pulmonaris originalis, ſtrictè loquendo, eſt Chronica, licet habita comparatione, una Phthiſis ſit altera magis præceps, eoque reſpectu dici poſsit acuta. Qualiſcunque verò ea ſit, curatu eſt ſemper admodum difficilis utpote dependens à ſaburra humorum, & à minera in habitu corporis congeſta, quæ nulla ſubita criſi (ſicuti febris, aliique morbi propriè acuti dicti) exantlari, ſeu depromi poſsit.

Secundò, In principio verò, dum pulmones infarciri tantùm contingit, imò in ſecundo morbi hujus gradu, ubi tubercula ex longa infarctione jam ſuccreverunt, dumque cruda, & in inflammationem, atque ulcerationem minùs prona manent, Phthiſis curationem, æquè ac cæteri morbi, admittit, præcipuè autem verno tempore, quod huic curationi propinquante jam ſole, egregiè conferre ſolet. Curationem dico, veram, vel ſaltem palliativam, pro tumoris genio, & præſenti ſanguinis ſtatu, à quo tumor magis, minuſve malignus, atque in inflammationem, & exulcerationem diſpoſitus oritur: Veram ſcil. quoties hos tumores (utpote paucos, & benignos) arte medica diſſolvi contingit: Palliativam verò uſquedum tumores iſti, vel medicamentorum balſamicorum aliorumque ejuſmodi ope, ab inflammatione, atque exulceratione præſervari poſsint. Quo fit ut Æger, utcunque valetudinarius, & febribus vel quavis levi de cauſa obnoxius, muniis tamen ſolitis fungi potius eſt, vitamque non rarò ad provectam uſque ætatem protrahit. Atque adeò morbus iſte Herculeus, & inſanabilis audit, vel quoniam Medici, (quod haud rarò contingit) vel ex adulante morbi natura, vel ex Ægri incuria, & parſimonia (cui nihil utplurimum vilius eſſe ſolet, quàm ipſe ſibi) nimis ſerò conſuluntur; vel denique ex ignorantia Medici, qui veram ideam huiuſce morbi, in variis eius ſtadiis, non comprehendens, ideò eum iuſtis methodis tractare neſcit.

Tertiò, Phthiſis verò confirmata, una cum febre putrida ſuperinducta, à pulmonum inflammatione, aut exulceratione effecta, rariſsimè perfectam curationem admittit. Verumtamen ſi pars pulmonum ulcerata parva ſit, & pus benignum, & propria cyſtide contentum, vita diligenti regimine, & medicaminum appropriatorum uſu per plures annos protrahi poſsit: Æger tamen valetudinariè degit, & vel à leviſsima cauſa, febri putridæ obnoxius eſſe ſolet.

Quartò, Phthiſis confirmata, quò acutior, eò curatu difficilior eſt, utpote à magis malignis tuberculis dependens, quam etiam maior colliquatio, atque itidem citatior virium collapſus comitantur.

Quintò, Phthiſis hæreditaria, vel à mala Thoracis conformatione orta, utplurimùm lethalis eſt, quia cauſa, quæ eam producit, extra artis ſphæram poſita eſt.

Sextò, Phthiſis contagio contracta, præcipuè verò quoties id contagium originem à Phthiſi acuta, & mali moris ducit, aliis Phthiſibus cæteris paribus, curatu difficilior eſt, & utplurimum magis acuta, & lethalis.

Septimò, Phthiſis natu minorum, (utpote magis acuta, & febri putridæ ocyus inducendæ apta nata) curatu difficilior eſt, quàm ubi jam in ætatem provectiorem inciderit, in qua ſanguis, uti in accenſionem minùs diſpo-

nitur ita tardius incendium, & ruinam non adeò præcipitem minatur, ac in flore ætatis, ubi omnia naturæ tentamina cum vigore fiunt.

Octavò, Phthiſis autumnali, vel hyberno tempore, utut diligenti regimine, & convenienti medicaminum uſu relevetur, nunquam tamen ſine verni aeris, & appropinquantis ſolis beneficio perfectè curari poteſt. Siquidem ut hoc veſiculoſum parenchyma continuò ferè ab aere penetratur, & in ultimis receſsibus, perpetua novi aeris per reſpirationem intus atque foras acti ſucceſsione, naturæ lege, diſtenditur, ita præſens aeris ſtatus non poteſt non eſſe maximi momenti, quando hujus affectus curationem vel præpediat, vel promoveat prout vel ſalubriter ſiccus, atque tepidus, vel morbidè frigidus, & nebuloſus comperitur. Adeò ut debita aeris conſtitutio non ſolùm malè affectorum pulmonum præſervationi, verùm etiam curationi magis conferat, quàm vel ſpecioſiſsima medicamentorum congeries, quæ non adeò continuò, vel pari copia, ni ſanguinem, & affectam partem ingeri poſſunt, atque aer ſolet. Ideoque curatio Phthiſeos tempore hyberno, & autumnali, fruſtrà exſpectari ſolet, dum ſcil. ſtatus aeris inſalubriter frigidus, craſſus, atque humidus morbum magis continuò promovet, quàm vel aptiſsimorum medicaminum apparatus ei poſsit obſiſtere, acie ſcilicet potentiſsimorum remediorum hoc ritu, per incommodum aeris ſtatum vehementem obtuſa & debilitata.

Nonò, Omnis putrida Febris licet ea merè ex accidenti Catarrho, vel præcepto frigore proveniat, calefaciendo pulmones, Phthiſin vehementer promovet; præcipuè verò ſi initio omittatur venæſectio.

Decimò, Phthiſis pulmonaris originalis plerumque curatu difficilior eſt, quàm ſymptomatica, quia hæc non tam ex habitu corporis, quàm ex accidenti oriri videtur; neque rarò morbus originalis, à quo ortum ſuum ducit, facilem curationem admittit. Licet ſit fatendum, quod, quoties Phthiſin à peripneumonia, vel aliquo alio morbo pectoris malè curato, vel ab antiquis ulceribus externis exſiccatis, aut internis ſcatentibus, oriri contingat, eam curare inter difficillima ſit.

Undecimò, Omnis Phthiſis recrudeſcere ſolet, & qui ſemel fuit Phthiſicus, niſi accuratiſſimum regimen adhibeatur, vel à leviſſima cauſa in eundem ſtatum redit. Siquidem non tantùm pulmones priori morbi inſultu iam labefactati novæ impreſsionis eo magis ſunt ſuſceptibiles: verùm etiam vehementior proclivitas, atque diſpoſitio in hunc morbum ex ipſius corporis habitu, in his quàm in aliis comperitur. Quinimò vel à perfectiſsima curatione Phthiſeos fas eſt aliqua cruda tubercula adhuc deliteſcentia ſuſpicari, quæ tandem ex frequenter oblata occaſione inflammari, atque uſque ad exulceratum Apoſtema maturari poſſint.

Duodecimò, Quò citiùs curatio Phthiſeos initur eò melius ſuccedere ſolet: indeque præcipuè hic morbus lethalis evadit quod nimis ſerò conſulatur Medicus; ope noſtra haud rarò euſque neglecta donec Æger omnium evacuationum, atque plurimorum aliorum medicamentorum, huic curationi admodum neceſſariorum, incapax fiat.

C A P. VII.

De Indicationibus Curativis Phthiſeos Pulmonaris originalis.

IN primo hujus morbi limine, dùm pulmones ſcilicet infarciuntur tantum, & conſentiente totius corporis habitu, chylo effœto oppleti, atque obſtructi, hecticè incaleſcunt, copioſumque ſerum exſpuentes, (quod in Phthiſi à Catarrho perque perceptum frigus orta, ubi corpus ſcil. ita prædiſpoſitum fuerit, haud raro accidere ſolet, & quidem longo tempore durare priuſquam tubercula una cum arida tuſſi inde proveniente ſuccreſcant;) plane indicatur.

Primò, Accenſam Diatheſin Spirituum, conciliando animum quietum atque hilarem eſſe demulcendam, maſſamque ſanguinis in ſtatum acrē, atque hecticum ſenſim jam redactam, medicamentis alterantibus copioſè exhibitis emendandam. In quem cenſum redigenda non tantùm *lactea diæta, aquæ minerales Chalybeatæ*, & medicamenta vulgo dicta *pulmonaria*, utpote lenientia, & mucilaginoſa atque eò humorum acrimoniam obtundentia, verùm etiā *Balſamica, & Specifica*, quæ reſpectum ad Ægri Idioſyncraſiā habent. Hujuſmodi verò remedia copioſè deglutienda ſunt, adeoq;) quantum poteſt fieri) more diætæ exhibenda, atque in eorum uſu longo tempore perſiſtendum: Siquidē acris, & morbidus humorū ſtatus paulatim contractus, non ſine longo & copioſo medicaminū appropriatorū uſu emēdatur.

Secundò, Saburram effœti, & morbidi humoris in habitu corporis deliteſcentis, aptis medicamentis, ut *emeticis, catharticis, diureticis*, & *diaphoreticis* leniter evacuandam. Verùm omnimoda cautela in hujuſmodi remediorum delectu adhibenda eſt; nempe ut ſint admodum mitia, atq; benigna, ne ſanguinem calefaciendo, & nimis agitando, atq; eò in ſtatum colliquativū, & ſeroſum ulteriùs reducendo, ex accidenti promoveant morbum.

Tertiò, Obſtructiones eſſe removendas, tonumque partium, præſertim pulmonum, ab humoribus imbibitis debilitatorum & in ſpaſmodicam contractionem diſpoſitorum, confirmandum ex uſu *chalybis*, vel arte, vel natura parati, medicaminum *Balſamicorum*, aeris prudenter electi, *Salium volatilium*, aliorumque hujuſmodi.

Quartò, Hecticum, & colliquativum calorem, ſeu Catarrhalem ſanguinis ſtatum impediendum, vel ſaltem minuendum tempeſtiva, & copioſa venæſectione; quæ utcunque aliquando in confirmata Phthiſi ſit noxia, in incipiente tamen plurimùm prodeſt: Nulluſque dubito quin, ab ejus omiſſione, vel nimis parca celebratione, in morbi primordiis, tubercula utplurimum ortum ſuum ducant, quo Phthiſis in ſecundum, & magis lethalem gradum ſtatim præcipitari ſolet.

Quintò, affectæ parti, ſcil. pulmonibus, totis viribus proſpiciendum, ſeri Catarrhoſi in eos continuò influentis concoctionem (quantum fieri poteſt) maturando; quo ipſa moleſta tuſſis, una cum ejus cauſa, penitus tollatur. Quòd fit non tantùm medicamentis alterantibus, & mucilaginoſis, pulmonaribus vulgò dictis, (quæ copioſè ingeſta, ſanguinis, & humorum Diatheſin leniendo, ulteriorem eorum colliquationem atque calorem ſiſtunt, quò minorato jam novo eorum influxu, pulmonibus jam impacti humores, à naturali partis calore, faciliùs

& citiùs concoqui poſſunt:) Verùm etiam leniter evacuantibus, quæ humores à pulmonibus divertendo, ob jam memoratam rationem, in celeriorem eorum, qui jam antè fuerant collecti, concoctionem plurimum conducunt, ſuper omnia verò prudenti & alternativo uſu abſtergentium, & incidentium medicaminum, prout uſus fuerit. Sicuti enim incraſſantia, atque opiata prudenter exhibita, humoris novi in pulmones influxum inhibendo, pro tempore ſaltem, impacti jam humoris concoctionem multum promovent; ita etiam pulmonibus quietem à tuſſi conciliando, ipſi pulmones, eorum tono jam minùs diſtento, vires naturales recuperantes, plurimùm confortantur. Verùm ex oleoſorum, & lubricantium uſu impacti, & concocti humores facilius per expectorationem rejiciuntur. Et, ſi eos incoctione plus ſatis indureſcere, & glutinoſos fieri contingat, incidentium, & abſtergentium ope egeri poſſunt, abſque ingenti illo conatu, qui, ſi contingat, novum crudæ lymphæ fluxum, cumque ſatis moleſtum, è Trachæa, & pulmonum glandulis, per modum ſuctionis excitare poſſit.

In ſecundo morbi hujus gradu, ubi primùm ſcil. tubercula in pulmonibus fiunt, cum arida, & moleſta tuſſi, & quamdiu illa manent cruda abſque ulla inſigni inflammatione, & exulceratione, Indicationes ſunt ferè eædem, quæ priùs, niſi quòd pro gradu caloris hectici aucto, diligentiùs inſiſtendum ſit prælargo uſui alterantium; pro virium autem debilitate, & colliquatione humorum aucta, cujuſvis generis evacuationes parciùs ſunt celebrandæ; ſpeciatim verò, uſu *Balſamicorum*, *Chalybeatorum*, *Antiſcorbuticorum*, *Millepedum*, aliorumque ejuſmodi, tumorum iſtorum diſſolutio ſummis viribus tentanda eſt.

Ubi primùm autem per inflammationem, & maturationem tuberculorum, tandem ad ultimum, & utplurimum funeſtum confirmatæ Phthiſeos ſtadium deventum fuerit, (quod ſeſe immenſo colliquationis incremento, & novæ febris non tantum inflammatoriæ, ſeu peripneumonicæ; verùm etiam putridæ intermittentis acceſſione ſolet prodere) ſtatim ſuboriuntur novæ Indicationes curativæ.

Primò, Ubi enim pulmones à tuberculorum inflammatione peripneumonicè afficiuntur, ſicuti tempeſtiva venæſectio, ita etiam Julapia temperantia & cordialia, ad demulcendum ſanguinem, & vires reficiendas, diæta admodum tenuis, copioſaque mediminum pulmonarium (præcipuè autem oleoſorum, & mucilaginoſorum) ingeſtio, ad ſpaſmodicam pulmonum conſtrictionem vi ſua anodyna tollendam, & ad phlegmatis eductionem, ſeu expectorationem è bronchiis infarctis facilitandam, & promovendam ſubindicantur.

Ubi primùm autem poſt tuberculorum inflammationem jam in ulcerationem faceſſentem, febrem Peripneumonicam à putrida intermittente immaniter colliquativa excipi contingat, una cum ſubita proſtratione virium; ſicuti ab iſta virium dejectione omnes evacuationes contraindicantur, ita etiam cordialium pulmonarium temperantium, opiatorum, lubricantium, & abſtergentium uſus ſubindicatur. Febris etiam putridæ eradicatio tentanda eſt, quæ utcunque à *corticis Peruviani* uſu infidas det inducias, nullam tamen curationem eradicativam abſque ulcerum ſanatione admittit, quod, ubi fuerint parva

va & benigna, non eſt prorſus impoſſibile, ope ſcil convenientis diætæ, atque aeris medicaminumque balſamicorum uſu. Utcunque id ſit, Colliquationis minorationem febrilis paroxyſmi mitigatione, & funeſtorum ſymptomatum à colliquatione undiquaque ortorum alleviationem moliri licet. De quibus in methodo curationis, calamo fuſiori, mox diſſerendum.

Primò, Cathartica, uti *Manna*, *Electuarium Lenitivum*, *Pulvis Hollandicus*, *Aloe Roſata*, *Pilulæ Maſtichinæ*, *è Succino Aloephanginæ*, *ſtomachicæ cum gummi*, *Pilulæ noſtræ ſtomachicæ magiſtrales* (quarum prudenti uſu, debitis intervallis, Pater meus dilectiſſimus, atque idem Medicus experientiſſimus, per ſpatium triginta annorum, ad ſenectutem uſque vitam ſuam, licet Phthiſico & valetudinario ſtatu, provexit. Quarum deſcriptionem, è ſuo autographo, in bonum publicum depromere lubet.

℞ *Aloes Puriſſ.* ℥ i. *Myrrh opt. Maſtich.* ā̄a. ʒ ß. *Cinnamom. Croc.* ā̄a. ʒ ii. *Caryoph. Abſinth. Rom. Roſ. rubr. Nuc. Moſch. Macis, Calam. aromatic.* ā̄a. ʒ i. *Rhabarb. ſelect.* ʒ ii. *Galang. Shœnanth. Santal. Citrin Lign. Aloes, Cardamom. minor.* ā̄a. ß ß. *Moſchi Oriental. gr.* iv. *cum Syr. Abſinth. q. ſ. m. F. Maſſa Pilularis ſ. a.*

Item Aquæ *minerales purgantes*, & ſummatim loquendo, omnia Cathartica mitiora, quæ ventriculo, & nervis ſunt grata, & quæ quàm minimam efferveſcentiam in ſanguine, & ſpiritibus concitant, hic etiam uſui ſunt.

Huic cenſui vomitoria etiam referenda ſunt, veluti *Mel Scyllitium*, atque in principio Phthiſeos, præſertim Crapuloſæ, *Vinum Benedictum*.

Secundò, Diuretica, veluti *Aquæ minerales Chalybeatæ*, & *Cathartica*, *Millepoda cruda*, & *præparata*, *ſemina iv. frigida majora*, *Terebinthina communis*, *Opobalſamum*, *Balſamum Tolutanum*, *Peruvianum*, & medicamenta compoſita ex his facta, uti *Balſamum ſulphuris Terebinthinatum*, & *Aniſatum*, *Syrupus Balſamicus* Doct. Goddard, *ſimplex*, & *Anodynus*, *Radices Fœniculi*, *Petroſelini*, *Erygii*, eæque vel *cruda*, vel *condita*, *Helenii*; *Semina malvæ*, & *Althææ*, *Fol. Plantag. Baccæ Iuniperi*, *Lauri*, *Grana Actes*; *Mel ſimplex*, *Violatum*; *Cancri fluviatiles*, *Syrupus Althææ*, *Amygdala dulc* &c.

Tertiò, Diaphoretica, veluti *Rad. ſarſa*, & *China in decoctis*, *Theriaca Andromach.* *Laudanum liquid.* & *ſolidum*, *Mithridatium*, *Confectio Alkermes*, *Crocus*, *Lign. Saſſafras*, *Guajaci*, *Santal. Citrin.* vel *rubr.*

Quartò, Pulmonaria. In quem cenſum referre ſoleo; Primò. Omnia medicamina ſimplicia, & compoſita, quæ humorum acrimoniam retundendo, Catarrhalem, ſive colliquativum ſanguinis ſtatum minuunt; quo fit ut lympha non adeo copiosè per Trachæam, & glandulas pulmonum ſecernatur. Ex. gr. *Tuſſilago*, *Capilli Veneris*, *Hedera terreſtris*, *Beccabunga*, *Naſturtium aquaticum*, *Summitates Pini*, *Scabioſa*, *pulmonaria maculoſa*, *Flores Bellidis majoris*, *Anthus*, *Betonica*, *Salvia*, *Violarum*, *Boraginis*, *Bugloſſi*, *Liliorum*, *Convall. Rad. Polypodii*, *Folia Milleſolii*, *Piloſella*, *Pimpinella*, *Tar axaci*, *Plantaginis*, *Prunella*, *Sanicula*, *Veronica*, aliæque plantæ mitiores ſale volatili abundantes cum Syrupis, Decoctis, atque aliis medicamentis compoſitis ex iis factis, *Folio Botryos*, *Roris Solis*, *Adianthi*, aliæque herbæ vulgò dictæ vulnerariæ, quæ ſanguinis maſſam alterando, coctioni humorum

pulmonibus impactorum multum conferunt. Item *Balſamum Tolutanum, Peruvianum, Opobalſamum, Styrax; Benzoinum, Gummi Elemi, Balſamum Capivi*, cum aliis *Gum.* & *Balſamis*; *Sulphur* & varia ex eo præparata; *Oculi Cancrorum, Teſtæ ovorum, Creta, Corallium, Margarita, Millepeda, Semina iv frigida majora, Malva, Althæa, Lactuca, Radices Chinæ, Sarſa, Raſura, C.C.* & *Eboris* cum Medicamentis compoſitis ex his factis, qualia ſunt *Pulvis Haly, Antidotus Analeptica, Decoctum, Pectorale, Sarſa,* & *China*, ingredientia pulmonaria, & Antiſcorbutica in potu ordinario, *Emulſiones ſem. iv. frigidor in aqua Hordei, Lactea Diata*, præcipuè verò *lac Aſininum, Hordeata, Aqua Chalybeata, Oſtrea, Limaces*, & Medicamina ex his facta.

Secundò. Medicamenta lubricantia, & incidentia, quæ expectorationem humorum pulmonibus impactorum promovent, ut *Glycyrraiza, Mel, Hydromel, Oleum commune, Amydalar. dulc.* præcipuè verò *Oleum lini recenter extract.* abſque igne, *Terebinthina, Opobalſamum, Butyrum recens* & *dulce, amygdala; Carica, Paſſula majores, Dactyli, Sebeſtena, Iujuba, Succus Glycyrrhiza, Gum. Ammoniac. Binzonium, Balſamum Tolutanum, Lohech Sanum & expertum, è Pulmone Vulpis, è Farfara, Saccharum crudum*, vel *Chryſtallinum* cum variis *Eclegmatis*: atque aliis medicamentis, quæ illud recipiunt, qualia ſunt *Syrupi ex Eryſimo, Capillorum Veneris, Tuſſilag. Marrub. ſimpl. Flor. Hyperici, è quinque radicibus, Balſamicus, Botryos. de Glycyrrhiza, de Hyſſopo, è Praſio, Althaa, Iujubin. Violarum*, ut & *Mel Violarum, ſpecies Diaireos, Pulv. Haly, Trochiſc. Bechici albi, & nigri*.

Tertiò. Carminativa (quæ nervos confortando, & deopilando, conſtrictionem pulmonum ſpaſmodicam removent, unde liberior reſpiratio inſequitur, & conſequenter facilior expectoratio, ut *Aqua Mirabil. Sp. C C. Sal. Ammoniac. Aqu. Bryon.* & *Paon. Comp. Semina Aniſi, Fœnicul Rad. Enul. Camp Ireos, Flores Aurantiarum, Anthus, Folia Hyſſopi, Ror. Solis*, cum *Aquis*, & *Syrupis* inde factis, *Cortices Aurantiorum, & Citri condit. Bacca Lauri, Iuniperi, Mel, Zibethum, Gummi Ammoniac. Benzoin. Cinnamomum, Nux Moſch. Macis, Balſam. Peruviani, Opobalſamum, Syrup. de Eryſimo, de Hyſſopo, Spec. Diaireos, Diacalaminth. Theriaca, Mithridatium, Laudanum*, & alia ejuſmodi, quæ tamen admodum cautè. & parcè, & non ſine urgente neceſſitate (ſi adſit inſignis febris) uſurpanda ſunt.

Quartò. Medicamenta incraſſantia, & glutinantia, quæ citæ concoctioni, & conſequenter expectorationi feri in pulmones influentis multum conferunt, ut *Symphytum, Hedera terreſtris, Millefolium, Taraxacum, Piloſella, Plantago, Prunella, Sanicula, Scabioſa*, & generaliter loquendo, *omnes herba vulneraria, Flores Roſar. rubr. Papav. Rhœad. Crocus Anglic. Glycyrrhiz. Santal. Citrin.* & *rubr. Fructus pulmonares*, ut *Paſſula, Carica, Dactyli, Iujuba, Sebeſtena, Pruna dulcia, Nuclei Pineorum, Piſtacia, Semina Papaveris alb. Sem. iv. frig. major. Hyoſcyam.* cum *Emulſionibus, & Syrupis* ex his factis, *Saccharum Penidiatum; Roſat Conſerv. Roſar. rubr. antiqu. Succus Glycyrrh. Amylum, Mel, Olibanum, Gummi Arabicum, Tragacanth. Syrup de Symphyto, Althaa, è roſis ſiccis Liquir. Lohoch Pſyllii, Caulium, de Papavere, Portulaca, è Pino*, Sanum & expertum, è *Paſſulis, Iuſcula* conſummata ex extremis.

mis animalium facta, *Gelatina Cornu Cervi, & Eboris, Speccies Diatrag frig. Pulv. Haly. Trochiſc. Bechic. nigr. Mithridatium, Diaſcordium, Theriaca Andromach. Syr. è Meconio*, & generaliter loquendo omnia *Opiata*, ut *Laudanum ſolidum*, *& liquid. Pilul. è Synogloſſ. è Styrace, Philonium Perſicũ*, & *Romanũ*, &c. quæ præſentem humorum influxum in pulmones (uti veteres loqui amant) ſiſtendo, etiam ante impactorũ coctioni plurimùm conferunt. Ideoq; abſque eorum uſu cauto & prudenti, vix aliquid momenti in Phthiſeos curatione moliendum eſt.

5. Deobſtruentia, quæ infarctas glandulas liberando eas minuunt. Uti *Rad Ireos, Sarſa, China, Lign. Saſſafr. Santal Bacca Lauri, Iuniperi, Gum. Ammoniac. Benzoin Balzam. Tolut. Sulph. Peruv. Opobalſam Chalybs*, vel Natura in aquis mineralibus, vel arte in forma *Syrupi*, vel *Electuarii*. vel *Pilularum*, &c. paratus, *Millepeda*, cum multis aliis Antiſcorbuticis, & Antiſcrophuloſis, medicamentis.

Ex hoc Simplicium, & compoſitorum Theſauro prudentem Medicum judicio, & experientia fretum, in variis morbi ſtadiis, & ſecundum ſymptomatũ exigentiã, diverſa medicamẽta, pro re nata, ea forma quæ Ægrotãti fuerit gratiſſima, ita componere, & præſcribere oportet, ut ſẽper eũ ratione præſentibus Indicationibus in toto curationis curſu ſatisfacere valeat; neque unico ſẽper præſcripto tanq; morbi incãtamento empiricè inſiſtat. Cujus rationalis curationis methodum, in vario ſtatu, & ſymptomatis hujus morbi progreſſu, proponere jam properabimus.

Remedia Chirurgica in hoc morbo ſunt *Fontanella, Viſicatoria, Raſura Capitis*, *Applicatio Emplaſtri Cephalici*, è *Betonica*, vel alterius alicujus eorum æmuli, ut etiam Venæſectio, de quorum uſu, & ratione, ſequenti curationis methodo uberiùs diſſeremus.

CAP. VIII.

De Methodo curationis Phthiſeos pulmonaris originalis.

PRimo hujus morbi inſtanti (ubi ſcilicet primùm pulmones. Trachææ, & glandulæ per totam pulmonarem fiſtulam diſperſæ, perpetua ſeri exſpuitione è ſanguinis maſſa ſecreti interciuntur tantùm, continuaq; tuſſi præcipuè autem nocturna inde proveniente, vexantur) omnibus debitis modis inhibendus eſt novus ſeri Catarrhalis in has partes influxus, & humores jam impacti quàm citiſſimè coquendi. Ideoque.

Primò, Sanguis è vena brachii (præcipue verò ſi Æger fuerit Plethoricus, & venæſectioni dudùm aſſuetus) mittatur ad ℥vi. vii viii. vel x. nõ ſolùm ad minorandam efferveſcentiam, & conſequenter colliquationem ſanguinis; verùm etiam ad præveniendum, tumorem, atque inflammationem ipſorum pulmonum, & ad tollendum calorem febrilem, qui à continua partium thoracicarum agitatione per tuſſim, & vigiliis indè inſequentibus ſuboriri ſolet. Venæſectio iſta (ubi Indicationes die poſtulant) ſemel, bis, vel ter, debitis intervallis, celebranda eſt; præcipuè autẽ ubi colliquati ſeri fluxus fuerit ſub ſpecie Catarrhi ſuffocativi, unà cum copioſa expectoratione crudi phlegmatis, & ad naturã ſeri accedẽtis; vel ubi dyſpnœa inſigniter aſthmatica, lateralis dolor vel ſigna aliq; Rheumaticæ, Pleuriticæ, vel Peripneumo-

ni-

nicæ diſpoſitionis adſuetint, vel denique ubi Crapula, vel nimis larga potatio vini, aut aliorum ſpirituoſorum liquorum præceſſerat. Et quidem nullus dubito, quin ob defectum debitæ ventilationis ſanguinis, in hujus morbi primordiis, Catarrhi, tuſſeſque communes frequenter in Phthiſin pulmonarem degenerare ſoleant: Quinetiam concretionem in glandulolis pulmonum partibus, & calorem hecticum exinde naſci ſuſpicari licet.

Secundò, Maximi momenti eſt poſt extractionem ſanguinis, præcipuè autem ſi morbus à crapula ortum ſuum dûcat; vel ſi nauſeam, & vomendi diſpoſitionem conjunctas habeat; *Emeticum* lene præſcribere è *Melle*; vel *Oxymelite ſcyllitico*; immò & aliquando è *Vino Benedicto* modica quantitate ſumpto; A qua vomitione, non tantùm ventriculus humorum ſuburra oppreſſus relevari, & nauſea inde nata tolli, & digeſtio reſtitui poſſint, (quæ omnia non ſunt flocci habenda;) verum etiam moles humorum jam pulmonibus impactorum, harum partium exagitatione inter vomendum; inſigniter expectorari ſolet, una cum notabili relevatione ponderis gravativi à mole iſta effecti. Atque hoc ritu non tantum plurimos *Empiricos* vidi, eum ſucceſſu felici; ſeſe omnem incipientem Phthiſin curaturos gloriari, verum etiam ipſe ego ratione, & experientia fretus ſæpiſſimè Phthiſeos incipientis progreſſum, eodem modo, brevi temporis ſpatio, præpedivi.

Vomitio iſta, (præſertim verò ſi Æger eum *εὐφορίᾳ*, & levamine eam ferat; & ſi ſit neceſſaria) tertio, vel quarto quoque die repeti poſſit ad tres, vel quatuor vices.

Maximè opportunum tempus ad exhibendum vomitorium in hoc caſu eſt paulò ante veſperam, verum prius celebrata venæſectione die præcedenti, ne ſanguis à nimia partium agitatione incaleſcat, atque inde ſuperinducatur, vel augeatur febris, modò ea prius adfuerit: Atque etiam ad præcavendam hæmoptoen, quæ à vehementiori partium thoracicarum nixu, vomitione jam effectò, ſuboriri ſolet, antequam vaſa ſanguifera depleta fuerint. Admodum etiam convenit poſt ſingula vomitoria jam exhibita opiatum aliquod præſcribere, non tantum ad demulcendum ſanguinis calorem à nixu, & agitatione jam excitatum, verum etiam ad inhibendum novum influxum ſeri catarrhoſi in pulmones ab hac vehementi partium agitatione ſuboriri ſolitum.

Formulæ Emeticorum, & Opiatorum mihi uſitatiſſimæ in hoc caſu ſunt quæ ſequuntur.

℞ *Mel. Scyll.* ℥ ß. *ſumend. in hauſtulo poſſetalà, repetendamque bis, vel ter in hora*, modo vomitio non ſatis procedat: Quod quidem vomitorium pueris, & junioribus maximè convenit; utpote lene, & pergratum. Vel

℞ *Oxymel. ſcyllit. Ol amygd. dulc.* āā. ℥ i. *MS capiat Æger in hauſtu prælargo poſſetala ſolut. repetatque bis, vel vel ter in hora (ſi opus fuerit) ad promovendam vomitionem*: Vel

℞ *Vin Benedict.* ℥ vii. *Syr. viol* ℥ ii. *M F. potio emetica. Et (ſi opus fuerit) inter vomendum ſemel, vel bis exhibeatur Ol. Amygdalarum dulc. & Oxymel. ſcyll.* āā. ℥ ß *in hauſtu poſſetala*.

Sal Vitrioli. in hoc caſu parum convenit, quoniam ſtypticitate ſua glandulosas partes circa fauces continuò convellit, atque irritat; atque eò ſeri catarrhoſi ulteriorem fluxum; atque adeò tuſſim importunam, & longam; vomitione jam finita, excitare ſolet.

For-

Formulæ *Opiatorum* poſt vomitionem ſunt quæ ſequuntur.

℞ *Aq. Lact. Alexit. Cardu.* ā ℥ i. *Aq. Cinnamom. hord* ℥ ß *Syr. de Mecon.* ℥ vi. *M. S. F. hauſtus* Vel

℞ *Decoct. Pector. depurat.* ℥ iv. *Tinctur. Croc.* ℥ ii. *Laudan. Liq. Helmont. gut. xv. Syr. Violar.* ℥ ii. *MS. F. hauſtus.* Vel

℞ *Aq. Tuſſilag.* ℥ ii. *Ol. Amygdal. dulc rec. Syr. è Meconio* ā ℥ i. *MS.* Vel ſi ſforma boli Ægro magis arrideat.

℞ *Conſerv. Roſar. veter. Mithrid. vel Theriac. Andromach. Conſerv. Lujul* ā ℥ ß. *Laudan. Lond. gr.* ß. *MS. F. bolus.* Vel capiat in forma pilulari *pilul. è Cynogloſſ.* vel *è Styrace* ℈ ß.

Tertiò, Convenit etiam Saburram humorum per alvum leniter ſubducere Catharticis ſtomachicis, atque aliis ejuſmodi, quæ quàm minimam effervescentiam, & colliquationem ſanguinis efficiant. Ex gr.

℞ *Man. ſelectiſs. Ol Amygd. d.* ā ℥ i ß *vel* ℥ ii. *ſolve in* ℔ i. *Ptiſana calid. Bibat æger mediam partem in lecto, reliquam poſt dimidiam horam è lecto ſurgendo.* Vel

℞ *Sen. opt.* ℥ ii. *Caſſ cum cannis confract. Tamarind.* ā ℥ ß. *ſem. Coriandr. pp.* ℥ ß. *coqu. in Aq. Font. vel Barnett. q. ſ. ad* ℥ viii. In colatura diſſolve *Man. ſelectiſs.* ℥ i. *Sal. Prunell.* ℥ ß. *MS. capiat* Æger mediam partem mane, reliquumque poſt ſemihoram cum regimine.

Singulis verò purgationem conſequentibus noctibus, ſicuti poſt vomitiones, exhibeatur opiatum ad demulcendum ſanguinem, & ad quietem pulmonibus conciliandam, ne novus humorum in pulmones influxus ab agitatione ſanguinis per Cathartica ſuboriatur.

Ob eandem rationem etiam opiatum aliquod cum Catharticis ſtomachicis hora ſomni ſumendis miſcere convenit. Ex. gr.

℞ *Aloes Roſat.* ℈ i. *vel gr. xxv. Pil. è Cynogloſſ.* ℈ ß *M S-F. pil. iv deaurand. quæ alternis noctibus repetendæ ſunt, Venæſectionibus debitis prius celebratis.* Pilula iſta vulgò *Pilula Catarrhalis* apud Pharmacopœos audit; quippe quòd non tantùm humores per alvum ſubducat, verum etiam novum eorum influxum in pulmones prohibeat. Vel

℞ *Pil. Stomach. cum Gumm. Aloephangin. Maſtichin.* vel *è ſuccino* ℥ ß. *vel* ℈ ii. *Laud. Lond gr. j MS. F pilulæ iv. deaurand*, quæ tertia quaque nocte repetendæ ſunt ad tres vices.

Immò, ſi fluxus catarrhalis fuerit vehemens, & dyſpnœa, vel pectoris gravitas, vel conſtrictio ab eorum uſu non ſuboriatur, ſingulis noctibus Opiatum aliquod erit exhibendum; quippe quod non tantum ſomnum conciliet, atque eo humorum, & ſpirituum effervescentiam prohibeat; verum etiam novum humorum in pulmones influxum ſiſtendo, jam impactorum humorum incraſſationem, concoctionem, & expectorationem promoveat. Adeò ut experientia fretus fidenter affirmare poſſim, quòd ſi cet opiata in toto Phthiſeos curationis curſu ſint utplurimum aliqualis uſus, in principio tamen morbi magis quàm in ejus progreſſu tuta, proficua, & neceſſaria ſunt, & ſine eorum uſu nihil magni momenti in præpediendo hujus morbi progreſſu fieri poteſt.

Quartò, In hoc morbi ſtatu medicamenta etiam *Diaphoretica* multum proſunt; ſiquidem ſerum è ſanguine continuò colliquatum per poros cutaneos copioſè divertunt, quo fit quòd ejus exſpuitione in pulmones jam

jam minorata, id quod priùs impactum fuerat, faciliùs concoquitur.

Sequentes tamen Canones de ſudorificorum uſu diligenter ſunt obſervandi.

Primò. Medicamenta *Diaphoretica* ſemper ſint opiata, ne per novam colliquationem in maſſa ſanguinis ab eorum uſu facta, novus ſeri colliquati rivulus (ut per poros cutis, ita etiam per pulmones) una cum tuſſis inde conſequentis incremento oriatur. Quod ſemper, ab imprudenti uſu Diaphoreticorum à *Mulierculis* & *Empiricis* in hoc caſu ſine admixtione opiati exhibitorum, eveniſſe obſervavi. A convenienti verò quantitate *Laudani* cum *Diaphoretico* admixta pulmones durante ſudore, quieſcunt. Quo fit ut rivulus lymphæ à pulmonibus per poros cutaneos, non ſine magno commodo, divertatur, una cum tuſſis alleviatione, & ſeri pulmonibus impacti concoctione.

Secundò. Diaphoretica minùs calida eligantur, ea ſcilicet quæ minimam efferveſcentiam, vel novam agitationem ſanguinis efficiant, ut vetus jam ante collectorum humorum ſaburra per poros cutis evacuetur, abſque nova eorum ſobole à recenti ſanguinis efferveſcentia procreata.

Tertiò. Diaphoretica ante uſum venæſectionis, Emeticorum, & Catharticorum, quoties ſcil. hæc ſunt neceſſaria, nunquam exhibeantur. Siquidem novam colliquationem à ſanguinis agitatione ante vaſorum depletionem facta ſuboriri ſemper obſervavi, una cum tuſſis, atque aliorum ſymptomatum inde dependentium augmento; immo & aliquando cum hæmoptoes, Rheumaticorum & Pleuriticorum dolorum, aliorumque horrendorum ſymptomatum ſuperinductione. *Diaphoretica* maximè mihi familiaria ſunt quæ ſequuntur.

℞ *Theriac. Androm* ʒß. *vel* ℈ii. *Conſerv. Roſ. rubr. antiq.* ʒß. *MS. F. Bolus.* Vel

℞ *Diaſcord. Conſerv. Lujul.* aa. ʒi. *MS. F. Bolus.* Vel

℞ Pilul. *Pacifi.* (*Anglicè* Matthevv's. Pills) *gr. xv F. Pilul num* ii *deaurand. hora ſomni ſumenda.* Vel

℞ Pilul. *è Cynogloſſ. gr. xij. Antimon. Diaphoret.* ℈ i. *Tinctur. Croc. q. ſ. M. S. F. pilul iv. deauranda.*

Diaphoretica iſta tempore nocturno maximè opportunè exhibeantur, idque ſtatim ab evacuatione per Venæſectionem, purgationem, vel Vomitionem, quia ſomnum conciliant. Cautè etiam Æger à ſudoribus liberetur, ne per poros in hoc colliquato ſanguinis ſtatu ſubitò occluſos, novum frigus capiatur, atque inde tuſſis una cum ceteris ſymptomatis augeatur.

Durante hujuſmodi evacuationum uſu, ad impetuoſum humorum fluxum à pulmonibus divertendum, veſicatoriorum in brachiis, atque in ſcapularum interſtitiis proficuus eſt uſus. Verùm cum iſtæ evacuationes fiunt (quæ ſeri ſanguinis colliquati minorationi, atque adeò humorum pulmonibus jam impactorum concoctioni plurimùm conferunt) non omninò negligendus eſt frequens uſus medicaminum vulgo dictorum *Thoracicorum*, vel *Pulmonarium*; quæ, in evacuationum intervallis, copioſè ingerenda ſunt, tanquam diætetico more, forma tamen ſemper Ægro quàm gratiſſima. Ad ventriculum enim (qui etiam in hoc morbo à nauſea, inappetentia, & vomitione affici ſolet) peculiaris reſpectus ſemper habendus eſt, ne ingrata eorum forma & copia gravatus, habitui nauſeabundo aſſueſcat.

ſeat, & non tantùm medicamenta, verùm etiam cibum gratiſſimum rejiciat. Medicamina, in hujus morbi principio præferenda, ſunt *Incraſſantia*, & *Lubricantia*, quæ ſerum ſanguinis emolliendo, non tantùm mitigationi tuſſis, verùm etiam, humorum tuſsim efficientium coctioni, & expectorationi plurimùm conferunt.

Hæc verò medicamenta, ſcil. *Lubricantia*, & *Incraſſantia*, aliquando ſeorſim, ut plurimùm verò conjunctim, exhiberi poſſunt in forma compoſita, quo utrique indicationi ſatisfiat. Ita inter *Incraſſantia* injungatur frequens uſus *Sacchari Chryſtallini, Penidiat. & Roſat.* atque etiam *Conſer. Roſ. rub. Vet. Suc. Glycyrrhiz. Trochiſc. Bechic. nigri*, quæ ſæpiùs, & ſenſim deglutienda ſunt, quo humorum, per Trachæam exſudantium, acrimoniam molli ſua, mucilaginoſa, & incraſſanti natura demulceant, atque eo tuſsim importunam mitigent.

Inter *Lubricantia* copioſè utatur Æger *butyro* recenti non ſalito in omnibus *Panatellis, Cerevisia butyrata*, & (ſi benè ferat) *oleo dulci communi*, vel potiùs *Amyd. dulc.* præſertim verò *olei lini* recenter abſq; igne extracto, è quo capiat ſingulis horis cochleare unum, niſi adſit Diarrhœa, vel aliquod aliud Symptoma contraindicans. Manducet etiam *paſſulas majores, ficus, &c.*

Medicamenta autem è *Lubricantibus*, & *Incraſſantibus* cōpoſita, & utriq; jam memoratæ indicationi ſatisfacienti ea ſunt, quæ vulgò *Thoracica*, atque *expectorantia* audiunt; quorū elegantiores formulas lubens ſubnectam.

℞. *Ol. Amyd. d. ſyr. capill. Ven. Injub. Violar. vel Altha.* āā. ʒ i ß. *Sacch. Cand. alb* ʒ i ß. *Ms. exactiſſimè, F. Linctus, de quo capiat Æger Cochl. unum quarta quaque hora ſuperbibendo* ʒ iv. *Apozematis ſequentis calidè.*

℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔ i ß. *Tinctur. Croc. cum Aqua Theriacal. extract. Syrup. Capillorum Vener. Scabioſ.* vel *Injubin.* āā. ʒ i. *Ms. F. Apozema.*

Si magis incraſſare lubet, ℞ *Ol. Amygd. dul. rec. Syr. è Symphito, Papav. Rhœad. vel è Roſ. ſiccis* āā. ʒ i ß. *Syr. è Mecon.* ʒ ß. *Sacchar. Roſac.* ʒ i ß. *Ms. F. Linctus.*

Si amplius lubricare lubeat, ℞ *Ol. Lin. recenter abſque igne extract. Syr. Glycyrrhiz.* vel *Mell. Viol.* āā. ʒ i ß *Sacchar. Cand. alb.* ʒ i ß. *Ms. exactiſſimè fiat Linctus ſumend. per ſe; vel ſolut. in hauſtu Apozematis ut anteà.*

Si febrilis calor *hyſſopi*, vel *Croci Tinctura* uſui contraindicet, omittantur ea in *Apozemate*.

Si Diarrhœa, vel aliud aliquod ſymptoma contraindicet, omittantur *Fructus Thoracici* in *Apozemate*, & *oleum* in *Linctibus*, vel loco priorum medicaminum ſequentia ſubſtituantur.

℞ *Lohoch de* Papav. *San. & Expert.* āā. ʒ i ß. *Syr. Portuluc. è Roſ ſicc.* āā. ʒ i. *Spec. Diatragac. Frig. Pulv. Haly.* āā. ʒ i. *Sacchar.* Penidiat. vel *Roſat.* ʒ iii. *Ms. F. Linctus ſumendus è Cochleari, vel cum baculo Liquiritia, quarta quaque hora, vel urgente tuſſi, ſenſim deglutiendo, & ſuperbibendo* ʒ iv. *Emulſionis ſequentis calidè.*

℞ *Sem.* iv. *frig. maj.* āā. ʒ *i. Sem papav. alb. lactuc.* āā. ʒ ii. *Nucl. Pineor. Piſtac.* āā iii. *cum aq. Papav. Rhœad.* ℔ i. *aq. Roſ. rubr. Cinnamom hord.* āā. ʒ iii. *F. Emulſio ſ. a. Sacchare penidiat. edulcoranda.* Vel

℞ *Lohoch è Pulmone Vulpis, de Farfar. de Portulac.* āā. ʒ i. *Syr. Injubin. Capill. Vener.* āā ʒ i ß. *Flor. Sulph.* ʒ ii. *Tinctur. Croc.* ʒ ß. *Spec. Diatrag. frig. Diamargarit. Frig. Pulv. Haly* āā. ʒ i. *Sacchar. Penidiat.* ʒ ß *Ms. F. Eclegma ſumendum, ut prius.*

℞ Ta-

℞ *Tacamahac. Balſam. Tolut.* ãã. ʒ i *Ingred. Decoct. pect. q. ſ. coq. in Aq. F. q. ſ. ad* ℔ i ß *cum colatura, & ſem. iv. frig. major* ãã. ʒ i. *ſem. Papav. alb. Hyoſcyam.* ãã. ʒ ii. *Amygd. dulc. excort. num.* vii. *F. Emulſio ſ. a. Sacchero penidiat. gratè edulcoranda.*

Sin verò phlegmatis glutinoſitate Dyſpnœa ſolito major adſit, *Eclegma* ſequens præſcribatur.

℞ *Lohoch è paſſul. Scyllitic.* ãã. ℥ i ß. *Syr. de Eryſimo, de Hyſſopo, de Praſio* ãã. ʒ i ß. *Spec. Diaireos, Diacalaminth. flor. Sulph* ãã ʒ i ß. *Tinct. Croc.* ʒ ß. *Sachar. Cand. alb.* ʒ vi. *Ms. F. linctus ſumend. uti antea.*

Immò, urgente hoc ſymptomate, addatur *Gum. Ammon. depurat.* ʒ i. & *Flor Benzoin.* ʒ i ß.

His etiam intentionibus (citæ ſcil. maturationi maſſæ pulmonibus impactæ, & novi ejus influxus prohibitioni) ſatisfit compoſitione medicaminum balſamicorum cum agglutinantibus. Ex gr.

℞ *Pulp. Conſerv. Roſ. rubr. Lujul.* ãã. ℥ i ß. *Oliban.* ʒ iii. *Opobalſam.* ℈ ii. *Ms. F. Electuarium, de quo ſumat Æger quantitatem Nucis Iugland. ter in die, horis medicis, ſuperbibendo* ℥ iv. *Apozematis ſequentis calidè.*

℞ *Fol. Milleſol. Piloſell. Pimpinell. Taraxac. Pulm. maculoſ. Botryos, Scabioſ.* ãã. *M* i *Flor. Hyper. Violar. Bellid. major. papav. Rhœad. M.* ß. *Iujub. Dactyl.* ãã. *par.* vi. *Croc. in nodulo ligat.* ʒ ß. *ſem. aniſ. Bacc. Iunip.* ʒ iii. *Debito modo infunde, & coque in aq. font. q. ſ. ad* ℔. iii *In colatura calida malaxentur* ℥ iv. *Conſervæ rubr.* (quæ hoc modo *apozemati* addita balſamicum, & admodum gratum ſaporem ei conciliat). *Coletur iterùm, & denuò add. Syr. è Corall. Botry. Cap. Ven.* ãã. ℥ i. *M. F. Apozema in uſum.*

Vel *Electuarii* prioris loco ſubſtituatur ſequens ℞ *Pulp. Conſerv. Roſ. Rub. per ſetaceum traject.* ℥ ii. *Conſer. Fruct. Cynosbat.* ℥ i. *Pulv. Haly,* ʒ i. *Balſ. Lucatell.* ʒ ß. *Syr. balſamic. q. ſ. Ms. F. Electuarium ſumend. uti anteà.*

Capiat etiam Æger ſæpius in die Cochleare unum, vel alterum *Syrupi Balſamic.* (qui ventriculo admodum gratus eſt,) & una cum ſingulis doſibus *Syrupi balſami Tolutan* ℈ i. in pillulas parvas redact.

Necnon, ſingulis noctibus ab uſu aliorum medicamentorum liberis (ſi cetera conſentiant) convenit *gutt. xv.* vel *xx. Laudan. Liqu. Helmont.* exhibere in Cochleari *Syr. Balſamici*. In hunc finem etiam confert ʒ. i *flor. Sulphur. in ovo ſorbili, vel Mellis anthoſat. q. ſ. præſcribere.*

Si titillans tuſſis præ humoris per Trachæam, & bronchia excreti acrimonia, & tenuitate, fuerit Ægro valdè moleſta, ut inde auctio tuſſis catarrhalis, more ſuctionis, irritatæ timeatur, ſint in promptu *tabellæ* ſequentes, ad libitum, & ſenſim ad tuſſim demulcendam, deglutiendæ.

℞ *Pulp. Rad. Althæ per ſetaceum traject.* ℥ i. *Sacch. Perlat. Gumm. Arabich. Tragac. Amyl in aqua Pap. Rhœad. ſol.* ãã ʒ ii *Sacch penid in aq Roſ. ſolut. q ſ. Ms. F. Tabella ſ. a. ponderis* ʒ i.

Urgente etiam tuſſi, ſæpiùs vel ad libitum capiat Æger fruſtulum *Sacchari perlati, roſac. penid.* vel *chryſtallini*, ſenſim degluticdo. Succus etiam, & Radix *Glycyrrhizæ* huic fini conferunt.

Sin verò tuſſis fuerit longa, & vehemens, & remediis prioribus non cedens, adeò ut à diuturna infarctione, tandem tubercula ſuboritura ſuſpicari liceat; Ad uſum *balſamicorum* fugiendum eſt. Ex. gr. Capiat Æger ter in die, horis medicis, tres pillularum ſequentium; (quarum felicem ſucceſſum in tuſſibus Phthiſicis jam per multos annos expertus ſum) è Cochleari uno,

vel

Digitized by Google

vel altero *Linctus* alicujus convenientis, ſuperbibendo hauſtum, *Apozematis pectoralis* jam *ante præſcript. calidè*.

℞ *Pulv. Milleped. pp.* ʒ iii. *Gum. Ammoniac. optimè depurat.* ʒ i. ß. *flor. Benzoin.* ℈ ii. *vel* ʒ i. *Extract. Croc. Balſam. Peruvian.* āā. ℈ ß. *Balſam. Sulphur. Therebinthinat.* vel *amiſat. q. ſ. Mſ. F. Pilulæ mediocres deaurand. vel pulvere glycyrrhizæ involvendæ.*

Iſtæ pilulæ in Scorbuticorũ, & Scrophuloſorum lenta Phthiſi (quæ quidẽ ſunt frequentiſſimæ phthiſes) ubi febris (ſi ulla eſt) eſt admodùm mitis, & exſputum Phlegma quadantenùs glutinoſũ, Aſthmaticorum ritu, curationem non tantùm in principio morbi, verùm etiam in ejus progreſſu inſigniter promovent, ut inferiùs ſub Phthiſeos ſcorbuticæ, & ſcrophuloſæ titulis pleniùs dicturi ſumus.

De aere, cibo, potu, pathematis animi reliquiſque quæ ad Ægri regimen pertinent, peritum Medicum, pari induſtria, ac de medicamentis ipſis in hoc morbo conſulere oportet. Abſq; enim cauto iſtorum regimine, atque uſu vel generoſiſſima remedia in Phthiſeos curatione nihil proſunt.

Quare eligatur moderatè calidus, & ſiccus aer, atq; aliquatenus etiam tenuis. Paluſtris enim, humidus, vel fumo carbonum inquinatus ſanguinem noxiis particulis continuò replendo, atq; agitando, cũ in colliquativo ſuo ſtatu continet; quo fit, ut fluxus ſeri catharroſus in pulmones, & in glandulosam Trachææ tunicam perpetuò irruat, atq; inde, his partibus ab importuna tuſſi agitatis, & morbus perpetuò augetur, non obſtante uſu medicamentorum, vel maximè efficacium. Siquidem nulla medicamenta Incantamentorum more curationem abſolvere poſſunt.

Cibus ſit euchymos, quo quàm pauciſſima recrementa in ſanguine accumulentur, ut *Caro ovina, Vitulina, Aves montana, Piſces friabiles, Cancri fluviatiles*, &c. Æger etiam carnes, tantũ prandii tempore, ſumat, *Panatellis, Avenaceis, Juſculis, Ovis ſorbilibus*, &c. ſub veſperam contentus. Sit etiam cibi moderata quantitas, & vitetur ad ſummam ſatietatem Ingluvies. Potus etiam parcus, & mitis, qui vel minimam ſanguinis effervescentiam poſſit efficere, Ut *cereviſia tenuis*, &c. Evitentur *Vina*, & ſpirituoſi liquores; præſertim verò *Crapula* ab eorum ingurgitatione proveniens. Confert etiam ad hujus morbi curationem promovendam, Cereviſiam ordinariam herbis Thoracicis, atq; aliis, quæ ad eum morbũ reſpiciũt, à quo Phthiſis hæc originem ſuam duxerat, (modo talis fuerit) medicari. Hoc enim modo medicamentorũ copia diætetico ritu in ſanguinem ingeritur abſque vel ulla ventriculi nauſea, vel appetitus diſpendio, ad quem ſemper prudentem Medicum ſpeciatim reſpectum habere oportet. Ex. gr.

℞ *Sarſ. opt. inciſ.* ʒ viii. *Rad. Chin. in taleolas ſciſſ.* ʒ iv. *Polypod. Querc. Capill. Vener. Heder. terreſtr. Pulmonar. maculoſ. Tuſſilag. Scabioſ. Botry.* āā. *Mii. Flor. Scabioſ. Nymphææ, Anthus, Bellid. major. Hyperic.* āā. *Mſ. Baccar. Junip.* ʒ iv. *Paſſular. major. exacinat.* ʒ vi. *glycyrrhiz. raſ.* ʒ i. *Sem. Aniſ.* ʒ ii. *Mſ. F. ſacculus pro iv. Congiis Cereviſiæ mediocris, qua Æger in potum ordinarium utatur.* In ſcorbutica & ſcrophuloſa diatheſi ſimplicia Antiſcrophuloſa, & Antiſcorbutica mitia, & leniora etiam addi debent, de quibus poſtea dicturi ſumus.

Æger exercitiis & frictionibus moderatis quotidie, præcipuè verò ante cibum, utatur; ſumma tamen diligentia cavendum eſt à novo fri-

gore

gore percipiendo *cane & angue pejori*.

Ab iracundia, mœſtitia, intenſa cogitatione, atque omnibus aliis gravioribus animi pathematis ſummopere divertatur Æger, idque non tantùm monitis, & conſiliis; verùm etiam ſocietate, & jucundiſſimorum amicorum conſuetudine. A ſtudiis etiam & vigiliis intempeſtivis diligenter ſibi caveat, ſomnum ſemper (quantum poſſibile eſt) prima noctis parte capeſſendo.

CAP. IX.

De curatione in ſecundo Phthiſeos ejus ſtadio ubi ſcilicet ob debita expectorationis defectum, & ob longam inde materiæ pulmonibus impactæ moram, Tubercula cruda à nodoſa glandularum pulmonarium tumefactione orta Tuſſi Chronicæ ſupervenire contingit.

SÆpenumero ita Phthiſicis accidit, uti vel præ inopia, vel avaritia, vel etiam medicaminum nauſea, incipientem *Phthiſin* pro communi Catarrho ſponte ſua abituro habentes, medicos rariſſimè in primo morbi ſtatu conſulant, dum ſcil. facilem curationem per evacuationes, & reliquam jam ante deſcriptam Methodum, admittere poſſit; Receptis autem (neſcio quibus) ſive *Muliercularum*, ſive *Agyrtarum* contenti, pretioſiſſimi temporis diſpendium faciant, *Æſculapii* opem vix tandem petentes, uſquedum præ febris hecticæ augmento, & virium languore, jam antè præſcriptarum evacuationum planè incapaces fiant; quæ tamen maximè ſunt ad legitimam hujus morbi curationem neceſſariæ.

Ob quem neglectum ſæpius evenire ſolet, quod, materia longo jam tempore pulmonibus impacta, tubercula, ſeu grandulofi tumores, in pulmonibus ſenſim oriantur; quo curatio, in hoc ſecundo morbi ſtatu, non tantum difficilior, verùm etiam incertior redditur; Morbo vel nullam, vel ſaltem palliativam tantùm curationem admittente. Atque hinc fit, quòd *Phthiſis* vulgo tam malè audiat, ac ſi eſſet morbus natura ſua prorſus incurabilis, quum (quantum ego longa experientia edoctus ſcio) æquè certam curationem, atque alii morbi, admittat, modo debita methodo, ſatis tempeſtivè tractetur. Licet ſit fatendum ſicuti ceteras malas corporis affectiones; ita etiam Phthiſin, ubi jure hæreditario ægrum invadit, modo à mala corporis conformatione oriatur, vel ab inexhauſta humorum minera, longo & habituali ſex rerum non naturalium abuſu contracta, dependeat, vel denique ubi à diatheſi ſanguinis peculiariter maligna, cancroſa, vel gangrænoſa, vel in celerem inflammationem diſpoſita procedat, methodo curationis legitimæ, utut tempeſtivè obſervatæ, cedere non ſolere: Progreſſum autem ſatis celere ad tertium Phthiſeos, ſtudium non obſtante vel generoſiſſimorũ medicamentorũ uſu, indies facit. Verùm hoc ſecundum morbi ſtadium à primo tuberculorum ortu cenſendum eſt; donec

Tu-

Tumores iſtos pulmonares inſigniter inflammari, & putreſcere contingat, hoc eſt, dum in ſtato crudo manent. Hæc enim tubercula non ſunt omnia ejuſdem genii; ſed variam, atque admodum diverſam indolem induunt; nunc enim ſunt *maligna*, *Cancroſa*, *Gangrænoſa*, & præceps exitium minantia: nunc autem licet ſint benigniora tamen ſub ſpecie phlegmonum, furunculorum, vel Eryſipelatum, dolore & inflammatorio calore, à primo inſtanti ſtipata, & celeri putrefactioni obnoxia, atque inde à primo ortu, febrem *Peripneumonicam* inducunt, & in apoſtemata citiſsimè tendunt. Adeò ut in hujuſmodi præcipiti Phthiſi ab huius genii tuberculis orta, ut hic *ſecundus* morbi *ſtatus* non obtinet, ita ſermonem hic loci ulteriorem de eo non ſumus habituri: Siquidem quicquid huc ſpectat, in *tertio* huius morbi *ſtadio* dicendum eſt, ubi ſcil. de *febre* Phthiſicorum *Peripneumonica*, & *putrida Colliquativa* ex profeſſo tractaturi ſumus.

Utplurimùm autem tubercula iſta ſunt tumores glanduloſi Chronici & frigidi, & quaſi ſcrophuloſi, à liquoris glutinoſitate, vel pori ſeu ductus glanduloſi obſtructione ortum ſuum ducentes, quo fit ut intus ſtagnans liquor in formam *gypſeam*, *ſteatomatoſam*, vel *melleam*, à naturali partis calore ſeoſim concoquatur, propria tamen cyſtide ſemper continetur; atque inde tumor iſte renitens ſtatim oritur, quem tuberculum crudum nominamus; qui licet, progreſſu temporis, in molem ſatis grandem ſuccreſcat, non tamen illico inflammatur vel putreſcit, uſquedum ſcil. ex acrimonia ab humore contracta in cyſtide, vel ex tono partis nimis diſtento, inflammatio, atque inde Apoſtema ex aliquo accidenti ſuperveniat.

Durante hoc crudo tuberculorum pulmonarium ſtatu, Phthiſis in ſecundo ſuo ſtadio manet. Cujus diagnoſtica ſigna præcipuè deſumenda ſunt: Primò, Ab inſigni febris hecticæ augmento, quæ jam quadantenus febrem putridam intermittentem ſæpiùs imitari incipit, ob acrimoniam ſcil. materiæ in cyſtidibus contentæ, progreſſu temporis, conciliatam. Secundò; A tabis, ſeu muſculoſæ carnis conſumptionis notabili incremnnto, quæ jam ſaltem flacceſcere incipit. Tertiò; A tuſſis ariditate, quæ utut frequens & importuna fuerit, Catarrhus tamen atq; adeo frequens exſpuitio eam non comitantur, ut antea. Quartò; A gravanti pondere atque oppreſſione, quæ in pectore perpetuò ſentiuntur. Cui etiam anhelitus, ſeu difficilis, frequens, & moleſta reſpiratio plerumque adjungi ſolet. In hoc morbi ſtatu omnes evacuationes per alvum, vomitum, vel ſudores nocuæ ſunt, utpote febrem promoventes, & tabem accelerantes.

Nec quidē ipſa Venæſectio hic convenit, niſi ad præcavendam inflammationem *Peripneumonicam*, quoties ſcil. à dolore *Pleuritico*, potatione liberaliori liquorum ſpirituoſorum, à frigore recens percepto, atque aliis ejuſmodi, Medico ſagaci eam præ foribus eſſe ſuſpicari licet. Atque tunc etiam ſanguis, ob tabem præſentem & virium languorem, parca potiùs manu ventilandus, quàm profuſè extrahendus. Diligentiſſimè tamen in uſu medicamentorum *Alterantium*, & *Thoracicorum*, jam antè præſcriptorum (quantum ſtomachus ferre poteſt) perſiſtendum eſt. Præcipuè verò in longo medicamentorum *Balſamicorum* uſu, ut pilularum noſtrarum jam ante præſcriptarum, atque aliorum etiam hujuſmodi (modo febris inſignis non

adſit) ſpes habenda eſt; Atque hoc pacto plurimos Phthiſicos, (quorum Tubercula frigida eſſe, & cruda videbantur, atque adeo Phthiſis Chronica) Deo favente, in ſtatum priſtinæ ſalutis reduxi, nonnullorum autem vitam, valetudinariè licet procedentem, in plurimos annos protraxi. In ſcorbutica, & hypocondriaca diatheſi confert etiam *Extractum Mynſycht.* vel alia *Chalybeata*, & *Antiſcorbutica* mitiora hiſce *Balſamicis* medicamentis admiſcere, ut etiam in ſcrophuloſa, remedia item *Antiſcrophuloſa*: de quibus ſub propriis titulis ulteriùs mox diſſerendum.

Iam verò præter medicamenta alterantia, parva quantitate & ſtatis temporibus exhibita (quæ jam ante ſunt deſcripta) ſummopere nitendum eſt quo, copioſa ſcil. & continua eorū ingurgitatione, diætetico ritu facta, febrilis ſanguinis calor demulceatur, & inexhauſta humorum in habitu corporis deliteſcentium minera, unà cum colliquatione inde orta, eradicetur. Ideoq; non tantùm cibus euchymus, & acrimoniam humorum retundens diligentes eſt eligendus; veluti Perdices, & aves montanæ, Ova ſorbilia, Oſtrea, Animalium extrema, unà cum conſummatis juſculis, & Gelatinis inde confectis, Cancri etiam fluviatiles, atq; alii piſces teſtacei, cum juſculis ex his artificioſè factis; quorum formulas poſthac ſubnectemus; verùm etiā *Aquæ minerales Chalybeata*, *Hydromel Pectorale, diæta lactea, Lac Aſininum, Aqua Lactis, Porcelli, Limacum* atq; alii lenientes, & ſanguinem demulcentes liquores ſub forma potus copioſè præſcribendi ſunt: Fontanellæ etiam, Raſura capitis, & emplaſtrorum convenientium applicatio multum proſunt. De quorum uſu, & cautelis in eorum uſu adhibendis, jam ſtrictim, & ſpeciatim obſervationes noſtras proponemus.

Atque imprimis, ſi calor hecticus mitis fuerit, & ferè inſenſibilis, quo conjectare licet tumores iſtos pulmonum fixos eſſe crudos, vel ſaltem ſcrupuloſos, & frigidos, *gypſea* ſcilicet, *ſteatomatoſa*, vel alia aliqua hujuſmodi materia infarctos; Æger, æſtivo tēpore, omninò ad Aquarū mineralium Chalybeatarum uſum relegendus eſt. Atque hoc pacto plurimos hujuſmodi Phthiſicos per multos annos relevavi, cum appetitus, carnis, & virium reſtitutione, caloris hectici, & tuſſis minoratione, atque majori reſpirationis libertate; idque non tantùm durante Aquarum potatione, verùm etiam tempeſtate hyberna ſequenti. Quò fas eſt concludere tumores iſtos ſi non ab uſu aquarum penitùs eradicentur, ſaltem minorari, & ſanguinis maſſam egregiè temperari. Quæ quidem curatio, Palliativa ſaltem, (ſi perfecta non poſſit obtineri) alicujus eſt momenti. Licet enim Æger in ſtatu quadantenus valetudinario vitam ſuam protrahat, adhuc tamen vivit, & & debita cautela adhibita, muniis ſolitis fungi, vitæque oblectamentis moderatè frui potis eſt. Nonnullos verò ex aquarum iſtarum uſu perfectè ab evidenti Phthiſi reſtitutos, & ſine ulla recidivatione ſanos redditos vidi, quorum hiſtoriam unam, vel alteram fideliter, & ſuccinctè, ſub Phthiſeos Hypocondriacæ titulo, narraturi ſumus. In uſum verò Aquarum mineralium *Chalybeatarum* ſequentes Canones omnibus Phthiſicis commendatos velim, quo quàm diligentiſſimè obſervantur. Primo. In Phthiſi acuta, ubi ſcilicet pulmones evidenter putreſcunt, & febris jam ultra gradum hecticæ provehitur, ut etiam in Phthiſi Chro-

Digitized by Google

Chronica extrema, ubi Æger ſcil. jam aliquem maraſmi gradum ingreſſus eſt, unà cum ſudoribus colliquativis, Diarrhœa, vel Hydrope; evitandę ſunt Aquæ, quæ certiſſimè, in hoc caſu, non tantùm noxiæ, verùm etiam lethales ſunt. Secundò Laborantes Phthiſi, etſi multum tempus, maximam ſcil. ætatis partem, in aquarum uſu, conſumere oporteat, quo ſanguinis craſis jam penitus ferè everſa, longo earum uſu paulatim reſtituatur; parcè tamen & minori quantitate quàm alii ſolent ſingulis diebus debent bibere, ℔. ſcil. iv. vel v. vel vi. in unam vicem, ne, à nimia tenerorum pulmonis vaſorum diſtentione, hæmoptoe tandem inducatur. Tertiò. Durante Aquarum uſu, à frigore capiendo, & ab erroribus diætæ diligentiùs quàm multi alii ægrotantes ſolent, cavere debent. Quarto. Phthiſicis Aquarum uſum per plures annos, tempore æſtivo, repetere convenit, licet poſtquam iis aſſuefacti fuerint, minus temporis, in earum potatione, ſingulis annis, conſumere neceſſe ſit. Quintò. Neque Phthiſici, durante Aquarum uſu, ut ceteri earum potatores ſolent, purgandi ſunt. Sin verò plus ſatis adſtrictæ. Alvo obnoxii fuerint, ante aquarum Chalybeatarum aggreſſū, & poſt earum completū uſum, Aquas minerales purgātes, moderata quantitate, propinare, convenit, earum, uſum, ad intervalla iii. vel iv. dierū, ad tres, vel quatuor vices repetendo. Sextò. Si aquæ per urinā non ſatis copiſè fluant, multò magis, ſi per Alvum diarrhœnam provocent, in earum uſu longo tēpore non eſt inſiſtendum, niſi his incommodis ſatis artę proſpici poſſit. Ad tollendam, & prę cavendam Diarrhœam ſoleo quantitatem Nucis Juglandis *Electuarii* ſequentis, hora ſomni, ſingulis noctibus præſcribere.

℞ *Pul. Conſerv. Roſ. rub. antiq. Diatydon.* āā ʒß. *Trochiſc. de Carabo* ʒ iii. *bol. ver. Lachrymar. Sangu. Dracon* āā ʒß. *Landan. Lond. gr.* iii. *Syr. Myrtil. q. ſ. MS. F. Electuarium.*

Ad fluxum Aquarum promovendū, ℈ i. *Salis ſuccin, nitidiſſ. & ab oleo optimè depurat* in primo Aquarum hauſtu ſolvendus. Septimò. Multùm etiam confert, durante Aquarum Chalybeatarum uſu, potum ordinarium ſacculo ingredientium pulmonariũ medicatū præſcribere; Cui etiā Antiſcorbutica, & Antiſcrophuloſa mitiora addantur, ſi origo morbi id requirat.

Secundò, Sin verò calor Hecticus ſit notabilis, atquè indè præceps Phthiſis; ſatius eſt ſanguinem lectea diæta, quā Aquis temperare. De lactea autem diæta ſequentia ſunt notanda, Primò. In hujus diætæ uſu nihil præter lac & Lacticinia (excepto pane) in cibum & potum eſſe vel permittendum, vel deſumendum. Copioſè verò, & frequenter nutrimētum iſtud ingerendum, ne præ ejus tenuitate, partes nutritione debita priventur. Secundò. Lacteę dietę curſū per unius, vel alterius menſis ſpatium protrahi debere. Tertiò. Huic diætæ tempus vernum præ ceteris convenire, ubi ſcil. flores atquæ herbæ, quibus beſtiæ veſcuntur, jam maximè vireſcunt.

Tertiò, Sin verò præ fermento ventriculi nimis acido, lac commune (uti aliquando accidit) in coagulum durū & coctionis incapax redigatur, undè *Vomitiones, Tormina, & Diarrhœa* ſubſequi ſolent, ſatius eſt à lactis cōmunis uſu abſtinere, & ſanguinis temperationem lacte aſinino tentare, de cujus uſu ſequentia ſunt etiā obſervanda, Primò. Tempus exhibendi lac aſininum maximè commodū eſſe primum mane, ita ut Æger poſtea in lecto dormiat, idq; hora quinta pomeridiana. Secundo.

Nihil heterogeneum ſive victus ſive medicamenti forma, in ventriculum admittendum, donec lac jam fuerit concoctum. Tertiò. Quantitatem ſive doſin lactis in unam vicem eſſe à ℔ ß. ad ℔ i. vel præter propter. Siquidem magna hujus, ut & lactis communis, quantitas à ventriculo nec recipi nec quidem concoqui poteſt, verùm illud, vel vomitione, vel dejectione unà cũ gravi detrimenti Ægri illicò extrudere ſolet. Ideoq; prudenter à Medicis conſultũ eſt, ut ventriculus paulatim huic nutrimento aſſueſcatur, indies augendo quantitatem è ℔ ß, ad ℔ i. Quartò: Si Æger, præ acido ventriculi fermẽto, ab uſu lactis aſinini *Diarrhœa* fuerit obnoxius, (quod frequẽter accidit) lac *ſaccharo roſaceo* edulcoretur, & ſuper ramulũ unũ alterum *mentha* emulgeatur. Immò, ſi opus fuerit, & ſi cetera cõſentiant, capiat Æger, ſingulis noctibus *Laudan. Lond. gr. i.* vel doſin *Electuarii adſtringentis* jã ante memorati. Quinto. Iſtud lac ſẽper in nativo ſuo calore propinari debet ſi enim frigeſcat, & dein igne incaleſcat, non tantũ guſtui, & ventriculo minùs gratum redditur, verùm etiam ob partis ſpirituoſæ diſpendium, minùs efficax Remediũ fit. Sextò. Durãte lactis Aſinini uſu (quod etiã in omni lactea diæta ęque præſeribi debet, ab omnibus aliis medicamẽtis abſtinendum eſt, exceptis *Opiatis* & *Adſtringentibus*, modò neceſſaria ea fuerint ad *Diarrhœam* pręcavendã, vel ad immanẽ tuſſim nocturno tempore demulcendã. Septimò. Sin verò *Diarrhœa* à Lacte effecta, uſu *Laudani*, & *Adſtringentium* nõ evincatur, vel ſi jã evictæ Diarrhœæ Vomitus vel ſaltem continua ventriculi ægritudo, & oppreſſio gravativa ſuccedant, (quæ certa ſunt lactis in ventriculo in caſei formam coagulati indicia) vel tandem, ſi adſint ſigna ſchirrhoſi; & valdè obſtructi hepatis, quod Scorbuticis, & hypochondriacis in Phthiſi Chronica familiare eſt) religioſè tum à quovis lactis genera abſtinendum eſt: Siquidem lactis uſu hepatis obſtructiones augendo. Icterum, & Hydropem Phthiſi ſuperinducere ſolet, quo morbus originalis planè deploratus redditur.

Quartò, Hiſce igitur in caſibus, præſtat ſanguinem alterare, atque ejus acrimoniam retundere copioſo uſu piſcium, & medicamentorum teſtaceorum, ut etiam conſummatis juſculis ex animalium extremis factis, copioſaque potatione Aquarum compoſitarum, *Lactis*, *Caponis*, *Porcelli*, *Limacum*, atque aliorum ejuſmodi. Etſi, quod de uſu lactis jam ante innuimus, ſit etiam verum de hiſce Aquis Phlegmaticis, quod ſcil. quoties hepar priùs obſtructum eſſe contingat, à copioſa earum potatione, Icterus & Hydrops ſubſequi ſolent. In hujuſmodi igitur Ictericis, & Hydropicis magis convenit ſanguinis dulcificationem tentare, in ſequentem modum, *Copioſè veſcantur*, *Cancris fluviatilibus*, *& marinis*, *Aſtacis*, *& generaliter loquendo omnibus*, *teſtaceis piſcibus*. Cujuſmodi cibus copioſè ſumptus acetoſum ſanguinis ſtatum, & acidum ventriculi fermentum plurimum temperare valet. Ex his etiam piſcibus teſtaceis juſcula grata arte fiunt, quæ copioſè exhibenda ſunt.

℞ *Cancr. fluviat. num. 100. Contundantur vivi, & deinde coquantur in aq. font.* ℔ *iv. Addendo ſub finem coctionis macer. fol. ii. vel iii. Nuc. Moſch. raſ. n. i. & Vin & Malvat.* ℔ ß. *Coletur juſculum in uſum.* In hunc cenſum etiam referendæ ſunt *Gelatina, & conſummata juſcula. Ex. gr.*

℞ *Raſur. C. C. Ebor.* āā. ℥ *iv. fol. mu.*

Digitized by Google

num. ii. *Cortic. Aurant. Condit. in fruſtula conciſ. num.* i. *Coq. in font.* ℔ iv. *ad* ℔ ii. *vel* ℔ iß. *Coletur*, quo *Æger* ſumat ad libitum *Cochl.* iii. *vel iv.* per ſe vel in iuſculis calefact. Huiuſmodi *Gelatinæ* Ægrotantis palato gratiores fieri poſſunt, Addendo, tempore uſus, tantillum *Syrupi Meliſſophyll. Caryophll.* è *Rub. Idæo*, *Aurantior.* vel *Limonum*. Licet ſit fatendum, Syrupos acidos non adeò benè *Gelatinis* convenire, quoniam quadantenus vires earum frangant.

Exẽplũ Juſculi conſũmati ſit iam ſeq;

℞ *Capon. eviſcerat. & in fruſtula conciſ. n.* i. *Ped. Ovill. & Vitulin.* āā *par* ii. *Raſ. C. C. Ebor.* āā. ℥ ß. *fol. macer. n.* ii. *Nuc. moſch. ſciſs. n.* i. *Santal. Citr.* ℥ iii vel ℥ ß. *Coquantur omnia leniter in Cõgio uno Aq. font. ad dimidii conſumptionẽ, Addendo circa finẽ ebullitionis Vin Malv. ver.* ℔ i. *flr. Bellid. May. Tuſſilag. Capil. Vener. Pulm. mocul* āā. *Mj. Dactyl ping. par.* viii. *Iujubar. par.* xii. *Sebeſt. par.* x. *Paſſular. major. exacinat* ℥ iii. *Coletur*, quo Æger ſumat bis, vel ter die prælargum hauſtum huius iuſculi. Ad acrimonium ſanguinis ulteriùs demulcendam, multùm etiam huiuſmodi Phthiſicis obſtructione laborantibus confert uſus *Corallii prap. Milleped. Margarit. Ocul. Canc. prap. pulv.* è *Chel. Cancr. ſimpl.* atque aliorum eiuſmodi Teſtaceorum medicamentorum, quæ copioſè, & ſæpiùs in die ſumenda ſunt. Ex. gr.

℞ *Aq Lact. Alexiter Card. vel Ceraſ. niger.* ℔ i. *Aq Cinnam. hord. Margarit. prap.* ℥ ß. *Sacchar. Chryſtallin. alb.* ℥ ii. *MS. F. Iulapium, è quo capiat* Æger ℥ iv. (agitata priùs phialia) ter quaterve in die, Addendo (ſi ſtomachus id requirat) ℥ i. vel ℥ ii. *Aq. Epidemic. Mirabil. Stephan.* vel alicuius alius aquæ ſpirituoſæ. Vel

℞ *Pulv. Milleped. Ocul. Cancror. prap. pulv.* è *Chel. Cancror. ſimpl. Corall rubr.* āā. ℥ i. *pulv. Succin. alb.* ℥ ß. *MS. in charculas ix.* quarum unam ſumat ter die è cochleari *Iulapii Perlat.* Iam antè præſcript. vel alicuius alius eiuſmodi, ſuperbibendo hauſtum. Quinto. Si *Æger* ab hepatis obſtructionibus planè immunis eſſe videatur, atq; adeò in Hydropico, neq; in Icteritio ſtatu fuerit; verumtamen lactea diæta iam antea deſcripta, propter Diarrhœam, atque acidum ventriculi fermentum, parùm conveniat, præter medicamenta alterantia iam antea deſcripta, ad acrimoniam humorum ulteriùs demulcendam, cum fructu iniungi poteſt copioſus uſus *Aq. diſtillat. compoſ. Lact. Capon. Limacum*, *Percelli, &c.* quarum formulas proximè deſcribemus.

Aqua Lactis.

℞ *Fol. capill. Vener. Tuſſilagin. Pulm. maculoſ. Vermic.* āā. *M.* iii *Hyſſop. Rut. Caprar. Menth. Abſinth.* āā. *M.* ii. *Flor. Hyperic. Scabioſ.* āā. *M.* ii. *Croc. Anglic.* ℥ i. *Nuc. Moſch. ſciſſ. n.* iii *Dactil. Caricar. ping.* āā ℔ ß. *Paſſul. major. exac.* ℔ i. *Conſcindantur, & infundantur in lactis Vaccin. recent. Cong.* iii. *& Vin. Malv.* ℔ vi. *F. diſtillatio, in Organis cõmunibus, ut dimidia pars liquoris aſcendat*, Omneſq; deſtillationes cõmixtæ reſerventur in uſum. Si Phthiſis ſit ſcorbutica, addantur in diſtillatione *ſummitates Pini, Beccabunga*, *Naſturt. Aquat. Hedera terreſtris*, cum aliis Antiſcorbuticis mitioribus, Et loco *vini Malvatici* ſubſtituatur *Cereviſia Brunſvicenſis*; ſin verò ſcrophuloſa: *Millepod. crud. cum herbis contuſ.* ℔ iii. atq; alia etiam Antiſcrophuloſa. Si hanc Aquam non tantùm alterantem, verùm etiam reſtaurantem habere lubet, addi poteſt *Capo*, vel *Porcellus* in ſecunda diſtillatione. Ex. gr.

℞ Caponem, vel Porcellum eviſceratum, & in fruſtula conciſſum, Aqu. antè deſcript. Cong. i. F. diſtillatio ut tres partes liquoris aſcendant.

Aqua Limacum.

℞ Limac. hortenſ. Sale purgat. trecent. *Lactis commun. vel potiùs aqua Lactis jam antè deſcript. Cong. iii. F. diſtillatio in Organis cōmunibus lento igne donec liquor acidus aſcendere incipiat.*

Aquam etiam *Limac. Magiſtr.* ſequentem à nobis confectam non eſſe ſpernendam judicamus, ſiquidem longo tempore in uſum oſſervari poteſt.

℞ Lact. recent. Cong. ii. Diſtilletur cum Menth, & Abſinth. Roman. aa. M. ii. ad Cong i. Deinde.

℞ Limacum hortenſ. priùs in aqua communi dein in cereviſia tenui lotorum dimidium ſatum, Lumbricor. terreſtr. prap. ℔ i. *Angelic Miſs. Agrimon. Betonic. Rut.* aa. *Mj. Herba in fundum mittantur. His ſuper imponantur Limaces, Lumbrici. In ſummitate verò ponatur. Raſ. C. C.* ℔. ß. *Caryophyll.* ℥ i. *Croc.* ʒ iii. *Infundantur in Pomacei* ℔ *iv. Vin. Malvatic. opt.* ℔ ii. *dein diſtillentur in Organis communibus.*

Iſti liquores copioſè bibendi ſunt, idque vel in potum ordinarium cū æquali parte lactis cōmixti, ſi ventriculus id ferat, atque Ægri ſiti ita ſatisfieri poſſit. Si *Iulapii* forma magis arrideat, more ſequenti exhibeatur.

℞ Aq. Porcell. vel Capon. jam ante deſcript. ℔ i. *Sacchar. Chryſtali alb. q. ſ. Coque in formam Syrupi.*

℞ Aq Lact. vel Limac. ℔ i. ß. *Syr magiſtr. jam antè deſcr* ℥ iv. *Ms. F. Iulap. è quo bibat Æger copioſè ad libitum. Vel.*

℞ Aq. Lact. vel Limac. magiſtr. ℔ ii. *Sacchar. Perlat.* ℥ x. *vel* ℥ i *Ms. F Iulap. è quo bibat copioſè, & frequenter.*

Sin verò, non tam calor hecticus, quam reſpiratio difficilis urgat (ut ſæpiùs in Phthiſi ſcorbutica laborantibus accidit) *Hydromel thoracicum* in potum ordinarium magis convenit; quàm Aquæ diſtillatæ phlegmate abundantes. Cujus formula inſignis apud *River. Cap. de Phthiſi* occurrit: atque alibi paſſim apud Autores: Ideoque nullam aliam ejus deſcriptionem hoc loco ſubnectemus.

CAP. X.

De Curatione Phthiſeos Pulmonaris Originalis in tertio ejus ſtatu, ubi ſcil. Æger à glandulosarum partium Pulmonum inflammatione, apoſtematis, & exulceratione in Maraſmi ſtatum reducitur, una cum ſummo virium languore, carnis conſumptione, febris hecticæ incremento, atque etiam peripneumonicæ, & putridæ ſuper inductione, reliquiſque diris ſymptomatis, quæ hunc funeſtum Phthiſeos ſtatum comitari ſolent.

UBI ad tertium hoc Phthiſeos ſtadium deventum eſt, Æger rariſſimè (ni ulcera fuerint admodùm parva, & benigna) curatur, vel vitam ſuam longiùs protrahit. Ideoque licet prudens, atque honeſtus Medicus, ad Phthiſicos in hoc morbi ſtatu, vocatus, ſymptomata miſeros cruciantia, quantum in ſe eſt mitigare nitatur, atque etiam antiphtiſica medi-

medicamenta, quæ præſentibus indicationibus, atque ægrotantis ſtatui maximè ſatisfaciant, præſcribere ſtudeat; minimè tamen, etiam ſpe à ſymptomatum relevatione adblandiente, artis medicæ famam, atq; etiam ſuam violare debet, ſanitatis recuperationē vel Ægro, vel ejus amicis nimis audacter promittendo; qualemcumq; verò opem Ægro cum ſumma miſericordia atque diligentia attulerit, lethale prognoſticon de Ægri vita conſtanter pronunciandum; neq; ſibi vana ſpe Amicorum, atque Adſtantium, illudi ſinat: Atque hoc pacto tàm arti medicæ quàm ſibi ipſi optimè conſulet. Intentiones curativæ in hoc morbi ſtatu ſunt iſtæ quatuor. Primò; Pulmonibus uſu medicamentorum Pectoralium, atq; Antiphthiſicorum proſpiciendū; Ulcerumq; ſanatio promovenda (modò ea ſint parva, benigna, & ſanabilia) in quantùm ſcil præſens debilis atque attritus Ægri ſtatus ferre poſſit. Secundò; febris Peripneumonica, ſeu inflammatoria, quoties ea contingit, una cum diris ejus ſymptomatis tollenda. Tertiò; Febris putrida, à pulmonum purulentia oriunda, ſublevanda. Quartò; Denique ſymptomatis cruciantibus à febre putrida per colliquationem ortis, pro virili, ſuccurrendum; quo æger, ſi moriatur, ſaltem εὐθανασίαν obtineat.

Quod ad primam attinet, Medicamenta in hoc ſtatu Phthiſeos ſunt, *Alterantia, Expectorantia*, & *Balſamica*, ſeu *Sanativa*, non nimis calida (propter ſcil. intenſum febris gradum) ſemper verò *Cordialia*, propter virium languorem. Eligenda etiam ſunt illa quæ gratiora ſunt, & quæ minima quantitate, ob ventriculi nauſeam, exhiberi poſſunt. Ex. gr.

℞ *Pulp è conſer. Roſar. rubr. antiq. Lujul. Balſam. Leucatell.* āā. *Ms. F. Electuarium, è quo capiat quantitatem Nuc. Moſc. in Nebulis manè, & veſperi. Vel ſumat bis die Pilul. Balſamic. jam antè deſcriptas numero tres.*

℞ *Aq. Lact. Alexiter. vel pulmonar. jam ante deſcr.* ℥ viii. *Aq. Limac. magiſtr. Cinnam. hordeat.* āā ℥ iii. *Aq. Mirabil* ℥ i. *Marg. præp* ʒ ii. *Creta puriſs.* ʒ i. *Sacch. Chriſt. alb.* ℥ i *vel* ℥ x. *Ms. F. Iulapium, è quo Capiat Æger Cochl. iv. vel v. poſt ſingulas doſes Electuarii, & pilularum, atque etiam ad libitum in languore.*

℞ *Syr. Balſamic* (qui ventriculo admodùm gratus eſt) ℥ iii. *Tinctur. Croc. in Aq. Theriacali fact.* ʒ ii. *Ms. Sumat. ſæpiùs è Cochleari* In hujus mixturæ cochleari uno, vel altero, etiā bis die exhibeantur *gutt.* vi. vel viii. *Opobalſami.*

Si tuſſis, & vigiliæ vehementer urgeant, capiat etiam aliquando hora ſomni *gutt* xii. *Laudan Liqu. Helmont. Opium* tamen in languido hoc ſtatu, cautè, manu parca, & debitis intervallis, exhibendum; neq; quidem omninò abſque urgenti neceſſitate, ne cum artis medicæ opprobrio mors ſubita & inexſpectata ſuccedat. Vel

℞ *Syr. Capillor. Vener* ℥ iv. *Aq. mirabil,* ℥ ß. *vel* ℥ vi. *Ms.* Sumat ſæpiùs è Cocleari, vel cum *baculo Liquiritiæ*, præcipuè verò urgente tuſſi. *Gelatina* etiam, & *Juſcula conſummata* hic præſcribenda ſunt; & quidem in hoc deplorato ſtatu, è Culina magis, quàm è pharmacopolio petenda ſunt remedia.

Quod ad Febrem Peripneumonicā attinet; Febris iſta ab inſigni tuberculorum pulmonarium inflammatione ſemper oritur; ideoquè recurrere & revireſcere frequenter ſolet; quoties ſcil. tuberculū novum vel ſponte ſua, vel à percepto frigore, vel ab alio aliquo errore in regimine admiſſo, inflammari contingat. Durante inflam-

matione, hæc febris conſtanter manet, atq; ægrum haud raro è vivis ſubitò, & inexſpectatò tollit, Rigore incerto, & intenſo Calore, alternis, Vigiliis, Jactationibus, Deliriis, Reſpiratione anheloſa, expectoratione difficili, doloribuſque extremis, & vagis, lateris, pectoris, & ſcapularum ſtipata. Ubi verò primùm Inflammatio in Apoſtema faceſſere incipit, quod (ſi æger ſuperſtes fuerit) circa ſeptimum morbi diem uſitatò evenit, Febris iſta Inflammatoria continua à febre putrida intermittẽte quotidiana, vel tertiana excipitur, quæ tuberculorũ purulentiam certiſſimè indicat, & ſine eorũ ſanatione perfectè eradicari non poteſt.

Hæc febris Inflammatoria, ut omnes aliæ ejuſdem genii, diætam tenuiſſimam depoſcit, unà cum debito in lecto regimine, Alvum ſolutam, *Julapia Cordialia & Temperantia*, *Apozemata Pectoralia* cum *Linctibus Lubricantibus*, & *Incidentibus* copiosè ingerenda ad facilitandam phlegmatis calore febrili nimis incraſſati expectorationem, dolorificam pulmonum compreſſionem ſolvendam, & tuſſim inanem, & moleſtam inde demulcendam; *Diaphoretica* etiam parcè *Opiata*, debitis intervallis, ad extruſionem materiæ febrilis per poros cutaneos promovendã, *viſicatoria* etiam, & *Epithemata* externa in Cerebri & generis nervoſi ſubſidium, quę alias illicò ab hujuſmodi febribus vehementer pati ſolent: *Linimenta* etiã, & *Fotus* externos *Anodynos* ad ſublevãdam dolorificã, & ſpaſmodicã muſculorũ, & membranarum Thoracicarum contractionem: Super omnia verò Phlebotomiam, eamq; tempeſtivam, copioſam, & (ſi opus fuerit) repetitã, pro Ægrotantis viribus, & pro preſenti ſanguinis efferveſcentia; quam quidem ſtatus Phthiſicus forſan magis quàm Athleticus requirit. Atq; hoc pacto *D. Tibs. Doct. Ovven*, & Collegam noſtrum eximium *Doct. Staines*, plurimoſq; alios vel in ipſa provecta ſenectute, à pluribus hujuſmodi febribus, aliquando bis vel ter in anno recurrentibus, (licet in priorẽ etiã valetudinariũ ſtatum) reſtitutos vidi; idq; æquè facilè & citò, ac ſi omninò Phthiſici non fuiſſent; Cùm è contrà æque notum ſit, quàm periculoſæ hujuſmodi Peripneumonicæ febres ſæpiſſimè ſint viris robuſtiſſimis & maximè Athleticis, ubi debita phlebotomia, vel aliqua alia neceſſaria pars juſta regiminis umiſſa fuerit.

Medicus igitur utcunque fatale præſagium de ipſa Phthiſi inſtituat (quæ proculdubio ab omni hujuſmodi febre multùm promovetur ad ipſius tamen Peripneumoniæ curationem ſeſe æquali ſpe accingat, (modò ſatis tempeſtivè advocetur) ac ſi Æger non eſſet omninò Phthiſicus, idque ſequenti modo. Diæta inſtituatur ex *Avenaceis*, *Ptiſanis*, *Pomis coctis*, *Poſſetala*, *Paſſulis majoribus exacinatis* & *Glycyrrhiza* alterata, Cereviſia mediocri pane toſto calefacta, aliiſque eiuſmodi: In prima verò declinatione febris, è juſculis pulli, ovis ſorbilibus, &c.

Alvus etiam (ſi opus fuerit) *enemate Lactis ſaccharat. florib. Chamamel. alterat.* illicò ſolvatur, quod (quoties neceſſe fuerit) repetendum eſt. Deinde extrahantur ℥ viii. vel x. *ſanguinis è vena cubiti lateris dolentis*; quę quidem Phlebotomia ſingulis, vel alternis diebus audacter repetenda eſt, pro ſanguinis efferveſcẽtia, & doloris lateralis, & Dyſpnϙæ urgentiæ, quantũ vires ferre poſſunt, quo inflammationi progreſſu in maturationem, & apoſtema (ſi poſſibile) eſt præpediatur.

Intereà temporis per totum morbi decurſũ *Cochl. unum Linctus ſequentis in*

n℥ iv. *Apozematis Pectoral. ſolut. tertia, vel ſaltem quarta quaque hora calidè propinetur.*

℞ *Ol. Amygd. dul. rec Syr. Capill. Ven.* ana ℥ i ß *Sacchar. Cand. alb.* ℥ i ß. *Ms. exactiſſimè F. Linctus.*

Immò ſi Phlegmatis glutinoſitas, Dyſpnœa, & exacerbatus dolor indè ortus id requirant, neque fluxus alvi contraindicet, loco *olei Amygdalarum. Oleum Lini recenter ſine igne extract.* ſubſtituatur, & *Syrupus ex Eryſim. vel è quinque radicib. loco Syrupi Capill. Vener.* Prætereà etiam ℥ ii *vel* iii. *Olei Lini quarta quaque hora per ſe ſumend.* præſcribantur: Siquidem non tantùm lubricanti vi, verùm etiam, anodyna egregiè dotatur.

℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔ i ß. *Tinct. Croc. in aqu. Theriac fact. & Syr. capill. Ven.* ana ℥ i. *Ms. F. Apozema* in uſum jam antè deſcriptum.

In virium refocillationem, & ſanguinis effervеſcentis temperationem *Cochl. iv. vel v. Iulapii ſequentis ſumend.* præſcribantur.

℞ *Aq. Lact. Alexiter.* ℥ viii. *Cinnam. Hordeat. Epidemic.* ana ℥ ii. *Margarit. pp.* ʒ i ß *Sacchar. albiſs.* ʒ vi. *Ms. F. Iulapium.* Hora ſomni ſequens *Bolus Anodynus*, & *Diaphoreticus*, una cum hauſtu *Iulapii Perlat ſumend.* præſcribatur, præcipuè verò ſi alvus (quod non rarò in hoc ſtatu morbi accidit) nimis lubrica fuerit.

℞ *Theriac. Andromach* ʒ ß. *pulv. è chel. Canc. comp.* ℈ i. *Syr. Caryophill. q. ſ. Ms. F. Bolus.*

In Cerebri, & generis nervoſi tutamen ſtatim à venæſectione applicentur *Veſicatoria* Nuchæ, & interioribus brachiorum & tibiarũ, & *Emplaſtrum, Cephalic.* cum *Euphorb.* plantis pedum

In relevationem Doloris Lacteralis à muſculorum, & membranarũ Thoracicarum ſpaſmis effecti, ſequens Fotus & Linimentum partibus affectis alternatim applicentur.

℞ *Rad. Petroſel. Fœnicul. ſem. Lin. Fœnugr.* ana ℥ ii. *Flor. Chamam. Melilot.* ana *M ii. Ms. & coqu. in Aq. Font. q. ſ.* reponatur *colatura* in *veſica bubula* recente, donec ſemiplena fuerit, & calidè applicetur partibus affectis, urgente jam dolore. Amota veſica, applicetur pannus laneus calidus ſequenti linimento illitus. ℞ *Vng. Dialth.* ℥ ß. *Ol. Lilior. albor. Laterit.* ana ʒ iii. *Ms. F. linimentum in uſum.*

In ulteriorem effervеſcentiæ ſanguinis, & caloris pulmonum temperationem, ſequens pulvis cum fructu præſcribi poteſt.

℞ *Sal Nitr. puriſs.* ʒ ii. *Sacchar. Chryſtall. alb.* ʒ ß. *Ms. in chartulas* viii. *quarum una diſſolvatur in ſingulis hauſtibus Cereviſia propinand.* Cetera ſagaci præſentis Medici judicio committantur, pro re nata præſcribenda.

Quod ad febrem putridam Phthiſicorum attinet, notandum eſt, quod etſi ægri methodo præcedenti jam tractati Peripneumonicè non intereant, inflammatione tamen tuberculorum pulmonarium in ulcerationem (quod ſæpiſſimè accidit) jam faceſſente, ſtatim ſub finem Febris inflammatoriæ Febris putrida intermittens exoritur, certis periodis, ſingulis, vel alternis diebus recurrens, una cum algore, ardore, & ſudoribus ſucceſſivis, ſiquidem ſanguis in circulatione per has purulentas partes jam tranſiens heterogeneis & inimicis particulis oppletur, atque opprimitur, à quibus Natura jam irritata, inſurgit, & paroxyſmum febrilem ſingulis, vel alternis diebus ad hoſtis extruſionem format. Quam quidem febrem ope medicamentorum Pulmonarium & Balſamicorum penitùs eradicare eſt (quantum ego ſcio) planè impoſſibile, abſque ulcerum,

cerum, à quibus iſta febris oritur, ſanatione, (quoties ſcil. ea ſunt parva atque benigna.) *Corticis* tamen *Peruviani*, frequenter, & debitis intervallis repetiti, efficaciam ad ſupprimendos paroxyſmos febriles, ſaltem pro tempore, ſæpiſſimè cum ſucceſſu felici expertus ſum: adeò ut aliquorum Phthiſicorum pro deploratis jam habitorum vitam frequenti ejus uſu non tantùm per plures menſes; verum etiam annos protractam eſſe viderim: qui, licèt è ſtatu valetudinario nunquàm planè evaſerint, tamen ejus uſu, à febre jam liberati, muniis ſolitis ſatis benè fungi potuere. Quare eum pro unico febrifugo, in hoc caſu, uſque huc reperto habere ſoleo. Licet enim hoc modo induciæ parum fidæ, atque incertæ compareantur, ſiquidem febris ſponte ſua, vel leviſſima de cauſa repullulare ſolet, ex hac tamen temporaria febris ſuppreſſione, Æger non tantùm à pluribus moleſtis, & gravibus ſymptomatis, pro tempore, illicò liberatur; verùm etiam amiſſas vires quadantenus recolligit, atque inſuper ſpatium medicamentorum Balſamicorum, & Pectoralium uſui opportunum obtinet, quæ ulcerata tubercula ſanandoque, perfectam & eradicativam curationem febris efficere, poſſint. Ideòque apprimè convenit non tantùm hujuſmodi medicamentorum Balſamicorum uſui in febris intervallis diligentiſſimè inſiſtere; verùm etiam eadem cortici ipſi admiſcere, quoties ſcilicet eum repetere lubet, in ſequentem modum.

℞ *Cortic. Peruvian. ſubtiliſs. trit.* ʒß. *Syr. Balſam. q. ſ. Ms. F Bolus, quem Æger mane ſumat, repetatque ſexta quaque hora per tres dies ſucceſſivos ſuperbibendo* ℥ iii. *vel* iv. *Apozematis ſequentis.*

℞ *Cortic. Peruvian. pulveriz.* ℥ iii. *Balſam. Tolutan* ʒ ii. *Croc. Anglic. Cochinell* āā. ℈ i. *Coq. in Decoct. Pectoral. depurat.* ℔ i *ad* ℥ vi. Deinde cola & affunde *Decoct. præſcript* ℔. i. de novo, operationem ita renovando ad tertiam vicem: Denuò Colaturas omnes miſce, atque adde *Vin. Malvatic. Syr. Balſamic.* āā. *Ms. F. Apozema.*

Repetatur uſus hujus febrifugi, modo jam præſcripto, bis in Luna, vel ſæpiùs, ſi ita viſum fuerit. In intervallis verò aſſiduus medicaminum Balſamicorum, & Pectoralium uſus injungi debet, quæ pro Ægri temperie, & morbi genio ſub Medici ſagacis regimine varianda ſunt. Si alvus nimis lubrica fuerit, addi poteſt ſingulis Bolis nocturnis *Laudan. Lon. gr. i.* vel loco Bolorum ſubſtituantur *pilulæ è Diaſcordio, & pulvere Cort Peruvian.* confectæ, ita ut ſingulæ doſes ℈ ʒ. *Pulveris* recipiant.

Atque hoc modo Uxorem *D. Haulton, Pharmacopolæ*, à Phthiſi deplorata emaciatam, per annum unum vel alterum cura Collegæ mei eximii *Doct. Tyſon* præſervatam, & ſæpiſſimè à febre putrida inde orta reſtitutam vidi, ut & Uxorem *D. Walker Mercatoris Londinenſis*, & filium *D. Blakey Clerici* à febre Putrida Phthiſica in ſtatum ferè integrum redactos, una cum virium, & appetitus recollectione, & plurimos alios, quorum hiſtorias nimis longum eſſet hic loci narrare.

Liberè tamen fateor me non obſervaſſe *Corticem* æque certò & perpetuò in febre Phthiſica intermittente ſcopum ſuum attigiſſe, ac in intermittente ſimplici à merè morbida ſanguinis diatheſi orta: Ubi autem minùs proficere perſpexi, ſemper ſuſpicatus ſum jam lædi cerebrum, & genus nervoſum; atque Ægrum deliriis & ſpaſmis

magis

magis obnoxium fuiſſe, quàm antea fuerat.

C A P. IX.

De relevatione ſymptomatum Phthiſeos in tertio ejus ſtadio.

SIcuti Natura à purulentarum, & heterogenearum particularum commixtione cum ſanguine, (ubi ſcil. primùm tubercula pulmonaria jam maturari, & in apoſtemata faceſſere contingit) irritari ſolet, & earum extruſionem Periodicis paroxyſmis intermittentis Febris moliri, per alvum, poros cutaneos, ductus ſalivales, Ventriculum, Trachæam, &c. quacunque porta datur via, pro humorum genio, & naturæ molimine, una cum colliquatione inſigni, & ſubito virium collapſu: Ita non raro accidit, ut Natura irritatione iſta nimis jam ſtimulata colliquatum, atque acre ſerum impenſius, quam par ſit expellendo, novos morbos, vel ſaltem nova ſymptomata ipſo originali morbo ſæviora, & magis horrenda formet, veluti Diarrhœam & Dyſenteriam una cùm diris torminibus, Tuſſim & pertinaces Vigilias, immenſos & colliquativos ſudores, Vomitiones ferè perpetuas, Singultus, Aphtas, &c. quorum ſymptomatum relevationi ſaltem, ſi non perfectæ Ægrotantis curationi Ars Medica conducere poteſt.

Quo pacto verò, & quibus legibus Medicus hujuſmodi ſymptomatis ſuccurrere debeat, ſequentibus ſpeciatim oſtendere nitemur. Atque primò,

De Diarrhœa, Dyſenteria, & Torminibus alvi cruciantibus relevandis.

Medicamenta *Opiata* (durante hac neceſſitate) non tantùm frequenter, verùm etiam liberali manu exhibenda ſunt. Ut enim dira hæc ſymptomata, nullo alio medicamine relevari poſſunt, ita etiam, quamdiu hæc ſymptomata manent, ut tuſſis mitior, ita reſpiratio liberior eſſe ſolet (ut in *D. Lechmere, D. Chadvvell*, atque aliis quamplurimis dudum obſervavimus) materia pulmones irritare, & gravare ſolita, alio, pro tempore, jam translata, atque inde eorum uſus à nullo præſenti ſymptomate contraindicatur; quo fit, ut convenientem doſin *Opii* ſine noxa, vel periculo tolerare poſſint.

Æger (durantibus iſtis ſymptomatis) à Cereviſiæ omnigenæ uſu abſtineat, ejus loco *Decocto albo*, & Lacte cum aqua cocto contentus. Capiat etiam quarta quaque hora (ſi opus fuerit quantitatem *Nucis Ingland. Electuarii noſtri adſtringentis* jam antè in uſu Lactis Aſinini deſcripti; ſumat *gutt.* xii. *Laud. Liq. Helmont.* in hauſtu *Iulapii perlati.*

Ad temperandam etiam humoris irritantis acrimoniam per glanduloſam inteſtinorum craſſorum tunicam excerni ſoliti, & ad tonum partium inde labefactarum reſtituendum, quotidie injiciatur (tanquam pro fotu) Enema juſculi pulli, vel Capitis vervecini cum lana in aqua cocti, vel hoc quod ſequitur.

℞ *Lactis à frequenti extinctione candentis ferri Chalybeat. & roſis rubr. alterat. Diaſcord.* ℥ vi. ʒ ß *Ms. F. Enema.*

Inmoderata verò Diarrhœa, ubi ſcil. tormina non multùm urgent, præcipuè verò ſi Dyſpnœa etiam adſit, *Opium* quavis forma, rarius & parcius,

præ-

præſcribendum. Plerumque enim ab ejus exhibitione veluti pectus gravari ſolet, ita etiam reſpiratio & expectoratio difficiliores redduntur, & Ventriculus nauſea afficitur.

Satius eſt igitur in hoc caſu, *Diarrhœam* medicamenti *opiati* tertia, vel quarta quaque nocte repetiti uſu, moderatam potiùs ſervare, quàm penitùs ſiſtere, ne majus detrimentum inde conſequatur. Semper etiam poſt medicamenti *opiati* uſum copioſiùs ingerenda ſunt *Expectorantia*, & *Lubricantia*, ne materia dudum in pulmonibus fixa Ægri vires in expectoratione excedat.

Secundò, De Tuſſi perpetua, & Vigiliis pertinacibus ſublevandis.

Sicuti Diarrhœa, & aliquando etiam implacabilis Dyſenteria, una cum diris Torminibus, à lymphæ morbidæ atque acris colliquatione facta per alvum, quæ Phthiſicis diatheſi ſcorbutica affectis, ob peculiarem ſcil. Inteſtinorum tonum, magis quàm ceteris fluere ſolet, ſæpiùs ſuperveniunt; ut in quamplurimis, obſervavimus, qui, In ipſo ætatis flore, à Phthiſi ſcorbutica cruciantibus iſtis ſymptomatis ſtipata è vivis ſublati ſunt. Ita etiam non raro, in hoc morbi ſtatu, egregia Colliquatio per Trachæam & bronchia ab hac febre putrida orta aliis ſatis moleſta eſſe ſolet; unde tuſſis, quæ priùs erat arida atque mitis, jam impetuoſa & perpetuò importuna evadit, una cum copioſa exſpuitione nunc lymphæ feroſæ, nunc phlegmatis diſcoloris glutinoſi, & purulenti; adeò ut Æger præ tuſſi die noctuque urgenti, vigiliis ferè continuis ad delirium uſque premi ſoleat.

Hæc etiam ſymptomata non ſine *opii* uſu relevari poſſunt. In hoc verò extremo languoris gradu, cautè, parcè, & non ſine evidenti neceſſitate concedi debet; ſiquidem ab infarctione pulmonum inde effecta reſpiratio inſigniter anheloſa inſequi ſolet, pulſus debilis, & mentis Vacillatio una cum extremorum frigiditate, quo Æger cum Medici, atque ipſius Artis opprobrio, non tam mori, quàm trucidari videtur. In hoc igitur caſu, *Eclegmate* ſequenti, vel alio aliquo ejuſmodi uti ſoleo.

℞ *Syr. Altha. Portulac.* ana ℥ iß. *Spec. Diatra. frig. Pulv. Haly.* ana ℈ ii. *Syr. è Mecon.* ℥ i ß. *Ms. F. Linctus è Cochleari,* vel *baculo Liquiritiæ*, urgente tuſſi, ſumendus, ſenſim deglutiendo.

Aqua Mirabilis etiam, utpote *Aromatica*, & *Carminativa Syrupis Thoracicis* admixta, & ſenſim deglutita tuſſi compeſcendæ convenit. Vel

℞ *Syrup. Balſamic.* ℥ ii. *Laudan. Liquid. Helmont.* ℈ ii *Ms. capiat Æger Cochleare unum ſingulis, vel alterius horis.*

Rariùs ad ℈ ß. vel *gr.* xii. *Pilul. è Cinogl. off.* Æger in hoc morbi ſtatu aſcendat.

Hic etiam proficui ſunt *Trochiſci Bechic. alb. & nigri*, vel aliqui alii eorum æmuli, in ore ſenſim ſolvendi, & degluciendi, urgente tuſſi.

De ſudoribus immenſis colliquativis moderandis.

Sudores iſti per totum morbi curſum, poſt febris putridæ inductionem, Phthiſin comitari ſolent, & (ut antea innuimus) magnum tuſſis, vigiliarum, atque aliorum moleſtorum ſymptomatum levamen præbent, atque ideò, dum moderati ſunt, non ſunt omninò arte ſupprimendi, ne ab hujus ſymptomatis ſublatione Diarrhœa vel aliud aliquod magis cru-

cruciāns & lethale ſignum ſuboriatur.

Aliquando verò (Phthiſi jam ad fatalem finem accedente) accidit (quoniam ſcil. ſtatus ſanguinis colliquativus in tantum jam augetur, ut vix aliquid no vi nutrimenti partibus ſolidis adhæreat, vel in maſſa ſanguinea retineatur) ſudores iſtos adeò immenſos fieri, ut Æger, quotieſcunque ſomnum capeſſit, non tantùm cum magna moleſtia, ac ſi in undarum fluvio, jacere videatur, verùm etiam, præ languore à ſudoribus immenſis effecto, quum primum expergiſcitur, gradu aliquo Lipothymiæ corripiatur.

Quo in caſu ſomni ſint breves, & (ſi opus fuerit) Æger, Adſtantium diligentia, è ſomno excitetur, antequam Vires à longis ſudoribus nimis elangueſcant.

Cordialia etiam temperata Perlata ſæpiùs, & in larga quantitate exhibenda ſunt, quibus addere convenit *Cretam, Corallium, Sanguin. Dracon.* atque alia temperantia adſtringentia, & emplaſtica, quæ ſanguinis florem aliquatenùs conſtringant atque, mitigent. Ex. gr.

℞ *Aq. Tormentill. Plantag. Germin. quercus* ā ā. ℥ iii. *Aq. Cinnamom. hord.* ℥ iv. *Aq. Mirabil.* ℥ i. *Margarit. Corall. pp Cret.* ā ā. ℈ ii. *Bol. ver. Sangu. Dracon.* ā ā. ℥ ß. *Terr. Iapan.* ℈ i. *Acet. ſtillat. vel ſpirit. Vitriol q. ſ. ad gratam acidulationem, Syr. Mirtill.* ℥ i ß. *Ms. F. Inlap. de quo ager capiat* ℥ ii. *vel* iii. *tertia, vel quarta quaque hora agitata phiala.*

Stragula etiam lecti minorentur, necnon removeatur Æger in aerem tenuem, apricum, & perflatilem; Somnū ſemper capiat in Cubiculo amplo, & quoties vires languere incipiunt, Sudores ſtatim linteis aridis moderatè calefactis abſtergeantur, atque Æger in alteram lecti partem amoveatur.

Poris cutis hoc ritu jam occluſus, licet natura partem aliquam colliquati humoris per alvum, vel per aliam aliquam portam eliminare ſatagat, atque inde nova ſymptomata oriantur, ſatius tamen eſt pluribus moderatis, quàm uno valdè extremo ſymptomate affligi.

De Vomitione extrema in fine Phthiſeos.

Phthiſici huic ſymptomati per totum morbi curſum aliquatenus obnoxii ſunt, à morbida ſanguinis diatheſi, & à tono ventriculi, ejuſque fermento inde penitùs everſis, ut etiam à pulmonum infarctione, motuque ventriculi, per tuſſim & phlegmatis pulmonibus impacti exſcreationem inverſo (ut anteà diximus.) Circa finem verò Phthiſeos hoc ſymptoma aliquando in tantum augetur, ut vix aliquid nutrimenti in ventriculo retineri poſſit, ſed Cibus, ubi primùm deglutitur, à ſtomacho rejici aptus natus eſt.

Licet in hujus ſymptomatis extremitate multum ab arte non poſſit præſtari, Medicum tamen cautis ſaltem conſiliis, ſi non medicamentis, munum adjutricem porrigere decet. Primò igitur jubeatur Æger cibum, (licet frequenter) admodum tamen parva quantitate, in vicem ſumere. Secundò, Indulgeantur cibi ventriculo gratiſſimi, modò euchymi, & coctioni apti fuerint. Tertiò Tuſſim, (quantum in ſe eſt) & profundam phlegmatis exſcreationem, atque etiam ſomnum, & decubitum à paſtu devitet. Medicamenta verò vix aliquid opis in hoc deplorato ſtatu afferre poſſunt.

De

De Aphthis, dolore Gutturis, & ſingultu in fine Phthiſeos ſublevandis.

Aliquando accidit poſt febris putridæ accenſionem, præcipuè verò ubi materiæ colliquatæ deturbatio per alvum, atque alias portas jam arte præpeditur, Naturam hoſtis protuſionem per ductus ſalivales, & glandulosam oris, & œſophaghi tunicam, incaſſum licet, moliri. Unde ſalivatio moleſta non raro per plures hebdomadas continua oritur. Secundò, Præ acrimonia humoris per has partes excreti, Inflammatio non tantùm membranæ oris, verùm etiam œſophagi, & Ventriculi inſequitur. Tertiò, Ab Inflammatione ſequitur Exulceratio, atque inde Ulcuſcula vulgò dicta Aphthæ, dolore gutturis admodum moleſto ſtipatæ; Uti obſervavi in *D. Vvells*, atque aliis Phthiſicis, qui de hoc ſymptomate, magis quàm de ipſo originali morbo conqueri ſolebant. Quartò, Denique ſingultus valdè moleſtus à Ventriculi inflammatione, & exulceratione ortus.

Quæ quidem ſymptomata ſicuti moleſta, ita aliquando etiam longa, ſemper verò funeſta, & mortem præſagientia eſſe ſolent; nec quidem curationem ullam admittunt: Siquidem Cauſa, à qua procedunt incurabilis eſt. Utcunq; tamen id fuerit, hic etiam oportet probum medicum manum adjutricem, quantum in ſe eſt, porrigere, ope Gargariſmatum fancibus Syringa injiciendorum, quæ *Abſterſiva, Lenia, Adſtringentia*, & *Mucilaginoſa* in ſe recipiunt. Qualia in praxi ſæpiùs uſurpanda veniunt, & quorum formulæ paſſim apud Authores ſub febris titulo occurrunt.

Ad levamen tamen hujuſmodi dolentis Phthiſicorum gutturis multùm valet, diu noctuque glandulas poſticas in faucibus ſitas continuò à frigore externo tectas munire tegumento Lanei panni duplicati, à quo plus levaminis, quàm à Gargariſmatibus & mucilaginibus exſpectari poſſit.

PHTHISIOLOGIÆ

LIBER TERTIUS.

De Phthiſi Pulmonari Symptomatica.

PHthiſin Pulmonarem Symptomaticam eam appello, quæ ab aliis præcedentibus morbis efficitur, & dependet. Sæpiſsimè enim accidit ut à morbidis affectibus, iiſque non tantùm Cronicis, verùm etiam acutis, idque ſive perfectè fuerint curati, ſive non, maſſa ſanguinea à fermento præternaturali præcedenti ita alteretur; ut in illa lateat inexhauſta inſecuturæ Phthiſeos minera, quæ quidem, ſenſim ſeſe in lucem prodit per Tuſsim, ſcil. atque alia uſitata ſigna; donec tandem miſellus Æger, funeſtis hujus morbi ſymptomatis undiquaque circumſeptus, fataliter cogatur ſuccumbere.

Imò aliquando etiam non tantum morbus, verùm etiam ipſe Medicus huic Phthiſi anſam præbere ſolet, ubi lucrum ſcil. & præſentem famam aucupans perfunctorio modo, & ſine methodo legitima, debitiſque evacuationibus præcedentis morbi fermentum magis ſupprimit, quàm eradicat; quo Æger non tam curatus, quàm ab uno morbo in alium tranſlatus, poſt aliquod temporis ſpatium in valetudinario ſtatu conſumptum tandem in Phthiſin acutam, & deploratam incidit.

Et quidem hoc genus Phthiſeos Pulmonaris (quantum mihi obſervare licuit) omnium eſt uſitatiſsimum, & ubi conſpicitur una Phthiſis Pulmonaris Originalis, quæ ſcil. à mera alteratione ſanguinis prædiſponenti dependeat, quinque dantur (forſan etiam decem) quæ à febribus crapuloſis, & intermittentibus, à Variolis, Morbilis, Febribus ſcarlatinis, Pleuritide, Peripneumonia, Melancholia, & Hyſterica paſſione; à Scrophulis, Scorbuto, Chloroſi, Aſthmate, Hæmoptoe, Calculo pulmonum, & aliquando etiam Renum & veſicæ, à Lue Venerea, Arthritide, ſuppreſsione Menſtruarum purgationum, fontanellarum, GonorrhϾ & veterum ulcerum, præcipuè verò fiſtuloſorum, & ſcrophuloſorum naſcuntur.

Quæ quidem Phthiſes Symptomaticæ præter generalem Phthiſeos naturam, proprium etiam & peculiarem genium,

Digitized by Google

genium, ſeu indolem habere ſolent; unde tanquam diſtinctis Criteriis, & Pathognomonicis ſignis inter ſe dignoſcendæ ſunt. Neque eo minus Curatio eſt aliquatenus varianda; Vix que poteſt Medicus in Curatione Phthiſeos Pulmonaris Symptomaticæ omnibus indicationibus curativis eâ ratione ſatisfacere per generalem methodum jam antè deſcriptam, & felicem & optatum exitum obtinere, niſi habeat æquè peculiarem reſpectum in toto curationis curſu ad primarium morbum per ſpecifica commixta, ac ad ſymptomata in Pulmonibus inde effecta, per medicamina Antiphthiſica, & per methodum generalem Curationis Phthiſeos pulmonaris jam antè deſcriptam.

Ideoque ſuppoſita deſcriptione, & curatione Phthiſeos pulmonaris originalis jam antè habita, ne ταυτολογοῦντες ſcil. nimis longè, & tædiosè filum hujus diſcurſus protrahamus, operæ pretium duximus ſtrictim & ſuccinctim, ſub propriis titulis, ea ſubnectere quæ variam indolem harum Phthiſεων indigiteant, earum cauſas, differentias, Pathognomonica ſigna, & indicationes curativas, quo Medicus ſua ſagacitate fretus generalem curationis methodum mutet, adeò ut peculiari morbi genio, & indicationibus inde ortis ſatisfacere queat.

CAP. I.

De Phthiſi Scrophuloſa.

De hac Phthiſi primo loco ſermonem habituri ſumus, quoniam frequentiſſimè in praxi occurrit: ſiquidem plures hujuſmodi à me curatas memini, vel ſaltem ab aliis curatas vidiſſe, quàm vel cujuſvis alterius generis.

In ſcrophuloſa enim diatheſi ſanguis ob præternaturalem acrimoniam jam tanquam coagulatus, atque adeò novum Chylum non potens perfectè ſibi & partibus ſolidis adunire, ſolet eum in Circulatione copioſiùs quàm par eſt deponere in partes glanduloſas; ubi vaſcula non procedunt rectis lineis, ut in muſculis, verùm ſpiratim; quo fit ut ſanguis majorem remoram, & ſtagnationem in his quam in ceteris partibus efficere ſoleat, atque adeò ſecretionem ſucci nutritii magis copioſam; quo fit quòd iſtæ partes pluſquam ceteræ intumeſcere & dureſcere aptæ ſint natæ. Quod in ceteris glanduloſis partibus accidit, in ipſis etiam pulmonibus accidit, qui glandulis undiquaque innumeris, verùm juxta Trachæam atque ejus ramulos magis conſpicuis refarciuntur, etſi in naturali ſtatu non ita facilè percipiantur; quo mirum non eſt, ſi Scrophuloſi, qui tumoribus glanduloſis in aliis partibus frequenter obnoxii ſunt, non raró etiam ejuſmodi tuberculis vel in ipſis pulmonibus afficiantur, quorum Parenchyma eſt naturaliter ſpongioſum, & ſeroſas ſanguinis partes continua eorum agitatione copioſè hic excretas recipere aptum natum. Et quidem ab iſtis tumoribus in pulmonibus fixis oriri ſolet Phthiſis iſta Scrophuloſa: Cujus certiſſimum diagnoſticon ſumendum eſt à tumoribus glanduloſis in externo habitu corporis eam comitantibus, vel ſaltem præcedentibus, ut & Ophthalmia & ſcabie ſæpiùs recurrentibus, atque aliis ejuſmodi affectionibus ſcrophuloſis. Etſi libentiſſimè fatendum ducam aliquando contingere glandulas pulmonum ſolitarió

litario iſto humore affici. Quo in caſu opus eſt experto, & ſegaci Medico, qui genium peculiarem huius Phthiſeos hariolet ur ex iis, quæ adhuc reſtant ſub hoc titulo dicenda.

Speciatim igitur hic notandum, quod tubercula iſta pulmonaria (ſicuti tumores ſcrophuloſi in ceteris partibus) ſunt vel cruda, & phlegmatica, atque inde non omninò in inflammationem, & maturationem diſpoſita: vel calidiora, quæ vel ſeriùs vel citius inflammationem conceptura ſunt ſecundùm præſentem ſanguinis diatheſim, & variam materiæ in Cyſtide contentæ indolem. Aliquando enim ubi materia ſcilicet in gypſeam, ſteatomatoſam, vel Meliceridum naturam concoquitur, (quod fit utplurimũ,) inflammatio, & exulceratio indè nata non tantùm ſera eſt, verùm etiam admodũ tarda, Chronica, & ferè inſẽſibilis. Quoties autẽ ſanguis, & in Cyſtide contenta materia contrario ſeſe habent, (quod etiam aliquando licet rariùs evenit) tumores in inflammationem, maturationem, & exulcerationem valdè proni ſunt. Atque hinc oritur Scrophuloſę Phthiſeos differentia. Aliqui enim, (quoties ſcilicet tumores ſunt crudi & inflammationi inepti) in phthiſico ſtatu, etſi valetudinario, à pueritia uſque ad ſenectam ætatem degunt, unà cum Tuſſi ferè continua, nocturna & diurna, æſtiva, & hyemali, gravitate pectoris, difficili & aliquatenus etiam aſthmatica reſpiratione, ſine ulla tamen ſenſibili febre, à minimo autem percepto frigore (cui etiam præter ceteros obnoxi ſunt) copiosè materiam phlegmaticam, vel ſeroſam exſpuere ſolent. Horum vita à periculis ſatis munitur vel abſque medicamentis, ex regimine debito ſex rerum non naturalium atque hinc fit quòd à Medicis rarò opem petant in hoc valetudinario ſtatu, magis contenti miſerè quàm medicè vivere. Nullus tamen dubito quin prudenti delectu, & frequenti mutatione tenuis & aptici aeris, & longo uſu medicaminum *Balſamicorum*, *Mercurialium*, *Millepedarum*, *Chalybeatorum*, præcipuè verò *aquarum mineralium*, atque aliorum *Antiſcrophuloſorum* remediorum, iſti tumores in his æquè ac in aliis partibus conſumi poſſint, atque inde æger liberari à Scrophuloſo & Phthiſico ſtatu; quod ſæpiùs experti ſumus.

Lactea diæta in curatione hujus Phthiſeos non eſt omninò imperanda; quoniam obſtructiones & tumores à viſcoſo humore ortos promovere, atque adaugere ſolet. *Pectoralia* etiam vulgò dicta *Expectorantia*, & *Opiata* hic non multùm juvant; niſi à frigore recens percepto ad mitiganda ſcilicet ſymptomata inde orta, veluti tuſſim, febrem, dyſpnœam, vigilias; atque omnia iſta dum in gradu intenſiſſimo adhuc maneat. Expectorantia enim & opiata ſanguinem alioſque humores incraſſant, eorumque motum imminuunt, quod fieri non poteſt; quin pulmonum tumores adaugeantur, ipſaque reſpiratio magis læditur. Verùm prædictis ſymptomatis ſupervenientibus ad illa remedia recurrendum eſt, ſummum enim imminet periculum, ne violenta & ſubita fiat humorum fluxio in pulmones jam obſtructos, atque adeò ne æger ſuffocetur; cùm Tuſſis Pulmones exagitet, & febris atque vigiliæ ſanguinem accedunt.

Quoties verò iſta tubercula magis calida ſunt atque inde celeri inflammationi & ulcerationi magis obnoxia,

noxia, Scrophuloſa iſta Phthiſis eſt peracuta & paucorum menſium, & à communi Phthiſi quoad curandi rationem parùm differt. Neque aliud Prognoſticon in hac, quàm in alia Phthiſi habendum eſt; quod ſcil. varium eſt ſecundùm gradum & progreſſum morbi, ut anteà diximus.

Hujuſmodi Phthiſin acutam à Scabie Scrophuloſa ſuppreſſa ortam haud rarò obſervavi, veluti prior Phthiſis magis Chronica, invadere ſolet eos qui tumoribus frigidis glandularum obnoxii fuerint. Sub horum tumorum calidiorum initio Venæſectio liberalis & frequens magis quàm in ceteris Phthiſibus plerumque neceſſaria eſt; quo pacto inflammatio, & maturatio fortè præveniri poſſint, etiamſi ipſe incipiens tumor neque minoretur, neque omnino conſumatur. Convenit hic etiam adjicere pulmonaribus *Scrophulariam*, *Filipendulam*, *Millepedas*, atque *Antiſcrophuloſa* medicamenta. *Gummata* & *Balſama* hic etiam apprimè conferunt; ut etiam *pilula noſtra balſamica* jam anteà memoratæ, quarum longo uſu plus quàm ceteris pulmonaribus medicamentis ad perfectam plurimorum hujuſmodi Phthiſicorum curationem contuli. Sin tumores iſti calidi in abſceſſum faceſſere incipiant; *ſpecifica* nihil omninò proſunt; ſunt autem hujuſmodi Phthiſici tractandi eodem modo, quo alii pro gradu ſcil. & progreſſu morbi.

Sin verò tumores iſti mediæ fuerint naturæ, inflammabiles licet, tardo tamen gradu, utpote contentam materiam in formam gypſeam, ſteatomatoſam, vel Mericeridum concoquentes, ſequitur inde Phthiſis mediæ etiam naturæ participans; Chronica ſcil. & plurimorum annorum, & leni, ſeu medio gradu ſymptomatum ſtipata, tuſſi ſcil. quotidiana, in omni anni tempeſtate, mitis tamen & non vehementer arida tempore vero hyberno, atque aere denſo magis moleſta; Febre valdè miti, & ferè inſenſibili, naturæ planè hecticæ flaccedine etiam magis, quàm evidenti carnis conſumptione comitata; ut & delicato appetitu magis, quàm Inappetentia. Quæ quidem eſt Phthiſis uſitatiſſima ſeniorum; atque ea in praxi ſæpiùs occurrit.

Hujuſmodi Phthiſicos non tantùm plùrimos annos vivere, valetudinariò licet, verùm etiam cum regimine, & cura ſex rerum non naturalium muniis ſolitis fungi obſervavimus. A minimo verò errore in diæta vel in quantitate, vel in qualitate, vel etiam in ipſo exhibitionis tempore admiſſo, multò magis à crapula, & liquorum ſpirituoſorum ingurgitatione, vel à frigore percepto valdè ſunt obnoxii febribus putridis, quibus durantibus ægri vita periclitatur, & pulmones calefacti plus inde damni in una hebdomada, quàm alias in anno ſuſtinent. Siquidem febris hujuſmodi Phthiſicos talibus de cauſis invadens præter proprium tuberculorum genium acuta eſt. Utcunque verò initio mitis ea videatur, vel etiam tuſſis, atque alia pulmonum ſymptomata, utut etiam emaciatus ſi corporis habitus, moderata venæſectio, imo (ſi opus fuerit) iterata in primo febris inſultu celebranda eſt; omnibuſque Febrifugis *Pulmonaria*, & *Antiſcrophuloſa* convenientia commiſcenda ſunt; quo pacto unum eundemque Phthiſicum (ſicuti *Dominum Andrevus*, & Mercatorem quendam in *Philpot-Lane* unà cum aliis multis) à pluribus putridis febribus eodem anno recurrentibus (Deo favente) reſtituimus; idque ſine ulla inſigni pulmonum labe inde orta. Quò verò frequen-

quentius iſtæ febres revertuntur, eò citiùs Phthiſis ad funeſtum finem gradum ſuum accelerat; & quo propior Phthiſico eſt hic fatalis dies, eò frequentiùs putridæ iſtæ febres reverti aptæ ſunt natæ; leviſſima ſcilicet de cauſa ortum ſuum ducentes: Cujuſvis novi tuberculi inflammatione (ut mihi videtur) omni hujuſmodi putridæ febri anſam ſemper præbente. Extra febrem verò curatio hujus Phthiſeos commodè perficitur debito ſex rerum non naturalium regimine, eoque perpetuo: Tempore æſtivo (niſi adſit inſignis obſtructio Hepatis & Hydrops inde ortus) uſu longo *Aquarum Chalybeatarum*; tempore hyberno frequenti & diuturno uſu *Pilularum noſtr. Balſamicarum*, ut etiam *Gummatum*, atque aliorum *Balſamicorum* Medicaminum; tempore autem Verno, & Autumnali *Cerevisia Milleped. Antiſcrophuloſis*, & *Pulmonaribus Ingredient.* medicata, in potum ordinarium præſcribenda. Atque hoc pacto etiam ætate provectos reſtituimus; alios verò quàm plurimos ut *Dominum Tibs*, *Dominam Herbert*, in majorem ſanitatis gradum, quàm antea per plurimos annos frui poterant, repoſuimus. Expectorantia, atque alia Pulmonaria Medicamenta uſus ſunt hujuſmodi Phthiſicis, æquè ac aliis; excepto *Opio*, quod raò admodum, & non ſine urgenti neceſſitate præſcribendum eſt, ob fixantem ſcil. & oppilativam ejus naturam. Hæc verò Pulmonaria medicamenta, licet aliquid opis, & præſentis levaminis adminiſtrent, curationem tamen morbi originalis ſine *Antiſcrophuloſis*, ceteriſque jam ante memoratis admixtis, parùm promovent.

Hiſtoria Domini Daviſon.

Filius unicus *Domini Daviſon*, Civis eximii, & Mercatoris *Londinenſis*, ab incunabulis uſque ad pubertatem purulentia Scabie per totum caput diſperſa, & ſæpiùs recurrenti, ex habitu Scrophuloſa orta afflictus, ejuſque tædio juvenili ætate affectus, Emplaſtris, & Unguentis neſcio quibus repercutientibus ex conſilio Mulieircularum ſanitatem requiſivit. Unde ſtatim, circa annum ſcil. 1678, à tuberculis exinde in pulmonibus ortis per totam æſtatem tuſſi arida vexatus eſt: quam tamen per unum vel alterum menſem penitùs neglexit, donec à levi inflammatione, & exulceratione tumorum, in febrem putridam intermittentem, unà cum appetitus dejectione, ſiti, atque aliis hujuſmodi ſymptomatis ſub initio autumni redactus eſt, quo tempore me conſulebat, atque ope *Corticis Peruviani*, *Balſamicorum*, & *Pectoralium* medicamentorum in aere ruſticano exhibitorum, à febre, & quadantenus etiam à tuſſi, liberari videbatur. Impatientia verò, & nauſea medicaminum ulteriorem ſui ipſius curationem negligens fatalem febris, atque etiam Tuſſis Phthiſicæ recidivatione perpeſſus eſt: à quibus medio ſequentis hyemis funeſtè è vivis ſublatus eſt, unà cum Diarrhœa, immenſis ſudoribus, Hydrope, & ceteris Colliquationis invictæ Symptomatis. Aperto cadavere invenimus omnes pulmonum lobos hic inde variæ magnitudinis tuberculis interſperſos: his quidem ac ſi recens pullulatis & minutis; illis autem ſatis magnis, etſi crudis: nonnullis verò inflammatis, & exulceratis, & in ſeſe materiam purulentam melleæ conſiſtentiæ

F 2 con-

continentibus. Hanc Phthiſim ſerophuloſam eſſe duximus Secundi Ordinis, Calidam ſcilicet, & Acutam.

CAP. II.

De Phthiſi Scorbutica.

IN omni ſcorbuto præcipuè verò ſalſo, ſanguis perpetuò in ſe continet fermentum, quod colliquationem copioſam, atq; etiam ſecretionem lymphæ Chyloſæ in glandulis efficit; præcipuè verò in his quæ ſitę ſunt circa os, fauces, & pulmones, atque hinc accidit quod hujuſmodi Ægri, ſicuti ſudoribus, & mictioni copioſæ ſunt obnoxii, ita etiam continuæ ſalivationi per ductus ſalivales, exſcreationi viſcidi phlegmatis è tonſillis, & frequenti tuſſi, à perpetua exſpuitione ſeroſi laticis per glanduloſam Trachææ tunicam oriundæ.

Iſta verò ſcorbutica lympha, per tõſillas, reliquaſque glandulas excreta (utpote fixo ſale abũdans & peculiari ſuo genio glutinoſa) licet coctionem aliquam admittat, ſemper tamen in naturam viſcidam inclinat: atque hinc hujuſmodi Phthiſicorum tuſſis, licet ſit continua, non tamen tam ferox, atque arida eſt, quam in aliis eſſe ſolet, ubi ſcilicet exeretum ſerum eſt tenuimus, unde per continuam ejus exſpuitionem per Trachæam, ferox & importuna tuſſis oritur, vel ſaltem per tumefactionem glanduloſæ ejus tunicæ (quoties ſcilicet Lympha commodum exitum non invenit) perpetua inſtat titillatio, atque hinc oritur plerumque ferox atque arida tuſſis. Quo fit, quòd in Scorbutica Phthiſi, ob viſcoſitatem exeretæ materiæ, quà magis moleſtè oblinitur, quàm irritatur Trachææ, & bronchiorum tunica, Æger non tam ad tuſſiendum irritetur, quàm ſponte ſua tuſſim provocet ad phlegmatis moleſtè adhærentis ejectionem, atque hinc huiuſmodi tuſſis propè ad aſthmaticæ naturam accedit, & maiori ſibilatione, difficultate ſpirandi, conſtrictione, & gravitate pulmonum ſtipatur, quàm in aliis Phthiſibus obſervari ſolet. Atque hinc etiam Phthiſis Scorbutica valdè Chronica evadit, neque unquam citam mortem ſine hæmoptoe, vel alio aliquo magno ſuperinducto ſymptomate minatur.

Huiuſmodi Phthiſici, etſi longiùs vitam ſuam protrahant abſque ullis medicamentis, debito tantùm regimine, & cura ſex rerum non naturalium, valetudinariò tamen degunt & vel à minimo admiſſo in diæta errore, vel percepto frigore febricitare ſolent, & appetitu privari.

Signa Phthiſin hanc præſagientia præcipuè ſunt duo; eruptio ſcilicet frequens exanthematum, inſtar herpetis miliaris per totam cutim ſparſorum, & exſcreatio perpetua, præcipuè verò matutina, phlegmatis moleſtè ſalſi è tonſillis reiecti, exulceratione & eroſione gingivarum non rarò ſtipata.

Quà verò ratione Curatio huius Phthiſeos à generali methodo iam ante deſcripta ſit varianda, breviter hic notare lubet, ſcil.

Primò, *Opium* (niſi à frigore recens percepto, idque ad mitiganda ſymptomata inde oriunda) ſemper eſt noxium; Siquidem phlegma magis glutinoſum, & expectorationi ineptum reddit.

Secundò, Inter Thoracica medicamenta, Incidentia & Abſtergentia ſunt ſemper præferenda, ad facilitandam expectorationem, vel ſaltem aliis com-

miſcen-

miſcenda; ut *Mel, Hydromel, Oxymel, Gum.* & *Balſama, Milleped. Syr. ex Eryſimo, è v. Rad. Balſamicus. Pilulas verò noſtras Balſam.* iam antè deſcriptas ſuper omnia commendo, quarum uſum, & efficaciam in Phthiſi ſcorbutica ſæpiſſimè ſum expertus.

Tertiò, Medicamentis Thoracicis *Antiſcorbutica* sẽper admiſcenda ſunt, ut, quo tẽpore rivulus colliquatæ materiæ *Pectoralium* medicaminum ope expectoratur, fermentum colliquationem hanc efficiens *Antiſcorbuticorum* viribus tollatur, vel ſaltem minoretur. Alias, non ſublata cauſa, morbus ipſe eradicativam curationem nõ poteſt admittere: mitiora verò *Antiſcorbutica*, quæ quàm minimum fervorem ſanguini concilient, eligenda ſunt; ut *Naſturt. Aquat. Beccabung. Summitates pini, Fol. Heder. Terreſtr. Radic. Lapath. Acut. Paon. maris, &c.* è quibus ſacculus fiat in Cerviſia ſuſpendendus, in potum ordinarium: quo pacto *ſal volatilis ſimplicium* (in quo Energia medicamenti conſiſtit) magis quàm in Aponematis præſervatur; atque etiam vis medicaminum copioſiùs ſanguini communicatur, & cum minori appetitus injuria.

Quartò, *Chalybs* etiam in curatione hujus Phthiſeos (niſi ad fatalem finem jam gradum ſuum acceleret) multùm proficit. Si Scorbutus ſit acidus, *Sal Martis*, è quo *gr. unum* vel *alterum* ſingulis doſibus *Pilul Balſamicarum* immiſceatur: Si ſalſus ſit, *Extractum Mynſichthi*, cujus exhibitionem in forma Pilularum jam antè deſcripſimus: In omni verò ſcorbutica Phthiſi *Aquæ minerales Chalybeatæ* cuivis artificiali præparationi tempeſtate æſtiva præferendæ ſunt, (modo Phthiſis tertium ſuum ſtudium non attigerit) quoniam viribus egregiis dotantur, non tantùm ad deobſtructionem nervorum, & penetractionem & ſolutionem tuberculorum; verùm etiam ad caloris hectici in ſanguine & ſpiritus temperationem, ſitis extinctionem, appetitus reſtitutionem, & hilaritatem animi conciliandam; quarum efficaciam in hujuſmodi Phthiſibus curandis ſupra quamvis aliam methodum medicaminum *Thoracicorum* ſæpiſſimè magno cum fructu ſum expertus. Ideoque unam vel alteram Hiſtoriam de præpollenti earum vi in Phthiſeos Scorbuticæ curatione ſub finem hujus capitis ſubnectam. Earum verò uſus quotannis repeti debet, quo iam raò morbus hic Chronicus uno ictu debellari ſolet.

Quintò, Si Alvus adſtricta fuerit, *Aquæ minerales* purgantes hic etiam proficuæ ſunt, ut etiam *Pilulæ noſtræ ſtomachicæ* ſuperius deſcriptæ; quarum ope ſemel, vel bis in menſe repetita, *Pater meus dilectiſſimus* vitam ſuam in Scorbutica Phthiſi per plurimos annos feliciter protraxit.

Sextò, Hilaris animus omnibus licitis modis conciliandus eſt: Sicuti enim à mœſtitia morbus iſte utplurimùm ducit ſuam originem, ita & fatale incrementum.

Septimò, Lactea diæta, ob acidum vel ſalſum ventriculi fermentum, rariùs hujuſmodi Phthiſicis convenit, & quidem generaliter loquendo omnibus tam Scorbuticis quàm Hypochondriacis inimica eſſe ſolet.

Octavò, Etiam fumi Tabaci multus uſus in hac Phthiſi non immeritò ſuſpicandus eſt, quippe quòd, non tantùm, ob abundantiam *Salis* in eo contenti, fermentum ſanguinis ventriculi & morbidè ſalſum adaugeat, (quo Colliquatio à ſalſedine effecta increſcit) verùm etiam quòd ſalſus eſt fumus, ductus ſalivales irritando copio-

ſiorem excretionem lymphæ promoveat, idque non tantùm per glandulosam oris tunicam; verùm etiam per tonſillas, & totum Trachææ ductum uſque ad ipſos pulmones; quo fit quòd, ſicuti moleſta exſcreatio Phlegmatis per tonſillas, ita etiam tuſſis per pulmones proveni ſoleat. Denique raſura capitis & frequentes Fontanellæ hic apprimè ſunt proficuæ; utpote plurimùm ad ſeroſi laticis in hoc morbo abundantis minorationem tum per tranſpirationem tum per derivationem conferentes.

Hiſtoria.

Dominus Hunt, Civis *Londinenſis*, Scorbuticus, & Hypochondriacus, ferè à juventute ad ſeptuageſimum ætatis annum in ſtatu Phthiſico degens vitam ſuam protraxit muniis ſolitis ſatis benè fungens ope debiti regiminis, abſque ullos artis medicæ auxilio, donec jam Sexageſimum annum ſuperaverat: à quo tempore plurimùm emaciatus Tuſſi Catarrhoſæ, & quadantenus etiam aſthmaticæ, dejectione appetitùs, præcipuè verò tempore hyemali, & levi etiam Peripneumonicæ Febri à lenta tuberculorum pulmonarium inflammatione ſæpiſſimè obnoxius erat: A quibus facilè conſilio Medici liberabatur. Tres etiam filios habuit, qui omnes, licet hæreditario quodam jure Scorbutici eſſent & Hypochondriaci, robuſti tamen & athletici videbantur uſque ad trigeſimum ætatis ſuæ annum. Circa quod tempus alter poſt alterum omnes, eodem hæreditario jure Phthiſi correpti ſunt, ex occaſione pathematum animi, & ingurgitationis liquorum ſpirituoſorum; quo factum eſt ut ob debiti regiminis neglectum morbus iſte (qui adeò Chronicus Parenti fuit (filiis tamen ſatis acutus eſſet; atque eos omnes (ſi bene memini) ante fatalem emaciati ſenis diem è vivis ſuſtulit.

Unus iſtorum juvenum, natu ſcil. maximus, poſt hecticum calorem curis & compotationibus per aliquot annos continuatum, à pathematis animi extraordinariis, in dejectionem appetitus, ſitim, aridam Tuſſim, & gravantem oppreſſionem pectoris incidens, ſeſe curæ meæ commiſit.

Poſt Phlebotomiam, lenes Purgationes, & medicaminum pectoralium, & Balſamicorum copioſum uſum, quadantenus melius habere viſus eſt. Calore tamen hectico, tuſſi & appetitus, languore adhuc manentibus, eum ad uſum *Aquarum Tubrigienſium*, in aprico & ruſticano aere (tempeſtate etiam æſtiva ita ſuadente) relegabam; à quarum debito uſu, plus quàm vel à ſpecioſiſſimo medicaminum *Thoracicorum* apparatu expectabam. Neque ſpes me fruſtrà habuit; Utcunque enim in uſu *Aquarum* neque ſatis diu moratus erat, neque ſeſe regimine debito muniverat, reverſus eſt tamen poſt unum menſem carne, vultu, & appetitu reſtitutus; ferè etiam in totum à tuſſi, & hectico calore liberatus, donec ſequenti hyeme, curis & negotiis multis ſeſe implicans, & ad ſolitam vini ingluviem relapſus, ſenſim omnium priorum ſymptomatum revireſcentiam perpeſſus eſt; à quibus, nullis vel præſtantiſſimorum medicorum præſcriptis relevari potuit; atque adeò circa ſequentem *Junium* in agro *Ebishamenſi*; (ubi diu jam propter aeris beneficium degerat ſupremum diem clauſit.

Vidua ejus tam ab animi pathematis propter obitum Mariti, quam ab aliis.

aliis cauſis, ut & a frigore ſæpius inter vigilandum cum eo percepto, & forſan etiam à contagio, (quoniam ad extremum uſque diem fuit ei ſocia lecti) præſertim etiam, quoniam à ſalſa & Scorbutica Diatheſi in Phthiſin prædiſpoſita videbatur. Poſt menſem unum in aridam tuſſim, egregiè hecticum calorem, ſitim extremam, & appetitus ferè totalem amiſſionem incidit, unà cum vultu ſqualido, emaciato corporis habitu, oppreſſione pulmonum continua, languore virium, omnibuſque peraentæ Phthiſeos ſymptomatis; adeò ut (ſi quod res eſt ingenuè fatendum) exſpectarem, eam inter unum, vel alterum menſem amaram Mariti ſortem ſubituram, non obſtante vel diligentiſſimo præſtantiſſimorum Officinalium medicamentorum, quæ mihi uſque adhuc innotuiſſent, uſu: Si ſanguinis & pulmonum extremus fervor extingui non poſſet grandi alicujus diluentis & temperantis liquoris copia; qui ſales ſanguinis acutos eodem tempore obtunderet, & obſtructiones nervorum deoppilaret. Ideoque poſt levem parca Phlebotomia ſanguinis eventilationem, *Aquas Ebishamenſes* (quoniam alvus jam adſtricta fuerat) modo præparatorio in forma *Poſſetica* præſcripſi; & poſteà ut *Aquis Islingtonienſibus Sadleri* uteretur, quarum egregias vires illo ipſo anno in memetipſo, æquè ac in plurimis aliis fæliciſſimè expertus fueram ad calorem hecticum extinguendum. Præſcripſi etiam *Iulapium Perlatum*, languore virium & ſanguinis & ſpirituum fervore id requirentibus. Ob nauſeam verò nec Linctus nec Apozemata Pectoralia admittere potuit, multò minùs Balſamica Remedia. Et ob inſignem Dyſpnœam de uſu *Opiatorum* multùm hæſitabam: Atque hoc modo eam in præſens dimiſi. Et quidem *Aquas minerales* purgantes ſemel, vel bis hauriebat, quo factum eſt ut Diarrhœa eam per tres hebdomadas (me inſcio) detineret, flagrante adhuc febre unà cum ſitis, tuſſis, dyſpnœæ, Tabis, languoris, & reliquorum ſymptomatum incremento. Verùm ab uſu *Aquarum Islingtonienſium* prorsùs abſtinebat & planè abhorrebat, quoniam eo anno primùm inventæ fuerant, & plurimi rumores de earum natura Deleteria paſſim ſpargebantur. Fortè fortuna verò eam, non acceſſitus, in cubiculo inviſens, quo certior fierem de *Aquarum Chalybeatarum* effectu, quoniam nihil vel ab ipſa, vel à fratre ejus, Pharmacopola, inaudiveram; Inveni eam in ſtatu magis deplorato quàm antehac unquam, febremque, tuſſim, & tabem unà cum omnibus jam antè memoratis morbidis Symptomatis in tantum auctis à ſuperinducta Diarrhœa, tam diù jam continuata, ut vix è lecto potuerit ſurgere. Tandem verò rationibus & experimentis nuperrimè à me prolatis evicta, *Aquarum Islingtonienſium* vires ſaltem explorare conſenſit. Atque in eum finem doſin *Electuarii noſtri Adſtringentis* & *Opiati*, ob præſentem ſci. Diarrhœam, ſingulis noctibus exhiberi juſſi, ubi opus foret, & matutinis continuò ſucceſſivis ℔ ii. iii. iv. v. vi. *Aquarum* in lecto haurire; atque etiam in præſentem uſum nonnihil calefactas, ob frigidam anni tempeſtatem, (quia media pars Septembris jam præterierat) & in earum uſu per menſem unum perſiſtere, modo per urinam ſatis copioſè, & minus per alvum fluerent; & ut bono animo eſſet, modò appetitus indè revireſceret, ſitiſque cum reliquis febris ſym-

ptomatis minueretur: Alioquin ut me certiorem faceret, quo illico pro virili adjutrices manus porrigerem. Verùm multis negotiis diſtrictus nihil ampliùs de ea inaudiveram, donec tandem poſt tres ſeptimanas ad me in muſæolo verſantem, unà cum fratre ſuo venerat, à febre tuſſi, & languore jam planè liberata, atque à tabe, miraculi inſtar prorsùs reſtituta; nullamque aliam querimoniam niſi de nimia voracitate appetitus ampliùs faciens, quem tamen ad debitam mediocritatem iterùm reducere producere promittebam, ubi primùm jam conſumptæ carnes diutino alimenti euchymi uſu forent reſarcitæ: cujus rei veritatem brevi temporis ſpatio experientia comprobavit. Neque aliud medicamentum præſcripſi, niſi ut per ſpatium unius Lunæ, *Cerevifia* Ingredientibus *Antiſcorbuticis & Pulmonaribus* imbuta, in potum ordinarium uteretur. Ex quo perfectè convaluit, atque adhuc ſana & ſuperſtes manet, in ædibus Patris ſui *Dom. Minikin*, ad *Inſigne Regii Capitis* in platea *Sancti Martini* dicta juxta portam *Alderſgate*.

Plurimas hujuſmodi inſtantias de egregiis *Aquarum mineralium Chalybeatarum* viribus in Febris Hecticæ & Phthiſeos Scorbuticæ Pulmonaris incipientis curatione, facile eſſet in lucem proferre, niſi ſummæ brevitati ſtuderem.

CAP. III.

De Phthiſi Aſthmatica.

Licèt omnis Scorbutica Phthiſis ſit Aſtmatici generis per hanc tamen eam præcipuè intelligo quæ à verò Aſthmate, ut cauſa præcedenti, ortum ſuum ducit, atq; eo prorsùs dependet. Siquidem omne Aſthma præcipuè verò humoroſum, tendit in Phthiſim; quippe quod in hoc morbo nō tantùm ſæpiſſimè accidit pulmones ſpaſmodicè conſtringi, (quo tonus eorum everti ſolet, & lentus humor ex eorum parenchymate frequenti compreſſione in Bronchia exprimi, qui tenaciter inibi adhærens, Tuſſim, ſibilationem, & difficilem reſpirationē inducit) verùm etiam à prævia diſpoſitione ſanguinis in glutinoſam & tenacem qualitatem, pulmones ferè ſemper ab ipſis hujus morbi primordiis nodoſi fiunt; qui nodi, ſeu tubercula progreſſu temporis inflammari, & exulcerari conſueverunt, unde vera & fatalis Phthiſis Aſthmatica inſequitur. Hæc verò ab aliis Phthiſibus eò præcipuè dignoſcenda eſt, quod per totum morbi curſum ſibilatione, & extrema dyſpnœa ſtipetur; quippe quod humor è nodis & parenchymate pulmonum in Bronchia & Trachęam continuò expreſſus (ſicuti antea innuimus) eſt ſemper lentus & viſcidus, parietibus Trachææ & Bronchiorum inſtar glutinis tenaciter & moleſtè adhęrens, atque indè liberum aeris tranſitum impediens.

Hæc verò Phthiſis, utut uſitato ſit funeſta & incurabilis proprio tamen genio eſt admodùm chronica; adeò ut aliquos ope debiti regiminis atque aeris tenuis, licet Phthiſi aſthmatica de-

Digitized by Google

detentos, per plurimos tamen annos ſuperſtites viderim. Cujus rei cauſa mihi videtur eſſe petenda à lentore & viſciditate humoris, per pulmones in hac Phthiſi excreti. Iſte enim humor prægrandi ſalis in eo contenti copia, aliquam coctionem, licet in materiam viſcidam, facilè & citò admittens, plurimum corroſivæ ſuæ acrimoniæ deponit: Atque inde benignior evadit, leviorem ſcil. labem poſt ſe in pulmonibus relinquens, quàm ubi eſt acer, tenuis, & perfectè crudus, nullamque omninò coctionem recipiens. Et quidem ipſa ſenectus videtur mihi eſſe hujuſmodi Phthiſis Cronica & incurabilis; quoniam omnes ſenes, qui aliquo acuto morbo non corripiuntur hoc modò Phthiſicè languentes tandem ultimum claudunt diem; verùm non ſine præfatione Chronicæ tuſſis, anhelantis ſpirationis, marcidi corporis habitus, & diſpoſitionis quadantenus hecticæ. Neque id mirum videri debet, quum, præ nimia ætate, parenchymatis pulmonum fibrillæ jā flacceſcentes ſubſidere ſoleant; quo fit ut totum parenchyma paludoſum reddatur, nutritio ſucco ſtagnationem ibi æquè ac ſeparationem ſubeunte; atq; inde copia illa viſcidi Phlegmatis, ſibillatio, infarctio pulmonum aſthmatica, dyſpnœa, emaciatio corporis cum hectica intemperie. Quid verbis opus, cum planè jam ipſa ſenilis Phthiſis inſequatur?

1. Lactea diæta rariùs in hac Phthiſi convenit; multò minùs *Opium*, quod humorum lentorem augendo dyſpnœam, atq; omnia hujus Phthiſeos ſymptomata promovet; adeò ut aliquando in hoc caſu vel ab uno *Laudani* grano vitam Ægri in ſubitum diſcrimen redactam viderim.

2 Tenuis & apricus aer in hujus Phthiſeos curatione magis quàm in aliis neceſſarius eſt. Neque quidem hujuſmodi Phthiſica, ope generoſiſſimorum medicamentorum, in paluſtri aere, vel fumo carbonum inquinato, exhibitorum, vitam diù protrahere poſſunt.

3 Inter *Expectorantia* verò medicamenta præferenda ſunt *Abſtergentia*, & *Incidentia*, ut *Mel. Hydromel*, *Syr. ex Eryſimo*, *è v. Radic. Acetoſ*. Evitanda verò, vel ſaltem cautè exhibenda ſunt *Incraſſantia Balſama*, *Gummata*, *Millepeda*: præſertim verò *Pilula noſtra Balſam.* hic admodùm proſuut. Ut etiam *Sp. CC. Sal. Armon. &c.* quoties Phthiſis ab Aſthmate ſpaſmodico dependet.

4 Hujuſmodi Phthiſici haud rarò paroxyſmis Aſthmaticis corripi ſolent ad extremum uſq; gradum. Quo in caſu neceſſe venam aperire, utcunq; emaciatus fuerit Æger, neq; minùs convenit *Mixturam Riverii Emeticam ex aqual. part. Oxymel Scyllit & Aqua Cinnam. Fort. Compoſit.* vel aliquod aliud ejuſmodi exhibere; ſæpiùſque repetere, quod vi ſua Carminativa ſpaſmodicam pulmonum contractionem ſalvat, & facultate ſua abſterſiva phlegma incidat & excernat. Sanguis tamen manu parca pro Ægri viribus educendus, nec ſine urgenti neceſſitate calida illa *Riverii Mixtura* exhibenda.

Hiſtoria.

Dom. Sheruvin, Virgo à multis rettò annis Aſthmate afflicta, præſertim verò tempore hyemali, & *Londinenſis* aere verſata; ope tamen debiti regiminis, ruſticani aeris, &c. Satis bene officio ſuo fungi videbatur, uſque ad annum ætatis ſuæ quadrageſimum, aut circumcirea. A quo tempore quadantenùs tabida eſſe incipiebat, Tuſſi etiam, unà cùm dyſpœna indies aucta:

aucta: verùm & appetitu plurimum à febrili hectico calore everſo, qui tunc primùm invadere cœpit. Ex uſu verò *Aquarum Chalybeatarum*, *Pilul. noſtr. Stomachic. mag.* & *Pilul. Balſam.* aliorumque medicaminum *Pectoralium* (adjuvante etiam plurimùm aere ruſticano) per duos vel tres annos multùm relevata, & ferè prorsùs reſtituta videbatur. Tandem verò ex Peripneumonia à Tuberculorom Pulmonarium inflammatione orta, in febrem Colliquativam incidens unà cum Diarrhœa, Hydrope, vomitione ſudoribus immenſis, & reliquis funeſtæ Colliquationis ſymptomatis, è vivis pene in flore ætatis ſublata eſt, à Phthiſi hac quam ſenilem voco; imò ſi ante obitum faciem ejus ſpectes, vetulam omninò crederes. Aperto Cadavere pulmones ubique nodoſi, in plurimis verò partibus inflammati, immò maturati, & exulcerati apparebant.

Idem de *Domino Baxter*, Cive *Londinenſi* ſatis inſigni, obſervavi, qui ab Aſthmate Chronico tandem in Phthiſim funeſtam incidebat, à quà multùm, & diu ex uſu *Sp. Salis Armon.* Medicaminum *Pulmonarium*, præcipuè verò *Balſamicorum* relevatus fuit; poſt annum verò unum, vel alterum, à dyſpnœa multum aucta, & ſuperinducta etiam diarrhœa, unà cum Torminibus, Hydrope, atque aliis funeſtæ colliquationis ſymptomatis ſupremum clauſit diem. Paroxyſmos verò aſthmaticos (qui ſæpiùs recurrere ſolebant ex uſu *Mixturæ Riuerii* (ubi jam languor venæſectioni contraindicabat) ſemper cum fælici ſucceſſu & cum maximo Ægri levamine, ad extremum uſque diem ſuſtuli.

Dominus Rand, Pharmacopola *Londinenſis* ſatis notus, per plurimos annos in ſtatu Phthiſeos aſthmaticæ (emaciatus licet & debilis) vitam ſuam ex uſu copioſo *Sp. C.C.* Medicaminum *Pectoralium*, *Chalybeat.* & *Balſamicorum*, & debito regimine ſex rerum non naturalium, protrahebat. Et quamvis ſæpiùs in anno febri Peripneumonicæ levi à nova Tuberculorum Pulmonarium inflammatione obnoxius eſſet, venæſectione tamen, & debito regimine, & uſu Pectoraliũ, æquè facilè evaſit; Egregiam verò vim medicaminum emeticorom ſæpiùs in eo expertus ſum, quoties ſcil. in maximo diſcrimine verſari videbatur, à gradu aſthmatis aucto, & ab inappetentia, & maximo languore inde conſequenti.

CAP. IV.

De Phthiſi à Melancholia, ut etiam ab Hyſterica, & Hypocondriaca affectione orta.

HYpochondriacè, & Hyſterice, affectos haud rarò in Phthiſico ſtato longo tempore durare, tandemq; à Phthiſis Pulmonaris ſymptomatis ultimum ejus & funeſtum ſtatum comitantibus correptos, ſupremum diẽ claudere, facilè eſt cuivis in medicina vel tantillùm exercitato deprehendere: Cujus rei rationem à jam antè memoratis principiis eſt etiam facilè deducere. In Hypocondriaca enim & Hyſterica affectione Cerebrum, & totum nervorum ſyſtema ſemper morbidè afficiuntur, atque indè non tantùm ſpiritus animales in flatulentam & inquietam naturam degenerant, verùm etiam tota ſanguinis maſſa, quæ ab iſtis ſpiritibus ritè actuari & vivificari

cari debet, in crudam & eachecticam ſaburram, ſeu molem reducitur. A quo Cerebri & nervorum tono, ſpirituum & ſanguinis diatheſi; mirari quidem ſubeſt, non ſemper Phthiſim ſequi. Inſuper, pathemata animi graviora utplurimum hyſtericam & hypochondriacam affectionem præcedere, vel ſaltem comitari omnibus eſt notum. A quibus Phthiſis (ut jam in principio hujus diſcurſus innuimus) ſæpiùs, quàm à frigore, vel aliqua alia de cauſa originem ſuam ducere ſolet. Præterea hyſtericis & hypochondriacis à pavore, & anxietate, continuis ſuffocationibus, & oppreſſionibus Thoracis adeò frequenter obnoxiis eſſe accidit, (quæ nihil aliud ſunt quàm ſpaſmodicæ contractiones Muſculorum pectoris, & Laryngis, & quidem ipſius teneri parenchymatis pulmonum) undè tono eorum jam labefactato, & everſo, nemo miretur ſi ſæpenumerò inſequatur Phthiſis.

Hæc verò Phthiſis plerũq; eſt Chronica, utpote à morbida diatheſi ſpirituũ, & humorum paulatim contracta dependens: Utplurimùm tamen lethalis eſt, non tantùm quòd rariùs, ob inſenſibilẽ ſcil. ejus progreſsũ timeatur, donec Æger, qui jamdiu valetudinarius fuit, tandem ad ἀκμὴν ferè Phthiſeos pervenerit: Verùm etiã quod minera humorũ, à qua hujuſmodi Phthiſis dependet, plane inexhauſta eſt. Phthiſis hæc ab aliis præcipuè diſcernẽda eſt per pectoris oppreſſionem, & mœſtitiam animi inſolitam; ut etiam per frequentes Hyſtericas ſuffocationes, Lipothymias, atque alia generis nervoſi ſymptomata.

Curatio verò à generali methodo non multũ varianda eſt. Nonnullas tamen obſervationes huc ſpectantes hic ſubnectere lubet; Nimirùm. Primò. In hac Phthiſi, inſigni nervorum debilitate, & obſtructione id requirẽti, liberalior uſus *Sp. C. C. Sp. Sal. Armon. Tinct. Caſtor Aqu. Bryon.* & *Paon. comp.* atq; aliorum ejuſmodi, quàm in aliis Phthiſibus fieri ſolet, concedendus, ſi non etiam imperandus; quorum egregiam vim in relevandis hujuſmodi Phthiſicorum ſymptomatis ſæpiſſimè sũ expertus; & quidem ſine his neq; languor neq; ſuffocatio (quæ ſymptomata his ægris valde familiaria eſſe ſolent) nec quidem ipſa Tuſſis (quæ in hac Phthiſi utplurimùm à genere nervoſo oritur) mitigari poteſt. Secundò. *Aquæ* etiam *Chalybeatæ* hic apprimè utiles ſunt, & quidem ſine medicamentis *Chalybeatis*, *Pulmonaria* & vulgò dicta *Antiphthiſica* nequicquàm valent. Tempeſtivus verò hujuſmodi Medicaminum uſus imperãdus eſt, priuſquã ſinga Ulceris Pulmonaris jam appareant, ne plus damni, quàm emolumenti Æger inferat, quum natura in ſtatum adeò colliquativum jam ſenſim fuerit redacta. Tertiò. Sicuti lactea diæta rariùs hujuſmodi Phthiſicis convenit; ità ob eandem rationem (nervorum ſcil. debilitatem & præternaturalem fermenti Ventriculi acorem) neq; ipſa quidẽ purgatio, niſi admodùm lenis & tempeſtivè exhibita, præcipuè verò hyſtericis, prodeſt. Quartò. Vomitoria verò lenia, & Ægri viribus æqualia, opitulando Cerebro & Nervis, in principio morbi, inſtar miraculi hujuſmodi Phthſicos relevare ſolent. Quintò. Uſus etiam *Opii* forſan in hac magis quàm in ulla alia Pulmonari Phthiſi non tantùm à Medico concedi poſſit, verùm quidem ſæpè planè neceſſarius apparet, ob graves ſcil. Ventriculi, Inteſtinorum, atq; aliarum partium ſpaſmos, qui à pertinacibus vigiliis; aliiſq; ſymptomatis, ob flatulentum, & exploſivum ſpirituum animalium ſtatum, & delirantem phantaſiæ activitatem, his

ma-

magis quam ceteris Phthiſicis ſupervenire ſolent.

Hiſtoria.

Dominus Richards, Civis *Londinenſis*, Incola in *Soutvvark*, vir Macilentus & temperamenti (ut veteres loqui amant) verè ſicci & frigidi, à pueritia ipſa quadantenus hebes, & Melancholicus, ante quadrageſimum ætatis ſuæ annum, in delirium melancolicum incidit, à quo diuturno medicaminum *Chalybeatorum*, lenium *Catharticorum*, *Antiſcorbuticorum*, & *Cephalicorum* uſu perfectè liberatus eſt; Adminiculante etiam tempeſtiva ſanguinis è vena Jugulari & è vaſibus ſedalibus extractione. Utcunque verò è melancholia liberatus eſt, macilentus tamē & quandantenus anxius manebat, non rarò etiam levi atq; arida tuſſi affectus, cui à longo quidem tempore obnoxius fuerat. Hanc verò pet plurimos annos penitùs neglexit, donec tandem, inappetentia, ſiti, dyſpnœa, virium languore, colliquativis ſudoribus, implacabili dyſēteria horrendis ſpaſmis ſtipata, atq; aliis ejuſmodi funeſtis Phthiſeos fatalis ſymptomatis terrefactus, & præſenti etiā ingruentis periculi ſenſu meam opē incaſſum, quoniam nimis ſerò, petebat. Unum verò in hoc Ægro obſervatu digniſſimum fuit, ſcil. quod licèt propter gravem dyſpnœam, vel minimam doſin *Opii* abſque evidenti vitæ periculo ferre non poſſet, à quo tamen tempore tormina dyſenterica, ſeu ſpaſmi inteſtinales, urgere incipiebant, à tuſſi æquè ac à difficili reſpiratione planè liberari videbatur, & quidem ita reſpirabat, ac ſi pulmones perfectè reſtituti eſſent, & *Opii* uſum copioſum cum εὐφορίᾳ tolerabat, donec ex longo ejus uſu dyſenteria cum torminibus jam evicta, dyſpnœa ſenſim una cum tuſſi æquè moleſta atque antea, redibat, ac ſi ſpaſmodica illa vellicatio inteſtinorum in conſtrictionem pulmonum & membranarū Thoracicarum illicò tranſlata fuiſſet. In alterna tamen ſupra dictorum ſymptomatū ſucceſſione facilè erat quotidianam Ægri declinationem, & Phthiſeos hujus Chronicæ neglectæ in fatalem exitum accelerationem deprehendere, cujus nullam præter palliativam curationem ſuſceperam.

Hiſtoria Secunda.

Dominus Pratt, Incola cujuſdam plateæ dictæ *Pater noſter-Rovv*, macilentus & Melancolicus à pueritia, frigidi etiam & ſicci temperamenti, & dolori ventriculi ſpaſmodico ſæpiùs obnoxius, poſt annum unum, vel alterum à contracto Matrimonio, in Phthiſin Pulmonarem incidit; lentam tamen, & Chronicam, tuſſi arida, oppreſſione & conſtrictione pulmonum, ut etiam inappetentia ſtipatam; ſine ullo tamen notabili febris gradu, vel pulſus acceleratione; ob naturalem temperamenti frigiditatem. Per annum unum, vel alterum morbi eradicationem neglexit, *Receptis*, neſcio quibus, mulierculārum ad tuſſim leniendam, contentus; donec tandem à totali appetitus everſione, & dyſpnœæ, tuſſis, febris, & colliquationis univerſalis ſuperinductione, de jam appropinquante morte admonitus, à me nimis ſerò opem ſub ipſo initio hyemis petiit. Ob difficilem reſpirationem, & tuſſim importunam eum in ruſticanum aerem ad uſum *Pectoralium*, & *Balſamicorum* medicamentorum dimitto; unde per menſem unum vel alterum quoad appetitum, tuſſim & reſpirationem melius habe-

re.

re videbatur. Tædio verò ruris affe-ctus, iterùm *Londinum* ſe contulit. A quo tempore omnia in pejus ruebant, ſuper omnia verò tuſsis, & dyſpnœa urgebant; adeò ut vigiliis ferè continuis premeretur. Tandem improviſo, & ſine aliqua evidenti cauſa, horrendis ſpaſmi doloribus, inſtar Colicæ ventriculi, correptus eſt, una cum alvi conſtrictione, adeò ut ſingulis ferè momentis præ doloris urgentia animam efflaturus videretur. A quo tempore, à tuſsi & difficultate reſpirandi omninò liberatus eſt, adeò benè ſpirans, ac ſi pulmones nullo modo afficerentur. Ideòque gravi ſymptomate id requirente, non tantùm *Opiata*, verũ etiam *Cathartica* liberali manu per multos dies exhibui; donec tandem ex uſu *Linimentorum*, *Fotuum*, *Enematum*, *Catharticorum*, & præcipuè frequenti *Opiatorum* repetitione, dolorifici iſti ſpaſmi (qui ſub finem verſatiles erant, ab uno latere ad aliud moventes, & à ventriculo ad inteſtina migrantes, utpotè genii verè hypocondriaci, ſeu ſpaſmodici participes) planè evicti fuiſſent. Abhinc per aliquas hebdomadas à ſpaſmodica pulmonum conſtrictione liber remanſit, cum aliqua appetitus, atque etiam virium reſtauratione; adeò ut vel ipſe ego præclaram ſpem de ejus ſanitate ocyus recuperanda concipere cœperim, crederemque eum non tam Phthiſicum quàm Hypochondriacum fuiſſe; donec tandem inexſpectata dyſpnœæ, tuſsis & reliquorum funeſtorum Phthiſeos ſymptomatum revireſcentia (à quibus tandem è vivis ſublatus fuit) coactus ſum mutare ſententiam.

Hiſtoria Tertia.

Domina Walker, Vxor Mercatoris cujuſdam *Londinenſis*, circa annum ætatis ſuæ trigeſimum, à multis præcedentibus curis animique pathematis Hypocondriaca & hyſterica facta, tandem in febrem hecticam unà cum tuſsi, dyſpnœa, dolore laterali, & diarrhœa incidit; à quibus in ultimum languorem, & maraſmi ferè ſtatum redacta eſt. Diligenti verò *Opiatorum Iulapiorum*, *Hyſtericorum*, *Corticis Peruviani*, *Medicamentorum Pectoralium*, *Antiſcorbuticorum*, & *Chalybeatorum* uſu, & repetita venæſectione, in ſtatum ſanitatis, tempeſtate etiam hyemali, præter ſpem amicorum omnium reſtituta eſt. Poſt duos autem vel tres annos à morte filiæ unicæ, & à pathematis animi inde oriundis recidivationem paſſa eſt, à qua, verno ſcilicet tempore, tempeſtivo *Aquarum Islingtonienſium* uſu, atque aeris ruſticani beneficio, iterum convaluit. A quo tempore nimium Spiritus Vini, atque aliorum liquorum ſpirituoſorum uſum in animi oppreſsi revelationem ſibi indulgebat, à quorum ingurgitatione, ſicuti appetitus planè everſus eſt, ita tandem, poſt annum ſcil. unum, vel alterum, fatalem Phthiſeos revireſcentiam hyeme iſta, unà cum febre hectica flagrante, tuſsi continua, dyſpnœa, diarrhœa, & quidem univerſali colliquatione, perpeſſa eſt. Neque priuſquam ſe vix poterat in lecto ſuo præ languore convertere, me voluit conſulere. Utcumque eam, *Corticis Peruviani*, atque *Opiatorum* uſu, à febre & diarrhœa planè liberavi. Ceteris tamen pulmonaribus ſymptomatis indies increſcentibus, à Phthiſi tertia hac vice redeunti è vivis ſublata eſt.

CAP.

CAP. V.

De Phthiſi ab Hæmoptoe orta.

DEcantatum iſtud Medicorum adagium, *quod pus ſequitur ſanguinem*, exinde originem ſuam traxiſſe videtur, quod Hæmoptoe celerius & ſæpius quàm ulli alii morbo purulentia pulmonum, ſeu Phthiſis Pulmonaris, ſuccedere ſoleat. Quod utrū à craſi ſanguinis ob nimium ejus diſpendium everſa; vel à copioſo humorum ex univerſo corporis habitu, qua datur via, in teneros pulmones affluxu; vel à ſanguinis grumoſi in ipſis pulmonibus poſt hæmoptoen relicti putrefactione, vel tandem ab ulcere aliquo eroſionem vaſorum inſequenti accidat parum ſcio. Hoc tamen perpetuò ferè obſervare licet, quoties ſcil. hæmoptoe præcedit, phthiſin pulmonarem ſubſequi ſolere; Ideoque prudentem, & honeſtum Medicum ad curationem hæmoptoes evocatum decet non tantùm præſagio de Phthiſi ſubſecutura tempeſtivè prius facto, ſuæ, atque etiam artis Medicæ famæ conſulere, verum etiam quantum in ſe eſt, cautionibus & medicamentis idoneis hunc fatalem hæmoptoes exitum æque prævenire, ac ipſum præſentem morbum curare, ſaltem nihil in ejus curatione facere vel tentare, quod Ægrum Phthiſi magis proclivem reddat.

Atque hic plurimum refert inter hæmoptoen accidentalem, & habitualem diſtinguere. Accidentalem eā voco, quæ merè ab accidenti aliquo procedit, ut à vociferatione nimia, exercitio, vel vehementi tuſſi, ab hæmorrhagiæ ſolitæ ſuppreſſione, à lapidibus cretaceis in ipſis pulmonibus generatis, vel ab acieulis atq; aliis ab extra in eos demiſſis: Habitualem verò, quæ à vitioſa, acri, & fermenteſcēte ſanguinis diatheſi dependet; ita ut penus, & fomes morbi ſemper intus deliteſcat. Hæmoptoe iſta accidentalis ſicuti rarius poſt Phlebotomiam, debitū diætæ regimen & Medicamentorum uſum curata recrudeſcit, ita uteunque profuſa, & copioſa hæmorrhagia fuerit, rariſſimè in phthiſi terminari ſolet, verùm Æger per debitū regimen jam liberatus paulatim, ſicuti poſt fluxus menſtruos immodicos, atq; alios ejuſmodi fieri ſolet, εὔχυμος atque εὔσαρκος evadit, ac ſi nullum ejuſmodi fluxum omninò ſuſtinuiſſet. Hæmoptoe vero habitualis ſicuti ab inteſtino ſanguinis fermenteſcentis motu, & ab aperientis vaſa acrimonia dependet; ita etiam febrem una cum accelerato pulſu, & urina ſubrubra ſemper conjunctam habet, & poſt incerta intervalla identidem ſolet recurrere. Ubi ſcilicet paroxyſmus febrilis incertus, à ſanguinis adeò ferociter efferveſcentis impetu recrudeſcit, tenera pulmonum vaſa, cum motum hunc citatiorem ferre nō poſſint, iterùm atq; iterùm dehiſcere ſolent, una cū magno purpurei liquoris diſpendio, qui utplurimum fluere non deſinit uſq; dum orgaſmus febrilis, & motus ſanguinis inteſtinus inde dependens, vel artis ope, vel ſponte ſua, ſaltem à quantitate liquoris imminuta penitus ceſſet. Et tunc etiam infidæ tantum induciæ dantur, donec vaſa iterum à præternaturali ſanguinis motu in paroxyſmo ſubſequenti nimis diſtendi contingat. Et quidem hæc eſt fatalis illa hæmoptoe, quæ, ut difficilem curationem admittit, atque Ægro ſæpius inexſpectato ſupervenit, ita febrem primum putridam, dein hecticam conjunctam habet, quæ in phthiſin

Digitized by Google

phthiſim fatalem, atque incurabilem ſæpiſſimè terminari ſolet.

Hujus verò Hæmoptoes *Herculea* Antidotus eſt *Cortex Peruvianus:* Cujus egregias vires in præſentis febrilis effervescentiæ ſanguinis exſtinctionem, atque in futuræ recidivationis præcautionem ſemper cum feliciſſimo ſucceſſu expertus ſum, quotieſcumque ſcil. cum in hunc uſum applicui. Et ſicuti præſentem Hæmoptoen citò & tutò ſiſtit, & futuram etiam prævenit; ità hæmoptoen hoc modo curatam numquàm in Phthiſin terminari vidi: Flamma enim hoc modo penitùs exſtincta, & febre jam evicta, ſanguis illicò in naturalem ſtatum reduci ſolet, adeò ut ne vel minima ſuſpicio indè ſubſecuturæ Phthiſeos manere poſſit. Phthiſis enim, quæ hæmoptoen ſequi ſolet, originem ſuam non tàm à vaſis exilis dehiſcentia, quàm à ſtatu ſanguinis inordinato, & hectico ducere videtur. Ideòque, utcunque Phthiſis hæmoptoe vulgari modo curatæ uſitato ſuccedat, frequentibus ſcil. Phlebotomiis, Medicamentis *Emplaſticis*, *Opiatis*, &c. quæ vi potiùs ſanguinis eruptionem ſupprimunt, quàm internum ſanguinis ſtatum alterant; Hinc tamen nemo miretur, ſi flamma hectica intùs manens tandem Ægrum in Phthiſim præcipitet: Quoties tamen præſens ſanguinis orgaſmus poſt Phlebotomiam repetitam, ſuccorum *Temperantium, & Iulapiorum*, vel *Electuariorum, Stypticorum*, & *Opiatorum* aliorumque ejuſmodi (quæ alibi è capite de Hæmoptoe petenda ſunt) uſum ita domatur, ut locus opportunus exhibitioni Corticis detur, ad flammam febrilem penitùs extinguendam, & ad reſerationem obſtructionum, quæ aliter novæ effervescentiæ anſam præbere poſſint perficiendam, non tantùm Palliativa in præſens, verùm revera Eradicativa etiam & perfecta curatio ſine vel minimo hæmoptoes reditu‑ræ, vel Phthiſeos ſubſecuturæ, periculo obtineri ſolet. Flamma enim hoc modo perfectè exſtincta, ſanguis ad motum, & craſin naturalem reducitur, quo appetitus ſtatim redit, pulmones naturali motu, & temperamento fruuntur, & purpurei penus diſpendia ſenſim reparantur; donec Æger tandem, licèt paulatim, priorem robuſtum, & athleticum ſtatum redintegratum, vel forſan meliorem quàm antea conſequitur, ſine vel minimo hectici caloris gradu, vel ſubſecuturæ Phthiſeos metu.

Sin verò vel à Medici incuria, vel ab Ægrotantis Idioſyncraſia; vel à quacunque alia cauſa hæmoptoen à Phthiſi pulmonari, excipi contigerit, toti pulmones, vel ſaltem lobus unus duris glandulis tuberculorum formâ hic indè interſperſis ubique refertus multùm intumeſcit. Quæ tubercula citiùs, vel ſeriùs in apoſtemata faceſſere, & ulcerari ſolent, atque indè hæc Phthiſis ortum, atque etiam progreſſum ſuum habet. Secundùm horum verò tuberculorum magnitudinem, & numerum, eorumque propenſionem in putrefactionem magis, vel minùs citam, hæc Phthiſis admodùm varia eſt; nunc tarda, & Chronica; nunc verò velox & acuta; imò etiam peracuta. Vt enim aliquos Phthiſicos (qui frequenti hæmoptoe, vel leviſſima de cauſa, obnoxii fuerant) debita cura, & regimine vitam ſuam per plurimos annos protraxiſſe vidi; ſolitis etiam muniis fungentes, licèt valetudinariè ſe haberent, cum tuſſi atque aliquo dyſpnϾ gradu, quoties ſcilicet tubercula pulmonaria contingit eſſe pauca, minuta, & putrefactioni inepta; vel quoties hæmoptoe à lapidibus intùs generatis, vel ab externo aliquo

quo accidenti, magis quàm à motu efferveſcentis ſanguinis inteſtino hectico ortum ſuum duxit: Ita alios morte præcipit intra paucarum hebdomadum ſpatium è vivis ſublatos obſervavi; quoties ſcilicet hæmorrhagiæ graues à ſanguinis ferociter efferveſcentis motu in ægrum frequenter reverterunt; vel tubercula alicujus maligni genii participarunt, atque indè putrefactionem citam ſubierunt.

Qualiſcumque tandem fuerit Phthiſis iſta hæmoptoica, ſive Acuta, ſive Chronica, ex communi Medicorum obſervatione in claſſe Phthiſeω̃ν maximè funeſtarum, atque incurabilium ſemper habita eſt. Quò verò acutior, eò ſemper periculoſior eſſe ſolet. Hæmoptoe enim, ſicuti huic Phthiſi primam anſam præbet: ita etiam in morbi progreſſu apta nata eſt, vel à minimo percepto frigore, vel errore in diæta admiſſo, animique pathematis, *&c.* frequenter recurrere. Et quidem omnis hæmoptoe nova phthiſin in funeſtum finem adigit: Adeò ut non rarò obſervarim hujuſmodi Phthiſicos in ipſa hæmoptoe reviveſcente etiam purpuream animam in ſanguinis rivulo effudiſse. Ideòque in hujus Phthiſeos curatione remedia Abſtergentia, Incidentia, & Lubricantia vitanda ſunt, vel ſaltem cautè uſurpanda, ut & *Linimenta* calida, & penetrantia, vel *Emplaſtra* externe pectori ad promovendam expectorationem applicata. Magis verò (ſaltem in hujus morbi initio, & poſt recentem hæmoptoen) medicamentis *Alterantibus*, *Incraſſantibus*, *Aglutinantibus*, *& Opiatis* inſiſtendum eſt, uti etiam *Diæta lactea*, *Laudano ſolido*, vel *liquido*, *Syr. de Meconio*, *Portulac. Althæa ex hedera terreſtri* (quem in Phthiſi hæmoptoica præ ceteris omnibus commendatum vellem copiosè uſurpandum) *Bolo Armen. Corall. Lacrym. Sanguin. Dracon. Lapid. Hæmatit. Trochiſc Gordon. de Carabe*: è quibus *Electuaria*, atque aliæ formulæ in uſum fiant. De quibus fuſiùs Capite de hæmoptoe erit dicendum.

In progreſſu verò morbi, ubi reviveſcentia hæmoptoes non ita jam metuenda eſt, affectus indicationibus cauto medicaminum Lubricantium, & Expectorantium uſu tutius poſſit ſatisfieri. Medicamenta etiam *Balſamica* hic magni ſunt uſus; uti *Syr. Balſamic Balſam. Tolut. Capiv. Peruvian. Leucatell. Opobalſam. Balſam. Sulphuris Terebinthinat. & Aniſat. Pilul. noſtr. Balſamic.* & ceteræ formulæ ex hiſce medicamentis compoſitæ, quarum exhibendi modus ſuperius, generali ſcil. curationis methodo, petendus eſt. Fontanellæ etiam & raſura capitis in hac Phthiſi valdè ſunt proficua.

Super omnia verò in Phthiſi hæmoptoica acuta & periculoſa, *Corticis Peruviani* uſum, forma Ægrotanti quàm gratiſsima, multorum annorum experientia edoctus commendo. A cujus repetitione ſatis frequenti, caloris febrilis temperatio, & inteſtini motus ſanguinis ſuppreſsio, & conſequenter etiam recurſus hæmoptoes & progreſſus Phthiſeos præcautio, magis quàm à lactea diæta, lacte aſinino & apparatu Medicaminum pulmonarium, exſpectanda eſt.

In Phthiſi verò Chronica, & tarda, ſeu potiùs in ſtatu Phthico hæmoptoico (vbi ſcil. æſtus ſanguinis à motu inteſtino non ita vehemens eſſe ſolet.) Aquæ minerales *Chalybeatæ* magni ſunt uſus; modò per longum tempus, parua tamen quantitate, ſingulis diebus hauriantur. Quantitate autem parua, & tarde ſingulis diebus ſumendæ præſcribantur, ne à nimia, vel præpropera teneroruin pulmonis vaſorum diſten-

diſtentione, per grandem aquæ una vice ingeſtæ copiam facta, noua hæmoptoe inducatur. Diminuta verò aquæ in unam vicem propinatæ quantitas, temporis in aquarum iſtarum potationem quotannis deſignati longitudine compenſanda eſt. Quo pacto etiam ſanguis magis forſan temperatur & alteratur, quàm à magnæ quantitatis ingurgitatione breviori temporis ſpatio peracta.

Hiſtoria Prima.

Unus è *Magiſtris artium* in *Hoſpitio* dicto *Bridevvel*, qui ſeſe praecedenti anno uno, vel altero, curæ meæ commiſerat, ubi peſte Sporadica, bubonibus, & carbunculis ſtipata laboraret, (à quo veneno ſanguis forſan ſatis non adhuc ſeſe depuraſſet) incidit circa annum ætatis ſuæ 35. *Annoque Domini* 1669 in inſignem hæmoptoen, per quam magnum cruoris diſpendium ſuſtinuerat, priuſquàm me advocarat. A venæſectione verò, *Ligaturis*, *Iulapiis*, *Electuariis* adſtringentibus, diæta lactea, & regimine univerſali debito, fluxus omninò ſiſtebatur. Ipſe tamen hecticus adhuc manſit tuſſiendi malo vexatus. Ideòque lacteam diætam continuandam, & doſin *Electuarii Opiati* omni nocte ſumendam præſcripſi. In ſubſequuturæ etiam Phthiſeos præcautionem *Fontanellam* in brachio ſecari; *Emplaſtr. Cephalic.* capiti raſo imponi, Ægrumque in aerem ruſticanum & apricum deduci juſſi, & ut illic fuccis, temperantibus, *Plantaginis* ſcil. & *Vrticæ*, ſaltem bis die, uteretur, unà cum aliis plurimis, quæ nunc diſtinctim recenſere opus non eſt. His verò non obſtantibus calor hecticus unà cum tuſſi continuò urgebat, & incertis periodis, ſaltem bis menſe, ſcil. circa plenilunium & novilunium, à calore & motu ſanguinis aucto hæmoptoe recrudeſcebat, Ægro continuò à febre urgente magis, magiſque marceſcente, donec tandem in ſtatum colliquativum univerſalem per diarrhœam, ſudores, hydropem, *&c.* redactus, & ſumma reſpirandi difficultate preſſus vitam ſuam finiret. Eo enim tempore non eram expertus *Corticis Peruviani* efficaciam ad hanc febrem hecticam tollendam, à qua iſta funeſta colliquatio ortum ſuum ducebat: Aperto verò cadavere, inveni pulmones mirum in modum tumefactos, & ubique in omnibus lobis, tuberculis, aliis crudis, aliis ulceratis refertos.

Hiſtoria Secunda.

Dominus Rooks, in platea vulgò dicta *Cheapſide*, quadragenarius, à curis multis, & compotationibus immodicis, per decem annos continuos, perpetuò hecticus eſſe videbatur, pulmonibus infarctus, tuſſiens, & in Phthiſin diſpoſitus: A notabili verò exercitii, & liquorum ſpirituoſorum exceſſu in inſignem hæmoptoen reſpiratione difficili & pectoris dolore ſtipatam incidebat: necnon recidivationem ſingulis, vel alternis diebus, eamque ſatis notabilem, miſer per tres ad minimum ſeptimanas paſſus eſt, idque non obſtante frequenti Phlebotomia, uſu lacteæ diætæ; ſuccorũ temperantium. *Electuariorum*, & *Iulapiorum Adſtringentium*, & *Opiatorum*, & atque etiam *Styptica Regia*. Tandem verò, ubi non tantùm ex pulſu celeri, & urina rubra, verùm etiam ex ipſa temperie inſignem febrem intervallis incertis ſæpiùs recurrentẽ ſemper viam ſputo ſanguinis ſubſecuturo ſternere obſervaſſem, *drachmam* unam *Corticis Peruviani* in hauſtu convenienti quartaquaque hora propinaui;

Cui ſemper plus minus *Laudani* (prout ferre potuit) addi curavi. A cujus uſu febrem protinus extinctam, ſine hæmoptoes recurſu, & urinam colorem naturalem recuperare inveni. *Corticis* repetitionem iterum, iterumque debitis intervallis injunxi, atque eum pro appetitu (qui jam magis quam ante hæmoptoen vigebat) nutriri, atque aeris aprici beneficio frui curavi. Unde, (quod dictu mirum eſt) ſine aliquo alio adminiculo habitum magis firmum, & Athleticum conſecutus eſt, pulmones magis liberos, reſpirationem faciliorem, æſtum ſanguinis minorem, & tuſſim etiam moderatiorem, jam per ſeſquiannum, quàm per plures annos ante hæmoptoen ſenſit; Admirantibus amicis, qui omnes eum brevi poſt hæmoptoen certo certiùs Phthiſicè interiturum expectabant. Quod eò magis mirandum, quod in regimine ſex rerum non naturalium æquè negligens ſui ipſius permanſit, ac ante hæmoptoen eſſe ſolebat. Cujus neglectus pœnas tandem cum vitæ ipſius diſpendio luit. Ab erroribus enim maximis nuper admiſſis in novam Phthiſin, eamque ſatis minacem & funeſtam incidit, qua tandem è vivis ſublatus eſt. Aperto poſt mortem thorace, Jecoris parenchyma compactum, & compreſſum reperimus, ac ſi igne coctum fuiſſet; lobos omnes pulmonum colore nigro teterrimè conſpurcatos, (quod forſan ab uſu continuo fumi *Tabaci* proveniebat,) & tuberculis infinitis ubique refertos, quorum aliqua majora pure, alia ſubſtantia mellea repleta erant. Maxima verò pars minorum, quæ racematim, & inſtar acinorum per totum parenchyma diſpoſita fuere, materiam ſteatomatoſam in ſeſe continebat. Glandulæ prope Trachæam ſitæ omnes profundè nigricabant, & in ſeſe liquorem nigrum, aut coloris cineritii habebant, qualem Phthiſicos Scorbuticos, & Hypochondriacos, præſertim qui multum fumi *Tabaci* haurire ſolebant; vel qui in aere carbonum fumo oppleto degebant, è faucibus horis matutinis exſcreare uſitatò obſervavi.

Formula hauſtus febrifugi, quem *Dominò Rooke* præſcripſi, hujuſmodi erat.

℞ *Aq. Tormentill. Plantag.* ana ℥j. *Aq Cinnamom hord. Syr. Myrtill.* ana ʒſs. *Acet ſtillat.* ʒſs. *pulver Patrum.* ℈j. *Ms F. hauſtus quarta quaque hora propinandus ad octavam vicem. Semel vel bis die hauſtui addidi Laudan. Lond. gr. j.*

Eodem modo *Dominam Martin*, vetulam ferè ſeptuagenariam; Aurifabrum in vico dicto *Sancti Ioannis*, filiam *Domini Bloomer*, atque alios quamplurimos ab hæmoptoe inſigni, & (ut videbatur) funeſta liberavi. Qui omnes ſine ſanguinis ſputo recurrenti, vel phthiſi ſubſequenti, adhuc ſani manent, ſolitiſque muniis fungentes, quorum hiſtorias, hic ſingulatim narrare forſan nimis longum eſſet.

Hiſtoria Tertia.

Dominus Luff, filius *Reverendi Clerici* jam ante memorati atque incola plateæ dictæ *Milkſtreet*, poſtquam matrimonium contraxerat cum virgine Phthiſica (quæ etiam (ſi benè memini) vitam intra annum à matrimonio completo finiit, cum colliquatione univerſali, & reliquis Phthiſeos pulmonaris funeſtæ ſymptomatis) in Phthiſin etiam, ex contagio, ut mihi videbatur, poſt paucos menſes elapſos incidit. Cui fatali morbo

hæmo-

hæmoptoe viam ſternebat, qua ſubitò, apud *Iſcam Dumnoniorum*, tempore etiam hyemali, correptus eſt, & magnum cruoris diſpendium paſſus eſt. Quamprimùm verò hæmoptoe venæſectione, diæta lactea, & medicamentis incraſſantibus ſuppreſſa eſt, & vires etiam quadantenùs reſarcitæ, intra duarum ſcil. hebdomadum ſpatium (multò citiùs quàm par fuit) a Provinciali Medico dimiſſus, *Londinum* equo vectus revertebatur, & me ſtatim advocavit. Sed eheu! quantum mutatus ab illo! Miſerum ægrum inveni multùm febricitantem, & continuò tuſſientem, à jam incepta colliquatione valdè tabidum, pectoris etiam anguſtia, & doloribus cruciatum. Deprehendi febrem eſſe mixtam, partim ſcil. Peripneumonicam, à noua aliquorum tuberculorum inflammatione; partim Putridam, à purulentia ſcil. aliarum grandularum, quæ tàm citò exulcerari cœpiſſent. Morbus mihi videbatur eſſe Phthiſis pulmonaris hæmoptica peracuta, quæ ut per contagium contracta, ita etiam ob malum regimen in itinere, & ob ægri reditum in aerem noſtrum carbonum fumo oppletum, magis præceps reddebatur. Urgentia doloris atque febris ita requirente, venam illicò pertundi juſſi; ſanguinem verò, ob præſentem tabem, & colliquationem parca manu extrai. Dein *Jullapiis Temperantibus*, & medicamentis *Opiatis*, & *Pectoralibus* omnigenis convenientibus, *veſiccatoriis*, & univerſo debito regimine, nitebar hanc præcipitem ruinam avertere, vel ſaltem diferre. Verum incaſſum hæc omnia: Siquidem intra ſpatium trium, vel quatuor hebdomadum è vivis ſublatus eſt, cum omnibus Phthiſeos pulmonaris peracutæ ſymptomatis.

CAP. VI.

De Phthiſi á calculis in Pulmonibus generatis, atque alijs ab extra in eos demiſſis, uti etiam à calculo Renum, & Veſicæ orta.

Cretaceos lapides in pulmonibus concretos ſæpiùs obſervavi, qui ubi fuerant angulati, & pulmonum agitatione commoti, tenerum eorum parenchyma lacerare ſolebant; quo tuſſis vehemens atque arida, dolorque Thoracicus horrendus, Pleuritici, vel Peripneumonici æmulus, aliquando etiam hæmoptoe unà cum ſanguinis profluvio ſatis inſigni, atque exinde ulcera cum uſitatis Phthiſeos pulmonaris ſignis naſcebantur. Ideòque ubi iſti horrendi dolores, unà cum hæmoptoe circa Phthiſeos initium contingunt, ritè ſuſpicari licet Phthiſin eſſe calculoſi generis. Licet nihil certi de hac re pronunciari poſſit, uſque dum calculus unus, vel alter per tuſſim fuerit rejectus. Sæpiùs enim accidit calculos iſtos per pulmones ſenſim tranſeuntes tandem in bronchia exitum habere, à quibus per tuſſim, idque rariùs ſine magno ſanguinis profluvio, exſpuuntur. Verùm ſi iſti lapides fuerint læves, neque qui pulmonum parenchyma vel terere, vel lacerare poſſint, Ægrotantem tantillùm in Phthiſin, (ſaltem acutam) diſponunt; neque quidem aliquid incommodi ulteriùs afferunt, præter inanem tuſſim quadantenùs moleſtam, & aliqualem gravitatem in pectore prementem, uti in plurimis dudum obſervavimus; in quorum pulmonibus poſt mortem lapides iſtos cretaceos læves frequentes, atque aliquos etiam ſatis ma-

gnos invenimus, abſque vel minimo tuberculo, vel ulcere conſequenti: ubi verò lapides iſti angulati fuerant & aculeati, pulmoneſque terere & lacerare apti nati, dolores, Hæmoptoen, Ulcera, & Phthiſin ipſam inducebant, ut jam antè innuimus. Quo in caſu ſicuti dolor Hæmoptoen, ita Hæmoptoe Ulcera, & Phthiſin præcedit & comitatur.

Quod de calculis jam diximus, eſt etiam verum de clavis, aciculis atque aliis per cachinnationem in pulmones demiſſis. Niſi enim citò per tuſſim rejiciantur, pulmones unà cum dolore lancinante compungunt, unde hæmoptoe, ulcera, & Phthiſis naſci ſolent. De qua re notabilem hiſtoriam ſub finem hujus capitis mox ſubnectemus.

Iſta ulcera, ſicuti & Phthiſis ab iis orta, (quod etiam de ulceribus renum, & veſicæ urinariæ obſervare licet) ſine calculi vel clavi, vel acus rejectione, vel quodcunque aliud ejuſmodi id fuerit quod ulcus gignit, curationem admittere non poſſunt. His verò, quæ perpetuam punctionem in ulcerata parte continuando, eo ſanationem ejus impoſſibilem prius reddebant, rejectis, utcunque cum gravi hæmorrhagia, ut ſolet, id fiat, ulcus tamen & Phthiſis pulmonum exinde nata ſæpenumero facilem & perfectam curationē admittunt; quoniam ortum ſuum non tam ab habitu corporis prædiſpoſito, quàm à merè accidentali partis ſingularis affectione duxerunt. De quo unam, vel alteram obſervabilem hiſtoriam in fine hujus capitis recenſebimus.

In hujuſmodi ulcerum ſanatione maximi ſunt uſus medicamina *Opiata*, & *Balſamica*; cum *Diæta lactea*; *Opiata*, quæ partium laceratarum, vel ſtimulatarum ſenſum obtundant, eaſque, quantum fieri poteſt, quietas reddant, dum *Balſamica*, vires ſuas ſanativas exſerunt. A continuo autem lactis uſu ſanguinis calor hecticus in hoc Phthiſico ſtatu contractus demulcendus eſt.

Etiamſi verò calculi iſti aculeati neque copioſo *Laudani* uſu in pulmonū parte ab iis occupata quiete figi, neq; uſu medicamentorum Lubricantium educi poſſint; verū incurabilem Phthiſin & Hæmoptoen eamque incertis intervallis cum dolore lancinante recurrentem efficiunt: Hęc tamen Phthiſis ſua natura lenta eſt, & valdè Chronica; ut Phthiſis à calculo renum, & veſicæ urinariæ, & generaliter loquēdo omnis à mera indiſpoſitione, aut ulcere partis ſingularis dependens, ſine habituali ſanguinis diſpoſitione; idque vel jure hæreditario, vel à longo abuſu ſex rerum non naturalium contracta, accidere ſolet. Quoties autem humorum prædiſpoſitorū moles, ſeu minera ab aliqua ejuſmodi fatali cauſa anſam rapit, Phthiſis inde nata non tantùm ab initio lethalis eſt; verùm etiam præceps, & peracuta, adeò ut Ægrum intra perpaucorum menſium (forſan etiam hebdomadum) ſpatium è vivis tollat. De curationis in hac ſpecie Phthiſeos variatione paucula iſta ſubnectemus. Primò; In hujus morbi principio medicamenta Lubricantia copioſè ſumenda ſunt; imò, & Emetica lenia; quo pacto calculi, aliorumve in pulmones demiſſorum rejectionem tentare licet, priuſquam iſthic diuturna mora penitùs figantur, tonuſque pulmonum inde gravius labefactetur. Secundò; Sin verò dolores immenſi & ſpaſmodici à pulmonum laceratione hujuſmodi aculeatorum motu facta excitentur, hæmoptoe inſignis exſpectanda eſt; ideòque Lubricantiū loco *Laudanum*, idque copioſè, & frequenter exhibendum eſt, quo lapidis motus in

in præſens ſiſti, dolor remitti, & hæmoptoe præpediri poſsit. Hoc enim in caſu Venæſectio, Fotus, & Linimenta externa nihil levaminis afferre poſſunt, (quod in Pleuriticis, atque aliis Peripneumonicis doloribus facere ſolent:) atque hoc in quodam *Domino Foſter*, atque aliis quamplurimis expertus ſum. Verùm quidem eſt, à calculo hoc modo in pulmonibus retento Phthiſin lentam & tardam dyſpnœa, atque aliis ejuſmodi ſymptomatis ſtipatam inſecuturam eſſe ſuſpicari licere; (Quod ſæpiùs etiam in Praxi mea obſervavi.) Tarda tamen & incerta, Phthiſi Acutæ & horrendis doloribus comitatæ, & certæ & ſubitæ morti proximæ, præferenda eſt. Si enim hujuſmodi Phthiſici ita ſaluti ſuæ cōſulant, uti aere aprico ruſticano ſemper fruantur, à frigore capiendo, compotationibus, & exercitiis nimiis caveant, & à quocunque alio, quod calculos fixos ad novum motum excitare poſsit, vitam ad provectam uſque ſenectutem, ſolitis muniis ſatis benè fungentes, protrahere poterint.

Tertiò, Sin verò hæmoptoe à pulmonum laceratione inſequatur, in tempus permitti debet. Hoc enim profluuio lapides, atque alia in pulmones demiſſa rejici poſſunt. Si verò hæmoptoe inſignis, & periculoſa fuerit, Venæſectio celebranda eſt, imò ſi opus fuerit, repetenda & medicamenta non tantùm *Opiata*, verùm etiam ad ſtringentia forma *Linctuum*, *Iulapiorum*, &c. exhibenda ſunt; imò *Lapis hæmatites*, *Aqua ſtyptica Regia*, *Lactea diæta*, atque alia priori capite jam ſtrictim memorata; quæ verò fuſiùs tandem in altero libro explicabimus, ſi qua de hæmoptoe agendi occaſio dabitur.

Quartò, Sin verò pulmones à motu calculi, (ſive is rejectus fuerit, ſive non) vulnerari, & exulcerari contingat, medicamenta *Balſamica* eligenda, & copiosè præſcribenda ſunt; quorum variæ formulæ in generali curationis methodo excogitandæ.

Quintò, Lactea diæta, non ſine urgenti neceſsitate, in Phthiſi à calculis pulmonaribus oriunda imperanda eſt; quoniam novos hujuſmodi cretaceos lapides in pulmonibus apta napta eſt generare. Quo fit quòd unius Phthiſeos curatio alterius initium, & fundamentum ponere ſoleat.

Sextò, *Aqua* etiam *Minerales Calybeata*, licèt in hac Phthiſi proficuæ ſint, parcè tamen in unam vicem propinandæ, ne à nimia ſcil. vaſorum Pneumonicorum diſtentione calculi motus de novo excitetur. Quo fit quòd doloris & Hæmoptoes recurſus plerumque inde inſequatur.

Septimò, Calculi iſti pulmonum aliquando plures ſunt; adeò ut uno, vel altero, vel etiam tertio rejecto, pulmones tamen à reliquis ulcerentur; atque inde Phthiſis inſequitur; Uti *Domino Plucknet*, atque aliis accidiſſe memini.

Non tantùm autem à calculo, atque ulcere pulmonum inde inſequente, verùm etiam ab ulceribus, imò & à longa calculoſa diſpoſitione renum & veſicæ urinariæ, ſæpiſsimè Phthiſis pulmonaris provenire ſolet; adeò ut vel frequentiſsimè calculoſos vitam Phthiſicè finiiſſe obſervarim. Hæc verò Phthiſis ſemper eſt tarda, & Chronica; neque alio modò quàm Phthiſis communis curanda eſt; niſi quòd medicamenta dolores calculoſos irritantia, ut *Pilula noſtra Balſamica*, &c. vitanda ſint. *Aqua* verò *Calybeata*, quæ dolores iſtos demulcent, ſæpiùs uſurpandæ ſunt. Calculoſi enim videntur mihi tam frequenter in Phthiſin labi à longo &

cruciantí dolore, quàm à nimia ſeroſi laticis retentione, & fermenti ſerum in renibus ſeparantis alteratione inde inſequenti. Ideòque in hujuſmodi Phthiſeos, curatione Pulmonarium Medicamentorum jam antè memoratorum uſu, non tantùm ad Phthiſim habendus eſt reſpectus verùm etiam ad morbum hanc Phthiſin cauſantem, renum ſcilicet, & veſicæ calculum, medicamentis quæ Urinarias vias lubricando calculum deturbent; vel ſaltem, quæ dolores mitigent.

Hiſtoria Prima.

Dominus Plucknet, quadrageſimum ætatis annum jam agens, vel præterpropter, vir robuſtus, & athleticus; qui verò à multis jam annis in omnibus ferè ſex rebus non naturalibus abſque debito regimine vixerat; nihil tamen mali inde ſenſerat, præter inanem & ſiccam tuſſim, cui jam diu abſque ulla inſigni moleſtia aſſueverat; tandem à violenta æquitatione, & à frigore gravi pluvia percepto, in horrendos Thoracis Spaſmos, dolorum pleuriticorum æmulos incidit; quibus hæmoptoe inſignis & longa ſupervenit; vnà cum febre, & tuſſi perpetuò ferè urgenti: *Linimentis* externis, & Remediis *Expectorantibus* nihil proficere potuimus; donec tandem ad uſum *Opiatorum* deventum eſt. A quibus, licèt infidas inducias; nullam tamen perfectam curationem obtinere potuit. Sicuti enim tuſſis, ita etiam febris hectica adhuc permanebat, à qua indies ſenſim marceſcebat; idque non obſtante uſu copioſiſſimo medicaminum *Balſamicorum*, & *Pectoralium*, *Lactis Aſinini*, &c. donec tandem ſpatio unius anni in ſtatu Phthiſico deplorato conſpiceretur, unà cum univerſali colliquatione per cutim, alvum, pulmones reddita, &c. Quæ quidem Phthiſis propria ſua natura lenta & Chronica, adeò velox & præceps ab humorum prædiſpoſitione longo ſex rerum non naturalium abuſu contracta, proculdubiò facta eſt. Neque dies funeſtus parùm inde acceleratus eſt; quòd utut medicamenta admiſerit, omnis tamen regiminis durante eorum uſu impatiens manſit; Unde in hoc Phthiſico ſtatu, novorum lapidum motu in pulmonibus à vehementi equitatione, compotationibus, & frigore ſæpiùs percepto, ter quaterve excitato, ſpaſmorum horrendorum, & hæmoptöes longæ & profuſæ revireſcentiam iterùm, atque iterum in ſeſe expertus eſt. Quibus perdurantibus, etſi plures angulatos lapides tuſſi rejecerit, tam grandes tamen virium impenſas à dolorificis ſpaſmis, & cruoris etiam ab hæmoptoe ſuſtinebat; ut citiſſimè, anni ſcil. unius ſpatio, plus minus, omnia hujus morbi ſtadia ad fatalem uſque diem percurreret, ac ſi Phthiſis planè fuiſſet genio ſuo acuta.

Hiſtoria Secunda.

Dominus Feller, *Pharmacopola Londinenſis*, qui præter inanem, & ſiccam tuſſim, non verò adeò moleſtam, optima valetudine per plurimos annos fruebatur, ſubitò correptus eſt pulmonum ſpaſmis, & diris doloribus inde ortis; circa annum ſcil. ætatis ſuæ trigeſimum, ut etiam *Hæmoptoa* à motu lapidum aculeatorum in pulmonum parenchymate facto. In quorum ſymptomatum relevationem venæſectionibus, *Linimentis* externis, & Remediis *Pectoralibus* internis, parum profecimus. Adeò ut ex virium & cruoris diſpendio, ab Hæmoptoe, & doloribus quotidie ferè revertentibus,

tibus, item à vigiliis, comitanti febre, pertinace tuſſi, &c. nato, intra tres hebdomadas adeò elanguebat, & emarceſcebat, ac ſi ſtatim Phthiſicè periturus eſſet. Solo autem longo & copioſo *Opii* uſu, in aere aprico, in vico vulgò dicto *Highgate*, quò ſeſe ſanitatis recuperandæ gratia jam receperat, à ſputo ſanguinis, & à doloribus, uno eodemque tempore liber evaſit, & remanſit; vires indies inde recolligens, à febre & tabe jam magis, magiſque liberatus; donec tandem æque vultu floridus, & carne turgidus videretur, ac ante Hæmoptoen; & jam per annos iv. vel v. præteritos, muniis ſolitis fungitur, & ſeſe eodem planè modo, quo ante ſuum morbum in omnibus habet; niſi quòd aliquo dyſpnœe gradu, & tuſſi arida detentus, non tamen benè aerem *Londinenſem* fumo carbonum oppletum ferat, quàm anteà ſolitus eſt, propter ſeil. pulmonum infarctionem à calculis inibi fixatis, & à multò uſu *Laudani* effectam.

Hiſtoria tertia.

Idem ferè contigit *Domino Smyth*, Pharmacopolæ, in vico dicto *Aldermanbury*; qui à lapidum motu in parenchymate pulmonum (quorum plures tuſſiendo rejecerat) in hæmoptoen ſæpius revertentem incidit, unà cum doloribus ſpaſmodicis; atque inde in Phthiſin pulmonarem proclivis eſſe videbatur. A qua tamen poſt lapidum rejectionem facillimè diætæ lacteæ, *Opiatorum* & medicaminum *Balſamicorum* uſu liberatus eſt, & jam per plures annos optima valetudine uſus muniis ſolitis fungitur.

Hiſtoria Quarta.

Quidam Juvenis, habitans juxta Portam dictam *Cripplegate*, robuſtus, & viſceribus prorſus ſanus, dum *Artem* ſuam *Dealbatoriam* exerceret, qua victum ſuum ſatis commodè quærebat, forte fortuna cachinnatione intemperanti tres clavicul os, quos in uſum ſuum ore ſervabat, per Trachæam in pulmones admiſit. Quo ferociſſima tuſſi & continua titillatione jam correptus in immanem Hæmoptoen incidit. A quibus ſymptomatis ſeſe, neſcio quo pacto, tandem liberavit. Illud verò certiſſimum eſt, quòd etſi claviculi iſti neque ſponte ſua, neque aliqua arte rejecti fuerint, Juvenis tamen per plurium menſium ſpatium optimè valebat *Artem ſuam*, ut priùs exercens. Neque quicquam in ſeſe (ut mihi narrabat) in pejus mutatum ſentiebat, niſi quod tuſſi ſicca & inani, & aliquali etiam oppreſſione, neutra verò multùm moleſta, ab illo tempore affici ſoleret. Adeò benè ſe habebat, ut ſeſe uxori idoneum judicaret, quin & duxerit. Die verò nuptiali, ſive à liberaliori vini potatione, ſive à ſaltatione nimia (unde claviculi, qui anteà immoti in pulmonum parenchymate tanquam ſepulti jacebant, de novo commoti ſunt) miſellus ſponſus ſub veſperam horrendis ſpaſmis, & acutiſſimo pectoris, & lateris dolore corripiebatur, unà cum difficili reſpiratione, & tuſsi arida, ſed valdè importuna, adeò ut vix potuerit in lecto ſuo decumbere, vel minimum capeſſere ſomnum. Quò plurimum febricitari cœpit, licèt extrema præ doloris ſpaſmodici urgentia frigere viderentur. Omnibus mulierculaum &

Digitized by Google

Pharmacopœorum *Receptulis* incaſſum & ſine ullo fructu priùs tentatis, ego tandem circa tertium ſcil. morbi diem importuniſſimè rogatus acceſſi. Affectionem morbidam planè Peripneumonicam eſſe, ſtatim deprehendi; ideoque copioſam Venæſectionem, *Fotus*, & *Linimenta* externè; *Linctus* etiam & *Apozemata Pectoralia*, & *Inlapia* Temperata ex *Aquis Antiſpaſmodicis* internè, præſcripſi. His verò nequicquam proficientibus, ſanguinem iterùm atque iterùm extrahi juſſi. Et quidem per multos dies in uſu variorum internorum, & externorum Remediorum pertinaciter hęrere coactus ſum, priuſquam miſellus Æger vel minimum doloris levamen ſenſiſſet: Dolore verò tandem aliquantulùm mitigato, haud ullam tamen Phlegmatis expectorationem arte mea promovere potui; neque febrem penitùs tollere, etſi de natura Acutæ & Peripneumonicæ in lentam, & hecticam migrare videretur. Adeò ut Æger à ſymptomatum urgentia jam liberatus, etſi perpetuò febricitans, meliùs tamen quàm antehac dormire, & cibum ſumere potuerit: Vires tamen quotidie elanguebant, & tandem ab univerſali ſcil. colliquatione, intra unius menſis; vel quinque hebdomadum ſpatium, vitam ſuam planè Phthiſicè finivit.

Doloris quidem pertinaciam, & expectorationis difficultatem valdè miratus ſum; atque ideò, *Hippocratis* ſententiam ſecutus Phthiſin Empyicam ſubſecuturam præſagiebam. De primaria verò cauſa, claviculis ſcilic. delapſis, nihil ne per ſomnum quidem deprehendi, antequàm de Ægri vita jam planè conclamatum eſſet. Aliàs liberaliorem uſum *Laudani* ab initio, & forſan etiam cum meliori ſucceſſu conceſſurus eram.

Cadavere poſt mortem aperto, invenimus tres illos fatales claviculos, ſimul in eodem lecto puris, uno ſepultos, paulo infra Bronchiorum divaricationem; tonumque pulmonum à ſenſim perrepente eos pure univerſaliter labefactatum. Atque ipſam membranam pulmones externè inveſtientem à puris acrimonia corroſam; unde facta eſt perpetua phlegmatis purulenti depluitio, ſeu diſtillatio, in cavitatem Thoracis, è qua (ſi benè memini) ſex ad minimum *Pintas* purulenti hujus liquoris hauſi. Quo viſo, doloris pertinaciam, & expectorationis difficultatem, quæ Peripneumoniam iſtam comitabantur, ampliùs mirari deſinebam: neque videbatur mirum Peripneumoniam hoc modo effectam in fatalem & tam acutã phthiſin terminari.

CAP. VII.

De Phthiſi à Lue Venerea orta.

VErum eſt, omnem Luem Veneream; modo ſit Chronica, Gonorrhœa virulenta, ſeu ulceribus amplis & frequentibus comitata; aptam eſſe natam Ægrotantem in ſtatum tabidum paulatim reducere, continua ſcilicet ſucci nutritii ſubtractione à corporis habitu, de qua ſpecie tabis jam ſuprà, in primo ſcil. libro, tractavimus.

Æquè etiam verum eſt, & in Praxi non rarò obſervandum venit; verè Pulmonarem Phthiſim à mera ſanguinis & humorum alteratione, Lue Venerea facta, originem ſuam ducere.

Neque quidem mirum eſt, cum tota humorum maſſa tam evidenter ab hujus morbi fermento alteretur, & in ſtatũ colliquativum reducatur, (quod

Tu

à Tumoribus malignis, Gonorrhœis, & ulceribus hunc morbum uſitato comitantibus apparet ſatis) ſi etiam hujuſmodi tumores, atque Ulcera Venerea, aliquando in ſpongioſo & molli pulmonum parenchymate accidant; unde phthiſin verè pulmonarem inſequi neceſſe eſt. Ego equidem potiùs mirari ſoleo Luem Veneream, ſaltem chronicam, ſeu malè curatam, unquã ſine pulmonum ulcere, & Phthiſi inde nata reperiri. Verùm ut rem ipſam loquar, rariſſimè, ſi unquam, Phthiſin Pulmonarem Veneream obſervavi, prætcrquam ubi pulmones jam priùs obſtructi, & in Phthiſin diſpoſiti fuerant; vel ſaltem ubi malum regimen, & medicamenta mali moris ab Empiricis fuerant exhibita; & frigora ſæpiùs in curſu ſudatorio, vel ſalivatorio percepta cum ipſa Lue conſpirarunt. Hæc Phthiſis (modò ſatis tempeſtivè, & debito more tractetur) æquè facilè curationem atque alia admittit. Semper enim (quantum ego obſervavi) eſt genii Aſthmatici, Phlegmate viſcoſo, & dyſpnœa magis, quàm urgenti tuſſi ſtipari ſolita; ideoque Chronica, & ad ἀκμὴν ſuam ſenſim, & gradatim aſcendens; unde fit, quod aliquos hujuſmodi Ægros in ſtatu valetudinario, & Phthiſico per plures annos vixiſſe obſervatim. Quod forſan partim à continuo uſu *Decocti Sarſa*, atque aliorum ejuſmodi evenire poſſit; à quibus maligna humoris venenoſitas, licèt radicitùs non evellatur; quadantenùs obtunditur. Nullus enim dubito, quin genius peculiaris Luis adeò venenoſus ſit, ut niſi humoris malignitatem uſu *Calomelan. Decoct. Lignorum*, aliorumque medicaminum arte, vel natura paratorum, priùs obtundi contigiſſet, omnis Phthiſis Venerea propria ſua natura eſſet acuta.

Ad curationem hujus Phthiſeos perficiendam, omnia merè *Thoracica*, & *Pulmonaria* medicamenta ſine admixtione *Antivenereorum* nequicquã valere frequenti experientia fretus aſſero. Ideoque nihil melius excogitari poteſt, quàm Ulcerum Pulmonarium ſanationem, & Craſis ſanguinis à fermento Venereo everſæ reſtitutionem *Mercuriali* aliqua ſalivatione tentare, priuſquam vires à longa morbi protractione jam fractæ fuerint, quo tam perpetuæ, & profuſæ evacuationi ferendæ impares fiant.

Sin verò vires, præ extenuato ſcil. corporis habitu, huic curationis methodo ſufficere non videantur, tota reliqua ſpes in uſu Lacteæ diætæ Reſtaurativæ; & deindè in uſu *Decocti Sarſa* pertinacĩ, & *Pilularum noſtrarum Balſamicarum* ponenda eſt, exhibita etiam debitis intervallis, prout vires id ferunt, moderata Doſi *Calomelan. Catharticis* admixta. Cujuſmodi curationis egregium exemplum non pigebit hic proferre.

Hiſtoria.

Puella quædam, circa annum ætatis ſuæ duodecimum, cujuſdam Saltatricis Artis Magiſtri, laſcivi & nequã, & Venerea etiam Lue infecti illecebris inducta eſt, ut concubitum cum illo admitteret, quo, veneno etiã Venereo per contagium adeò imbuta fuerat ut non obſtantibus una, vel altera ſalivatione ab Empiricis inſtituta, atq; aliis curationis methodis quatuor annorũ ſpatio tentatis, poſt uvulæ eroſionem, atque alia Luis Venereæ ſtigmata adhuc manentia, in Phthiſin Pulmonarem incideret, unà cum febre hectica, totius corporis emaciatione, perpetua tuſſis, & anhelitu admodùm gravi, præ viſcoſitate ſcilicet Bronchia infercientis Phlegmatis. Ego à *Dom. Simone*,

Chi-

Chirurgo *Londinenſi* experto, & ſatis noto advocatus præſcripſi unam doſin *Calomelan. cum Diagryd.* ſemel in hebdomade repetendam; & tres *Pilularum noſtrarum Balſamicar.* ter die, diebus à purgatione liberis, exhibendas, & *Decoctum* ſequens in potum ordinarium. Quorum uſu verno tempore, per ſpatium ſex., vel octo hebdomadum continuato, perfectè & ſine ulla recidivatione à Phthiſi æquè ac à reliquiis Luis liberata eſt.

℞ Sarſ. Opt. ℥vi. Rad. Chin. ℥ii. Lign. Saſſafr. Santal. Rubr. Raſ. C. C. Eboris ā̄ā. ℥ß. Paſſular. Major. exacinatur. ℥ii. Jujub. Sebeſten ā̄ā. ℥iß Glycyrrh. Raſ. ℥ß. poſt debitam infuſionem coque in Aq. Font. ℔ xii. ad vi. ſub finem decoctionis addendo Tuſſilagin. Capill. Vener. Pulmonar. maculoſ. Sanicul. Alchymill. Flor. Bellid, major. ā̄ā. Mil. tum demùm cola atque adde Syrupi Balſamic. ℥iii. Ms. F. Apozema.

CAP. VIII.

De Phthiſi à ſuppreſsione Gonorrhœæ virulentæ, fluxus ulcerum veterum, præcipuè verò fiſtuloſorum in ano, atque ulcerum ſcrophuloſorum, fontanellarum, & fluoris Albi orta.

HUjuſmodi etiam Phthiſes non rarò in Praxi mea obſervavi. Quæ non fiunt (ut vulgò creditur) translatione materiæ purulentæ in pulmones (quod mihi impoſſibile videtur) verùm totius maſſæ ſanguineæ inquinatione à violenta detentione excrementi continuò per hæc ulcera excerni ſoliti. Unde fit quod ſanguis hoc modo contaminatus extraneum & excrementitium fermentum in molli pulmonum parenchymate inter circulandum deponere ſatagat; atque inde novi tumores ſtatim in iis oriuntur, qui pro materiæ genio ſæpiùs in citã putrefactionem diſpoſiti ſunt. Atque hinc illa Phthiſis Pulmonaris, de qua hoc Capite ex profeſſo tractamus, utut aliquando ſit mediæ naturæ, utplurimum tamen acuta eſt, imò non rarò, ſecundùm genium, atque indolem ulceris Pulmonaris eam efficientis, Peracuta, ferè ſemper etiam incurabilis, & lethalis, utpote ab inexhauſta minera materiæ in habitu corporis latitantis dependens.

In hujuſmodi Phthiſeos curatione præter generalem methodum jam ante deſcriptam, paucula hæc ſpeciatim obſervanda ſubnectemus.

Primò; Priora jam conſueta ulcera, quantum poſſibile eſt, revocanda ſunt; quo humor à pulmonibus divertatur, & per ſolitas & minùs periculoſas portas evacuetur, utut videatur moleſtum.

Secundò; Si verò hoc obtineri non poſſit, (quod quidem rarò fit) defectum hunc frequentes *Fontanellæ*, imò & *Veſicatoria*, præcipuè verò juxta locum hujus humoris ſecretioni à natura primariò dicatum, applicata ſupplere debent, quo oppreſſæ naturæ compenſatio fiat, & ſpeciatim materiæ à pulmonibus derivatio.

Tertiò; In primo hujus Phthiſeos inſultu, à quo ſcilicet tempore glandulæ pulmonum tumeſcere incipiunt (quod à tuſſi, dyſpnœa, & calore febrili conjectandum eſt) venæſectio celebrari, imò ſi opus fuerit, etiam repeti debet. Quo pacto ſanguinis ſtagnatio à primo materiæ in pulmonem appulſu, atque adeò partis tumefactio præpediatur, vel ſaltem minoretur.

Quartò; Inter medicamenta Pulmonaria magis generalia jam ante deſcripta, uſum *Lactea diata, Lactis Aſinini, Aquarum Mineralium Chalybeatarum* (modò ſatis tempeſtivè propinêtur) *Decoct. Sarſ. Pulmonaris* in potum ordinarium, *Gummatum. Balſam.* & *Millepd.* præſertim verò *Pilula noſtr. Balſam.* commendatum vellem.

Quintò; Semper verò Pulmonaribus medicamentis addenda ſunt etiam illa, quæ genium peculiarem Ulceris, ſeu morbi primarii reſpiciunt.

Hiſtoria.

Dominus Simons, celeberrimus Chirurgus jam antè memoratus, per ſpatium xx. annorum (ut ipſe mihi referebat) Fiſtulam habuit in ano perpetuò lacrymantem; quam quidem de induſtria, loco *Fontanella* ſervabat, dū aliorum plurimas radicitùs evelleret, quoniam illi neq; valdè moleſta, neq; omninò periculoſa videbatur. Forte fortuna verò conſueto hoc ulcere ſponte ſua tandem exareſcente, circiter annum ætatis ſuæ ſexageſimum, illicò oppreſſione pectoris, & tuſſi arida atque importuna affici cœpit. Quæ ſymptomata per plurimos menſes neglexit, donec ab evidenti marcore, æquè ac à febre hectica, frequenti etiam inappetentia, nauſea, languore, atque aliis Phthiſeos Pulmonariis præſentis & confirmatæ ſignis, à ſtupido hoc neglectū exſuſcitatus, nimis ſerò à me opem petiit cùm jam per aliquot ſeptimanas, idque etiam tempore hyberno, Colliquatione per alvum & ſudores egregia facta à febre putrida intermittente ſuperinducta, miſer & in lecto languens detineretur. Ex uſu *Corticis Peruviani* febrem ſaltem alleviare: *Adſtringentibus*, & *Opiatis* Diarrhœam minuere: *Decocto Albo*, *Sarſ. Pulmonari*, & *Aqua Calcis*, cum omnigenis aliis *Thoracicis*, & *Specificis* medicamentis forma *Linctum*, *Electuariorum*, &c. exhibitis cauſam ipſam Phthiſeos ſubtrahere conabar, ut etiam lactea diæta: in quantum diarrhœa permittebat) & Lacte Aſinino fervorem ſanguinis, & ſpirituum temperare; & *Iulapis Perlatis*, *Juſculis* conſummatis, & *Gelatinis* ſpiritus reficere, & recreare: Sed omnia incaſſum: Eximius hic vir à febre hac colliquante in ſtatum Maraſmi redactus, ſpatio duorum, vel triū menſiū fato ſuo cedebat.

CAP. IX.

De Phthiſi à Choloroſi, & Suppreſſione Menſtruarum Purgationum orta.

ISTA eſt uſitatiſſima muliebrium Phthiſeon origo; quin & rariſſimè fœminam inveni, Menſtruarum Purgationum capacem, ſive Virginem, ſive nuptam, ſive etiam viduam, quæ unquam in Phthiſim inciderit, abſque harum Purgationum obſtructione, vel initio, vel ſaltem progreſſu morbi ſuperinducta.

Verum quidem eſt in progreſſu Phthiſeos, obſtructionem iſtam ab emaciato & depauperato ſanguinis ſtatu oriri poſſe, ob defectum ſcil. novi ſucci nutritii: Quamobrem effectus magis quam cauſa hujus morbi cenſeri debet.) Non rarò tamen anſam Phthiſi præbere ſolet; idque non tantùm in Virginibus, & Viduis; verùm etiam in ipſis Nuptis. Siquidem ab animi pathematis, percepto frigore, vel cacochymis alimentis facta harum

pur.

purgationum obſtructione, maſſa ſanguinis ab excrementis excerni ſolitis, jam verò in ea detentis, inquinari & cachectica reddi apta nata eſt; à qua humorum mole in ſanguine jam congeſta, pulmones infarciri ſolent; atq; indè tuſſis, dyſpnœa, atque alia Phthiſi familiaria ſymptomata oriri: à quibus longo tempore neglectis, Phthiſis peculiaris genii, puncturis ſcil. atque horrendis lateralibus doloribus ſtipata, non rarò ſuboritur.

In principio hujus morbi Venæſectio, & moderata Purgatio *Tinctura Sacra*, atque aliis hujuſmodi facta; & Medicamentorum *Chalybeatorum* uſus, præſertim verò *Electuarii noſtri Chalybeati*, *Cap. de Chloroſi* alias memorandi, &c. adeiendos menſes, & ad ſtatum ſanguinis cacochymicum corrigendum, conveniunt: Sin verò ob tempeſtivi horum rurſus neglectum, Ægra jam in tabidum ſtatum redacta fuerit; non ſolùm fruſtra hæc omnia tentantur, (quoniam ſcil. in hoc ſanguinis depauperato ſtatu Purgationes iſtæ nòn ſunt amplius exſpectandæ;) verùm etiam cum inſigni Ægrotantis damno exhibentur. Incaſſum enim per Phlebotomiam mineræ ſanguinis minutio tentatur; quin etiam ex uſu *Chalybeatorum* magis exagitatur atq; incaleſcit. In hoc igitur caſu releganda eſt Ægra ad Generalem Phthiſeos Pulmonaris Methodum jam ante deſcriptam, & dolores Laterales Linimentis & Fotibus calidis aliàs memoratis relevandi. Phthiſi verò jam evicta, & corpore in ſtatum εὐταρκὴν redacto, uterina vaſa ſanguine, & ſucco nutritio repleta ſponte ſua, in tenui & ruſticano aere, reſerari ſolent. Defectui autem Naturæ (ſiquidem ea in hoc inſtaurato ſtatu adhuc deficiat) artis ope ſuccurrendum eſt: Obſtructione enim adhuc durante, Ægra iterùm cachectica confeſtim fiet, quo Phthiſeos reviveſcentia ritè expectari poſſit. In hoc igitur caſu detineantur Ægra in aere tenui, mœſtitiam & curas animi prorsùs excutiat; exercitiis; & debitis frictionibus utatur; ut etiam medicamentis *Amaris, Antiſcorbuticis, & Chalybeatis*, præſertim verò *Aquis mineralibus Vitriolicis*, modò tempeſtas anni id ferat. Hæc Phthiſis, utpote à Cachexia procedens, ut plurimum eſt Chronica, & non ſtatim Lethalis. Sin verò principio non curetur, difficilem admodùm curationem, ſi ullam, admittit; & quidem hunc fatalem exitum Chloroſis Virginum diu neglecta ſæpiſſimè ſortitur; ſiquidem Phthiſeos, & Chloroſeos ſymptomata adeò ſunt congenera, ut illius huic acceſſio rariſſimè à vulgo percipiatur, donec ad ultimum & funeſtum ſtadium jam ferè pervenerit, atque hinc eſt quod ego ſemper Tuſſim Chronicā Chloroſim comitantē ſuſpicari ſoleo.

Hiſtoria.

Domina Anderton, Ancilla *Dominæ Daviſon*, Adoleſcentula elegans & formoſa, circa decimum ſeptimum ætatis ſuæ annum, à ſuppreſſione menſium diù neglectā, in Chloroſim incidit, unà cum uſitatis ſymptomatis, vultu ſcil. pallido, Cephalalgia, anhelanti ſpiratione, languore, laſſitudine, febri lenta, &c. Tandem verò cū ab œdematoſo ſtatu in tabidū, & à pulmonū infarctione in importunā, licèt aridā, tuſſim jā tranſiſſet puella, mihi præbuit occaſionem ſuſpicandi Phthſin verè pulmonarē à chloroſi pullulaſſe.

Atq; in hac ſententia multū firmatus ſum, horrendis illis lateris ſiniſtri ſpaſmis, quib. per plures dies, ad ultimū doloris gradū miſera continuò ferè torquebatur; quos nō tā veneſectione, quàm *Fotibus*, & *Linimentis* externis & interno uſu *Laudani* ſublevare potui.

tui. Cujuſmodi dolorificos laterales paſmos ferè ſemper Phthiſeos pulmonaris comites, vel ſaltem prodromos fuiſſe notavi; quoties ſcil. morbum hunc à Chloroſi, vel à mœſto & cogitabundo anima ortum ſuum traxiſſe contigit. Diu ante primum ſpaſmorum inſultum ferè exſanguis, & Maraſmi penè gradum tanquam emaciata, hectica febre vexata, continuò etiam languens, & appetitu privata, lecto affixa manſit: Ideoque licet ſpaſmorum extremitas eo tempore indicaret, extenuatus tamen habitus & exſanguis, ut etiam languor virium, & pulſus debilitas, venæſectionem prohibebant. Utcunq; parca manu iterùm atq; iterùm ſanguinem detraximus, & deinde diligenti Remediorum Thoracicorum, Antiſpaſmodicis admixtorum uſu, præcipuè verò repetitis doſibus *Laudani Antihyſtericis* adjecti, & applicatione externa *Liniment.* & *Fotuum Anodynorum*, hyſce dolorificis ſpaſmis evictis ad Phthiſeos pulmonaris curationem, generali diætæ Methodo. & medicaminum etiam jam antè deſcriptorum, me totum accinxi cum fœlici ſucceſſu, & nō ſine magno adſtantium applauſu.

Curatio verò omnis completa & finita eſt reſtitutione Purgationum mēſtruarum, ex longo uſu medicaminum *Chalybeatorum*, forma *Electuarii*, *Pilularum*, *Vini*, *Syrupi*, &c. quæ *Pulmonaribus* ſemper immiſceri juſſi. Poſtquā enim jam à Phthiſico ſtatu liberari cœperat, habituſq; corporis inſtaurari, & vaſa ſanguine enchymo impleri; facile erat illa iis ipſis medicamentis reſerare, quæ incaſſum, imò etiam cum Ægri damno, in ſtatu Phthiſico, & emaciato tentari ſolent: Atque adeò hac corona toti operi jam impoſita, ſine ulla in Phthiſin recidivatione, εὔσαρκος, & εὔχροος per annos xv. vel eo ampliùs, in hunc uſq; diem manet Ægra noſtrâ Virgo, Nupta, & Vidua, ſanitate perfecto penè gradu perpetuò fereutens:

CAP. X.

De Phthiſi à Peripneumonia, & Pleuritide orta.

AB his etiam morbis frequentiſſimè oriri ſolere Phthiſin, omnibus vel mediocriter in Medicina verſatis ſatis notū eſt. Atque hoc quidem aliquando accidit ob inſcitiam, vel incuriam Medici; aliquando etiam à cōtumacia, & peculiari morbi originalis genio, vel à prævia Ægrotantis in Phthiſin diſpoſitione: Non rarò etiam ipſe æger, imò & adſtantes Amici incuſandi ſunt, qui juſtis Medici monitis non parentes, in neceſſariis, licèt repetendis, venæſectionibus celebrandis, tempeſtiva, & copioſa medicaminum *Expectorantium* exhibitione, & deglutitione, atq; aliis debiti regiminis partibus, inſecuturę Phthiſi anſam præbere ſolent. Phthiſis enim Peripneumoniam, & Pleuritidem ſequitur, ob ſequentes ſcilicet rationes.

Primò. Ubi ſanguis in colliquāte ſtatu ab hiſce morbis derelinquitur; quod etiam duplici de cauſa evenire ſolet. *Primùm* ſcil. cum jure hæreditario, vel longo ſex rerū nō naturaliū abuſu, Æger habitualiter in Phthiſin prædiſpoſitus fuerit, quo in caſu ſanguis, & pulmones inflāmati, & calefacti, ęgerrimè reducūtur ad tēperiē; Peripneumonia enim & Pleuritide jā evectis putridus ſanguinis calor in hecticum, ſeu habitualē degenerat; adeò ut in poſterum Chyſus neque perfectè adunari, neque ſangui-

ſanguineæ maſſæ amicè conſociari queat. Atque ab hoc colliquativo ſanguinis ſtatu Phthiſis Pulmonaris non poteſt non naſci; *Secundo*; Et forſan hoc frequentiùs accidit ab Ægrotantis contumacia,& amicorum atq; adſtantium metu; & forſan etiam ab inſcitia, vel ſaltem incuria Medici, ubi ſcilicet tempeſtiva,& copioſa venæſectio non tantùm ad relevationem doloris neceſſaria, verùm etiam à gradu,exigentia febris, & ab inflammatoria ſanguinis diſpoſitione vehementer poſtulata prorſus omittitur. Hoc enim in caſu, poſt debitam concoctionem, & materiæ in pulmonibus collectæ expectorationem, reſtat adhuc calor hecticus in habitu Ægrum in ſubitam Phthiſim diſponens.

Secundò, Ubi materia in pulmonibus congeſta vel non omninò; vel non ſatis capioſè, vel ſaltem non ſatis tempeſtivè concoquitur & expectoratur. Quæ quidem res à variis cauſis provenire ſolet; nempe primùm; Ubi partes pulmonum inflammatæ ſunt Aereę glandulæ, & proinde materia iis impacta, licèt debito modo concoquatur, cyſtidibus tamen propriis contenta exitum non invenit, non obſtante vel diligentiſſimo medicaminum expectorantium uſu. Utcunque enim ex horum uſu major purulentæ materiæ copia concoquatur, & congeratur in glandulis; atque inde immenſæ molis apoſtema inſequatur, materia tamen præſentem exitum non obtinente,nulla ſuccedit expectoratio, atque adeò neque pulmones ſeſe poſſunt omninò purgare; quò fit ut ſecundùm Apoſtematis magnitudinem, ſordidum ulcus in pulmonibus poſt ejus rupturam relinquatur. Ab hac etiam apoſtematis diruptione, contenta materia ſeſe vel extrorſum, vel introrſum evacuare ſolet,ſecundùm maturatæ partis ſitum Si enim affectæ glandulæ fuerint juxta Bronchia poſitæ rupta cyſtide, materia facile exitum in Trachęam reperit. Et quidem non rarò ex impetu materiæ hac via confertim effluentis Æger ſubitò ſtrangulatur, vel aptus natus eſt ſtrangulari: quod in filio *Domini Vhite* dudum expertus ſum, cujus hiſtoriam in fine hujus Capitis narraturus ſum; ſi verò iſtæ glandulæ adeò longinquè fuerint poſitæ, ut in Bronchia, & Trachæam materia exitum non poſſit reperire; partes iſtæ, progreſſu temporis,in immenſam molem intumeſcunt, quo tandem, dirupta cyſtide, materia paſſim per totum pulmonum parenchyma transfuſa,eorum tonum planè corrumpit Imò aliquando pulmones etiam in tantum inde diſtentos obſervavimus, ut partim præ eorum diſtentione, partim etiam præ acrimonia transfuſæ materiæ,) membrana pulmones externè inveſtiente jam dirupta, vel eroſa,)materia è pulmonibus in cavitatem Thoracis continuò & copioſè deplueret: Atq; inde in aperto cadavere, licet ulcus in ſuperiori tantùm pulmonum parte invenerimus, tonumque pulmonum materiæ tranſitu ubique corruptum; liquoris tamen purulenti,Empyicorum ritu,plurimas libras per diruptam membranam in cavitatem Thoracis derivatas conſpeximus: atque hinc factum eſt, quòd poſt ſummam tam Medici in præſcribendo, quàm Ægri in deglutiendo expectorantia medicamenta diligentiā, nihil tamen profecerimus.

Secundò, Ubi intempeſtivis, atque admodum profuſis Venæſectionibus adeò frigeſcit ſanguis,ut vel præpediatur, vel ſaltem ſerò fiat partis inflammatæ maturatio. Notum eſt enim omnibus Chirurgia & Medicina mediocriter verſatis; venæſectionem maturationem tardiorem reddere.

Nec

Nec minùs verum eſt celebre illud *Hippocratis* dictum; *Quod niſi Pleuritici ſpatio quatuordecim dierum purgentur per expectorationem, modo ſuperſtites fuerint, Empyici fient, die quadrageſimo*; tanta ſcilicet veri puris mole eo temporis ſpatio in pulmonibus collecta, ut præ nimia copia ejus, atq; acrimonia, per diruptam & exeſam membranam in ipſius Thoracis cavitatem exitum facere aptum ſit natum. *Tertiò*; Hoc etiam aliquando evenit per Medici incuriam, vel etiam Ægroti contumaciam, a medicaminum ſcilicet expectorantium in principio Pleuritidis, & Peripneumoniæ neglectu. *Quartò*; Denique Infantibus hoc ſæpiùs accidit, ob prudentiæ defectum, quoniam purulentum Phlegma pulmonibus impactum expectorare & exſpuere neſciunt.

Phthiſis iſta ſemper eſt admodum acuta, utpote à morbo acuto præcedenti orta; à quo non tantùm vires inſigniter proſterni; verùm etiam pſam ſanguinis maſſam in colliquativo ſtatu relictam, imò & ſæpiſſimè etiam collectionem puris ſatis inſignē in pulmonibus fieri contigit Adeò ut hæc Tabes vix nomen Phthiſeos inaudiverit, antequam ad Maraſmi planè ſtatum Æger jam pervenerit. Si Phthiſis iſta, à colliquante & nimis calido ſanguinis ſtatu, per præcedentes morbos effecto, ortum ſuum duxerit; non tantùm continuandus eſt uſus *Expectorantium* atque aliorum Medicaminum *Antiphthiſicorum* (quæ tamen è mitioribus minùs Calidis deſumenda ſunt;) verùm etiam *Inlapia Temperata Perlata* præſcribi debent copioſè ſumenda ad fervorem ſanguinis temperandum, ut etiam *Aq. Lactis*, *Limacum*; imò & ipſæ *Aquæ Minera'es Chalybeata*, modò anni tempeſtas id ferat; verùm ſuper omnia venæſectio (utut vires à priori morbo debilitentur, & corpus in tabidum ſtatum reducatur) non tantùm celebranda eſt, verùm etiam frequenter, quin & manu non nimis parcâ ſi opus fuerit) repetenda eſt.

Sin verò hæc Phthiſis à diruptione Apoſtematis glanduloſi, ſeſe per Trachæam exonerantis proveniat, purgatio pulmonum per hanc Regiam viam copioſo uſu medicaminum expectorantium promovenda eſt. Et ſi metus fuerit ſtrangulationis poſt primam Apoſtematis diruptionem, à materia ſcilicet nimis confertim in Bronchia irruente, (quod filio *Domini White*, atque aliis contigiſſe memini) expectoratio acceleranda eſt exhibitione *Oxymell Scyllit.* vel aliorum leniorum *Vomitoriorum*; & deinde vomitum provocando per titillationem Tonſillarum atque Uvulæ, pluma oleo illita factam. Quo fit ut motu ventriculi violento in vomitione excitato, Pulmones etiam eo agitati à materia glutinoſa Bronchiis impacta faciliùs ſeſe liberare poſſint. Majori parte collectæ materiæ hoc modo jam evacuata, reliqua etiam pars quotidiè educenda eſt aſſiduo medicaminum *Expectorantium* uſu. Quo facto, per *Lacteam*, ſcil *Diætam*, *Temperata Iulapia*, *Medicamenta Balſamica* jam antè deſcripta, atque per *Aquas minerales Chalybeatas* in aere ruſticano & ſalutifero ſumptas, Curatio paulatim, decurſu temporis, poteſt perfici. Sin verò per hectici caloris continuationem, genarum ruborem quotidiè revertentem, difficilem reſpirationem, abſque vel ulla inſigni comitante tuſſi; præcipuè verò per tenſionem, & pondus in uno, vel utroque Hypocondrio, & per fluctuationem materiæ in Thorace, migratione ſcil. ab uno latere in al-

alterum ſentitam, materia in apoſtematis glandulofis pulmonum collecta per membranam eos externè inveſtientem, eroſam, vel diruptam, in cavitatem Thoracis, Empyematis ritu, transfuſa, huic Phthiſi anſam præbuiſſe videatur; quamprimùm per Paracenteſim convenienti loco celebraram, juxta maximè gravatum Hypochondrium, materia in Thorace fluctuans, atque pulmonibus continuò depluens convenienter, debitis intervallis, pro Ægri viribus, educenda eſt. Quod verò curationis adhuc reſtat, copioſo *Millepedarum*, *Medicaminum Balſamicorum*, & *Iulap. Temperat.* uſu, *Diata* etiam *Lactea*; *Decoctis Sarſa*; *Remediis Chalybeatis*, præcipuè verò *Aquis Mineralibus Vitriolicis*, perficiendum eſt.

Sin verò præ Ægri debilitate, vel adſtantium metu, Paracenteſis non admittatur, cum eventu aliquandò proſpero, licèt magis dubio (quod expertus ſum in filio *Domini Vuhite*, cujus hiſtoriam non pigebit ſtatim ſubnectere;) Evacuatio materiæ per longum, & copioſum medicaminum *Diureticorum* uſum, uti *Millepedarum*, *Sal. Succini*, *Apozematis noſtri Diuretici* & *Lubricantis*, in hiſtoria ſequenti ſtatim memorandi, &c. tentanda eſt. Deinde curationis completio committi debet *Lactea Diata*, & uſui *Remediorum Balſam.* & *Chalybeatorum*, & *Decoctis* etiam *Sarſa Thoracicis* & *Vulnerariis* herbis maximè Temperatis impregnatis.

Sin verò iſta Phthiſis à tarditate Expectorationis per frigefactionem ſanguinis, ex intempeſtiva, & nimia venæſectione, vel per neglectum medicam. *Expectorantium*, oriatur, copioſus, & frequens uſus medicaminum *Lubricantium*, & *Balſamicorum*; præcipuè verò calidiorum, parttieulis penetrantibus præditorum, imperandus eſt; veluti *Opobalſm. Balſam. Sulphur. Terebinth. Aniſat. Ol. Lin. recenter ſine igne Extract. Hydromel. Antiphthiſic. alibi deſcript.* atque aliorum hujuſmodi.

Hiſtoria.

Samuel, filius natu minor *Domini Vuhite*, habitantis in *Burgo* dicto *Sothuuark*, circa annum ætatis ſuæ ſeptimum, & Domini noſtri, 1670, in legitimam Pleuritidem incidit, unà cum inflammatoria febre, tuſſi perpetua, verùm arida; & dolore laterali horrendo. Poſt varia incaſsùm priùs per 3 dies tentata, ego tandem advocatus, ſanguinis ℥vi. plus minus illicò extrahi juſſi è brachio ſiniſtro, quoniàm ſcil. dolor in eo latere præcipuè urgebat; pártes etiam externè illini *Linimento Anodyno*; Internè etiam *Expectorantia* Linctus & Apozematis forma copioſè exhiberi. Difficulter admodùm puer medicamina interna admittebat. Dolore verò & febre id ſuadentibus, Phlebotomiam ſemel in die per 5 ſucceſſivos dies inſtitui; ex conſilio, & cum conſenſu Collegæ mei eximii, *Doct. Micklethuvait*. In doloris etiam ulteriorem mitigationem *Fotum Anodynum* in viſica bubula alternatim applicari juſſi unà cum *Linimento*, & *Veſicatoria* admota Nuchæ, & Brachiis internis. Utcunque verò neque dolor, neque febris cedere videbatur, donec tandem circa nonum ſcil. morbi diem natura ſua ſponte, per hæmorrhagiam narium, ſeſe exonerare fatageret; atque hoc pacto, eadem dies hora, per tres ſucceſſivos dies criticè natura, acſi benignitate quadam ducta officio Chirurgi perpetuò fungebatur, idque cum optimo ſucceſſu; ſicuti

ſicuti enim dolor, ita etiam febris ferè evanuit. Nulla verò arte expectoratio per totum morbi decurſum promoveri potuit.

Quare *Hippocratis* auctoritatẽ motus ſententiam meam palam in amicorum præſentia protuli, de Empyemate ſcil. mox intra quadraginta dies inſecuturo. Neque quidem me fefellit eventus: Jacebat enim miſellus & emaciatus puer cum rubore genarum quotidie revertente, febre hectica mitì, tuſſi arida perpetua, & anheloſa reſpiratione, ſenſim indies marceſcens, uſque ad quadrageſimum morbi diẽ; maiore parte temporis etiam in latere ſiniſtro contractus, multum de gravante in eodem hypochondrio dolore conquerebatur.

Die quadrageſimo cum mane inviſi, atque uno vel altero piſciculo veſcentem, magiſque ſolito hilarem inveni. Non obſtante tamen iſto, memor illius *Hippocratis* de die quadrageſimo præſagii, iuſſi *Mixturam Emeticam* è *Sale Vitrioli & Oxymel. Scyllitico* in promptu eſſe, quo cochleatim ingereretur ad vomitum ciendum, modò à ſubita Apoſtematis ruptura ſubſequẽs ſtrangulatio per præproperum materiæ in Bronchia tranſitum timeretur. Vix per unam horam diſceſſum erat, quin è ſomno excitaretur Æger, propemodum ſtrangulatus; atque eo modo per quatuor horarum ſpatium perdurabat, priuſquam me invenire potuerant, ſine vel ulla ſenſibili reſpiratione, vel pulſu, fixis etiam oculis, dentibuſque & manibus ſpaſmodicè conſtrictis & frigidis, tantùm non mortuus. Tandem ego acceſſi, & *mixturam* (quam dudum in promptu eſſe curaveram, licet præ adſtantium horrore (qui Ægrum tanquam iam mortuum reſpexerant) hactenus non eſſet exhibita, ore vi aperto, cochleatim ingeri curàvi, & tonſillas illita oleo pluma titillari; quo brevi temporis ſpatio ad vomitum excitatus, non tantùm crudum chylum è Ventriculo; verùm etiam puris planè fœtidi *Pintam* ferè è Bronchiis reiecit; atque inde paulatim ex uſu *Cordialis Iulapii*, ſpaſmi una cum ſtrangulatione receſſerunt; Extremorum etiam calor, & pulſus redierunt, & poſt tres tandem peractas horas incerta verba murmurare cœpit, & poſt ſomnos aliquot magis placidos mens etiam reſtituta fuit; atque adeò intra 24 horas eſuriebat, & victum petebat, cum amicorum & adſtantium omnium maximo ſtupore. Nihilominus tamen, non tantùm debilis, & lecto affixus, verùm etiam emaciatus, hecticus, continuò tuſſiens, & ob pondus materiæ in cavitate Thoracis Diaphragma prementis anheloſè reſpirans iacebat; ac ſi à Phthiſi brevi periturus eſſet. Ob præſentem acutam Phthiſim, & virium debilitatem, non auſus ſum materiæ evacuationem per *Cathartica* tentare; Neque per *Paracenteſim* eam educere; quoniam ſicuti adſtantes id renuebant, ita quidem nulla protuberantia in Hypochondriis apparebat quæ quidem certum aperturæ locum deſignaret. Ideoque decrevi in præſens, *Rem magis cunctando reſtituere*, *Lacteam* ſcil. inſtituendo *Diætam* in ſanguinis temperationem; atque frequentem uſum *Apozematis* ſequentis, partim *Pectoralis*, partim etiam *Diuretici*, quo (ſi fieri poſſet) materiam per vias Urinarias, ſine ullo virium diſpendio, foras educerem; Forma *Apozematis* hæc erat, quæ ſequitur.

℞ *Semin. Malu. Attha.* ana ℨ iv. *Semin.* iv. *Frigid. major.* ana ℨ i. *Cicer. rubr.* ℨ i. *Gran. Alkekeng.* ℨ ii. *fol. Tuſſilag. Capil. Vener.* ana *M.* i.

H *Cari-*

doloribus huc illuc tranſeuntibus, verum nullo evidenti tumore comitatum, degenerat.

Rheumatica iſta Phthiſis à Rheumatiſmo Chronico orta, & in ſenili ætate accidens, eſt quidem (quantum ego ſcio) planè incurabilis. Indicium eſt enim naturæ jam planè ſuccumbentis, & il ultima Rheumatiſmi ſcena jam triumphatæ.

Vomitoria lenia debitis intervallis repetita, (præſertim verò ſi cũ *εὐφορίᾳ* ferantur, neq; nimis ſerò exhibeantur) multùm ad hujus Phthiſeos curationem promovendam conferunt; utpote Cerebrum & genus nervoſum deoppilantia, & Rheumaticos dolores minorantia rigiditatem & ſtuporem fibroſi generis univerſaliter ſublevando; quo fit ut cauſa Procatarctica, ſeu fomes hujuſce Phthiſeos, plurimùm ſubtrahatur.

Venæſectio etiam ſub hujus Phthiſeos initio (priuſquam ſcil. Corporis habitus nimis exinanitus fuerit,) plurimùm prodeſt; non tantùm calorem hecticum & Rheumaticos dolores minuendo; verùm etiam ipſi dyſpnœæ levamen miniſtrando.

In morbi verò progreſſu, ubi ſcil. inſignis marcor univerſalem corporis habitum priùs invaſerat, ſicuti à venæſectione naturam debiliorem, ità reſpirationem difficiliorem reddi obſervavi. Et quidem nullus dubito, quin iſta Aſthmatica Phthiſis non rarò à profuſa & ſæpiùs repetita venæſectione in Rheumatiſmi Paroxyſmis adminiſtrata ortum ſuum ducat; cra ſi ſcil. ſanguinis indè (ut in aliis immodicis hæmorrhagiis accidere ſolet) everſa, totaque ejus maſſa jam depauperata.

Vires etiam egregias *Peruviani Corticis*, in extinctione flammæ hecticæ colliquantis, à ſtatu Rheumatico in ſanguine accenſæ, ibique derelictæ, ſæpiſſimè ſum expertus; quæ quidem flamma niſi arte aliqua, vel natura tollatur, viam in hanc pulmonarem Phthiſin certiſſimè ſternit.

Ob eandem etiam rationem medicamina *Chalybeata* in hujus morbi principio, ad inducias ſaltem obtinendas, ſi non ad curationem perficiendam plurimùm conducere obſervavi, præſertim verò *Aquas Minerales Chalybeatas*, modò non nimis ſerò propinentur, & ſatis copioſè per urinarias vias fluant.

Uſus etiã *Thermarum*, & *Balneorum Artificialium*, priuſq; ſcil corporis habitus nimis fuerit extenuatus, fibroſi generis obſtructiones univerſim deoppilando, plurimùm hujus Phthiſeos incipientis curationẽ promovere ſolet.

Lactea etiam *Diata* in primo hujus morbi limine plurimùm confert, flammam in ſanguine accenſam minuendo, & acrimoniam præternaturalem leniendo. Licet eam in morbi progreſſu, cum Dyſpnœa jam fuerit inducta, non adeò benè convenire fatendum ſit; quoniam ſcil. Phlegmati Bronchiis impacto majorem grutinoſitatem conciliare ſolet. Neque forſan conjectura iſta eſt ſine gravi ratione fundata; ſcil. quod lactis in Rheumatiſmo nimius uſus Ægrotum in Phthiſin hanc Aſthmaticam valdè diſponit.

Hiſtoria Prima.

Domina Laurence, circa annũ ætatis ſuę trigeſimum quintum, quo tempore etiam gravida facta eſt, in Rhumatiſmum univerſalem incidit, & ſeſe curæ cujuſdam *Pharmacopolæ* per plures mẽſes commiſit; donec tandem à tuſſi, dyſpnœa, febre hectica, marcore, atq; aliis hujuſmodi jam ſuperinductis ſymptomatis, incertum eſſet an Rheumaticè, an verò Phthiſicè interitura

eſſet.

eſſet, Rheumatiſmo quidem (qui antè fuerat legitimus) in Nervoſum, rigiditate, & vago quodam artuum dolore, nullo tamen tumore ſtipatum dagenerante. Quo tempore ego advocatus *Octobr.* ſcil. die 25, *1686.* ad temperandum Rheumaticum & Hecticum ſanguinis & ſpirituum fervorem, & ad affectiones Hyſtericas inde natas compeſcendas, *Electuarium* cum ſequenti *Iulapio* præſcripſi.

℞ *Conſerv. Roſ. Antiq. Fruct. Cynosb. per ſetaceum traject.* ana ℥ i. *Pulv. Flor. Lavend. Magiſt. Corall.* ana ʒ i. *Syr. è Coral. q. ſ. Ms. F. Electuarium è quo capiat quantitatem Nuc. Meſchat. ſexta quaque hora.*

℞ *Aq. Rut. Ceraſ. nigr.* ana ℥ iv. *Aq. Cinnam. hord.* ʒ iii. *Aq. Paon. Broyn. Comp.* ana ʒ i. ß. *Margarit. pp.* ʒ i ß. *Sac. Ala. q. ſ. ingratam edulcorationem. Ms. F. Iulap. è quo capiat Cochl. iv. vel v. poſt ſingulas doſes Electuari, atque etiam ad libitum.*

In dolorum & rigiditatis artuum lectuum levamen, eadem noctæ Veſicatoria internis brachis juxta axillas applicari juſſi, & levem evacuationem per alvum tentavi ope ℥ ii. *Tinctura ſacra*; quam quidem benè ferebat. Hora ſomni ſequentem Paregoricum hauſtum præſcripſi.

℞ *Aq. papav. Rhœad.* ℥ iii. *Cinnam. hord.* ʒ i. *Paon. comp.* ʒ ii. *Sal. Abſinth. gr.* vi. *Sy. de Mecon* ʒ vi. *Ms. F. hauſtus.*

Octobr. 28. *Vomitorium* ſequens propinavi.

℞ *Vin. Benedict.* ℥ i. *Syr. Violat.* ʒ ii. *Ms.* detur pro Emerico, circa horam quintam pomoridianam cum regimine, & (ſi opus fuerit) inter vomendum capiat ℈ i. *Salis Vitriol.* bis, vel ter in hauſtu *Poſſetala* calidæ. Vomitione finita, hauſtum Paregoricum ſequentem præſcripſi.

℞ *Aq. Menth.* ℥ ß. *Stephan.* ʒ iii. *Cinnam. hord. Lact. Alex.* ana ʒ i. *Syr. de Mecon.* ʒ vi. *Ms F hauſtus.*

A *Vomiterio* levamen univerſim ſenſit, idque non tantùm à ſymptomatis Phthiſicis, verùm etiam Rheumaticis. Ideoque poſt tridui ſpatium repetitionem *Emetici* injunxi; & deinde flammam Hecticam in ſanguine à Rheumatiſmo accenſam extinguere, & pulmonibus indè labefactatis proſpicere totis viribus nitebar ſequentem in modum.

℞ *Ingred. Decoct. Pector. q. ſ. Cortic. Peruvian.* ℥ i. *Balſam. Tolut an.* ʒ i. *coq, in Aq. Font. q. ſ. ad* ℔ i. ß *Colatura adde Aq. Theriacal. Stillat. Syr. Balſam,* ana ℥ i ß. *Ms. F. Apozema, de quo capiat* ℥ iv. *ter die per ſex dies continuos ſemper ſumendo in hauſtu nocturno Laudan. Liq. Helmont. gutt.* xv. modo Tormina vel Diarrhœa, vel vigiliæ urgeant.

Finito jam *Apozematis* uſu, repetitionem potionis *Emetica* juſſi, & tandem, *Novembr.* ſcil 13. ſequentes *Pilulas* præſcripſi.

℞ *Pul. Patrum ſubtiliſſimè trit* ℥ i. *Mucilag Gum. Tragacanth. q. ſt Ms. F. Pilul. mediocres deauranda, quarum ſex capiat mane & veſperi de die in diem.*

A quarum uſu planè convaluit, non tantùm à doloribus, & rigiditate artuum, verùm etiam à tuſſi, dyſpnœa, oppreſſione, febre & reliquis Phthiſeos pulmonaris ſymptomatis planè liberata. Rediit etiam appetitus, & tandem etiam vires, & carnes ejùs reſarcitæ ſunt, atque adhuc ſine aliqua Rheumatiſmi, vel Phthiſeos revireſcentia optima ſanitate utitur.

Hiſtoria Sacra.

Domina Covert, virgo circa annum ætatis ſuæ decimum octavum, in

febrem continuam incidit, quæ tandem alia intermittente excipiebatur, quæ quidem per ſpatium xi. vel xii. menſium duravit. Hæc verò ſponte ſua evanuit, Rheumatiſmo humoroſo tantùm excepta. Febre autem & Rheumatiſmo proceſſu temporis (neſcio quo pacto) quadantenus jam evictis, manſit tamen miſella virgo continuò hectica, tuſſiens, anheloſa, valdè emaciata, & penè etiam exſanguis faciem tanquam *Hippocraticam* præ ſe ferens. Inſuper adeò à triumphante Rheumatiſmo, muſculorum tendines ferè univerſim præ craſſitie & indureſcentia præternaturali rigeſcebant, uti omnibus artubus, non tantùm minoribus pedum atq; manuum; verùm etiam majoribus, planè muniis ſuis imparibus factis, vel ſaltem difficulter & dolorificè fungentibus, cathedræ, vel lecto perpetuò ferè affixa maneret, tanquam ſtatua. Doloribus etiam vagis & verſatilibus, ſpaſmodicis & horrendis hic indè per totum thoracem non raro percita fuit, lipothymiis etiam hyſtericis, paroxyſmis febrilibus incertis ſæpiùs recurrentibus vexata. His omnibus ſymmptomatis continuus etiam virium languor, appetitus proſtratio, & purgationum menſtruarum ſuppreſſio adjungebantur. Univerſalis etiam corporis habitus mihi videbatur eſſe valdè ſcorbuticus. Caſus ſanè (ſi quis alius) valdè deploratus, cui tamen (Deo favente) arte noſtra ſequentem in modum ſuccurrebam.

Miſellam Virginem triceſimo die *Maii* 1683. inviſens, ad temperandam ſcorbuticam ſanguinis acrimoniam, & vagos dolores quadantenus demulcendos, qui ſicuti longo tempore duraverant; ità non parum adhuc oppreſſam naturam terebant; præſcripſi *Calomelan. Diagryd. Sulphurat.* *āā. gr. xiv. Syr Cichor. cum Rheo q. ſ. Ms. F. bolus mane ſumendus cum regimine. Syrupulos etiam duos Milleped. præpar & oculor. Cancr. præp. commixt. ter die horis medicis exhiberi juſſi, è Cochl. Iulap ſeq. ſuperbibendo ℥ii. vel iv.*

℞ *Aq. Meliſs. Ceraſ. nigr. Lact. Alex.* *āā.* ℥iv. *Aq. Cinnam. hord. Empidemic.* *āā.* ℥iii. *Sacc. Perlat.* ʒ vi. *Ms. F. Iulap.*

Sacculum item ſequentem præſcripſi ſuſpendendum in *Cong.* iii. *Cereviſiæ mediocris*, in potum ordinarium.

℞ ℔ *Rad. Lapath. Acut. Pæon. mar.* *āā.* ℥ ii. *Cochlear. utriuſque* *āā.* *M.* iii. *Beccabung. Naſturtii Aquat. heder. Terreſt. ſummitat. Pini*, *āā.* *M.* ii *ſem Aniſ.* ℥i. *Ms.* F. *Sacc.*

Iunii ſecundo; quoniam forma Pulveris non adeò grata fuerat, & ut obſtructionum reſerationem promoverem, Pulveris loco, *Electuarium* ſequens ſubſtitui. ℞. *Conſerv.* Fruct. *Cynosbat. Roſ. Rub.* *āā.* ℥ß. *Milleped. præp.* ʒi ß. *Ocul. Cancror. præp.* ℈ii. *Sal. Martis gr. xii. Syr. Chalyb. q. ſ Ms F. Electuarium; de quo capiat quantitatem Nuc. Moſch. ſexta quaque hora, ſuperbibendo hauſtum Iulapii. Pilul. etiam ſtomach cum gum.* ℈ i. *nocte ſequenti deglutiendum præſcripſi*

Iunii quinto; quoniam forma *Electuarii* non arridebat, in eandem intentionem *Syrupum Chalybeatum* ſubſtitui. Et quoniam alvus non adeò facilè ſubducebatur, *Pilulas* ſequentes priorum loco in promptu eſſe juſſi. *Pro Syrupo.*

℞. *Vin. Chalybeat* ℔ ii. *Tinctur. Croc. Caſtor.* *āā.* ℥i. *Sacchar. Alb. q. ſ. Coque ad conſiſtentiam ſyrupi. Sumat exinde Cochl. ii. mane, & quinta pomerid. diebus à purgatione liberis, per ſe, vel in aqua Card. dilut.* Pro Pilulis.

℞. Pil, *ſtomach. cum Gum. Aloes Roſat.* *āā. gr. xv. Sal. Abſinth. gr.* iv. *Elix. Propriet. q. ſ. Ms. Pilulæ num.* iv.

era.

craſtina nocte ſumenda cum libera cuſtodia.

Tendines etiam induratos, & præ craſſitie dolorificè contractos bis die ad luculentum ingne illiniri juſſi, *Oleo Succin. & Spir. Lavend comp. ana. Part. aqu.* ſuperinducendo pannum Laneū.

Licèt iſtorum uſu tendinum tumor minorari videretur, atque rigidi artus quadantenùs motui aptiores reddi, ſyſtema tamen nervoſum ab hyſtericis liphothymiis ferquenter revertentibus grave aliquid ſubinde pati viſum eſt. Ideoque *Iunii nono, Cochl.* iv. *vel* v. *Iulapii ſequentis* ad libitum in languore propinari juſſi.

℞ *Aq. Meliſs Ceraſ. nigr. ana.* ℥ iii. *Aq. Bryon. Paon Comp. ana.* ℥ i. *Tinctur. Caſtor.* ℨ i *Spir. Sal. Armon* ℨ ß. *Sy. Paon. comp.* ℨ x. *Ms. F. Iulapiu.*

Sacculum Ingredientium Antiſcorbuticorum reperivi, & quarta quaq; nocte *Pilulas Catharticas* injunxi.

Nervoſo genere ex uſu præſcripti *Iulapii* ter, quaterve jam relevato, præter calorem hecticum continuum, paroyſmum etiam febris intermittentis legitimæ cum rigore invadentem, & profuſis ſudoribus finitum, licèt incertis intervallis, aliquando obſervavi. Atque indè non ſine ratione ſuſpicabat, ab hoc latitante febrili fermento, quod nunquam adhuc è ſanguinis maſſa amandatum fuerat; quodque adeò *Protei* inſtar, ſub varia ſpecie hucuſque viſum noſtrum illuſerat, appetitus dejectionem, febrem hecticam continuam, & languorem univerſalem provenire. Ideoque contra hoſtem hunc totis *Peruuiani Corticis* viribus inſurgo! Siquidem ipſe mihi pollicitus ſum (neque quidem me ſpes mea feſelit, ut vel ipſe eventus poſteà comprobavit) quod debellato hoc hoſte, ſanitatis ſtatus plurimùm inde reſtitutus foret, utcunque *Balnea*, *Fotus*, atque alia ejuſdem generis inſigni eſſent uſui ad Trophæa Arthritidis in artubus nodoſis, & debilitatis relicta, penitùs extirpanda. Ideoque,

Iunii Decimotertiò præſcripſi hauſtum ſequentem, quarta quaque hora repetendum ad vii. vel viii. vices.

℞ *Aq. Meliſ. Ceraſ. nigr. ana.* ℥ i. *Aq. Epidem: Syr. Caryophyll. ana.* ℨ ii. *Pulv. Patrum ſubtiliſſimè trit.* ℈ i. *Ms. F. hauſtus. Iulapium* etiam ſequens Còchleatim in languore ſumendum

℞ *Aq. Card.* ℥ vi. *Cinnam. hord.* ℥ iv. *Paon comp.* ℥ ii. *Margarit. prap.* ℨ i. ß. *Sacchar. Alb.* ℨ v. *Ms. F. Iulap.*

Iunii Decimoquinto ℞. *Pulv Patrum ſubtiliſſimè trit.* ℨ v. *Mucilag. gum. Tragacanth. q. ſ. F. Pilula medíocr. deaurand. quarum ſex capiat quarta pomerid. & hora ſomni, de die in diem; ſumendo omni mane Syrupum Chalyb. jam antè præſcriptum. Sacculus* etiam *Ingredientium Antiſcorbuticorum* renovetur. Etſi autem Ægra liberali iſto *Corticis* uſu à paroxyſmis febrilibus penitùs liberata erat, manſit tamen adhuc nauſea, & inappetentia, unà cum languore atq; aliis inveterati hoſtis Trophæis. Ideoque, utcunque medicamenti formam mutaverim, hoſtem tamen jam planè fugatum *Cortice* ulteriùs proſequebat in ſequentem modum.

℞ *Ingred. Decoct. Amar. Purg. q. ſ. Sal. Abſinth.* ℨ ß. *Cortic. Peruv. Pulv.* ℨ ß. *Infunde debito modo, & coque in Aq. Font q. ſ. ad* ℥ xii. *capiat* ℥ iv. *Colatura fortiter expreſſ manè, repetatq; per tres dies continuos, continuando uſu Syrupi Chalybeat. quarta pomerid.*

Iunii 27. preſcripſi *Bolum* ſequentem cum ℥ iv. *Apozematis ſexta quaque hora ſumend. per tres dies continuos.*

℞. *Cortic. Peruv. ſubtiliſs. trit.* ℨ ß. *Syr. Artemiſ. q. ſ. Ms. F. Bolus.* ℞.

Cortic. Peruvian. Pulveriz. ℥ ß. *infunde, & coque in Aq. Card & Vin. alb.* āā. *q. ſ. ad* ℥ *xii. cola in uſum.*

Julii Sextò. Quoniam genus nervoſum adhuc aliquatenùs malè affectum erat, tres *Pilularum* ſequent. ter die horis medicis ſumendas dedi, *ſuperbibendo* ℥ iv. *Tinctura Corticis* jam antè præſcript.

℞ *Pulv. Patrum* ℥ *ii Trochiſc. de Myrrh.* ℥ *i. Caſtor. Ent. Vener.* āā. ℈ *ii. Mucilag. Gum. Tragac. q. ſ. Ms. F. Pilula mediocres deaurand.*

Ab hoc copioſo uſu *Corticis*, licèt diverſa forma exhibiti, Ægra noſtra mirum in modum undiquaque ad ſanitatis ſtatum reſtituta eſt, & ab omnibus Phthiſeos, & Rheumatiſmi ſymptomatis planè liberata; niſi quod tendines atque artus, præcipuè verò manuum, rigidi, & quadantenùs etiam tumidi manebant, & carnes etiam nondùm ſatis reſarcitæ. Ideoque ubi jam præparatorio ritu alvum ſubduci curaveram *Extracti Rud. gr.* xv. & Pilul. *Fadit.* ℈i. eam per ſpatium ſex hebdomadum ad uſum *Thermarum Bathonienſium*, internum, atque etiam externum relegavi, imperando tendines atque tumefactos artus ſub finem ſingularum Balneationum diu atque liberè Aquis *Thermarum Regiarum* embrochari, atque eaſdem partes (Ægra in lecto jam poſita & in ſudores diſpoſita) Linimento ſequenti diu illiniri. ℞ *Ung. Dialth. Nervin.* āā. ℥i. *Ol. Scorp. Lilior. alb.* āā. ℥ß. *Ol. Aniſ. Chym.* ℥ iii. *Ms. F. Linimentum*. Et, ne in uſu balnei elangueret; *Julap. Cord.* ſequens in promptu erat Chochleatim ad libitum ſemendum.

℞ *Aq. Epidem. Stephan.* āā. ℔ ß. *Syr. Caryophyl.* ℥ *ii. Ms. F. Julap. Cordiale.* Menſe *Septembri* Ægra noſtra ab uſu *Thermarum* cum multo fructu reverſa eſt. Præcipuè verò exinde tendines, atque ortus affecti plurimùm reſtituebantur, ad quorum curationem ulteriùs promovendam, conſulvi ut Balneis noſtris *Londini* publicis bis, vel ter hebdomade uteretur, unà cum ſequentibus Medicamentis.

Sept. 4. 1683. ℞ *Sarſ. Opt.* ℥ *iv. Rad. Chin.* ℥ *i* ß. *Raſ. C. C. Ebor.* āā. ℥ *iii. Paſſular. major. exacinat.* ℥ *ii. Glycyrrh. raſ* ℥ *ſ. poſt debitam infuſionem coque in Aq. font.* ℔ *viii. ad iv. hujus Colatura bibat* ℔ ß. *ter die horis medicis.*

℞ *Ceruſ. Antimon. Milleped præpar.* āā. ℥ *i* ß. *Ms. in ſex chariulas, quarum unam capiat ter die cum ſingulis hauſtibus Decoct præſcript. præcipuè verò quo tempore Balneum ingreditur.*

Uſu *Balnei* jam finito, moderatam Diaphoreſin ſingulis noctibus promovere ſatagebam, ex uſu ſequentis hauſtus.

Sept. 11. 1683. ℞ *Aq. Card. Theriac. ſtill.* āā. ℥ *i. Ceruſ. Antimon.* ℈ *i. Syr. Violac.* ℥ *ii. Ms. F. hauſtus per x. noctes continuas repetendus*. A quorum uſu artus, atque tendines multum levaminis capiebant. Tandem verò, ne Ægrotantis recidivatio in intermittentem ſub anni finem (cujus magna & rationabilis erat ſuſpicio) perfectionem curationis irritam redderet conſului repetitum *China China uſum per plures dies quarta uel quinta quaque hora ſumend. ſub forma ſequentis Apozematis.*

Sep. 20. 1683. ℞ *Cortic. Chin. Chin. pulveriz.* ℥ *i. Coq. in Aq. Card. & Vin. alb.* āā. *q. ſ. ad* ℔ *i* ß. *Deinde fiat colatura cum fortiſsima expreſsione.*

Denique ad carnes reſarciendas, & ad ulteriorem hectici caloris temperationem, Ægrotæ conſului, ut ſeſe ad *Diætam Lact.* exactiſſimam per ſex hebdoma-

domadum ſpatium in aere ruſticano percipiendam reciperet.

A cujus uſu εὐεξία facta eſt, & planè convaluit, reſtitutis tunc tandem Purgationibus menſtruis floridis, quæ antehac per quatuor annos, ob emaciatum ſcil. & inanitum Corporis habitum, penitùs defecerant.

Anno verò ſequenti ſcil. 1684. & menſe *Iunio*, ob rigiditatem quandam in tendinibus carporum, & alterius pedis, manentem *Thermas* iterùm adhibat, & poſteà *Diætam Lacteam* repetebat. A quo tempore hucuſque integra ſanitate utitur, atque etiam maritata liberos peperit.

Eadem ferè methodo præter ſpem omnium amicorum feliciter curavi *Dominum Overton*, extra Portam dictam *Nevvgate* habitantem; qui à longo Rheumatiſmo tandem in ſtatum planè tabidum redactus fuerat, unà cum Dyſpnœa, urgente & perpetua tuſſi, febre hectica continua, ſputo puri ſimili, & reliquis Phthiſeos pulmonaris funeſtæ ſignis. Cujus hiſtoriam brevitatis gratia hoc loco recenſere conſulto omitto.

Hiſtoria tertia.

Domina Lane, uxor *Barbitonſoris*, habitantis in *Platea* dicta *Covvlane*, circa annos 35. nata ubi in ſtatu Phthiſico emaciata & tuſſiens, per aliquot annos retroactos vixiſſet; menſe *Aprili* 1684. in Rheumatiſmum legitimum incidebat unà cum cruciantibus doloribus, inflammatis tumoribus, verſatilibus tamen, ab uno artu ad alterum citò migrantibus? item cum febre generis inſigniter remittentis eum comitante. Cujus Typus erat Tertianus (quem genium febri Rheumaticæ apprimè peculiarem eſſe ſæpiſſimè ſum expertus.) Quo in caſu, quoties ſcilicet novus Paroxyſmus febrilis invadit, Rheumaticus dolor atque tumor jam ante ferè ſopiti in partibus affectis renovari, vel etiam in alios artus per metaſtaſin materiæ (ut veteres loqui amant) transferri ſolent. Paroxyſmi verò admodùm prolati erant, per ſpatium ſcilicet xij. vel xvj. horarum, vigiliis etiam, deliriis, jactatione multa, calore, & pulſu valdè febrili ſtipati. Quæ omnia ſymptomata immenſis ſudoribus excipi atque ſolvi ſolebant. Sub initium verò ſinguli paroxyſmi Rheumaticos dolores in artubus affectis ſemper exacerbari, vel alios etiam artus de novo corripere perpetuò obſervavi; adeò ut cum paroxyſmo febrili novus Rheumatiſmus ſemper intrare videretur. Ego tempore paroxyſmi advocatus, indicationibus præſentibus ſatisfacere conabar, *Venæſectione*, *Veſicatoriis*, *Anodyno Hauſtu*, *Tinctura Roſar. Linctu Pectorali*, & *Iulapio Perlato*. Et quidem omnibus ſymptomatis ſub finem paroxyſmi jam evaneſcentibus, ſequenti die ad inviſendum Ægrotantem reverſus hoſtem à *Præſcriptis* penitùs evictum & fugatum eſſe exiſtimabam, donec tandem à paroxyſmi febrilis & Rheumatici reditu nocte ſequenti, planè intellexeram, quàm vana ſpe hucuſque illuſus fueram. Ideòque pro ſymptomatum indicantium urgentia, Venæſectionem iterùm inſtituo, repetitionem *Hipnotyci Hauſtus*, & applicationem etiam *Cataplaſmatis Anodyni* artubus à Rheumatiſmo extremo dolore affectis mandans. Poſtquā verò Febris & Rheumatiſmi Typum, ad duas vel tres vices, planè Tertianum fuiſſe deprehenderam; atque omnia, non obſtante jam antè præſcripta methodo, perpetuò in pejus tuere, ipſo nervoſo ſyſtemate jam tandem

ſpa-

ſpaſmis, præcipuè verò paroxyſmi tempore, correpto: atque ore etiam Aphthis ulcerato, fœlici conjectura fretus, ad uſum *Corticis Pervviani* in hoc deplorato caſu me recipio; præſcribendo ℥j. extra paroxyſmum, tertia, vel quarta quaque hora exhibendam. Cujus uſu xxiv. horarum ſpatio, à Rheumatiſmo æquè ac à febre liberata abſque ullo alio remedio, ſuo modo, hoc eſt Phthiſicè, valebat; minùs tamen pulmonibus oppreſſa quam ante decubitum fuerat. Ubi verò primùm à dolore & febre liberata eſt, Phthiſin Chronicam (quæ etiam à Venæſectionibus, uſu *Corticis*, atque aliorum jam antè præſcriptorum medicamentorum minorari videbatur) planè negligebat, reſpuens cujuſcunque generis medicamenta: atque inde poſt annum unum, vel alterum à Phthiſi illa pulmonari Chronica ſenſim extincta eſt.

CAP. XII.

De Phthiſi Pulmonari orta à febribus, præcipuè Crapuloſis, Scarlatinis, & Intermittentibus; ut etiam à Variolis, & Morbillis.

SÆpiſſimè abiſtis acutis morbis Phthiſin pulmonarē ortum ſuum traxiſſe vidi. Neque quidem mirū videri debet, calorem à febre putrida in humoribus accenſum, adeò facilè in hecticum, ſeu Habitualem, in ſpiritibus & ſolidis corporis partibus ſitum, degenerare ſolere. Spiritus enim atque humores in habitu corporis cum jamdiù pabulum, ſeu nutrimentum à ſanguine nimis accenſo, & calefacto receperunt, difficulter admodum præternaturalem iſtum calorem deponunt: Atque ab hac hectica & fixa flamma, quid mirum ſi colliquatio, & conſumptio inſequi aptæ ſint natæ? Atque hoc maximè ſolet accidere in Variolis, Morbillis & In Scarlatinis & Crapuloſis febribus. Siquidem iſtis morbis tam inſignis humorum colliquatio inſequitur, ab aeri eos comitante calore effecta, ut progreſſu temporis vix ſiſti poſſit, quo novus chylus in poſterum partibus ſolidis aduniri vel aſſimulari queat. Atque hinc fit, quòd calor partium præternaturalis non ſemper à critica eruptione prioribus morbis facta penitùs extinguatur; verùm calor hecticus in partibus ſolidis adhuc manet, unà cum inani tuſſi, atque aliis ſignis ſeroſi & colliquativi ſanguinis ſtatus (evictis jam prioribus morbis) etiam inſecuturam Phthiſin præſagiens.

Uſitatiſſimus hujus Phthiſeos Prodromus eſt levis Peripneumonicus affectus, vel tubercula ſcrophuloſa in ipſis pulmonibus nata; quæ primùm in priorum morborum declinatione ſemper oriri ſolent. Quo fit ut febrilis calor non tantùm rurſus accendatur; verùm etiam tuſſi, dyſpnœa, vigiliis, ſiti, inappetentia; imò aliquando etiam dolore pectorali, atque aliis incipientis Phthiſeos ſignis ſtipatus redeat. Iſta enim Phthiſis plerumque eſt præceps & acuta, utpote naturæ à priori morbo jam debilitatæ ſuperveniens; neque quidem vel præcaveri, vel curari ullo modo poteſt, abſque tempeſtivis, & repetitis Venæſectionibus, utcunque debilis eſſe videatur Ægrotantis ſtatus. Et quidem Phlebotomiæ in præcedentis, ſeu originalis morbi declinatione neglectus, vel ejus nimis vera vel parca adminiſtratio, anſam huic Phthiſi utplurimùm præbere ſolet.

Digitized by Google

Debitis autem Phlebotomiis jam ritè celebratis, reliqua curatio diligenti *Expectorantium* & *Balſamicorum* generali methodo jam ante deſcriptorum, ut & *Diæta Lactea*, & *Iulapiorum Temperantium* uſu, perficienda eſt. Quod dictum eſt de Phthiſi, Morbillis, Variolis, Scarlatinis etiam & Crapuloſis Febribus ſupervenienti (qui quidem morbi ſunt omnes unius generis; naturæ ſcilicèt inſigniter ſeroſæ, ſeu colliquativæ) idem etiam ob eandem cauſam de omnibus ſcorbuticis atque Chronicis febribus pari ratione affirmari poteſt: ut quidem generaliter loquendo de cujuſvis generis febribus quæ fuerint abſque legitima & debita criſi finitæ. Febrili enim fermento hoc modo magis vi depreſſo, quàm evicto, mitis calor hecticus priori putrido calori ſuccedit, Phthiſin mox ſuperinducturus. Ideòque in harum etiam febrium declinatione, cujuſcunque fuerint generis, Phlebotomia celebrari debet, & reliqua curatio ſicuti in jam præcedenti periodo innuimus, perficienda eſt.

Quinetiam nullus dubito, quin vel ipſæ malignæ & peſtilentiales febres, quæ per Apoſtemata atque Ulcera criticè terminari ſolent, Phthiſin etiam ſuperinducere poſſint materiam febrilem in tenerum pulmonum Parenchyma criticè propellendo, unde Tumores atque mali moris Ulcera orta Phthiſin peracutam inducere apta ſunt nata. Curatio autem perficienda eſt, tempeſtivo, & diligentiſſimo medicamentorum *Expectorantium*, *Abſtergentium*, & *Balſamicorum* jam ante deſcriptorum uſu: quo quàm citiſſima pulmonum purgatio iniri poſſit. De ortu verò Phthiſeos à febribus intermittentibus natæ, paucula hic ſpeciatim ſubnectere lubet.

Primò ſcil. Me Phthiſin à nulla alia febre frequentiùs, quàm ab Intermittente originem ſuam duxiſſe, obſervaſſe. Quod quidem videtur mihi duplici de cauſa accidiſſe primùm. Quod iſta febris, vel ob genium ſibi peculiarem, (quippe quæ inexhauſtam mineram in corporis habitu continet;) vel ob efficacium medicamentorum tempeſtivè, & copioſè exhibitorum neglectum, valdè chronica eſt, & ſæpenumero etiam fugata revertitur; atque inde fit quod ab hoc putrido calore longo jam tempore invaleſcente, calor tandem hecticus & continuus in ſpiritus, & partes ſolidas ſuperinducatur; atque inde colliquatio humorum ſeroſa, unà cum tuſſi, & reliquis Phthiſeos ſociis non poteſt non inſequi.

Secundò; Quòd hujuſmodi Ægri, eò quòd non ſuſpicentur hujuſmodi morbum fore lethalem, ſicuti illum contemnere, ita etiam ſemetipſos negligere conſueuere; non tantùm morbum, neſcio quibus muliercularum Receptis, debellare ſatagentes (quo fit ut ſub febrem curandi prætextu non rarò diatheſin inflammatoriam, & venenatam ſanguini & humoribus concilient;) verùm etiam ſæpiſſimè ſeſe aeri frigido, vel in ipſo paroxyſmi tempore, incautè exponentes, frigus unum poſt alterum percipientes, tandem incuriæ, & inſcitiæ propriæ pœnas luant, per Phthiſin ſcil. in hoc morbido humorum ſtatu à frigore ſæpiùs percepto, atque etiam neglecto effectam. Quæ quidem leni Catarrhi nomine à miſeris iſtis Ægris ſignari ſolet; donec tandem negligentia incurabilis evadat. Ideòque omnes admonitos vellem, ne falſa opinione innocentis huiuſce morbi indolis ducti, vel *Agyrtarum*, vel Muliercularum *Receptis*, ſeſe committant; verùm ut eum, quàm citiſſimè copioſo

alterum ſentitam, materia in apoſtematis glandulòſis pulmonum collecta per membranam eos externè inveſtientem, eroſam, vel diruptam, in cavitatem Thoracis, Empyematis ritu, transfuſa, huic Phthiſi anſam prębuiſſe videatur; quamprimùm per Paracenteſim convenienti loco celebratam, juxta maximè gravatum Hypochondrium, materia in Thorace fluctuans, atque pulmonibus continuò depluens convenienter, debitis intervallis, pro Ægri viribus, educenda eſt. Quod verò curationis adhuc reſtat, copioſo *Millepedarum*, *Medicaminum Balſamicorum*, & *Iulap. Temperat.* uſu, *Diæta* etiam *Lactea*; *Decoctis Sarſa*; *Remediis Chalybeatis*, præcipuè verò *Aquis Mineralibus Vitriolicis*, perficiendum eſt.

Sin verò præ Ægri debilitate, vel adſtantium metu, Paracenteſis non admittatur, cum eventu aliquandò proſpero, licèt magis dubio (quod expertus ſum in filio *Domini Vuhite*, cujus hiſtoriam non pigebit ſtatim ſubnectere,) Evacuatio materiæ per longum, & copioſum medicaminum *Diureticorum* uſum, uti *Millepedarum*, *Sal. Succini*, *Apozematis noſtri Diuretici & Lubricantis*, in hiſtoria ſequenti ſtatim memorandi, &c. tentanda eſt. Deinde curationis completio committi debet *Lacteæ Diæta*, & uſui *Remediorum Balſam.* & *Chalybeatorum*, & *Decoctis* etiam *Sarſa Thoracicis* & *Vulnerariis* herbis maximè Temperatis imprægnatis.

Sin verò iſta Phthiſis à tarditate Expectorationis per frigefactionem ſanguinis, ex intempeſtiva, & nimia venæſectione, vel per neglectum medicam. *Expectorantium*, oriatur, copioſus, & frequens uſus medicaminum *Lubricantium*, & *Balſamicorum*; præcipuè verò calidiorum, particulis penetrantibus prędìtorum, imperandus eſt; veluti *Opobalſm. Balſam. Sulphur. Terebinth. Aniſat. Ol. Lin. recenter ſine igne Extract. Hydromel. Antiphthiſic. alibi deſcript.* atque aliorum hujuſmodi.

Hiſtoria.

Samuel, filius natu minor *Domini Vuhite*, habitantis in *Burgo* dicto *Southvuark*, circa annum ætatis ſuæ ſeptimum, & Domini noſtri, *1670*; in legitimam Pleuritidem incidit, unà cum inflammatoria febre, tuſſi perpetua, verùm arida; & dolore laterali horrendo. Poſt varia incaſsùm priùs per 3 dies tentata, ego tandem advocatus, ſanguinis ℥vi. plus minus illicò extrahi juſſi è brachio ſiniſtro, quoniàm ſcil. dolor in eo latere præcipuè urgebat; partes etiam externè illini *Linimento Anodyno*; Internè etiam *Expectorantia* Linctus & Apozematis forma copiosè exhiberi. Difficulter admodùm puer medicamina interna admittebat. Dolore verò & febre id ſuadentibus, Phlebotomiam ſemel in die per 5 ſucceſſivos dies inſtitui, ex conſilio, & cum conſenſu Collegæ mei eximii, *Doct. Micklethuvait*. In doloris etiam ulteriorem mitigationem *Fotum Anodynum* in viſica bubula alternatim applicari juſſi unà cum *Linimento*, & *Veſicatoriæ* admota Nuchæ, & Brachiis internis. Utcunque verò neque dolor, neque febris cedere videbatur, donec tandem circa nonum ſcil. morbi diem natura ſua ſponte, per hæmorrhagiam narium, ſeſe exonerare fatageret; atque hoc pacto, eadem dies hora, per tres ſucceſſivos dies criticè natura, ac ſi benignitate quadam ducta officio Chirurgi perpetuò fungebatur, idque cum optimo ſucceſſu; ſicuti

ſicuti enim dolor, ita etiam febris ferè evanuit. Nulla verò arte expectoratio per totum morbi decurſum promoveri potuit.

Quare *Hippocratis* auctoritatē motus ſententiam meam palam in amicorum præſentia protuli, de Empyemate ſcil. mox intra quadraginta dies inſecuturo. Neque quidem me fefellit eventus: Jacebat enim miſellus & emaciatus puer cum rubore genarum quotidie revertente, febre hectica miti, tuſſi arida perpetua, & anheloſa reſpiratione, ſenſim indies marceſcens, uſque ad quadrageſimum morbi diē; maiore parte temporis etiam in latere ſiniſtro contractus, multum de gravante in eodem hypochondrio dolore conquerebatur.

Die quadrageſimo cum mane inviſi, atque uno vel altero piſciculo veſcentem, magiſque ſolito hilarem inveni. Non obſtante tamen iſto, memor illius *Hippocratis* de die quadrageſimo præſagii, iuſſi *Mixturam Emeticam* è *Sale Vitrioli* & *Oxymel. Scyllitico* in promptu eſſe, quo cochleatim ingereretur ad vomitum ciendum, modò à ſubita Apoſtematis ruptura ſubſequēs ſtrangulatio per præproperum materiæ in Bronchia tranſitum timeretur. Vix per unam horam diſceſſum erat, quin è ſomno excitaretur Æger, propemodum ſtrangulatus; atque eo modo per quatuor horarum ſpatium perdurabat, priuſquam me invenire potuerant, ſine vel ulla ſenſibili reſpiratione, vel pulſu, fixis etiam oculis, dentibuſque & manibus ſpaſmodicè conſtrictis & frigidis, tantùm non mortuus. Tandem ego acceſſi, & *mixturam* (quam dudum in promptu eſſe curaveram, licet præ adſtantium horrore (qui Ægrum tanquam iam mortuum reſpexerant) hactenus non eſſet exhibita, ore vi aperto, cochleatim ingeri curavi, & tonſillas illita oleo pluma titillari; quo brevi temporis ſpatio ad vomitum excitatus, non tantùm crudum chylum è Ventriculo; verùm etiam puris planè fœtidi *Pintam* ferè è Bronchiis reiecit; atque inde paulatim ex uſu *Cordialis Iulapii*, ſpaſmi una cum ſtrangulatione receſſerunt; Extremorum etiam calor, & pulſus redierunt, & poſt tres tandem peractas horas incerta verba murmurare cœpit, & poſt ſomnos aliquot magis placidos mens etiam reſtituta fuit; atque adeò intra 24 horas eſuriebat, & victum petebat, cum amicorum & adſtantium omnium maximo ſtupore. Nihilominus tamen, non tantùm debilis, & lecto affixus, verùm etiam emaciatus, hecticus, continuò tuſſiens, & ob pondus materiæ in cavitate Thoracis Diaphragma prementis anheloſè reſpirans iacebat; ac ſi à Phthiſi brevi periturus eſſet. Ob præſentem acutam Phthiſim, & virium debilitatem, non auſus ſum materiæ evacuationem per *Cathartica* tentare; Neque per *Paracenteſim* eam educere; quoniam ſicuti adſtantes id renuebant, ita quidem nulla protuberantia in Hypochondriis apparebat quæ quidem certum aperturæ locum deſignaret. Ideoque decrevi in præſens, *Rem magis cunctando reſtituere*, *Lacteam* ſcil. inſtituendo *Diætam* in ſanguinis temperationem; atque frequentem uſum *Apozematis* ſequentis, partim *Pectoralis*, partim etiam *Diuretici*, quo (ſi fieri poſſet) materiam per vias Urinarias, ſine ullo virium diſpendio, foras educerem; Forma *Apozematis* hæc erat, quæ ſequitur.

℞ *Semin, Malu. Attha.* ana ℥ iv. *Semin.* iv. *Frigid. majer.* ana ℥ i. *Cicer. rubr.* ℥ i. *Gran. Alkekeng.* ℥ ii. *fol. Tuſſilag. Capil. Vener.* ana *M.* i.

Caricar Pingu. num. vii. ſebeſt. num. xv. Glycyrrh raſ. ℥ i. *Coque in aqua F.* ℔ iv. *ad ii. Colatura adde Syr. Altha* ℥ i.ß. *M. F. Apozem.* Sub hoc regimine (Additis etiam *Iulapio Perlato*, & *Linctu Pectorali*) vires multùm reſarciri videbantur. Suboriebatur verò inde Hydrops univerſalis, qui in tantum augeſcebat, ut miſellus Æger quotidiè à ſuffocatione periturus videretur. Ex uſu verò copioſo *Salis Succini*, *Lenium Catharticorum*, & *Electuariorum Chalybeatorum*, (commixtis ſemper Medicamentis *Balſamicis*, & *Pectoralibus*) penitùs à Phthiſi, Hydrope etiam ſanus evaſit, conſpirante verno & ruſticano aere, atque adhùc ſanus inter vivos manet, robuſtus, & Athleticus, muniis Mercatoris egregiè fungens.

Hiſtoria Secunda.

Filia *Domini Gifford*, in Platea dicta *Fleet-Lane*, circa octavum ætatis ſuæ annum, febre inflammatoria, dolore Laterali, & tuſſi importuna atq; arida correpta fuit Ego advocatus poſt duos, vel tres morbi dies, judicans à ſignis Diagnoſticis Ægrotam pleuritide laborare, iterùm, iterùmque venam ſecari juſſi: *Linimenta* externè, & *Fotus* applicari, *Expectorantia* etiam medicamenta copioſè ingeri, (quæ quidem nimis parcè ſumebat) *Veſicatoria* etiam pro exigentia febris, & affectionis generis nervoſi præſcripſi, & *Iulapia Perlata* ex *Aquis Cephalicis*, & *Cordialibus* facta. Poſt horum uſu febris quidem inflammatoria in hecticā mutata fuit, & dolor Lateralis convulſivus in gravantem, atque indè omnia ſymptomata mitiora apparebāt. Quia verò nulla arte phlegma aliquod è Bronchiis per tuſſim educi potuit, ego multùm ſuſpicabar putridum hoc Phlegma in pulmonibus concoctum, aliam viam per ipſum Parenchyma in cavitatem Thoracis inveniſſe, atque miſellam Ægram noſtram Phthiſi Empyica à pleuritide, ob defectum ſcil. expectorationis, ortā, tandem perituram. Neque quidem conjectura mea me multùm feſellit. Poſtquàm enim per viginti dies à pleuritidis legitimæ fine decubuiſſet Puella languens, cum febre hectica continua, rubore genarum ſæpiùs revertente, volis manuum admodùm aridis tuſſi ſicca, & importuna, vigiliis pertinacibus reſpiratione anhelosa, aliiſque impenſivis ſymptomatis indies marceſcens; tandem conqueri cœpit de dolore gravante lateris juxta hypocondrium ſiniſtrum, qui de die in diem adeò increſcebat, ut tandem non ſine ejulatione moveri, vel erecto corpore ſedere potuerit. Poſt Trigeſimum verò morbi diem partem affectam inſpiciens, eam tumentem, & quadantenùs acuminatam vivi. Exſpectavi autem uſque ad quadraſimum diem, & tunc, advocato Chirurgo peritiſſimo, *Domino Hollyer*, per *Paracenteſim* paulò ſupra Diaphragma factam putridum Phlegma ſenſim extraximus, ſpatio ſcil. menſis unius: ob marcidum enim corporis ſtatum nullam inſignem evacuationem in unam vicem ferre poterat. Per annum verò unum vel alterum vulnus aliqua parte, ſicuti Fontanella, apertum conſultò ſervabatur. Intereà temporis *Lactea Dieta*, Medicamentis *Balſamicis*, *Millepedis Decocto*, *Sarſa Vulnerario*, liberè & diù epoto, &c. (adjuvante etiam ruſticano aere) interſperſis etiam debitis intervallis, & pro Ægræ viribus, Catharticis è *Calomel.* & *Diagryd.* factis; tandem è tabido ſtatu exceſſit εὔχρωος & εὔσαρκος, atque adeò per plurimos annos, duravit ſine vel ulla prioris morbi labe, niſi quòd latere affecto quadan-

dan-

dintenùs curvitate contracta eſſet ad fatalem uſque diem, quo tempore à febre maligna è vivis ſublata eſt.

CAP. XI.

De Phthiſi ab Arthritide & Rheumatiſmo orta.

IN Arthritide & Rheumatiſmo, præſertim verò legitimo & humoroſo, (qui ſcil. à fermento acri è nervis ſuppeditato ortum ſuum ducit) adeò evidens fit colliquatio in tota ſanguinea maſſa, ut nemini mirari liceat, ſi Phthiſis ab hiſce morbis (præcipuè verò ubi fuerint contumaces, Chronici, & frequenter recurrentes) oriatur. Atque hinc facile obſervari licet, Rheumaticum dolorem à percepto frigore provenientem, rariùs, ſi unquàm, abſque tuſſi pulmonaris artus invadere ſolere. Et ſicuti illuſtrem virum, *Dominum Orlandum Bridgman*, *Dominos Philips*, & *Tibs*, atque alios quamplurimos, poſt frequentes, & longos Arthriticos, & Rheumaticos paroxyſmos, tandem Phthiſicè, vel Aſthmaticè periiſſe perſpexi; ità aliquando etiam poſt primum Rheumatiſmi paroxyſmum acutam & fatalem Phthiſin ſubintraſſe notavi.

Phthiſin iſtam ubi à primo Rheumatiſmi inſultu invadit, nonnunquàm ob eam rationem acutam eſſe accidit; utpote à colliquatione humorum in acuto Rheumatiſmi humoralis Paroxyſmo ortam. Ideoque quoniam communis Phthiſeos naturæ participat, generali methodo omninò tractari debet; uſu ſcil. *Lubricantium*, *Incraſſantium*, *Optatorum*, atque aliorum medicaminum Pulmonarium. Et quidem ego, idque non ſine felici ſucceſſu, in omni Rheumatiſmi Paroxyſmo, ta metſi neque urgens aliqua tuſſis, neq Dyſpnœa adſit, *Apozemata*, & *Eclegmata Pectoralia Lubricantia*, & *Incraſſantia*, copioſè præſcribere ſoleo, non tantùm ad ſanguinem temperandum, atque emolliendum, verùm etiam ad præcavendam Phthiſin, quæ non rarò à Rheumatiſmo ortum ſuum ducere ſolet.

Quoties autem iſta Phthiſis ab Arthritide, vel veteri, & ſæpiùs recurrenti Rheumatiſmo oritur, eſt planè Chronica, ſenſim, & gradatim per plures annos pulmonibus, & partibus reſpirationi dicatis creans moleſtias. Atque eſt quidem Aſthmatici generis, ob phlegmatis viſcoſitatem dyſpnœa magis, quàm pertinaci tuſſi ſtipati.

Si quidem à generis nervoſi ſtupore magis quàm ab humorum colliquatione oriri videtur. Hæc tamen Aſthmatica Phthiſis videtur mihi eſſe genii peculiaris, eò quòd delectu aeris non omnino relevatur. Hujuſmodi enim Phthiſicos, licet etiam Aſthmatici fuerint, æquè benè in aere paluſtri, & fumo carbonum oppleto, ac in tenui, & perflatili reſpirare notavi Atque indè etiam fit, quòd medicamenta *Lubricantia*, & *Expectorantia* nequicquam hic valeant; utut *Incraſſantia*, & *Opiata* fataliter lædant. A *Spiritibus* autem *C. C. Sal. Armon. Ol. Iuniperi Chymico*, atque aliis ejuſmodi, quæ ſcil. ſpiritus excitant, & nervos confortant, frequenter & copioſè exhibitis, plus levaminis, quàm vel à quibuſvis *Opiatis*, vel *Thoracicis* medicamentis ritè exſpectandum eſt.

Quò magis iſta Aſthmatica Phthiſis procedit, eò magis dolores, & tumores Rheumatici minorari ſolent. Et quidem Rheumatiſmus humoralis verus, & legitimus, longè priuſquàm lethalis evadat, in nervoſum, vagis

doloribus huc illuc tranſeuntibus, verum nullo evidenti tumore comitatum, degenerat.

Rheumatica iſta Phthiſis à Rheumatiſmo Chronico orta, & in ſenili ætate accidens, eſt quidem (quantum ego ſcio) planè incurabilis. Indicium eſt enim naturæ jam planè ſuccumbentis, & il ultima Rheumatiſmi ſcena jam triumphatæ.

Vomitoria lenia debitis intervallis repetita, (præſertim verò ſi cũ *εὐφορίᾳ* ferantur, neq; nimis ſerò exhibeantur) multùm ad hujus Phthiſeos curationem promovendam conferunt; utpote Cerebrum & genus nervoſum deoppilantia, & Rheumaticos dolores minorantia rigiditatem & ſtuporem fibroſi generis univerſaliter ſublevando; quo fit ut cauſa Procatarctica, ſeu fomes hujuſce Phthiſeos, plurimùm ſubtrahatur.

Venæſectio etiam ſub hujus Phthiſeos initio (priuſquam ſcil. Corporis habitus nimis exinanitus fuerit,) plurimùm prodeſt; non tantùm calorem hecticum & Rheumaticos dolores minuendo; verùm etiam ipſi dyſpnœæ levamen miniſtrando.

In morbi verò progreſſu, ubi ſcil. inſignis marcor univerſalem corporis habitum priùs invaſerat, ſicuti à venæſectione naturam debiliorem, ità reſpirationem difficiliorem reddi obſervavi. Et quidem nullus dubito, quin iſta Aſthmatica Phthiſis non rarò à profuſa & ſæpiùs repetita venæſectione in Rheumatiſmi Paroxyſmis adminiſtrata ortum ſuum ducat; cra ſi ſcil. ſanguinis indè (ut in aliis immodicis hæmorrhagiis accidere ſolet) everſa, totaque ejus maſſa jam depauperata.

Vires etiam egregias *Peruviani Corticis*, in extinctione flammæ hecticæ colliquantis, à ſtatu Rheumatico in ſanguine accenſæ, ibique derelictæ, ſæpiſſimè ſum expertus; quæ quidem flamma niſi arte aliqua, vel natura tollatur, viam in hanc pulmonarem Phthiſin certiſſimè ſternit.

Ob eandem etiam rationem medicamina *Chalybeata* in hujus morbi principio, ad inducias ſaltem obtinendas, ſi non ad curationem perficiendam plurimùm conducere obſervavi, præſertim verò *Aquas Minerales Chalybeatas*, modò non nimis ſerò propinentur, & ſatis copioſè per urinarias vias fluant.

Uſus etiã *Thermarum*, & *Balneorum Artificialium*, priuſq; ſcil corporis habitus nimis fuerit extenuatus, fibroſi generis obſtructiones univerſim deoppilando, plurimùm hujus Phthiſeos incipientis curationẽ promovere ſolet.

Lactea etiam *Diæta* in primo hujus morbi limine plurimùm confert, flammam in ſanguine accenſam minuendo, & acrimoniam præternaturalem leniendo. Licet eam in morbi progreſſu, cum Dyſpnœa jam fuerit inducta, non adeò benè convenire fatendum ſit; quoniam ſcil. Phlegmati Bronchiis impacto majorem grutinoſitatem conciliare ſolet. Neque forſan conjectura iſta eſt ſine gravi ratione fundata; ſcil. quod lactis in Rheumatiſmo nimius uſus Ægrotum in Phthiſin hanc Aſthmaticam valdè diſponit.

Hiſtoria Prima.

Domina Laurence, circa annũ ætatis ſuę trigeſimum quintum, quo tempore etiam gravida facta eſt, in Rhumatiſmum univerſalem incidit, & ſeſe curæ cujuſdam *Pharmacopola* per plures mẽſes commiſit; donec tandem à tuſſi, dyſpnœa, febre hectica, marcore, atq; aliis hujuſmodi jam ſuperinductis ſymptomatis, incertum eſſet an Rheumaticè, an verò Phthiſicè interitura eſſet

eſſet, Rheumatiſmo quidem (qui antè fuerat legitimus) in Nervoſum, rigiditate, & vago quodam artuum dolore, nullo tamen tumore ſtipatum dagenerante. Quo tempore ego advocatus *Octobr.* ſcil. die 25, *1686.* ad temperandum Rheumaticum & Hecticum ſanguinis & ſpirituum fervorem, & ad affectiones Hyſtericas inde natas compeſcendas, *Electuarium* cum ſequenti *Iulapio* præſcripſi.

℞ *Conſeru. Roſ. Antiq. Fruct. Cynosb. per ſetaceum traject.* āā. ℥ i. *Pulu. Flor. Lauend. Magiſt. Corall.* āā. ʒ i. *Syr. è Coral. q. ſ. Ms. F. Electuarium è quo capiat quantitatem Nuc. Moſchat. ſexta quaque hora.*

℞ *Aq. Rut. Ceraſ. nigr.* āā. ℥ iv. *Aq. Cinnam. hord.* ℥ iii. *Aq. Paon, Breyn. Comp.* āā. ℥ i. ß. *Margarit. pp.* ʒ i ß. *Sac. Ala. q. ſ. ingratam edulcorationem. Ms. F. Iulap. è quo capiat Cochl. iv. vel v. poſt ſingulas doſes Electuari, atque etiam ad libitum.*

In dolorum & rigiditatis artuum levamen, eadem noctæ Veſicatoria internis brachiis juxta axillas applicari juſſi, & levem evacuationem per alvum tentavi ope ℥ ii. *Tincturæ ſacræ*; quam quidem benè ferebat. Hora ſomni ſequentem Paregoticum hauſtum præſcripſi.

℞ *Aq. papau. Rhœad.* ℥ iii. *Cinnam. hord.* ʒ i. *Paon. comp.* ʒ ii. *Sal. Abſinth. gr.* vi. *Sy. de Mecon* ʒ vi. *Ms. F. hauſtus.*

Octobr. 28. *Vomitorium* ſequens propinavi.

℞ *Vin. Benedict.* ℥ i. *Syr. Violat.* ʒ ii. *Ms.* detur pro Emerico, circa horam quintam pomoridianam cum regimine, & (ſi opus fuerit) inter vomendum capiat ℈ i. *Salis Vitriol.* bis, vel ter in hauſtu *Poſſetala* calidæ. Vomitione finita, hauſtum Paregoricum ſequentem præſcripſi.

℔ *Aq. Menth.* ℥ ß. *Stephan.* ʒ iii. *Cinnam. hord. Lact. Alex.* āā. ʒ i. *Syr. de Mecon.* ʒ vi. *Ms F hauſtus.*

A *Vomitorio* levamen univerſim ſenſit, idque non tantùm à ſymptomatis Phthiſicis, verùm etiam Rheumaticis. Ideoque poſt tridui ſpatium repetitionem *Emetisi* injunxi; & deinde flammam Hecticam in ſanguine à Rheumatiſmo accenſam extinguere, & pulmonibus indè labefactatis proſpicere totis viribus nitebar ſequentem in modum.

℞ *Ingred. Decoct. Pector. q. ſ. Cortic. Peruvian.* ℥ i. *Balſam. Tolutan.* ʒ i. *coq. in Aq. Font. q. ſ. ad* ℔ i. ß *Colaturæ adde Aq. Theriacal. Stillat. Syr. Balſam.* āā. ℥ i ß. *Ms. F. Apozema, de quo capiat* ℥ iv. *ter die per ſex dies continuos ſemper ſumendo in hauſtu nocturno Laudan. Liq. Helmont. gutt.* xv. modo Tormina vel Diarrhœa, vel vigiliæ urgeant.

Finito jam *Apozematis* uſu, repetitionem potionis *Emeticæ* juſſi, & tandem, *Novembr.* ſcil 13. ſequentes *Pilulas* præſcripſi.

℞ *Pul. Patrum ſubtiliſſimè trit* ℥ i. *Mucilag Gum. Tragacanth. q. ſt Ms. F. Pilul. mediocres deaurandæ, quarum ſex capiat mane & veſperi de die in diem.*

A quarum uſu planè convaluit, non tantùm à doloribus, & rigiditate artuum, verùm etiam à tuſſi, dyſpnœa, oppreſſione, febre & reliquis Phthiſeos pulmonaris ſymptomatis planè liberata. Rediit etiam appetitus, & tandem etiam vires, & carnes ejùs reſarcitæ ſunt, atque adhuc ſine aliqua Rheumatiſmi, vel Phthiſeos revireſcentia optima ſanitate utitur.

Hiſtoria Sacra.

Domina Covert, virgo circa annum ætatis ſuæ decimum octavum, in

Digitized by Google

febrem continuam incidit, quæ tandem alia intermittente excipiebatur, quæ quidem per ſpatium xi. vel xii. menſium duravit. Hæc verò ſponte ſua evanuit, Rheumatiſmo humoroſo tantùm excepta. Febre autem & Rheumatiſmo proceſſu temporis (neſcio quo pacto) quadantenus jam victis, manſit tamen miſella virgo continuò hectica, tuſſiens, anheloſa, valdè emaciata, & penè etiam ex ſanguis faciem tanquam *Hippocraticam* præ ſe ferens. Inſuper adeò à triumphante Rheumatiſmo, muſculorum tendines ferè univerſim præ craſſitie & indureſcentia præternaturali rigeſcebant, uti omnibus artubus, non tantùm minoribus pedum atq; manuum; verùm etiam majoribus, planè muniis ſuis imparibus factis, vel ſaltem difficulter & dolorificè fungentibus, cathedræ, vel lecto perpetuò ferè affixa maneret, tanquam ſtatua, Doloribus etiam vagis & verſatilibus, ſpaſmodicis & horrendis hic indè per totum thoracem non rarò percita fuit, lipothymiis etiam hyſtericis, paroxyſmis febrilibus incertis ſæpiùs recurrentibus vexata. His omnibus ſymmptomatis continuus etiam virium languor, appetitus proſtratio, & purgationum menſtruarum ſuppreſſio adjungebantur. Univerſalis etiam corporis habitus mihi videbatur eſſe valdè ſcorbuticus. Caſus ſanè (ſi quis alius) valdè deploratus, cui tamen (Deo favente) arte noſtra ſequentem in modum ſuccurrebam.

Miſellam Virginem triceſimo die *Maii* 1683. inviſens, ad temperandam ſcorbuticam ſanguinis acrimoniam, & vagos dolores quadantenus demulcendos, qui ſicuti longo tempore duraverant; ità non parum adhuc oppreſſam naturam terebant; præſcripſi *Calomelan. Diagryd. Sulphurat.* āā. *gr. xiv. Syr Cichor. cum Rheo q. ſ. Ms. F. bolus mane ſumendus cum regimine. Syrupulos etiam duos Milleped. præpar & oculor. Cancr. præp. commixt. ter die horis medicis exhiberi juſſi, è Cochl. Iulap ſeq. ſuperbibendo* ℥ii. *vel* iv.

℞ *Aq. Meliſs. Ceraſ. nigr. Lact. Alex.* āā. ℥iv. *Aq. Cinnam. hord. Epidemic.* āā. ℥iii. *Sacc. Perlat.* ʒvi. *Ms. F. Iulap.*

Sacculum item ſequentem præſcripſi ſuſpendendum in *Cong.* iii. *Cereviſiæ mediocris*, in potum ordinarium.

℞ ℔ *Rad. Lapath. Acut. Pæon. mar.* āā. ℥ii. *Cochlear. utriuſque* āā. *M.* iii. *Beccabung. Naſturtii Aquat. heder. Terreſt. ſummitat. Pini*, āā. *M.* ii *ſem Aniſ.* ℥i. *Ms. F. Sacc.*

Iunii ſecundo; quoniam forma Pulveris non adeò grata fuerat, & ut obſtructionum reſerationem promoverem, Pulveris loco, *Electuarium* ſequens ſubſtitui. ℞. *Conſerv. Fruct. Cynosbat. Roſ. Rub.* āā. ʒß. *Milleped. præp.* ʒiß. *Ocul. Cancror. præp.* ℈ii. *Sal. Martis gr. xii. Syr. Chalyb. q. ſ Ms F. Electuarium; de quo capiat quantitatem Nuc. Moſch. ſexta quaque hora, ſuperbibendo hauſtum Iulapii. Pilul. etiam ſtomach cum gum.* ℈i. *nocte ſequenti degluttiendum præſcripſi*

Iunii quinto; quoniam forma *Electuarii* non arridebat, in eandem intentionem *Syrupum Chalybeatum* ſubſtitui. Et quoniam alvus non adeò facilè ſubducebatur, *Pilulas* ſequentes priorum loco in promptu eſſe juſſi. *Pro Syrupo.*

℞. *Vin. Chalybeat* ℔ii. *Tinctur. Croc. Caſtor.* āā. ℥i. *Sacchar. Alb. q. ſ. Coque ad conſiſtentiam ſyrupi. Sumat exinde Cochl. ii. mane, & quinta pomerid. diebus à purgatione liberis, per ſe, vel in aqua Card. dilut.* Pro Pilulis.

℞. *Pil. ſtomach. cum Gum. Aloes Roſat.* āā. *gr. xv. Sal. Abſinth. gr.* iv. *Elix. Propriet. q. ſ. Ms. Pilulæ num.* iv.

cra-

Digitized by Google

craſtina nocte ſumenda cum libera cuſtodia.

Tendines etiam induratos, & præ craſſitie dolorificè contractos bis die ad luculentum igne illiniri juſſi, *Oleo Succin. & Spir. Lavend comp. ãã. Part. æqu.* ſuperinducendo pannum Laneū.

Licèt iſtorum uſu tendinum tumor minorari videretur, atque rigidi artus quadantenùs motui aptiores redditi, ſyſtema tamen nervoſum ab hyſtericis liphothymiis ſerquenter revertentibus grave aliquid ſubinde pati viſum eſt. Ideoque *Iunii nono, Cochl.* iv. *uel* v. *Iulapii ſequentis* ad libitum in languore propinari juſſi.

℞ *Aq. Meliſs Ceraſ. nigr. ãã.* ℥iii. *Aq. Bryon. Paon Comp. ãã.* ℥i. *Tinctur. Caſtor.* ʒi *Spir. Sal. Armon* ʒß. *Sy. Paon. comp.* ʒx. *Ms. F. Iulapiu.*

Sacculum Ingredientium Antiſcorbuticorum reperivi, & quarta quaq; nocte *Pilulas Catharticas* injunxi.

Nervoſo genere ex uſu præſcripti *Iulapii* ter, quaterve jam relevato, præter calorem hecticum continuum, paroyſmum etiam febris intermittentis legitimæ cum rigore invadentem, & profuſis ſudoribus finitum, licèt incertis intervallis, aliquando obſervavi. Atque indè non ſine ratione ſuſpicabat, ab hoc latitante febrili fermento, quod nunquam adhuc è ſanguinis maſſa amandatum fuerat; quodque adeò *Protei* inſtar, ſub varia ſpecie hucuſque viſum noſtrùm illuſerat, appetitus dejectionem, febrem hecticam continuam, & languorem univerſalem provenire. Ideoque contra hoſtem hunc totis *Peruuiani Corticis* viribus inſurgo! Siquidem ipſe mihi pollicitus ſum (neque quidem me ſpes mea feſellit, ut vel ipſe eventus poſteà comprobavit) quod debellato hoc hoſte, ſanitatis ſtatus plurimùm inde reſtitutus foret, utcunque *Balnea*, *Fotus*, atque alia ejuſdem generis inſigni eſſent uſui ad Trophæa Arthritidis in artubus nodoſis, & debilitatis relicta, penitùs extirpanda. Ideoque.

Iunii Decimotertiò præſcripſi hauſtum ſequentem, quarta quaque hora repetendum ad vii. vel viii. vices.

℞ *Aq. Meliſs. Ceraſ. nigr. ãã.* ℥i. *Aq. Epidem: Syr. Caryophyll. ãã.* ʒii. *Pulv. Patrum ſubtiliſſimè trit.* ʒi. *Ms. F. hauſtus. Iulapium* etiam ſequens Cochleatim in languore ſumendum

℞ *Aq. Card.* ℥vi. *Cinnam. hord.* ʒiv. *Paon comp.* ʒii. *Margarit. prap.* ʒi. ß. *Sacchar. Alb.* ʒv. *Ms. F. Iulap.*

Iunii *Decimoquinto* ℞. *Pulv Patrum ſubtiliſſimè trit.* ʒv. *Mucilag. gum. Tragacanth. q. ſ. F. Pilula medioc. deaurand. quarum ſex capiat quarta pomerid. & hora ſomni, de die in diem; ſumendo omni mane Syrupum Chalyb. jam antè præſcriptum. Sacculus* etiam *Ingredientium Antiſcorbuticorum* renovetur. Etſi autem Ægra liberali iſto *Corticis* uſu à paroxyſmis febrilibus penitùs liberata erat, manſit tamen adhuc nauſea, & inappetentia, unà cum languore atq; aliis inveterati hoſtis Trophæis. Ideoque, utcunque medicamenti formam mutaverim, hoſtem tamen jam planè fugatum *Cortice* ulteriùs proſequebat in ſequentem modum.

℞ *Ingred. Decoct. Amar. Purg. q. ſ. Sal. Abſinth.* ʒß. *Cortic. Peruv. Pulv.* ʒß. *Infunde debito modo, & coque in Aq. Font q. ſ. ad* ℥xii. *capiat* ℥iv. *Colatura fortiter expreſſ manè, repetatq; per tres dies continuos, continuando uſu Syrupi Chalybeat. quarta pomerid.*

Iunii 27. preſcripſi *Bolum* ſequentem cum ℥iv. *Apozematis ſexta quaque hora ſumend. per tres dies continuos.*

℞. *Cortic. Peruv. ſubtiliſſ. trit.* ʒß. *Syr. Artemiſ. q. ſ. Ms. F. Bolus.* ℞.

Cortic. Peruvian. Pulveriz. ℥ß. *infunde, & coque in Aq. Card & Vin. alb.* āā. *q. ſ. ad* ℥ *xii. cola in uſum*.

Iulii Sextò. Quoniam genus nervoſum adhuc aliquatenùs malè affectum erat, tres *Pilularum* ſequent. ter die horis medicis ſumendas dedi, *ſuperbibendo* ℥ iv. *Tinctura Corticis* jam antè præſcipt.

℞ *Pulv. Patrum* ʒ *ii Trochiſc. de Myrrh.* ʒ i. *Caſtor. Ent. Vener.* āā. ℈ *ii. Mucilag. Gum. Tragac. q. ſ. Ms. F. Pilula mediocres deaurand.*

Ab hoc copioſo uſu *Corticis*, licèt diverſa forma exhibiti, Ægra noſtra mirum in modum undiquaque ad ſanitatis ſtatum reſtituta eſt, & ab omnibus Phthiſeos, & Rheumatiſmi ſymptomatis planè liberata; niſi quod tendines atque artus, præcipuè verò manuum, rigidi, & quadantenùs etiam tumidi manebant, & carnes etiam nondùm ſatis reſarcitæ. Ideoque ubi jam præparatorio ritu alvum ſubduci curaveram *Extracti Rud. gr.* xv. & *Pilul. Fadit.* ℈i. eam per ſpatium ſex hebdomadum ad uſum *Thermarum Bathenienſium*, internum, atque etiam externum relegavi, imperando tendines atque tumefactos artus ſub finem ſingularum Balneationum diu atque liberè Aquis *Thermarum Regiarum* embrochari, atque eaſdem partes (Ægra in lecto jam poſita & in ſudores diſpoſita) Linimento ſequenti diu illiniri. ℞ *Vng. Dialth. Nervin.* āā. ʒi. *Ol. Scorp. Lilior. alb.* āā. ʒß. *Ol. Aniſ. Chym.* ʒ iii. *Ms. F. Linimentum*. Et, ne in uſu balnei elanguerit; *Iulap. Cord.* ſequens in promptu erat Chochleatim ad libitum ſemendum.

℞ *Aq. Epidem. Stephan.* āā. ℔ ß. *Syr. Caryophyl.* ʒ *ii. Ms, F. Iulap. Cordiale*. Menſe *Septembri* Ægra noſtra ab uſu *Thermarum* cum multo fructu reverſa eſt. Præcipuè verò exinde tendines, atque artus affecti plurimùm reſtituebantur, ad quorum curationem ulterius promovendam, conſulvi ut Balneis noſtris *Londini* publicis bis, vel ter hebdomade uteretur, unà cum ſequentibus Medicamentis.

Sept. 4. 1683. ℞ *Sarſ. Opt.* ℥ *iv. Rad. Chin.* ℥ *i* ß. *Raſ. C.C. Ebor.* āā. ℥ *iii. Paſſular. major. exacinat.* ℥ *ii. Glycyrrh. raſ* ℥ *ſ. poſt debitam infuſionem coque in Aq. font.* ℔ *viii. ad iv. hujus Colatura bibat* ℔ ß. *ter die horis medicis*.

℞ *Ceruſſ. Antimon. Milleped prapar.* āā. ʒ *i* ß. *Ms. in ſex chartulas, quarum unam capiat ter die cum ſingulis hauſtibus Decoct praſcript. pracipuè verò quo tempore Balneum ingreditur*.

Uſu *Balnei* jam finito, mederatam Diaphoreſin ſingulis noctibus promovere ſatagebam, ex uſu ſequentis hauſtus.

Sept. 12. 1683. ℞ *Aq. Card. Theriac. Hill.* āā. ℥ *i. Ceruſſ. Antimon.* ℈ *i. Syr. Violac.* ℥ *ii. Ms. F. hauſtus per x. noctes continuas repetendus*. A quorum uſu artus, atque tendines multum levaminis capiebant. Tandem verò, ne Ægrotantis recidivatio in intermittentem ſub anni finem (cujus magna & rationabilis erat ſuſpicio) perfectionem curationis irritam redderet conſului repetitum *China China uſum per plures dies quarta uel quinta quaque hora ſumend. ſub forma ſequentis Apozematis*.

Sep. 20. 1683. ℞ *Cortic. Chin. Chin. pulveriz.* ℥ *i. Coq. in Aq. Card. & Vin. alb.* āā. *q. ſ. ad* ℔ *i* ß. *Deinde fiat colatura cum fortiſſima expreſſione*.

Denique ad carnes reſarciendas, & ad ulteriorem hectici caloris temperationem, Ægrotæ conſului, ut ſeſe ad *Diatam Lact.* exactiſſimam per ſex hebdoma-

domadum ſpatium in aere ruſticano percipiendam reciperet.

A cujus uſu εὐσαρκος facta eſt, & planè convaluit, reſtitutis tunc tandem Purgationibus menſtruis floridis, quæ antehac per quatuor annos, ob emaciatum ſcil. & inanitum Corporis habitum, penitùs defecerant.

Anno verò ſequenti ſcil. 1684. & menſe *Iunio*, ob rigiditatem quandam in tendinibus carporum, & alterius pedis, manentem *Thermas* iterùm adhibat, & poſteà *Diætam Lacteam* repetebat. A quo tempore hucuſque integra ſanitate utitur, atque etiam maritata liberos peperit.

Eadem ferè methodo præter ſpem omnium amicorum feliciter curavi *Dominum Overton*, extra Portam dictam *Nevvgate* habitantem; qui à longo Rheumatiſmo tandem in ſtatum planè tabidum redactus fuerat, unà cum Dyſpnœa, urgente & perpetua tuſſi, febre hectica continua, ſputo puri ſimili, & reliquis Phthiſeos pulmonaris funeſtæ ſignis. Cujus hiſtoriam brevitatis gratia hoc loco recenſere conſulto omitto.

Hiſtoria tertia.

Domina Lane, uxor *Barbitonſoris*, habitantis in *Platea* dicta *Covvlane*, circa annos 35. nata ubi in ſtatu Phthiſico emaciata & tuſſiens, per aliquot annos retroactos vixiſſet; menſe *Aprili* 1684. in Rheumatiſmum legitimum incidebat unà cum cruciantibus doloribus, inflammatis tumoribus, verſatilibus tamen, ab uno artu ad alterum citò migrantibus? item cum febre generis inſigniter remittentis eum comitante. Cujus Typus erat Tertianus (quem genium febri Rheumaticæ apprimè peculiarem eſſe ſæpiſſimè ſum expertus.) Quo in caſu, quoties ſcilicet novus Paroxyſmus febrilis invadit, Rheumaticus dolor atque tumor jam ante ferè ſopiti in partibus affectis renovari, vel etiam in alios artus per metaſtaſin materiæ (ut veteres loqui amant) transferri ſolent. Paroxyſmi verò admodùm prolati erant, per ſpatium ſcilicet xij. vel xvj. horarum, vigiliis etiam, deliriis, jactatione multa, calore, & pulſu valdè febrili ſtipati. Quæ omnia ſymptomata immenſis ſudoribus excipi atque ſolvi ſolebant, Sub initium verò ſinguli paroxyſmi Rheumaticos dolores in artubus affectis ſemper exacerbari, vel alios etiam artus de novo corripere perpetuò obſervavi; adeò ut cum paroxyſmo febrili novus Rheumatiſmus ſemper intrare videretur. Ego tempore paroxyſmi advocatus, indicationibus præſentibus ſatisfacere conabar, *Venæſectione*, *Veſicatoriis*, *Anodyno Hauſtu*, *Tinctura Roſar. Linctu Pectorali*, & *Iulapio Perlato*. Et quidem omnibus ſymptomatis ſub finem paroxyſmi jam evaneſcentibus, ſequenti die ad inviſendum Ægrotantem reverſus hoſtem à *Praſcriptis* penitùs evictum & fugatum eſſe exiſtimabam, donec tandem à paroxyſmi febrilis & Rheumatici reditu nocte ſequenti, planè intellexeram, quàm vana ſpe hucuſque illuſus fueram. Ideòque pro ſymptomatum indicantium urgentia, Venæſectionem iterùm inſtituo, repetitionem *Hipnotyci Hauſtus*, & applicationem etiam *Cataplaſmatis Anodyni* artubus à Rheumatiſmo extremo dolore affectis mandans, Poſtquã verò Febris & Rheumatiſmi Typum, ad duas vel tres vices, planè Tertianum fuiſſe deprehenderam; atque omnia, non obſtante jam antè præſcripta methodo, perpetuò in pejus tuere, ipſo nervoſo ſyſtemate jam tandem

ſpa-

Digitized by Google

ſpaſmis, præcipuè verò paroxyſmi tempore, correpto: atque ore etiam Aphthis ulcerato, fœlici conjectura fretus, ad uſum *Corticis Peruviani* in hoc deplorato caſu me recipio; præſcribendo ʒj. extra paroxyſmum, tertia, vel quarta quaque hora exhibendam. Cujus uſu xxiv. horarum ſpatio, à Rheumatiſmo æquè ac à febre liberata abſque ullo alio remedio, ſuo modo, hoc eſt Phthiſicè, valebat; minùs tamen pulmonibus oppreſſa quàm ante decubitum fuerat. Ubi verò primùm à dolore & febre liberata eſt, Phthiſin Chronicam (quæ etiam à Venæſectionibus, uſu *Corticis*, atque aliorum jam antè præſcriptorum medicamentorum minorari videbatur) planè negligebat, reſpuens cujuſcunque generis medicamenta: atque inde poſt annum unum, vel alterum à Phthiſi illa pulmonari Chronica ſenſim extincta eſt.

CAP. XII.

De Phthiſi Pulmonari orta à febribus, præcipuè Crapuloſis, Scarlatinis, & Intermittentibus; ut etiam à Variolis, & Morbillis.

SÆpiſſimè abiſtis acutis morbis Phthiſin pulmonarē ortum ſuum traxiſſe vidi. Neque quidem mirū videri debet, calorem à febre putrida in humoribus accenſum, adeò facilè in Hecticum, ſeu Habitualem, in ſpiritibus & ſolidis corporis partibus ſitum, degenerare ſolere. Spiritus enim atque humores in habitu corporis cum jamdiù pabulum, ſeu nutrimentum à ſanguine nimis accenſo, & calefacto receperunt, difficulter admodum præternaturalem iſtum calorem deponunt: Atque ab hac hectica & fixa flamma, quid mirum ſi colliquatio, & conſumptio inſequi aptæ ſint natæ? Atque hoc maximè ſolet accidere in Variolis, Morbillis & in Scarlatinis & Crapuloſis febribus. Siquidem iſtis morbis tam inſignis humorum colliquatio inſequitur, ab acri eos comitante calore effecta, ut progreſſu temporis vix ſiſti poſſit, quo novus chylus in poſterum partibus ſolidis aduniri vel aſſimulari queat. Atque hinc fit, quòd calor partium præternaturalis non ſemper à critica eruptione prioribus morbis facta penitùs extinguatur; verùm calor hecticus in partibus ſolidis adhuc manet, unà cum inani tuſſi, atque āliis ſignis ſeroſi & colliquativi ſanguinis ſtatus (evictis jam prioribus morbis) etiam inſecuturam Phthiſin præſagiens.

Uſitatiſſimus hujus Phthiſeos Prodromus eſt levis Peripneumonicus affectus, vel tubercula ſcrophuloſa in ipſis pulmonibus nata; quæ primùm in priorum morborum declinatione ſemper oriri ſolent. Quo fit ut febrilis calor non tantùm rurſus accendatur; verùm etiam tuſſi, dyſpnœa, vigiliis, ſiti, inappetentia; imò aliquando etiam dolore pectorali, atque aliis incipientis Phthiſeos ſignis ſtipatus redeat. Iſta enim Phthiſis plerumque eſt præceps & acuta, utpote naturæ à priori morbo jam debilitatæ ſuperveniens; neque quidem vel præcaveri, vel curari ullo modo poteſt, abſque tempeſtivis, & repetitis Venæſectionibus, utcunque debilis eſſe videatur Ægrotantis ſtatus. Et quidem Phlebotomiæ in præcedentis, ſeu originalis morbi declinatione neglectus, vel ejus nimis vera vel parca adminiſtratio, anſam huic Phthiſi utplurimùm præbere ſolet.

Debi-

Debitis autem Phlebotomiis jam ritè celebratis, reliqua curatio diligenti *Expectorantium* & *Balſamicorum* generali methodo jam ante deſcriptorum, ut & *Diætæ Lacteæ*, & *Iulapiorum Temperantium* uſu, perficienda eſt. Quod dictum eſt de Phthiſi, Morbillis, Variolis, Scarlatinis etiam & Crapuloſis Febribus ſupervenienti (qui quidem morbi ſunt omnes unius generis; naturæ ſcilicèt inſigniter ſeroſæ, ſeu colliquativæ) idem etiam ob eandem cauſam de omnibus ſcorbuticis atque Chronicis febribus pari ratione affirmari poteſt: ut quidem generaliter loquendo de cujuſvis generis febribus quæ fuerint abſque legitima & debita criſi finitæ. Febrili enim fermento hoc modo magis vi depreſſo, quàm evicto, mitis calor hecticus priori putrido calori ſuccedit, Phthiſin mox ſuperinducturus. Ideòque in harum etiam febrium declinatione, cujuſcunque fuerint generis, Phlebotomia celebrari debet, & reliqua curatio ſicuti in jam præcedenti periodo innuimus, perficienda eſt.

Quinetiam nullus dubito, quin vel ipſæ malignæ & peſtilentiales febres, quæ per Apoſtemata atque Ulcera criticè terminari ſolent, Phthiſin etiam ſuperinducere poſſint materiam febrilem in tenerum pulmonum Parenchyma criticè propellendo, unde Tumores atque mali moris Ulcera orta Phthiſin per acutam inducere apta ſunt nata. Curatio autem perficienda eſt, tempeſtivo, & diligentiſſimo medicamentorum *Expectorantium*, *Abſtergentium*, & *Balſamicorum* jam ante deſcriptorum uſu: quo quàm citiſſima pulmonum purgatio iniri poſſit. De ortu verò Phthiſeos à febribus intermittentibus natæ, paucula hic ſpeciatim ſubnectere lubet.

Primò ſcil. Me Phthiſin à nulla alia febre frequentiùs, quàm ab Intermittente originem ſuam duxiſſe, obſervaſſe. Quod quidem videtur mihi duplici de cauſa accidiſſe primùm. Quod iſta febris, vel ob genium ſibi peculiarem, (quippe quæ inexhauſtam mineram in corporis habitu continet;) vel ob efficacium medicamentorum tempeſtivè, & copioſè exhibitorum neglectum, valdè chronica eſt, & ſæpenumero etiam fugata revertitur; atque inde fit quod ab hoc putrido calore longo jam tempore invaleſcente, calor tandem hecticus & continuus in ſpiritus, & partes ſolidas ſuperinducatur; atque inde colliquatio humorum ſeroſa, unà cum tuſſi, & reliquis Phthiſeos ſociis non poteſt non inſequi.

Secundò; Quòd hujuſmodi Ægri, eò quòd non ſuſpicentur hujuſmodi morbum fore lethalem, ſicuti illum contemnere, ita etiam ſemetipſos negligere conſueuere; non tantùm morbum, neſcio quibus muliercularum Receptis, debellare ſatagentes (quo fit ut ſub febrem curandi prætextu non rarò diatheſin inflammatoriam, & venenatam ſanguini & humoribus concilient;) verùm etiam ſæpiſſimè ſeſe aeri frigido, vel in ipſo paroxyſmi tempore, incautè exponentes, frigus unum poſt alterum percipientes, tandem incuriæ, & inſcitiæ propriæ pœnas luant, per Phthiſin ſcil. in hoc morbido humorum ſtatu à frigore ſæpiùs percepto, atque etiam neglecto effectam. Quæ quidem leni Catarrhi nomine à miſeris iſtis Ægris ſignari ſolet; donec tandem negligentia incurabilis evadat. Ideòque omnes admonitos vellem, ne falſa opinione innocentis huiuſce morbi indolis ducti, vel *Agyrtarum*, vel Muliercularum *Receptis*, ſeſe committant; verùm ut eum, quàm citiſſimè copioſo

Corticis Peruvlani (unicè huius morbi Herculeæ Antidoti) uſu, penitùs atque tempeſtivè debellare, & repetito eius uſu febris revireſcentiam præcavere ſatagant. Siquidem frequens in huiuſmodi febrem Recidivatio æquè Phthiſim minatur, ac ſi planè eſſet continua. Eodem etiam anno Ægris conſulo, ut durante morbo, præcipuè verò Paroxyſmi tempore, diligentiſſimè à frigore percipiendo caveant.

Secundò; Phthiſis iſta eſt plerumque Chronica; quæ ſcil. per ſpatium anni, vel eo ampliùs, durat, priuſquam ad ἀκμὴν ſuam pervenerit, in hoc particeps naturæ originalis morbi à quo dependet.

Tertiò (Signum huius Phthiſcos Pathognomonicum eſt, quòd ab ipſis morbi primordiis, Paroxymus febrilis, Quotidianus, Tertianus, vel Quartanus, pro morbi ſcil. originalis peculiari genio, febri hecticæ ſemper conjunctus ſit, unà cum Tuſſi, Dyſpnœa, atque aliis Phthiſcos Pulmonaris ordinariis ſignis.

Quartò; In huius Phthiſeos curatione *Cortex Peruvianus* medicamentis *Thoracicis* & *Pulmonaribus* ſemper copioſè commiſceri debet. Licèt enim plures à deplorata huiuſmodi Phthiſi, intra tres, vel quatuor hebdomadas, verno tempore *Corticis Peruviani*, unà, vel altera uncia, ſine aliquo medicamento *Pulmonari*, & ſine ulla Recidivatione liberarim: (cuiuſmodi curationis exemplar unum vel alterum illicò ſubnectere non pigebit:) Nullum tamen huiuſmodi Phthiſicum, vel diligentiſſimo medicaminum *Antiphthiſicorum* uſu, ſine *Corticis* admixtione vel ipſe curavi, vel à quoquam alio curatum memini.

Hiſtoria prima.

Dominus Thompſon, Arte *Pictor*, habitans in Platea dicta Angiporta *Sancti Nicolai*, iuxta *Lumbard-ſtreet*, circa annum 1674. initio menſis *Octob.* media nocte, poſt eſum *Salmonis* nimis liberum, unà cum Uxore ſua, eadem ipſa hora, in lecto correptus fuit febre Quotidiana vel magis, ut ego ſentio, triplici Quartana. Uxor, neſcio quibus Medicamentis tam diu à *Pharmacopola* malè habita eſt, quòd licèt ante *Ianuarium* Menſem a ſtatis febris Paroxyſmis liberata videretur, præ languore tamen virium perpetuò lecto decubuit, tamquam illico animam efflatura. Pulſus enim valdè debilis erat & celer, Lipothymiæ frequentes, vigiliæ pertinaces, nauſea & vomitiones ferè perpetuæ, ſudores multi, & colliquativi, ſitis immenſa, ſputatio copioſa, iactatio continua, generis nervoſi affectiones hyſtericarum more inſignes, appetitus in totum proſtratus. Miſera Ægra quæ iam continuò inſtantem mortem expectabat, priſtinæ febris reditum vehementer exoptabat, modò ea lege à præſentibus miſeriis liberaretur. *Decocto Amaro Cathartico* bis in eam rem exhibito, pro voto, priorem febrem cum iuſtis Periodicis Paroxyſmi revocavi. Dein in Paroxyſmorum intervallis *Corticem Peruvianum* ſub variis formis liberè, ad ℥iſs. ſcilicet præſcripſi. A cuius completo uſu planè convaluit, ſine vel ulla morbi, vel eius ſymptomatum revireſcentia. Neque quicquam ampliùs præter *Iulapia*, *Hyſterica*, & *Opiata*, pro ſymptomatum ſcil. exigentiis, iniunxi.

Maritus autem, cùm Athletici fuerit habitus, & multis negotiis implicitus; præcipuè verò quoniam uxo-

Digitized by Google

rem ex medicamentis perperam à *Pharmacopola* exhibitis, indies in pejus ruere obſervavit, ſibi nullam opem vel à Medico, vel ab ipſo *Pharmacopæo* petebat, exſpectans ſcil. vere jam appropinquante, hoſtem ſua ſponte diſceſſurum.

Quotidie etiam, poſt peractum paroxyſmi inſultum, negotia ſua tum domi tum foras ſedulò peragebat (febre interim ſimpliceem ſuam formam uno eodemque tenore in ſtatis paroxyſmis, & intermiſſionibus per totum hoc tempus ſervante.) Tandem verò poſt Uxoris ſuæ convaleſcentiam, ubi ſeſe indies magis magiſque morbo ſuo ſuccumbere ſenſit, opem meam petiturus erat; verùm à ſano iſto conſilio, tum vernæ tempeſtatis appropinquatio tum graviorum negotiorum diſtractio eum abſtrahebant. Verum quidem eſt, quòd ſecundum jam conceptam opinionem, ſub ſequenti ſcil. veris initio, in ſimplici ſua forma ſua, ſponte febris eum reliquerit; verùm appetitus adhuc omninò proſtratus manſit, dejectæ vires, Corporis habitus valdè macilentus & exſanguis, pulſus continuò celer & debilis, ſitis ingens, reſpiratio anheloſa, tuſſis aderat ſicca, perpetuoque diu noctuque urgens. una cum ceteris omnibus incipientis Phthiſeos ſymptomatis.

Jam tandem ad me venit, una cum Uxore opem meã implorans, moramque ſuam multum deflens. Satis mihi illicò perſuaſum fuit, incipientem iſtã Phthiſin eſſe veram prioris *Proteo-formis* morbi ſobolem; ideoque nihil ferè è vulgaribus *Antiphthiſicis* vel *Thoracicis* medicamentis præſcripſi, quorum ope impoſſibile ferè duxi, ut Æger, in maraſmi propè ſtatum jam redactus, priſtinæ ſanitati reſtitueretur. Verùm totam curationem *Corticis Peruviani* uſu abſolvendã eſſe ſtatui; quo pacto, febre iam prorſus evicta, reliqua eius ſymptomata ſponte ſua ceſſura ritè iudicavi, ſicuti vel ipſe eventus feliciter comprobavit. Ideoque in hoc tantũ incubui quo medicamenti formam Ægroto redderem quàm gratiſſimam, ne contra Ægri opiniones, æque ac ipſum hoſtem militandum foret. Ideoq; *Pulv. Chin. Chin. forma Tabellarum* præſcripſi, in ſequentem modum.

℞ *Pulu. Cort. Peruv* ℥ i. ß. *Sacchar. Chryſtall. in Aq. Abſinth. mucilag. Gum. Tragacant incraſſat.* ℥. viii *diſſol. M. F. Tabella ſ. a. adeò ut ſingula ponderent* ℈ ii. veſcatur una quater in die, ſuperbibendo ℥ iv. *Decocti Pect. depur.*

Abſumptis iam *Tabellis*, illicò febris iſta hectica (quæ ſicuti Intermittentis genuina erat ſoboles, ita etiam paternũ inguen adhuc ſapiebat) planè evanuit, una cum tuſſi, dyſpnœa, & reliquo Phthiſeos funeſtorum ſymptomatum ſatellitio; niſi quòd appetitus haud adhuc integrè reſtitutus eſſet: neque carnes præ temporis ſcil. brevitate reſarcitæ. Ideoque, tempeſtate id ſuadente, eum illicò in ruſticanum aerem dimitto; è quo poſt ſpatium duarum, vel triũ hebdomadum reverſus eſt, ſtrenuus, *εὔσαρκος*, vultu florido, & appetitu inſigni præditus; atque in hunc uſque diem optima valetudine utitur.

Hiſtoria Secunda.

Mercator quidam *Norvuegienſis*, qui in vico dicto *Newington*, ultra *Thameſin*, habitabat; quo anno *Dominus Talbot* primum propter liberalem *Corticis Peruviani* uſum in febrium Intermittentium curatione, publicè innotuit; eodem etiam ipſo menſe, quo ego eiuſdem *Mercatoris* uxorem, præter ſpem adſtantium omnium à febre remittente diriſſimis ſymptomatis ſtipata, inter alia reme-

remedia *Corticis Peruviani* uſu, liberaveram; cùm ipſe à febre intermittente Tertiana legitima & benigna correptus eſſet, derelicto amico, & Medico ſuo noto & familiari, una cum grandi turba ad *Dominum Talbot* accurrit, & numeratis quinque *Guineis* unciam unam *Corticis* inſignis Arcani loco accepit; quo devorato illicò convaluit. Nulla tamen cura ad prævenìendam febris revireſcentiam ab illo *Empirico* adhibita, elapſis duabus, vel ad plurimum tribus hebdomadis, morbus tandem recrudeſcebat, à quo iterùm iterumque, verùm non ſine priori gravi pretio ſingulis vicibus in manum dato, ex uſu *Corticis* repetito liberatus, Vir ad rem familiarem ſatis attentus maluit reliquam hyemis partem ſub ærumnoſis hujus febris ſymptomatis agere, quàm continuo eodem modo crumenam ſuam emungere, interim ſperans morbū ſaltem vere ſequenti ſua ſponte diſceſſurum. A longo verò hujus febris continuato curſu, (quod forſan etiam frigus ſæpiùs Paroxyſmi tempore perceptum, & Mulierculārum, & *Agyrtarum* non adeò ſalubres *Recepta*, (quibus omnibus avidè, & ſine delectu uti ſolebat, promovebant:) ſub veris ingreſſu, calor hecticus continuus in febris putridæ Paroxyſmorum intervallis accendi videbatur, immani etiam tuſſi, dyſpnœa, ſudoribus colliquativis, ſiti continua, nauſea, atque aliis hujuſmodi ſymptomatis ſtipatus. Unde ante finem *Iunii* menſis, quo tempore ſeſe ſtatim Phthiſicè exſpiraturum credens, à me opem petiit; adeò languidus, & emaciatus fuit, ut faciem planè *Hippocraticam* præ ſe ferret, & à primo ejus aſpectu planè cum deploratum judicaſſem, ſi ab aliqua alia cauſa, quàm à febre intermittenti, hæc Phthiſis ortum ſuum duxiſſet. Phthiſin verò hoc modo ortam, utcunque ſpecie tenus deploratam, curabilem tamen ritè judicabam, quoniam ſcil. penes me [illegible]ac eo modo, hac ſaltem anni tempeſtate, Antidotum illam magnam, *Corticem ſcil. Peruvianum*, exhibere; uti non tantùm febrem intermittentem tollerem; verùm etiam revireſcentiam ejus impedirem. Quo factum eſt, ut nullus dubitarem, quin detracto jam fomite, flamma hectica ſponte ſua extincta foret; una cum toto ſymptomatum Pulmonarium inde dependentium ſatellitio. Quæ quidem conjectura citiſſimè eventu fœlici comprobata fuit. Siquidem ſpatio iv. vel v. dierum, febris Intermittentis Paroxyſmis ab exhibitione unius unciæ *Corticis*, forma pilulari, jam ſublatis, febris hectica etiam ſua ſponte evanuit; tuſſis etiam una cum aliis pulmonaribus ſymptomatis multùm minorata fuit, & appetitus plurimùm adauctus. Cùm verò febris originalis reviреſcentia repetito ejuſdem *Corticis* uſu jam præcaveretur, intra menſis unius ſpatium abſque vel uno Medicaminum *Pectoralium* grano, omnia Phthiſeos ſymptomata ſponte ſua evanuerunt: quin & Æger εὔχρωος & εὔσαρκος, quantum ego ſcio, in hunc uſque diem manet.

Hiſtoria.

Dominus Lane, OEnopola, ad inſigne *Reginalis Capitis*, in *Southvvarck*, vir ſanè robuſtus & procerus, circa mediam ætatem, ſub initio autumni, Anno *Æra Chriſtianæ 1668.* febre *Quartana* vehementiſſima correptus fuit; atque illicò ſeſe conſulti medici curæ commiſit; qui uſitatis Remediis, & Antiquorum methodo eum tractavit, *Venæſectione* ſcil. *Vomitione*, *frequenti*

Pur-

Purgatione, Inlapiis Febrifugis, & *Apozematis longis Deobſtruentibus*, & *Alterantibus*. In dies tamen malum in pejus ruit, febris tandem duplicatur, imò triplicatur, adeò ut nullus dies *ἀπυρετὸς* fuerit, & circa finem *Decembris* Paroxyſmi in tantum erant producti, ut alter ſtatim ferè poſt alterum ſubintraret; vires etiam adeò proſtratæ, ut vix è lecto ſuo conſurgere potuerit; quin & appetitus in tantum elanguebat, ut vel ipſam *Avenaceam* vix deguſtaret. Continuò, & immensè ſitiebat; quoniam nunquam à febre originali, vel hectica ſuperinducta liber eſſe videbatur; ideoque perpetuò ſeſe in lecto inquietus jactitabat. Inſuper verò undiquaque fere per totum corpus, præcipuè verò in pectore, atque artubus maculæ ſcorbuticæ purpureæ, eæque ſatis amplæ apparebant: Crura, atque femora, ut etiam Abdomen, & Thorax Hydropicorum more valdè intumeſcebant. Tuſſis erat importuna, & continua, & reſpiratio difficilis, & valdè inæqualis. Adeò ut Æger primo aſpectu mihi videretur non tantum febre Intermittenti; verùm etiam hectica continua à priori orta detentus; atque inde in Phthiſin Pulmonarem, & Hydropem univerſalem incidiſſe. Ubi jam de Ægri vita planè deſperatum eſſet, ego tandem ab amicis advocatus, non tam ad febrem (quàm ante æſtatis adventum incurabilem eſſe judicabant) curandam; quàm ut aliquales ſuppetias contra Phthiſin, Hydropem, & Scorbutum ferrem; hoſtes quidem, qui adeò ferociter deſævîebant, ut mortem ferè præſentem minari viderentur. Ipſe verò Æger vel ipſius cibi, licèt delicatiſſimi, nauſea affectus, multò magis medicaminum, quorum copia ventriculus ejus jamdiu obrutus fuerat, ægrè admodum conſenſit ut curationem cujuſvis generis Pharmacis tentarem. Hoc tandem multis precibus obtinuerunt amici, ut per iii. vel iv. dies *Pilulas noſtras ſpecificas è Cortice Peruuiano* factas, tentaminis gratia admitteret.

Quo ſpatio ℥ vi. *Pulueris* jam conſumptis, illicò a Paroxyſmi ſequentis inſultu liber evaſit. Die ſequenti, cùm ego jam Ægrotum inviſeram, eum inveni de hoſte prorſus triumphantem, ova ſorbentem, & paratum foras in curru, qui jam præ foribus erat, vehi, quo neceſſaria negotia proſequeretur. Quod verò mihi multò magis mirandum videbatur: ſicuti maculæ omnes diſparuerunt, ita etiam tumor ille hydropicus, ſine vel ulla ſenſibili evacuatione, evanuit. Reſpiratio etiam difficilis, & tuſſis una cum reliquis Phthiſeos incipientis ſymptomatis plurimùm mitigari videbantur, atque indies decreſcebant, donec tandem Æger priſtinum ſanitatis ſtatum paulatim recepiſſet. Verum quidem eſt, Febrem hanc poſt menſem unum, ſub ſpecie quartanæ ſimplicis, reverſam eſſe; & ad quartum ferè Paroxyſmum duraſſe; verùm tamen ſine uſu Remediorum, vel priorum ſymptomatum ſuperinductione prorſus evanuit; à quo tempore optima valetudine fruebatur Æger, donec tandem poſt annum ſcil. elapſum, & quod excurrit, funeſtè ab Hæmorrhagia narium ſublatus eſt.

CAP. XIII.

De Phthiſi Icteritia, ſeu Hepatica.

SAnguis, ubi primùm novas chyloſas partes, & nutritioni idoneas, hic

hic inde in circulatione depoſuerit; à particulis ſalinis atque acribus, quas, lege naturæ, in ſeſe adhuc continet, (quò indè miniſtretur, & quotidie reparetur Bilis, & reliqua neceſſaria corporis fermenta) planè aeris, ac ſi fermento imbutus redditur. Ideoque eadem naturæ ſagacitate proviſum eſt, quo poſtquam hoc modo neceſſariis fermentis ſatisfactum eſt, aeres & ſuperfluæ reliquiæ, tanquam excrementa, illicò per poros cutis, renes, glandulas Inteſtinorum Craſſiorum, reliquaſque portas, ſeu emunctoria Corporis, protrudantur atque eliminentur, ne maſſa ipſa hujuſmodi particulis onuſta, atque oppreſſa, indeque in morbidum ſtatum redacta, à naturali ſua functione deficiat.

Ex jam antè dictis ſatis conſtare poteſt rationi, quàm multis nominibus Icterus viam in Phthiſin ſternere ſoleat. Sive enim accidentalis is fuerit; utpote ab obſtructione naturalis Bilis progreſſus è Veſica fellea in cavitatem Inteſtini Duodeni, à Calculo, vel à partium Bilis glutinoſitate facta; ſive etiam magis habitualis, à deficienti ſcilicet partium bilioſarum in ipſo hepate ſecretione, à Schirroſa ejus induratione, vel exulceratione, proveniens; Duo ſunt, quæ non poſſunt non inde naſci; Bilis ſcilicet defectus in Inteſtinis, & nimia ejus congeſtio in ſanguine. Horum priori, Natura ob debiti menſtrui in chyli volatilizatione defectum, à convenienti partium excrementitiarum à chyloſis ſeparatione impeditur: quo fit quòd ſtercora in ſeſe utramque partem coniinentia colore albo extrudantur, una cum manifeſto Ægri, vel ab ipſis morbi primordiis, languore & imbecillitate: Quippe quod ab hac continua novi chyli detractione Atrophia univerſalis ſenſim inducitur; quod jam antea in *Appendice ad Primum Librum* innuimus. A poſteriori verò, ipſa ſanguinis maſſa alteratur, & morbidè afficitur; utpote particulis bilioſis acribus, & pungentibus nimis ſaturata. Quod ſeſe prodit, non tantùm per univerſalem in corporis habitu excitatum pruritum; verùm etiam per auream Tincturam toti cuti inductam, & per colorem urinæ intensè rubrum & flaveſcentem. Ab hac acrium & bilioſarum partium in ſanguine congeſtione; ſaltem quoties diuturnam, & habitualem eſſe contingit, nemo mirari debet, ſi vel ipſa maſſa in calorem hecticum degeneret; & quàm citò pulmones inde hecticè calefacti infarciri, tumeſcere, inflammari, & putreſcere apti ſint nati, æquè facilè eſt vel cuivis obſervare Adcò ut Icterus, quotieſcunque is eſt chronicus & habitualis, tonum ſanguinis ſenſim evertendo, Phthiſin etiam Pulmonarem Chronicam inducere ſoleat. Quod non parum etiam promovetur ab oppreſſione hypochondriorum perpetuò ea gravitanti, præternaturali hepatis denſitate & conſtrictione effecta, quoties ſcil. Icterus eſt Chronicus: atque etiam à Colica Ventriculi, ſeu horrendis illis ſpaſmodicis doloribus, qui frequenter recurrere ſolent, à ductus fellei obſtructione, per calculum, vel bilis glutinoſitatem; vel etiam ab ipſius jecoris inflammatione & exulceratione, quoties ſcil hic morbus accidentalis eſt, & magis acutus. Sicuti enim pulmones non poſſunt non multum pati per conſenſum cum vicino jecore habitum, & contractionis etiam ſpaſmodicæ neceſſariò cum illo participes fieri, ſub ſpecie ſcil. ſuffocationum hiſtericarū; unde tenerum eorum parenchyma frequenti conſtrictione plurimum ſubverti, & à tono naturali mutari ne-

ceſſe

ceſſe eſt, in Ictero ſcil. accidentali: Ita etiam quoties eſt habitualis, Melancholia Hypochodriaca, quæ ſemper gravantem illam oppreſſionem ab obſtructo hepate ortam comitari ſolet, in Phthiſin pulmonarem magis forſan quàm vel ulla alia animi pathemata diſponit. Verùm quidem eſt, me rariſſimè quidem Phthiſin Pulmonarem ab Ictero Accidentali ortam deprehendiſſe ſive is morbus originem ſuam à ductus Cholidochi obſtructione; ſive ab ipſius hepatis inflammatione & ulceratione duxerit: Siquidem præ atroci colica, ſeu dolore ſpaſmodico, & febre acuta inflammatoria hunc Icterum utplurimùm comitari ſolitis, raró admodum ægrotum tam diu ſuperſtitem eſſe contingit, ut ſanguis à bilioſis particulis in ſe præternaturaliter congeſtis, adeò inſignem alterationem ſubeat, ut ad genii adeò Chronici Phthiſin formandam diſponatur. Priuſquam verò poſſibile ſit ſanguinem mutationes tanto effectui pares ſubire, vel Morbus Arte ab Ægro, vel æger morte à morbo tollitur. Ictero verò Chronico & habituali à Schirroſo, vel nimis denſo, & conſtricto hepatis parenchymate orto, nullus morbus frequentiùs quàm Phthiſis pulmonaris Chronica, ſupervenit, quæ quidem in Hydropem fatalem plerumque terminari ſolebat. Sicuti enim hic morbus eſt plurium annorum, quippe quod nullo graviſſimo ſymptomate ſtipetur, ita bilis inde in ſanguine præternaturaliter congeſta, licet non ſit tam copioſa, quàm in Ictero accidentali; per longam tamen moram, & frequentem cū illo *cohobationem* (ſi ita loqui fas eſt) totam maſſam efficaciùs alterat, & morbidè diſponit; à quo tenerum pulmonum Parenchyma tandem fatalem labem contrahere nemo mirari debet.

Cauſæ evidentes, ſeu Procatarcticæ huius Phthiſeos ſunt ferè crapulæ frequentes & longæ, & Pathemata animi graviora ſeſe alternatim excipientia. Ab illis Parenchyma jecoris, & forſan etiam ipſorum pulmonum, perpetuò ferè nimium calefieri, & ſucco ſuperfluo infarciri; ab iſtis verò ſpaſmodicè conſtringi, vel comprimi, contingit: Ab utriſque conjunctim jecur ſaltem (& forſan etiam & pulmones) in tono, ſeu compage ſua nimis compreſſum, & conſtrictum, ſi non etiam Schirrhoſum, vel inflammatum, & ulceratum redditur. Atque hinc non poteſt non inſequi nimia bilis in ſanguine congeſtio, atque inde morbida eius alteratio, oppreſſio Hypochondriorum, Melancholia, cum reliquis jam antè memoratis ſignis, quæ in Phthiſin Pulmonarem tendunt. Atque hinc eſt quòd ego Phthiſin hanc crapuloſam vocare ſoleo. Satis enim notum eſt, vel cuivis in medicinæ Praxi tantillum exercitato, quàm ſæpè ab anxiis curis, atque aliis gravioribus animi pathematis, multa & conſueta crapula alternatim exceptis, nonnullos vitæ malè actæ pœnas luere contingit, præmatura eius & ſatis ærumnoſa extinctione ab hujuſmodi Phthiſi effecta, cui non multum ante fatalem diem Aſcites; aliquando etiam Anaſarca, ſuperinduci ſolet.

Signa huius Phthiſeos Diagnoſtica tribus fontibus petenda ſunt: Ab urina ſcilicet, cute, & hypochondriis. Primo; Urina quidem eſt quantitate admodum pauca, Contentis plurimùm ſaturata, & coloris intenſè rubri, & flaveſcentis, inſtar *Cereviſiæ Brunſvicenſis*. Verum quidem eſt omnium Phthiſicorum urinam, ob febrem eſſe aliquatenus rubram & paucam, & ob præſentem colliquatio-

nem Contentis etiam ſaturatam; atque hoc pacto in febribus putridis intermittentibus apparere ſolet. In Phthiſi verò Hepatica, ſeu Icteritia, Phænomena iſta gradu multò magis intenſo ſemper inveniuntur, & quò magis hepatis Parenchyma obſtruitur, atque inde copioſior fit bilis in ſanguine cõgeſtio, eò ſemper intenſiora. A bilis enim commixtione par ſanguinis ſeroſa, ſeu urinaria, ſicuti tinctura profundè rubra, & flaveſcente imbui ſolet, ita etiam coagulari & partes ſuas heterogeneas præcipitare apta nata eſt: unde etiam peti poſſit ratio, quare eiuſmodi Phthiſicorum urina tã pauca & Contentis plena, æquè ac rubra & flaveſcens eſſe ſoleat. Secundò; Color cutis etiam ſubflavus eſt. Fateor quidem omnium tabidorum cutim, in quantum marcor prævaluit, à partium contractione craſſeſcentem, nitore ſolito privari; verùm in hac Phthiſi præter pallorem, & ſqualorem illum vultus, flavedo varia & incerta, uno die plus quàm altero manifeſta eſt; præcipuè verò circa collum, dorſum, atque alias corporis partes cute craſſiore tectas, licèt non tam intenſa ſit, quàm in Ictero accidentali eſſe ſoleat, ubi per totalem Cholidochi ductus obſtructionem, multò copioſior bilis in ſanguine coacervatur, quàm ubi ab obſtructione glandularum hepatis, imperfectè tantùm à ſanguine ſecernitur. Tertiò; Oppreſſio gravativa ſemper in hypochondriis ſentitur, cum Melancolia coniuncta, ab obſtructione & mole hepatis inde aucta proveniens; quod ſæpiſſimè adeò indureſcit, & quantitate augetur, ut inde non tantùm dextrum hypochondrium multum diſtendi, & elevari; verùm tumorem in illo quaſi renitentem externo etiam tactu ſentiri contingat.

Phthiſis iſta ſemper eſt Chronica, & plurium annorum, utpote à cauſa tarda & lenta procedens. Sputum etiã eſt magis viſcidum, quàm copioſum, ut in omni Phthiſi tarda eſſe ſolet.

Sicuti eum Inappetentia, & cibi faſtidio iſta Phthiſis incipit, ita in Hydropem Aſciticum tardum, & dolorificum ferè ſemper terminatur; ubi primùm ſcilicet à progreſſu morbi hepar adeò induruerit, ut à vaſorum lymphaticorum per illud reptantium cõſtrictione, ea in partibus inferioribus ῥῆξιν pati contingat; Cui etiam frequens hæmorrhagia narium à circulatione in aliis partibus impedita, ab iiſdem obſtructionibus orta, ferè ſemper adiungi ſolet. Ideoque utut curabilis ſit hæc Phthiſis, ſi Medicus expertus ab Ægro morigero tempeſtivè accerſatur, nulla tamen eſt ea fatalior, ubi iam Hydrops à Lymphæductuum ruptura per hepatis duritiem effecta, ſupervenerit. Neque quidem miſellus Æger εὐθανασία frui poteſt, propter horrendos & perpetuos dolores, anheloſam reſpirationem, & reliqua ſymptomata, ſegnem hunc Hydropem comitari ſolita.

Indicationes curativæ generales ſunt tantum duæ; Pulmonum ſcilicet morbidè affectorum in ſtatum ſanum reſtitutio; & cauſæ, à qua pulmones adeò malè affectos eſſe contigit, ſublatio. Priori indicationi ſatisfieri poteſt uſu Remediorum *Pulmonarium*, *Generali Methodo, in Libro ſecundo* iam antè memoratorum: Secundæ verò, ope *Hepaticorum*, *Diureticorum*, *Chalybeatorum*, atque aliorum eiuſmodi, quæ hepatis obſtructiones removendo, debitam & liberam bilioſarum partium è ſanguinis maſſa ſecretionem reſtituant, & bilis excretionem in Inteſtina per ductum communem promoveant; quo Atrophiæ cauſa, atque etiam Phthiſcos huius Pulmonaris ſym-

ſymptomaticæ, penitùs tolli poſſit. Quo pacto verò generalis curationis Phthiſeos methodus commixtione *Hepaticorum* cum *Pulmonaribus*, (quo utrique indicationi ſatisfiat,) ſit varianda, mallem exemplis, quàm novæ methodi deſcriptione, oſtendere; ne huius Diſcurſus filum nimis protrahi videatur. Ideoque Hiſtoriam unam, vel alteram ad hanc rem ſpeciatim ſpectantem illicò narraturus ſum, præmiſſa unica hac generali obſervatione, quam quidem in tota huius Phthiſeos curationis methodo, præ oculis habere convenit; quòd ſcilicet inter *Pectoralia Incidentia, Abſterſiva*, & *Carminativa* ſemper eligenda ſint; *Incraſſantia* omninò ſunt vitanda, & *Mucilaginoſa* cum aliis *Alterantibus* moderatè uſurpanda; ita ſuadente non tantùm phlegmatis viſcoſitate, (quod huiuſmodi Phthiſici vix cum maximo conatu expectorare, aut exſcreare poſſunt;) verùm etiam ipſius hepatis obſtructo ſtatu; in quo quidem, in hoc caſu, prima huius tabis ſemina deliteſcunt. Indeque fit, quòd utcunque hæc Phthiſis iam incipiens, aliquando perfectam curationem admittat, ex mero ſcil. *Incidentium*, & *Chalybeatorum* uſu, quæ hepatis obſtructiones tollendo, & conſequenter etiam cauſam morbi Procatarcticam auferendo, ſatis etiam pulmonibus proſpiciunt, quibus labes nondum tam altè impreſſa fuerat, quin ultrò cedat, & evaneſcat, poſtquam novus fomes ab hepate malè affecto miniſtrari ceſſat. Nunquam tamen vidi hujuſmodi Phthiſin à medicamentis merè Pulmonaribus curatam; ſemper verò à copioſo *Incraſſantium* uſu, & eorum omnium, quæ hepatis obſtructiones augent, plurimùm & citò ad gradum uſque funeſtum confirmatam obſervavi. Ideoque ſicuti Lac, & omnia Lacticinia, imò & ipſum *Lac Aſininum*; multò magis *Diæta* merè *Lactea*, in huius Phthiſeos curatione non convenit: Sic etiam ob eandem rationem, ſatius eſt ab omni uſu *Laudani*, & *Opiatorum* cuiuſcunque generis, niſi urgenti neceſſitate, abſtinere. Mœſtitia ſedulò devitanda eſt, quæ partium hepatis conſtrictionem continuò promovet. In aëre etiam tenui, & perflatili Æger verſari debet, & inibi exercitiis moderatis quotidie uti, quæ omnia ad tollendas hepatis obſtructiones multùm conferunt. Super omnia verò hanc curationem promovet longus *Amarorum*, & *Chalybeatorum* uſus; præſertim verò *Aquarum Mineralium Chalybeatarum*, modò obſtructiones non eò invaluerint, ut *Aquarum* fluxum per urinam præpediant. Sin verò res ita ſeſe habeat, religioſè ab earum uſu abſtinendum eſt, ne à prœmaturo hydrope ſuperinducto morbus illicò incurabilis reddatur.

Hiſtoria Prima.

Dominus Dell, circiter annum ætatis ſuæ vigeſimum, cum jam à multis retrò annis Dyſpnœa, & Tuſſi Aſthmatica, una cum aliis Phthiſeos Pulmonaris Chronicæ notis laboraſſet, & tinctura in cute, & urina quadantenus flaveſcente, cum aliis obſtructi jecoris ſignis affectus eſſet, tandem in febrem inflammatoriam horrendis doloribus pectoris, ſiti, vigiliis, nec non ſputo ſanguine leviter tincto, atque aliis Tuberculorum Pulmonarium inflammatorum ſignis ſtipatam incidit, & à me opem petiit. Statim ab inſpectione urinæ profundè rubræ & flavæ; contentis etiam inſtar *Cereviſiæ Brunſvicenſis*, ſaturatæ; ut & à levi cutis flavedine) licet adoleſcentem

nunquam antehac ; quod ſcio, vidiſſem) febrem Peripneumonicam Ægro jam anteà in Phthiſeos Icteritiæ, ſeu hepaticæ ſtatu exiſtenti, ex accidente aliquo ſuperveniſſe ritè conjici. Ideòque primo die, *Nov.* ſcil. nono. *Anno* 1688. ʒ x. ſanguinis è cubito dextro illicò detrahi juſſi, & ʒ iv. *Apozematis* ſequentis, cum Cochleari *Linctus* ſæpiſſimè propinari.

℞ *Amygd. dulc Syr. ex Eryſimo* āā. ʒ ii. *Sacchar. Cand. Alb.* ʒ ii. *Ms. exactiſſimè F. Linctus.*

℞ *Decoct. Pector. depur.* ℔ ii, *Tinctur. Croc. Syr, è quinque radicib.* āā. ʒ i ß. *Ms. F. Apozema.*

Ad dolores pectoris, & lateris ſublevandos juſſi ſequentem Fotum partibus affectis, urgente dolore, calidè applicari, in veſicam bubulam priùs inditum, ita ut ſemiplena tantùm ſit veſica.

℞ *Rad. Petroſelin.* Fœnic. *Sem. Lin. Fœnugr* āā. ʒ ii. *Flor. Chamam. Meliloc.* āā. *M* ii *coq. in aq. F q ſ. in ſotum.* Amota veſica curavi pannum Laneum linimento ſequenti calidè illitum locis affectis imponi.

℞ *Vng. Dialth.* ʒ ß *Ol. Lil. Alb. Later.* āā. ʒ iii. *Ms. F Linim.* Ad ſpiritibus refocillandos *Iulap Cord* ſequens præſcripſi, cochleatim ſumendum adlibitum.

℞ *Aq. Meliſs. Ceraſ. nigr.* āā. ʒ iii. *Aq. Epid.* ʒ ii. *Syr. Caryoph.* ʒ x *Ms F. Iulap.*

Nov. 10. Flagrante adhuc febre, necnon urgente plurimùm dolore, iterum ʒ viii. ſanguinis ex eodem brachio, quo prius, detrahi iuſſi, & propter urgentem ſitim *gr.* xv. *Sal. Nitr. puriſs. Sacch. albi* ʒ ß. *commixt.* in ſingulis hauſtibus Cerevifiæ ſolvi; *Enema* etiam *Lactis Sacchar. Florib. Chamame'. alter.* injici, niſi alvus ſua ſponte ſoluta fuerit, necnon (ſi dolor id requireret) *Emplaſtrum ex aq. partibus Emplaſtr. Paracelſ. & de Minio* ſuper alutam extendi, & partibus affectis imponi ; hora ſomni etiam (ſi dolor multum ſæviret) *Laudan. Liq. Helmont. gutt.* xv. in hauſtulo *Iulapii* exhiberi, & in *Apozemate Pectorali* ʒ i. *Fimi Equin.* frigidè infundi. A quorum uſu meliùs ſeſe quadantenus habere videbatur, jam plurimùm mitigata febre ; dein verò facta jam diligenti urinæ, cutis & ſtercoris inſpectione, certior de jecoris obſtructione factus eram. Ideoque loco prioris *Apozematis* ſequens præſcripſi, cum *Linctu*, quarta quaque hora ad ʒ iv. ſumend.

℞ *Ingred. Decoct. Pectoral. q. ſ. Rad. Petroſelin. Fœnicul Cichor Gramin.* āā. ʒ ii. *Rad. Curcum. Cort intern. Berberor.* āā. ʒ i. *Raſ. C. C. Ebor.* āā. ʒ ß. *Vvar. Corinthiac.* ʒ ii. *Croc. in nodulo ligat.* ʒ ß. *Coq. in aq. f q. ſ. ad* ℔ ii. *Circa finem ebullition. addendo Vin. alb. opt.* ℔ ß *Colatura adde Aq. Lumbr. magiſt.* ʒ iii. *Syr. è v. radic. Decoct. Traumat* āā. ʒ ii. *Ms. F. Apozema.*

Tinctura ſacra etiam ʒ ii ß *hora ſomni propinari iuſſi*, à qua bis alvum depoſuit ſequenti mane, cum levamine Ideòque *Nov.* 11. uſum *Apozematis* continuari, *Tincturam* horam ſomni repeti, & mane ſequenti *Aq. min. purg.* à ℔ iv. *ad* iii. *Coct. & ſemilibra lactis alter.* propinari iuſſi, locoque prioris *Iulapii* ſequens, ſubſtitui, copiosè bibendum.

℞ *Aq. Petroſel. Fœnicul.* āā. ʒ iv. *Aq. Lumbr. magiſtr. Syr. è v. Rad.* āā. ʒ ii. *Ms. F. Iulapium.*

Nov. 13. Ex hac methodo omnia ſymptamata alleviari cœperunt, urina etiam colore non adeò Icteritio, atque anteà fluebat. Ideoque *Apozematis, Linctus, & Iulapii* ultimò præſcript. continuationem, & *Tinctura Sacra* repetitionem hora ſomni jubebam : atque etiam ob obſtructio-

nem

Digitized by Google

nes hepatis ulteriùs referandas tres *Pilul. ſequentium* quarta quaque hora è cochleari *Linctus* cum hauſtu *Apozematis* exhiberi.

℞ *Pulu. Milleped. præp. Sterc. Anſerin.* ā̄a. ʒ i. *Croc.* ℈ ß *Syr. è* v. *Rad. q. ſ. Ms. F. Pilula mediocres deaur.*

Nov. 14 Poſt hanc curam ad relevationem obſtructi Hepatis cum ſucceſſu adhibitam, pulmonibus, qui ab hujus viſceris defectu jam multum perpeſſi fuerant, attentiùs, prout res poſtulabat, proſpicere cœperam, cùm tuſſis Chronica, ut & dyſpnœa, à Phlegmatis, quo Bronchia infarciebantur, viſcoſitate procedens, de hac officii noſtri parte continuò nos monerent; præcipuè verò, cùm utraque non parùm jam à nuperrima affectione Peripneumonica aucta eſſet. Ideoque præter uſum continuatum *Linctus Abſterſivi*, & *Apozematis è Pulmonaribus, Hepaticis*, & *Diureticis* confecti, atque etiam *Iulapii*: & repetitionem *Tinctura Sacra* hora ſomni; præſcripſi tres *pilul ſequentium* è Cochleari *Linctus*, *per die ſumend cum hauſtu Apozematis*.

℞ *Pulu. Milleped. præp.* ʒ iii. *Gum. Ammoniac depurat* ʒ i ß. *Flor. Benzoin.* ʒ i. *Extract. Croc. Balſam. Peruvian* ā̄a. ℈ ß. *Balſami Sulphur. Terebinthinat. q. ſ. Ms* F. *Pilul. mediocres deaurand.*

Nov 15. Iiſdem inſiſtere juſſi, & poſt mediam noctem *Tincturam ſacram* repetere, & mane ſequenti *Aquas Minerales* Purgantes. Quo pacto ex meo præſcripto uſque ad diem xix. procedebat, niſi quod loco *Tinctura* ʒ ß. *Pil. Stomachic. cum Gum.* ſubſtituerim, ob faſtidium ſcil. quo à longo medicamenti illius uſu affici iam cœperat.

Nov. 19. Mandavi repetitionem *Pilularum ſtomachicarum*, & *Aquarum Purgantium* tertio quoque die, ad tres vices, & ut in uſu *Linctus, Apozematis*, & *Pilularum Balſamicarum*, per ſpatium octo dierum perſiſteret.

Dec. 10. Ad me in muſæolum meum advenit, vegetus, εὔχρως & εὔσαρκος, & à morboſis pulmonum atque hepatis ſymptomatis multò magis liber, quàm per multos retrò annos iam fuerat. Quò verò hoc Chronicum malum funditus eradicaretur, præſcripſi ℔ i. *Tinctura ſacra*, ut ſumeret *Cochl.* vi. *vel* vii. *quarta quaque nocte*, & ut durante eius uſu, ʒ iv. *Apozematis* Pectoralis, & *Hepatici* iam antè præſcripti, diebus intermediis ter die, horis ſcil. medicis, hauriret. Eum inſuper ſeriò admonui, ut *Cereviſia*, *Antiſcorbuticis*, *Hepaticis*, & *Pulmonaribus* medicata, & *Aquis Chalybeatis Iſlingtonienſibus Sadleri*, proximo vere atque æſtate uteretur.

Hiſtoria Secunda.

Dominus Maddox, Vir ad minimum Quinquagenarius, Arthriticus, & Hypochondriacus; à longis curis & Pathematis animi gravioribus, & ab aſſueta *Liquorum ſpirituoſorum* ingurgitatione, ſenſim in inappetentiam, & diſpoſitionem vomiturientem, pulmonum infarctionem una cum tuſſi, atque etiam in hepatis obſtructionem, & totius corporis tabem incidit. Tertio verò die *Augusti Anno* 1688. ego acceſſitus illum inveni conſtrictione alvi, & dolore dorſali, & laterali ſpaſmodico, & admodum horrendo per plurimos dies detentum, non ſine manifeſtis præſentis febris & languoris ſignis, quæ in tantum iam invaluerant, ut vel de ipſa vita planè deſperaretur. Primùm opinatus ſum dolorem à Colica Nephritica ortum ſuum habuiſſe; indeque ʒ x. ſanguinis illicò è brachio extrahi iuſſi (non tantum præſenti febre; verùm etiam inflammationis

Digitized by Google

in Inteſtinis ob extremum dolorem ſubſecuturæ metu id ſuadente) partes affectas *Vnguento Dialth. Ol. Lilior. alb. & Laterit. commixtis ca idè illini, & Pilulas è* ℥ß *Extracti Rudii & gr.* iß. *Laudan. Lond.* in lecto exhibendas, præſcripſi, quo dormiret; *Iulapium* etiam *Cordiale Temperatum*, ad vires refocillandas ſæpiùs propinandum. Et, ſi opus fuerit, alvum poſt octo horas *Enemate Lactis Saccharat. Floribus Chamamel. alterat.* ſolicitari juſſi; operatione verò *Cathartici* jam finita gut. xx. *Laud. Liqu.* in hauſtulo *Iulapii* hora ſomni propinari. His verò nequicquam vel ad alvi ſubductionem, vel ad doloris mitigationem proficientibus, *Aug. ſexto Apozema mucilaginoſum, & lubricans* præſcripſi ſæpiùs bibendum, & per tres continuas noctes *Pilul. Stomach. cum gum.* ℥ß. *Laudan. Lond. gr.* iß. & matutinis ſequentibus ℔ iv. *Aqu. Miner. Purg.*

Aug. 17. Repetitionem *Pilularum* juſſi hora ſomni, & *Aquarum* etiam manè ſequenti, & ut *Aquas* biberet coctas, ſolvendo in ultimo hauſtu *Manna ſelectiſſima* ℥ iß. Dolor verò ſpaſmodicus dorſi, & conſtrictio alvi, his non obſtantibus manebant: Indeque

Aug. 18. Præſcripſi *Cochl.* iv. *Elixir. Salutis*, & *Laud. Liq. gutt.* xxx. hora ſomni offerenda, & ut aurora ſequenti ſumeret ℥ iii. *Apozematis* ſequentis calidè, & repeteret tertia quaque hora, donec alvus copioſè dejecerat.

℞ *Fol. Sen.* ℥ß. *Sem Coriand. præp. Sal. Tart.* āā. ℈ ii. *Coque in Aqu. Miner. Purgant* ℔ iß. *ad* ℔ i. In colatura diſſolvendo *Mann. ſelectiſſ.* ℥ ii. A cujus uſu alvus tandem nimis liberè, hoc eſt ſupra vires, fluere incipiebat; ſine aliquo verò doloris levamine, qui adeò deſæviebat, ut vix vel ipſius *Laudani* uſu compeſci potuerit, licet gradatim ad *gutt.* xl. l. lx. aſcenderemus, quas tamen ſingulis noctibus repetere coacti fuimus.

Aug die xxi. ſecunda vice ad illum inviſendum accerſitus, à colore cutis leviter croceo ſatis benè intellexi, primam totius mali originem non in renibus; verùm in obſtructo jecore diù latuiſſe, & neque Phthiſeos progreſſum præcaveri, neque quidem præſentem illum horrendum dolorem inter dorſum, latera atque alvum commigrantem, tolli potuiſſe, niſi debito reſpectu ad hancce partem priùs habito. Neque inde quicquam morabar, quod dolor in partibus abdominis inferioribus, juxta regionem renum & veſicæ, & longè infra hepatis ſedem, ſentiretur, quoniam ſæpiſſimè antehac idem hoc in Icteritiis obſervaveram, quos ſæpiùs quærentes, & præ feroci dolore, quem in Partibus Hypogaſtricis ſentiebant, ejulantes audiveram, cum cauſa reverà fuerit in Hypochondrio dextro remota. Cujus φαινομένου non admodum difficile eſt rationem reddere: Nempè quòd ſicuti hepatis Parenchyma, ex noſtra hypotheſi & obſervatione, ob præternaturalem compreſſionem & denſitatem, ſenſu ferè privatur, ita etiam ob eandem rationem, tranſitum admodum difficilem ſanguini, lymphæ, atque aliis liquoribus per ſe tranſeuntibus præbet; ut indè neceſſe ſit vaſa huc è partibus abdominis inferioribus tendentia, ultra naturalem tonum diſtendi, & varicoſa reddi; atque indè multum pati, donec tandem ex uſu *Hepaticorum*, & *Ecphracticorum*, Parenchyma hepatis laxum & naturalem ſuum tonum reſtitutum habuerit. Ex hac hypotheſi per tres hebdomadas juſſi ſingulis noctibus ℥ iiß. *Tinct. ſacra* hora ſomni propinari (cui gutt xxx. xl. & tandem etiã l. *Laud. Liq.* ſemper, præ doloris ſcil. vehementia, addi coactus permittebam.)

Quarto.

Quarto quoque mane *Apozema Catharticum* repetendum cum additione ʒ ß. *Syr. de Spin. Cerv.* & diebus intermediis ʒ iv. *Apozematis Diuretici* ſequentis quarta quaque hora propinandas præſcripſi.

℞ *Rad. Cich. Gram* Petroſel. *Fœnicul.* aa. ʒ ii. *Rad. Curcum. Cort. inter. Berber.* aa. ʒ i *Raſ. C. C. Ebor.* aa. ʒ ß *Vvar. Corinth.* ʒ ii. *Croc. in nodulo lig. & ſæpius expreſs.* ℈ ß. *Sem. aniſ.* ʒ ß. *coq. in Aq. f q. ſ. ad* ℔ ii. *addendo ſub finem ebullitionis vin alb.* ℔ ß *Col. adde Aq. Lumbr. magiſtr.* ʒ iii. *Succ.* Lim. *num.* ii. *Syr. è. v. radicib.* ʒ iii. *Ms. F. Apozema.*

Conſului etiam, ut ʒ i. ß. *Vin. Chalybeat. tantillo ſacchari rubri edulcor. omni mane ſumeret.*

Poſt dies octo vel decē jam elapſos, ut dolor mitigari, ita etiam alvus faciliùs fluere incipiebat. Ideoque primùm *Syrup de Spin. Cerv.* ab *Apozemate Gathartico* detraxi. Et demum *Aug.* 30. loco ipſius *Apozematis Cathartici, Aqu. Cathart. crud* ℔ vi. ſubſtitui, quibus Alvus ſatis copioſè jam reſpondebat; ideoque illas tertio quoque mane repeti curavi.

Sept. 6. Propter languorem à frequenti Purgatione oriundum (à quo tempore alvus adeò copioſè dejecere cœperat,) omiſſionem *Aquarum Catharticarum* in poſterum mandavi, & *Iulapium Cordiale* ſequens ſæpiùs propinandum præſcripſi.

℞ *Aq. D. Steph.* ʒ. ii. Epidem ʒ ß. *Ceraſ, nigr* ʒ iv. Syr *Caryoph.* ʒ x. *Ms* F. *Iulapium.*

Sept 12 Cum jam tandem Æger *Tincturam ſacram*, propter longum ejus uſum planè faſtidiret, loco ejus, & *Laudani* cum ea commixti ſubſtitui *Pilul. Stomach cum gum.* è *Cinogloſs.* aa. *gr.* xii. *in tres Pilulas redact.* quas omni nocte repetendas dedi. Et quia jam à copia, & Tinctura urinæ minùs intenſa, obſtructiones hepatis quadantenus reſeratas eſſe ſenſi, quatuor *Pilularum* ſequentium omni mane ad urinam ulteriùs ciendam deglutiri juſſi.

℞ *Pulu. Milleped* ʒ ß. *Sal. Succin. ab oleo optimè depur. gr.* xv. *Syr. de Alth. q. ſ. Ms. F.* Pilul. *mediocres deaurandæ.*

Sept. 18. Cum urinæ tinctura ad colorem naturalem jam fere redacta ritè conjectatus eſſem, hepar ad tonum ſuum naturalem utplurimum reſtitutum eſſe; Ægro conſului, ut uſu *Aquarum Chalybeatarum Sadleri Islingtonienſium*, reliquas hepatis obſtructiones reſerare, & materiæ morbificæ reliquias per urinam præcipitare tentaret. Cum verò poſt diei unius, vel alterius experientiam, ſatis mihi jam conſtaret, obſtructas partes nondum in tantum deoppilari, ut *Aquis* per renes liberè fluendi copia daretur: nempè quod ſerum ſanguinis à particulis bilioſis irretitum, iiſque nimis ſaturatum, & tanquam coagulatum, ob viſcoſitatem ſcil. præternaturalem indè contractam, haud potuit adhuc liberè per poros glandularum renalium tranſcolari, mutavi ſententiam, & vice *Aquarum Iulapium* ſequens frequenter & copioſè bibendum dedi, & ʒ ii. *Electuarii Chalybeati* ſequentis omni mane exhibendas præſcripſi; ab horum priori urinæ copioſiore fluxu, à poſteriore verò, ulteriori obſtructionum reſeratione exſpectata; dum repetitione *Tinctura ſacra* tertia quaque nocte facta tonum ventriculi magis firmatum, & alvum ſatis ſolutam reddere pergerem. Neque eventus ſpem meam fefellit. *Iulapium* erat hujuſmodi.

℞ *Aqu. Petroſel. Fenic.* aa. ℔ i, *Aqu.* Lumbric. *Magiſtral. Syrup.* è v. *Radic.* aa. ʒ vi. *Ms. Electuarium* tale fuit.

℞ *Limatur. Chalyb. præp.* ℥ ii. *Croc. Macer.* ana ℈ ii, *Conſer. Fruct. Cynosbat. Flor. Cich:* ana ℥ i ß. *Syr. è Corticib. Citri q. ſ. Ms. F. Electuarium.*

Ab horum uſu Æger planè convaluit, non tantùm à doloribus, & diſpoſitione vomituriente liberatus; verùm etiam à conſueta pulmonum infarctione, tuſſi, & dyſpnœa; ut etiam à tinctura cutis flaveſcente, atque ab omnibus aliis tùm obſtructi Hepatis, tùm pulmonum malè affectorum ſignis. Appetitus enim integer rediit; quo illicò è ſtatu tabido, æquè ac Icteritio evaſit, atque adhuc ſanus, & vegetus manet. Utcunque ubi eum dimiſi, quo mali hujus chronici diù fixas radices penitùs evellerem, *Sept.* 24. 1688. hanc ultimam *Schedulam* in ejus uſum deſcripſi; cui, jam ferè reſtitutus, non tam morigerus fuit, quàm prioribus eſſe ſolebat; quoniam forſan non adeò neceſſariam credebat.

℞ *Tinct. ſacr.* ℔ i. *Capiat Cochl.* vi. *vel* vii. *tertia quaque nocte.*

℞ *Extract. Ecphractic. ſine Aloe* ℥ i ß. *F. Pilulæ mediocres deaurandæ, quarum tres bis die ſingulis diebus deglutiat, manè ſcil. & quarta pomerid.*

Hiſtoria Tertia.

Dominus Dent, incola in vico dicto *Whitecroſs-ſtreet*, opem meam & conſilium per plurimos annos petere ſolebat, quoties de ſanitate ſua, vel familiæ recuperanda ageretur; Vir ſanè probus, quadantenus tamen melancholicus, indeque comp tationibus nocturnis, iiſque ſeris, & admodum longis, ad erigendum oppreſſum animum deditus. A quo in habitum corporis craſſum, & tanquam calloſum incidebat. Tandem verò circiter annum ætatis ſuæ quinquageſimum, longis & incertis intervallis, de affectu capitis vertiginoſo conqueri ſolebat; atq; poſt huiuſmodi tres, vel quatuor paroxyſmos (quotum unus, vel alter prope ad apoplexiam accedebat) ab uxore chariſſima, & obſequentiſſima frequenter monitus, & obnixè rogatus, tandem hoc negotium ad me deferre conſenſit; Vir alias à medicamentis, ſiquis alius, maximè abhorrens. Sanguine verò è vena jugulari extracto, & *Emplaſtro Epiſpaſtico* amplo Nuchæ applicato; exhibito etiam leni *Vomitorio*, & deinde *Cathartico* uno, vel altero, una cum *Iulapiis Cephalicis* interſperſis, à præſentibus ſymptomatis jam liberatus, *Chalybeata*, atque alia ad obſtructiones in viſceribus reſerandas pertinētia, quibus futuræ ſanitati proſpici potuerit, planè reſpuebat. A cujuſmodi neglectu accidit, quod anni unius, vel alterius ſpatio recidivationem iterùm, iterùmque perpeſſus ſit. Tandem verò à Medicaſtro quodam *Spagyrico* ſatis jactabundo, exhibito illi, abſque aliqua præcedenti evacuatione, *Arcano*, neſcio quo, *Martiato*, morbum illicò à cerebro ad pulmones, & Diaphragma translatum eſſe contigit, ſub ſpecie Aſthmatis ſicci; adeò ut, qui antea de vertigine conqueri ſolebat, jam multò magis perpetuam ſtrangulationem, ſeu ſuffocationem defleret, quæ quidem vel ipſis ſpectatoribus in Ægri vultu ſatis apparebat; quippe quod non tantùm nativus faciei nitor à cute craſſeſcenti jam planè perierat; verùm etiam genæ, & ipſa labia loco ſoliti roſei ſplendoris, fœdo livore, quadantenus palleſcente, conſpurcabantur ac ſi Æger longo jam tempore illaqueatus fuiſſet. Necnon oculi, & tota ferè cutis colore Icteritio leviter tingebantur, urina etiam modo Icteritiorum flaveſcente, & ſicuti quantitate perpauca erat, ita etiam Contentis

ſemper

ſemper abundè ſaturata. Tuſſis etiam aderat ferè perpetua, non verò adeò ferox quoniam ſcil. à phlegmate glutinoſo procedebat. Appetitus verò planè proſtratus erat, & ſitis etiam ingens cum aliis febris hecticæ ſymptomatis. Et quidem in hoc miſero & ærumnoſo ſtatu per biennii ferè ſpatium duravit, jam unius, jam alterius Medici curam, atq; opem implorans, nullius verò conſilio diu morigerus, donec tandem circiter ſpatium ante obitum ſuum trimeſtre, cum jam planè maraſmo confectus eſſet, à colliquatione univerſali facta, per copioſam phlegmatis putridi ſputationem, ſudores immenſos, Diarrhœam, & tumores Hydropicos Crurum atque Abdominis valdè moleſtos, ſeſe iterùm, licèt jam nimis ſerò, cum lacrymis, & precibus meæ curæ commiſit, graviterq; indoluit, quod medicaminum tædio ſub morbi initio affectus, tam citò ſeſe à cura & conſiliis meis ſubduxerat; quū à Venæſectione, repetito uſu *Mixturæ Riverii*, atque aliorum *Emeticorum* leniorum, & *Catharticorum*, *Pilularum noſtrarum Balſamicarum*, *Linctuum*, & *Apozematum Pectoralium*, *Incidentium*, & *Abſtergentium*, mutatione aeris, atque aliis ejuſmodi plurimum emolumenti percepiſſet, licèt in integrum ſanitatis ſtatum nondum redactus eſſet; cum jam præ Diatheſi tabida, & colliquatione univerſali vires evacuationibus neceſſariis omninò impares eſſent. Nihilominùs manus adjutrices pro viribus miſero ægro porrigebam, & primùm tumorem Hydropicum ſubductione humoris per alvum minuere tentabam, bolo *Cathartico* ſequenti.

℞ *Conſerv. Flor. Cichor. pulv. Rhei.* ā̄ā. ℈ i. *Reſin. Ialap* ℈ ß. *Sal. Abſinth. gr.* v. *Syr. Cich. cum Rheo q. ſ. Ms. F. Bol.*

Operationem primi *Boli* cū *ἐυφορίᾳ* ferebat, attamen præ Ægrotantis languore, atque febre, non auſus ſum *Bolum* iſtum tam ſæpè repetere, quàm hydrops id poſtulabat. Incaſſùm etiam *Iulapio Diuretico ex Aq. Petroſelin. Fœnicul. Lumbric. mag. Syr. è v. Radic. Sal. Succini*, &c. urinæ fluxum promovere ſatagebam; à cuius uſu febris quadantenùs augeri videbatur; quam denuò uſu *Corticis Peruviani*, ſaltem in tempus ſuſtuli. Ubi verò appetitum exindè non reſtitutum deprehendi, non adeò multùm ab iſto medicamento exſpectavi. Ideoque obſtructiones hepatis, (in quo primum morbi malum latitare ritè ſuſpicatus ſum) uſu copioſo *Apozematis noſtri Hepatici*, & *Diuretici* jam antè memorati, & *Chalybeatis* etiam commodiſſimis reſerare, ut etiam pulmonibus *Pilulis noſtris Balſamicis*, *Linctibus*, & *Apozematis Pulmonaribus* proſpicere molitus ſum. A quorum uſu meliùs reſpirare, & minùs febricitare, cutim etiam & urinam minori flavedine tinctam habere videbatur. Colliquatione tamen adhuc perſtante; & hydrope prævalente, cum etiam jam media hyeme eſſemus, de ejus reſtauratione planè deſperavi, ideoque eum pro voto ſuo in aerem ruſticanum & apricum dimiſi, quo ibi *ἐυθανασία* ſaltem, quantum eius ſymptomata ferre poterant, frueretur: Ubi ſpatio iv. vel v. hebdomadum ab iſta univerſali colliquatione confectus, ſenſim more candelæ exſtinctus eſt; de hoc, præter cetera ſymptomata, querimoniam faciens, horrendo ſcil. & quaſi ſpaſmodico dolore ab hypocondrio dextro per magnam abdominis partem producto; quod quidem neque tollere, neque mitigare potui vel *Linimentis*, vel *Fotibus Anodynis*, vel quovis alio modo. Quale quidem ſymptoma

Digitized by Google

ma in aliis ejuſmodi ægris ferè ſemper deprehendi; cujus rei rationem à cadavere poſt mortem aperto admodùm facile erat reddere. Sterno enim ſemoto, & thorace aperto, primùm in conſpectum venerunt pulmones, mole plurimùm adaucti, colore à naturali in nigricantem vel cineritium jam mutati, Thoracis parietibus ferè ubique pertinaciter adhærentes, & in omnibus lobis Tuberculis, hic quidem maturis, illic verò crudis referti. Ex quo ſatis conſtat hanc fuiſſe Phthiſin verè pulmonarem, licet ſymptomaticam. Ipſum etiam Hepar, ſicuti multò majus, quàm par erat, apparebat, (quo pacto Diaphragma inferiùs premendo, proculdubiò non parùm ſuffocationem illam continuam, qua Æger, quocunque aere verſaretur, afflictus eſt, promovebat;) ſic etiam Parenchyma ejus præter tonum naturalem plus ſolito, juſtoque compreſſum & compactum, aeſi planè coctum fuiſſet; & ramuli etiam venæ Portæ ad hepar ab hypogaſtrio tendentes, ubique ultra naturalem tonum diſtenti, & varicari erant. A quibus æquè facile eſt cauſam Icteritiæ hujus Chronicæ diſpoſitionis, quæ hic primam anſam Phthiſi præbuit, deducere, atque horrendi illius doloris ab hypochondrio per abdomen producti, de quo non tantùm hunc Ægrum, verùm etiam *Dominum Maddox*, jam antè memoratum, *Dominam Iames*, *Dominum Freeſtone* in *Bucklersbury*, alioſque ferè omnes hoc modo decumbentes querelas, cum magnis ejulationibus ita attentè & perpetuò facere obſervavi, ac ſi nullo alio ſymptomate afflicti eſſent. In his tamen hic dolor renum, & lumborum regionem magis occupat, doloris Nephritici, vel lumbaris ſcorbutici æmulus; ſicuti accidebat *Domino Maddox*, & *Domino Freeſtone*: in illis verò ipſius Abdominis anteriorem partem, præſertim verò hypogaſtricam, ſub veræ *Colicæ* ſpeciæ; quo pacto affectus eſt *Æger*, de quo jam ſermonem habemus.

Ab hac quaſi compreſſa denſitate & duritie Parenchymatis Hepatis, adeò præternaturaliter intumeſcentis, & ab inſigni varicatione *Venæ Portæ* indè conſequenti, ſicuti rationi & ferè vel ipſi ſenſui, ſatis conſtare poteſt, de *Ætiologia* Chronicæ illius Icteritiæ diſpoſitionis, ex qua *Æger* noſter in *Phthiſim* primùm erat diſpoſitus: ità non minùs de ortu horrendi illius doloris, qui partes abdominis occupaverat, & forſan etiam hydropis illius Aſcitici inſignis quo fatalis dies proculdubiò multùm acceleratus fuerat.

Quod ad Chronicam illam *Icteritiam* diſpoſitionem attinet, nemo mirari debet, cum Organum hoc magnum, bilis colatorium, nativa ſua laxitate penitùs, privetur, ſi à conſtrictione, ſeu compreſſione Parenchymatis indè conſequenti, nativæ ſuæ functioni exſequendæ impar reddatur; ſecretioni ſcil. partium bilioſarum è ſanguine, & earum excretioni in ductum biliarium & in veſicam felleam, in egregios uſus eis à natura deſtinatos: A quo non potuit non inſequi nimia congeſtio, ſeu coacervatio bilis in ipſo ſanguine, atque indè etiam tinctura cutis flaveſcens, Urina profundè rubra, flava, & Contentis ſaturata: dejectionum Alvi Color quadantenùs albeſcens, unà cum languore, virium proſtratione, ceteriſque Icteri uſitatis ſymptomatis.

Forſan etiam ab hoc compreſſo Hepatis Parenchymate, & varicatione Venæ portæ indæ facta, accidit vaſa lymphatica ab Hepate, vel à Glandu-

lis Conglobatis in ejus ſinu juxta ingreſſum Venæ Portæ ortis ῥῆξιν pati; undè facile etiam ſit rationem Hydropici illius tumoris reddere, qui huic Ægro ſicuti ceteris ferè omnibus hoc modo affectis fieri ſolet, ſub finem Icteritiæ hujus Phthiſeos ſuper veniebat.

Denique quod ad horrendum illum dolorem ſpectat, qui hunc morbum comitari ſolet, notandum eſt omnem Icterum, cujuſcunque fuerit generis, ſive accidentalis ſive habitualis, hujuſmodi ſpaſmodicum dolorem ſemper habere comitem; verùm ſub hac diſtinctione, nempe quod ſicuti Icterus accidentalis provenit à mera obſtructione ductus bilarii, vel communis, per calculum ſcil. vel grutinoſam bilem; ita morbum Peracutum febre periculoſa, & doloribus ſpaſmodicis diriſſimis ad lipothymiam uſque ſtipatum efficit; qui quidem dolor nihilominùs ragione Ventriculi, & ſcapulis circumſcribi ſolet, ſub ſpecie ſcilicet Colicæ Ventriculi: quippe hæ vicinæ partes, per conſenſum cum tenero illo ductu habitum, iamà bile, vel calculis ultra nativum tonum multum diſtento, ſpaſmos dolorificos pati ſolent: Cum è contrà in habituali Ictero, licet ab ipſo morbi initio obtuſus, quidam dolor & gravativus perpetuò in regione hepatis ſentiatur, (ſicuti *Domina Iames*, atque aliis ſæpiùs contigiſſe memini;) ubi primùm ſcil. Parenchyma huius Viſceris à nativa ſua laxitate diſcedens iam nimis compingi incipit: Verùm nullus acutus, & inſtar prioris ſpaſmodicus dolor invadit, niſi partibus hypogaſtricis, ſub ſpecie ſcil. verè Colicæ, vel lumbaribus, forma nephritici doloris, idque non longè ante fatalem diem, ſcilicet non antequam à compreſſione Parenchymatis multùm aucta, in tantum tandem hepar ipſum conſtringi contigit, ut difficilis admodùm, ſiquidem ullus, detur locus ſanguinis è Vena Porta per illum traiectioni: Undè, à preſſura ſcil. ſubſequentis ſanguinis, quis mirari poteſt vel ipſa vaſa ultra tonum naturalem iam diſtenta, ſenſim in magnam molem augeri: modò à fluxu immodico Hærmorrhoidum internarum (in quem huiuſmodi Ægri valdè ſunt diſpoſiti) vel ab aliqua alia Vaſorum ruptura, ſeu etiam apertura, non præveniatur. Ità *Veſalius, lib.* 5. *Cap.* 15. obſervavit, *in Icteritio quodam à fluxu hæmorrhoidali è vivis ſublato hepar multum intumefactum, & Vena Porta ramum per totum Inteſtini Recti ductum ad Craſſitiem ferè Pollicis adauctum*: Guarinonius *etiam Conſultatione*. 584. affirmat, *ſeſe in hypochondriacis non raro inveniſſe obſtructas Meſenterii venas adeò dilatatas, ut ſpeciem Inteſtinorum potiùs quàm Venarum præ ſe ferrent.* Verum quidem eſt dolorem hunc in ipſis Vaſis præternaturaliter diſtentis, ſeu tumefactis non ſentiri; ipſæ enim Venæ, atque Arteriæ (Teſtante *Galeno* I. *de uſu Partium Cap. xii*) Si incidantur, vel urantur, vel laqueis conſtringantur; nihil ſentiunt: Cui ſententiæ lubentiſſimè aſſentior, quippe ſuaſus frequenti Varicum obſervatione, quos in Cancroſis mammis, & Cruribus fæminarum gravidarum accidiſſe ſæpenumerò memini; quæ omnes ab hiſce Varicibus, utut in magnam molem adauctis, obtuſo admodum vel nullo dolore affici videbantur; qui quidem ipſe dolor etiam à præternaturali diſtenſione externæ cutis, & à compreſſione in ſubiectam muſculoſam carnem, à varicibus amplioribus facta, magis quàm à ſenſu ipſorum vaſorum ita varicatorum

Digitized by Google

rum procedere, mihi ſemper videbatur. Neque diſſimili forſan modo dolor ille hypogaſtricus horrendus; Phthiſin Icteritiam comitari ſolitus, de quo iam ſermonem habemus, ortum ſuum traxiſſe cenſendus. Ubi enim primùm hepatis Parenchyma in tantum conſtringi ſeu condenſari contigit, uti naturali ſua laxitate iam privatum, ſanguinis trajectionem difficulter admodum, modo omninò, per ſe admittat; neceſſe eſt venam Portæ, atque eius ramulos, qui ſanguinem huc referunt, à continuo novi ſanguinis appulſu propter hic poſitum obicem, multùm denuò tumefieri, & varicoſos reddi. Quo facto utut ipſæ venæ ad mentem *Galeni*, nullo dolorifico ſenſu afficiantur, nemo tamen debet mirari, à diſtenſione, & ſolutione continui facta in membranis, quas vaſa hæc varicoſa perreptant, horrendum hunc & ſpaſmodicum dolorem oriri, qui uſu ſolùm *Chalybeatorum*, & *Diureticorum* partibus ſubtilibus, & penetrantibus præditorum, eoque ſatis longo, & pertinaci, qui quidem obſtructionem hepatis reſerationi par ſit, tolli poſſit. Quibus obſtructionibus iam ſublatis, & varicibus inde ſponte ſua ſubſidentibus, membranæ, quas perreptant, coaleſcendo à ſpaſmodico hoc dolore illicò liberari poſſint. Incaſſum etiam, vel ad ipſam minorationem huius doloris, adhibentur externæ applicationes calidæ, nempe *Fotuum*, & *Linimentorum Anodynorum*, quæ in Pleuriticis, Colicis, atque aliis doloribus ſpaſmodicis plurimi uſus eſſe ſolent. Quippe quòd ab externo calore ſanguis varicibus contentus magis agitetur, & excandeſcat, unde neceſſe eſt, ut maior vaſorum varicatio, ſeu præternaturalis diſtentio cum ipſius doloris intentione inſequatur. *Oxycratum* verò, *Ceratum Santalinum*, *Vnguentum Roſaceum*, atque alia eiuſmodi, *Styptica*, & *infrigidantia*, eaque frigidè applicata, ſcopum multò magis attingere obſervavi. Super omnia verò *Opium* ipſum internè exhibitum, ſicuti eſt ultimum, ita etiam unicum, ſaltem, maximum, ſolamen & Aſylum huius doloris. Hoc etiam parca manu incaſſum adminiſtratur Nulla enim Doſis verum ſcopum attingit, niſi quæ quidem diſtentis membranis, æquè ac ceteris corporis partibus narcoſin quandam inducere poterit; quod in *Domina Maddox*, atque aliis huiuſmodi Ægris ſæpiùs expertus ſum; quorum dolores neque quidem ipſo *Laudano* mitigare potui, donec *gr. iii. vel iv.* ſingulis vicibus præſcribere cœpiſſem. Verum quidem eſt morbum originalem, ſymptomaticos iſtos dolores inde ortos, diverſas indicationes miniſtrare. In quantum enim hi dolores *Opiatis* mitigantur, in tantum obſtructio, ſeu conſtrictio Parenchymatis hepatis, quæ primam anſam dolori præbuit, augetur, & confirmatur. Et quidem quod tempore diurno *Chalybeatis* perficitur, nocturno *Opiatis* quadantenus diruitur. Utcunque tamen, in quantum vitalis Indicatio id requirit, oppreſſa & languens natura neceſſariis *Opiatis* ſuffulcienda eſt. Vita enim perpetuo horum ſpaſmorum tædio iam corruente, neque *Chalybeatorum*, neque medicaminum cuiuſcunque alterius generis uſui idoneorum, locus concedi poteſt. Ideoque in hoc caſu, licet uſus *Opii* ſummè neceſſarius, à prudenti Medico debitis intervallis concedi poſſit, (qui etiam diligentiori, & diuturniori uſu Medicaminum *Ecphracticorum*, & *Attenuantium* compenſari debet) non tamen ſine

urgenti

urgenti neceſſitate vel minimum granum *Laudani* exhibendum eſt, quippe quod morbus primarius planè contraindicet.

Hiſtoria.

Uxor *Domini Preſtbury*, Incolæ cujuſdam Inſulæ dictæ *Blackfryers*, quæ jam per menſes aliquot ingravidata fuerat, Mulier ſanè proba, verùm quadantenus anxia, & cogitabunda, à curis, atque animi Pathematis variis tandem Icteritia facta eſt, à ſecretione ſcil. bilis jam deficienti, propter ipſius Hepatis parenchymatis condenſationem quaſi Schirroſam effectam. Verùm ab Ictero jamdiu neglecto non tantùm tabida, & emaciata, longa ſcil. ſucci nutritii ſubtractione, facta eſt; verùm etiam appetitu privari, ſiti, & calore hectico quadantenùs affici, dyſpnœa, tuſſi, atq; aliis Phthiſeos Pulmonaris jam incipientis ſymptomatis affligi cœperat, idque adeò ut vel ipſe ego eam brevi Phthiſicè interituram crederem, niſi illi ſuppetiæ ad hepatis obſtructiones reſerandas ſatis tempeſtivè miniſtrari potuerint: Ideoque cùm præ metu abortionis neque *Tincturam ſacram*, neque *Aquas Minerales Purgantes*, neque *quicquam aliud Catharticum* Medicamentum præſcribere auſus ſim, Menſis Maii die 3. præſēti Anno, illi propinari juſſi per x. dies continuos ℥iv. *Apoz. Aperitivi* jam antè deſcripti, ſexta quaq; hora, bis die, addēdo etiā hauſtui *Vini Chal* ℥i. Cùm verò ob naturalē quandam Antipathiā quam adverſus Crocum habuerat, neque hanc, neq; *Radic. Curcumæ*, neq; & forſan etiam alia aliqua Ingredientia, miſce medicaminibus cōtenta ferre potuerit; verùm ea ſimulatque fuerant ſumpta ſtatim rejiceret; idque non ſine inſtantis abortionis ſignis, Indicationibus prioribus illicò ſatisfacere novo præſcripto in eaſdem intentiones compoſito, *Maii* 25. more ſequenti ſatagebam

℞ *Pulver. Milleped. Stercor. anſerin.* ana. ℥ii. *Salis Martis* ℈i. *Syr. è v. Rad. q. ſ. M. F. Pilul. mediocres deaurand. quarum tres capiat ter die, horis Medicis, ſuperbibendo ſingulis doſibus* ℥iv. *Apozem. ſeq*

℞ *Rad. Cichor. Gram Petroſel. Fœnicul. Aſparag.* ana. ℥ii. *Cortic. interior. berber.* ℥i. *Raſur. C. C. Ebor.* ana. ℥ß. *Vuar. Corinth.* ℥ii. *Coq. in Aq. Font. q. ſ. ad* ℔i ß. Addendo circa finem ebullitionis *Vin. Alb. Gallic.* ℔ß. Colaturæ adde *Aq. Lumbr. Mag. Syr. ex Eryſimo* ana. ℥iii. *Succ. unius Lim. Ms. F. Apozema.*

℞ *Aqu. Petroſel. Fœnic.* ana. ℥iv. *Aqu. Lumbric. Mag. Pæon. comp.* ana. ℥i. *Syr. è v. Radic.* ℥i ß. *M. F. Iulap. è quo cap. Cochl.* iv. vel v. in languoribus.

A quorum diuturno uſu (adminiculante etiā quadantenus ruſticano aere) non tantùm ab Ictero; verùm etiam à tabe, & à ſymptomatis Pulmonum morbidis, idque abſque vel uno Medicaminum Thoracicorum grano, planè libera evaſit, jam tandem etiam ad ſolitam temperiem, atque appetitum reſtituta benè valet.

CAP. XIV.

De Phthiſi Pulmonari ab internis ulceribus viſcerum, & partium membranoſarum orta.

A Longa & copioſa ſubtractione ſucci nutritii facta per ulcera vetera, atq; ampla, quę magnā puris Ichoroſi copia perpetuò effundere ſolent, qua-

quacunque corporis parte, interna vel externa, ea ſedem habere contigerit, flammam in partibus ſolidis accendi, atque ægrum inde tabidum reddi, in *Primo Libro*, ratione æquè, ac experientia freti probavimus. Ab hujuſmodi etiam ulcerum ſanatione, præſertim verò ſi conſueta fuerint & vetera; vel fortè etiam maligna aut fiſtuloſa, Phthiſin ipſa Pulmonarem ſæpiſſimè ſuperinduci *Capite* Octavus huius *Libri* ſatis, ſuperque innuimus.

Quandoquidem verò à diuturna duratione ulcerum in viſceribus, & partibus membranoſis internis natorum; præſertim verò in iis, quæ nobiliora & maioris uſus eſſe reputantur, qualia ſunt Hepar, Renes, Teſticuli, Ovaria, Uterus, atque eius Vagina, Veſica Urinaria, Ventriculus, Inteſtina, &c. Ægros æquè frequenter ac ab ipſorum ſanatione, per longam ſucci nutritii ſubtractionem, non tantùm in ſtatum univerſalis Atrophiæ redactos tandem tabidos reddi; verùm etiam ipſa Phthiſi Pulmonari inde ab initio non raiò affici obſervarim; lubet hic loci, ſuccinctim licet, de peculiari huiuſmodi Phthiſeos genio obſervationes noſtras etiam, quas nobis Praxis obtulit, ſubnectere.

Neque mirum cuiquam videri debet, huiuſmodi ulcera, præſertim verò ſi fuerint Chronica, Phthiſi verè Pulmonari anſam præbere poſſe, qui ſeriò ſecum perpendat, quantæ ſint & quàm continuæ ſucci nutritii per huiuſmodi ulcera excerni ſoliti impenſæ; quantaque etiam ab hac Chyli ſanguinis reparationi deſtinati ſubtractione, totius maſſæ depauperatio, unà cum acrimonia inde inſequenti; quantuſque marcor, ſeu Atrophia partium exinde proveniens; quanta inde ſanguinis, & ſpirituum excandeſcentia, ſeu motus inteſtinus; quantumque denique incendium cum calore fixo in toto habitu corporis, unà cum colliquatione univerſali ſucci nutritii è maſſa ſanguinea (cui ob calorem & acrimoniam præternaturalem perfectè aduniri non potuit) per quamvis Portam, qua datur via, reddita. Ut verò quod res eſt ingenuè fatear, magis mirari ſoleo quòd in hoc univerſali incendio & colliquatione Pulmones (quorum Parenchyma naturaliter eſt adeo tenerum, veſiculoſum, & ſpongioſum, & proinde, ſicuti à calore hectico citiſſimè affici, ita etiam à particulis purulentis illuc per circulationem tranſlatis æquè citò corrumpi aptum natum, & in omni notabili colliquatione præ ceteris quibuſcunque partibus humorum ſuſceptivum.) unquam diu à labe Phthiſica immunes manere poſſint. Et quidem ut rem ipſam loquar, quotieſcunque hæc ulcera in veſica urinaria, utero, vagina, ovariis, vel renibus, aliiſve viſceribus, aut partibus membranoſis à corde remotis, indeque minoris notæ, naſci contingit, ſicuti ſemper Phtiſin inde natam magis Chronicam eſſe obſervavi; ita paulò ante mortem eam certiſſimè terminari in Phthiſin verè Pulmonarem, ſcilicet, à Pulmonum infarctione, ad tubercula, eaque tandem matura & exulcerata, unà cum tuſſi importuna, reſpiratione anheloſa, colliquatione univerſali, & reliquis hujus fatalis morbi ſignis ſenſim progredientem. Utcunque, in Phthiſi magis acuta, & præcipiti, ab exulceratione ſcil. Hepatis, Ventriculi, aliorumve viſcerum, aut partium membranoſarum propiùs cor ipſum ſitarum oriunda, pulmones non tam exulceratos, quàm diſcolo-

ſcoloratos, infarctos, & Thoracis parietibus adhærentes, & tandem (ubi ſcilicet peſſimè affecti fuerint) tuberculis crudis refertos, in hujuſmodi cadaveribus, cultro anatomico poſt mortem ſubiectis, inveni: Siquidem præ ſubita vitæ extinctione, ſatis temporis conceſſum non fuerit, quo pulmones labe hac Phthiſica tam altè imbuerentur; Ægro morte præcipiti à Phthiſi originali è vivis priùs ſublato, quàm tubercula pulmonum maturari, vel Phthiſis Pulmonaris ultra ſecundum ſuum ſtadium provehi poſſit. In hac verò ipſa acutiſſima Phthiſi eadem planè ſymptomata, ſi non magis etiam atrocia, quàm in Phthiſi verè Pulmonari funeſta deprehendi, eandem ſcilicet ferocem, & importunam tuſſim, eandemque dyſpnœam, licèt à mera infarctione Pulmonum, & à tuberculis crudis in iis natis provenientes; febrem verò primùm inflammatoriam, poſt verè putridam, & intermittentem, colliquatione univerſali, deliriis, aliiſque magis diris & funeſtis ſymptomatis, quàm in Phthiſi Pulmonari Originali ſtipatam, quæ ab inflammatione, & exulceratione viſcerum, vel partium membranoſarum maximè nobilium oriuntur. Adeò ut difficillimum ſit Phthiſin hanc à Pulmonari originali diſtinguere, niſi per ſymptomatum intenſiorem gradum, & per aliqua κειτήρια partis primariò affectæ Pathognomonica.

Omnis hujuſmodi Phthiſis Pulmonaris curatu eſt admodum difficilis; utpote è quodam perenni fonte ſcaturiens. Ulcera enim interna, quæ anſam huic Phthiſi primùm præbuere, rarò perfectè ſanari poſſunt, utpote extra ſphæram Chirurgiæ poſita. Et quidem Phthiſin hanc, abſque ulcerum, à quibus originem ſuam trahit, ſanatione, radicitùs curare, & effectum cauſa ſua adhuc manente tollere, idem eſt. Verùm quidem eſt quòd, quoties ſcil. hæc ulcera parva atque benigna eſſe contingit; atque etiam in renibus, veſica urinaria, teſticulis, ovariis, Vagina Uteri, aliiſque partibus membranoſis, aut viſceribus à corde remotioribus ſita; ſicuti ipſa ulcera (quæ hic formam cauſæ induunt (nonnunquam perfectam curationem admittunt, ita etiam non minùs ipſa Pulmonaris Phthiſis ab illis dependens curari poſſit. Hæcce verò Phthiſis ſive curationis capax fuerit, ſive non; quadantenus tamen morbi Chronici genium ſemper ferè induit. Atque hinc nonnullos huiuſmodi Ægros per plures menſes, imò aliquando etiam annos Phthiſicè languentes, ſenſim emarceſcentes & colliqueſcentes deprehendi; præſertim verò ubi morbi fomes in rene, veſica urinaria, vel vagina uteri ulcerata jam delituit. Phthiſin ab Ovariorum, teſtiumve virilium ulcere ortam mediam quandam naturam ſortitam, utplurimùm verò Ægros intra ſpatium unius anni è vivis ſuſtuliſſe obſervavi: Illam verò, quæ ab ulceratione ipſius Uteri, Ventriculi, Hepatir, aliorumve viſcerum, aut partium membranoſarum maximæ notæ oritur, more peracutæ Phthiſeos, ſpatio perpaucorum menſium, vel etiam hebdomadum vitæ flammam extinxiſſe; ſiquidem citiſſimè febre primùm egregiè inflammatoria, dein verò putrida intermittente, & colliquatione univerſali, unà cum vigiliis, deliriis, ſpaſmis, aliiſque diris generis nervoſi ſymptomatis ſtipatam. Utcunque verò, ob præcipitem à natura morbi primarii effectam ruinam, ex inſpectione Cadaverum poſt mortem, labem non

tam

tam altè pulmonibus inſediſſe, quàm in ceteris Phthiſibus magis Chronicis fieri ſolebat, deprehendi; ubi ſcil. ob inducias ſatis longas à morbo primario vitæ datas, Pulmones non tantùm inferciri contigit, verùm etiam Tubercula in iis naſci, eaque tandem in Apoſtemata converti. Generaliter verò loquendo, ſicuti omnis hujuſmodi Phthiſis difficilis curatu eſt; ita etiam eo magis quo magis acuta eſt, utpote ab ulceribus majoris notæ orta. Neque quidem unquam perfectam curationem admittit abſque ulcerum ſublatione, qualiacunque ea fuerint, & in quocunque viſcere, vel membranoſâ parte nata; quæ quidem primam anſam huic morbo præbuere.

Ex jam dictis vel ipſi rationi ſatis conſtare poteſt, quæ ſint Indicationes hujuſmodi Phthiſeos Curativæ, quas etiam fœlix Praxeos ſucceſſus vel ipſis oculis quotidie ſubjicere ſolet; quoties ſcilicet morbus proprio ſuo genio curationem admittit. Eaſque morbum primarium æquè ac Pulmones ipſos reſpicere oportet, primò ſanationem ulcerum quacunque Corporis parte ea orta fuerint, totis viribus promovendo, copioſo *Medicaminum Balſamicorum*, & *Traumaticorum* uſu; quæ quidem mitioris generis eſſe oportet, ne flammam febrilem iam in ſanguine accenſam augendo, obſuerint magis quàm profuerint.

Secundò, Pulmonibus ſatis tempeſtivè proſpiciendo, uſu Remediorum *Pulmonarium*, *Opiatorum* ſcilicet, & *Expectorantium*, alternatim exhibitorum; quo labes iis jam impreſſa deleatur, vel ſaltem quàm minimè à morbo primario promoveatur.

Tertiò; *Pectoralibus* & *Balſamicis* ea ſemper admiſcendo, quæ tonum partis primariò affectæ reſtituant, confirment, & ſpecialem reſpectum ad eum habeant; ut *Uterina*, *Hepatica*, *Diuretica*, atque alia hujuſmodi, prout res requirat.

Quartò; Calorem Hecticum in ſanguine & ſpiritibus jam accenſum *Lactea Dieta* accuratiſſima, *Aquis Mineralibus Chalibeatis*, *Decoctis Sarſa Vulnerariis*, *Aqua Calcis*, atque aliis eiuſmodi (quantum præſens Ægri ſtatus ferre poteſt) demulcendo; ut etiam febrem putridam Intermittentem profligando, uſu *Corticis Peruviani* copioſo, debitiſque intervallis ſatis frequenter repetito; denique ſymptomata maximè urgentia, & quæ vires maximè frangant, ſive ea ab ulcere primario, ſive etiam à pulmonibus oriantur, applicatione diligentiſſima relevando Ex gr.

Si primarium ulcus adeò benignum, & parvum fuerit, ut ſpes aliqua perfectæ curationis affulgeat, neque tandiu perduraverit, ut vires exinde jam multùm fractæ ſint; neque in parte tam nobili ſitum fuerit, ut præceps ruina per Phthiſin acutam minetur; omninò in primo ipſo curationis limine Ulceris primarii ſanationem tentare convenit, exhibitione copioſa *Calomelan*. idque non tantùm *Catharticis* commixti, ideoque debitis intervallis; verùm etiam per ſe, Doſibus confertim repetitis, ad ſalivationem ex conſulto excitandam: qua (ſi vires tantæ evacuationi pares fuerint, & cetera etiam conveniant) ſicuti ulceris ſanationi, ita etiam Phthiſeos ſubſecuturæ præcautioni, multò meliùs quàm quovis alio medicaminum apparatu conſultum erit.

Sin verò iſtud à virium debilitate, febris intenſo gradu, & à genio Peracuto Phthiſeos contraindicetur; ſaltem ſicuti medicamenta *Antimonialia*, ita *Mercurialia* curationis methodo inter-

intervallis juſtis ità diſpoſita ſint, ut ſine quavis impenſiva evacuatione inde excitata vires ſuas egregiè ſanativas fæliciter exſerant. Ex. gr. ſumat Æger omni nocte gr. xv. vel xx. *Antimon. Diaphoret. in morſulo Conſerva Roſar. Rubr. Antiqu. cum Balſamo Leucatell. commixit. Tertio etiam vel Quarto quoque mane* ℈i. *vel* ʒß. *Mercur. dulc.* à *Cochleari lactis*.

Bibat etiam *Decoct. Sarſæ Vulnerarium aliàs deſcrip.* in potum ordinarium, addendo ſemper tempore uſus *Syrupi Balſamic.* quantum uni hauſtulo Ægri palato grato, inſerviet.

Pilulæ noſtræ Balſamic. hic etiam plurimùm conferunt ita præſcriptæ ut Æger tres earum quotidie capiat horis medicis, ſuperbibendo ʒ iv. vel vi. *Decoct. Traumatici*, & *Pectoralis anaticè commixt.* Hic etiam apprimè convenit fervorem ſanguinis Hecticum temperare *Diæta Lactea* accuratiſſimè inſtituta, vel etiam (ſi cetera conſentiant, & tempeſtas anni id ferat) uſu longo *Aquarum Mineralium Chalybeatarum*, quarum vim præſertim in curanda Phthiſi à renum, & Veſicæ Urinariæ ulceratione orta, ſæpiùs cum fèlici ſucceſſu ſum expertus. Neque minoris uſus eſt tam ad acrimoniam, & fervorem ſanguinis demulcendum; quam ad ſaburram particularum purulentarum, & heterogenearum in ſanguinis maſſa congeſtarum per vias urinarias ſubducendam, horis medicis exhibere *Emulſionem è* 50. *vel* 60. *Millepedis*. ʒ iv. *Decocti Sarſæ Vulnerarii*, *Syrupo Bal. edulcorati*; *vel decoct. Pectoral. & Traumatic.* ana ʒ ii. *factam*.

Magnæ etiam efficaciæ eſt *Cortex Peruvianus* in hoc caſu ad relevationem febris putridæ intermittentis à commixtione particularum purulentarum, & heterogenearum maſſæ ſanguineæ ab ulcere primario immiſſarum ortæ, quem in hunc finem ſepiùs juſtis intervallis repetere oportet, quo induciæ obtineantur tam ad languentem naturam ſuffulciendam, quam ad uſum medicaminum Balſamicorum, aliorumque ejuſmodi, quæ morbum primarium reſpiciant.

Hiſtoria Prima.

Dom. Neaſt, *Presb. Londinenſis*, & amicus meus integerrimus, qui dum *Oxonia* degebat, circiter annum ætatis ſuæ viceſimum octavum à multo labore in campanarum agitatione impenſo, colica Ventriculi horrenda ſubitò corripiebatur; proculdubio à motu calculi è veſica fellea in ductum verſus Inteſtina tendentem effecta, à quà neſcio quo pacto liberatus eſt: Liber tamen ab omnis ejuſmodi Paroxyſmi recrudeſcentia manſit ferè ad annum ætatis ſuæ quadrageſimum, *annumque Domini* 1670. A quo tempore per Decennium ferè integrum, ſcil. ad fatalem uſque diem, ſæpiùs in anno à quovis vehementiori motu, percepto frigore, hauſtu *Canarini* vini, vel quavis alia vel minima cauſa, hoc diriſſimo morbo corripi diuq; detineri ſolebat, cum cruciantibus lateris doloribus, febre intenſa, atque aliis uſitatis ſymptomatis. Quum primum verò ad eum inviſendum accerſeret, morbum Pleuritidem eſſe falsò autumans, *Venæſectione* repetita, *Fotu*, & *Linimentis Anodynis*, ut & medicamentis *Pulmonaribus* incaſsùm illum à cruciantibus ſpaſmis liberare ſatagebam; donec tandem à magis attenta inſpectione tã urinæ profundè rubræ, & flaveſcentis, quàm ſtercoris albeſcentis, & cutis calore Icteritio leviter tinctæ ſententiam meam jure mutaverim; atque exindè uſu iterato *Tinctura ſacra*

Digitized by Google

cum *Laudano*, hora ſomni exhibitæ, & *Aquarum Mineral. Cathartic. Coct.* & *lacte alterat.* matutinis ſequentibus propinatarum, excruciantem Paroxyſmum ſuſtulerim; Atque hoc pacto eum in poſterum facili & levi negotio, idque illicò tollere ſolebam. Quamvis verò Paroxyſmi fuerint hoc pacto facti breviores, à frequenti tamen eorum revireſcentia (quippe quod, quamdiù hæc ſpaſmodica conſtrictio ſuper ductum felleum à calculo ſimul obturatum maneret, uſitata bilis inteſtina excretione inde impedita, neque minùs etiam nutritia alimentorum parte unà cum ſtercoracea deorſum detruſa, pauculum admodum, ſi quidem quicquam reparationis ſanguinis miniſtrabatur;) Æger ſenſim indies à debiti ſucci nutritii detractione emarceſcebat, ſuperinductis etiam tremoribus, atque ſpaſmis in genere nervoſo frequenter recurrentibus. Quibus jam obſervatis; ad ſubitum Naturæ collapſum præveniendum, inter cetera, medicaminum *Chalybeatorum*, præſertim autem *Aquarum Vitriolicarum*, uſum quotannis repetendum injunxi; à quibus obſtructionum reſerationem, æquè ac toni hepatis iam labefactari reſtitutionem inſecuturam ſperabam. Tandem verò Æger circiter Annum ſcil. 1680 à ſæviſſima Colica, unà cum febre inflammatoria correptus, licèt Venæſectione, & debito regimine tractatus eſſet, febre tamen denuò in putridam intermittentem quotidianam faceſſente, non obſtante *Corticis Peruviani*, *Medicaminum Pulmonarium*, & *Inlapiorum Temperantium* uſu, & *Veſicatoriorum* etiam applicatione, atque aliorum quæ vel mihi vel Collegæ meo eximio, *Doctorii Paget*, maximè efficacia eſſe viderentur, exhibitione, intra ſpatium ſex hebdomadum vir ille egregius ſummè tabidus interiit, in febrilibus Paroxyſmis delirans, perpetuò etiam Aſthmatica tuſſi eodem modo, quo hi qui Phthiſi verè Pulmonari affecti ſunt, miſerè afflictus, & colliquatione etiam univerſali confectus. Cadavere poſt mortem aperto invenimus veſicam felleam variæ magnitudinis calculis inſtar marſupii valdè diſtentam, ſine vel minima incluſæ Bilis guttula. In concava etiam hepatis parte, juxta Venæ Portæ ingreſſum, Apoſtema amplum repertum eſt, quod in ſe *Libram* ferè veri confecti puris continebat. Pulmones verò, non obſtante inſigni tuſſi atque dyſpnœa, licet variis coloribus infectos, atque infarctos & Thoracis parietibus adhærentes, nullis tamen tuberculis, ſaltem maturis, affectos deprehendimus.

Undè mihi ventriculi frequenter recurrens Colica, à motu calculorum è veſica fellea ortum ſuum duxiſſe videbatur; Univerſalis, & Habitualis Tabes à frequenti bilis obſtructione, colica illa effecta; funeſta verò febris, primùm inflammatoria & dein putrida intermittens, una cum colliquatione univerſali, & inſequenti maraſmo, ab inflammatione, atque exulceratione hepatis: Tuſſis denique, atque dyſpnœa à leviori Pulmonum ſymptomatica affectione, quæ verò ob præcipitem morbi primarii genium (utcunque dira iſta tuſſis videbatur eſſe Aſthmatica) ultra primum Phthiſeo Pulmonaris ſtadium non erat provecta.

Hiſtoria Secunda.

Uxor *Domini Graves*, incola vici dicti *Pater Noſter Rous*, quæ quidem Virgo, valdè Cachectica eſſe ſolebat; jam verò poſt paucos menſes à contracto matrimonio, atque ante annum ætatis ſuæ vigeſimum melancholicæ, & pectore oppreſſa eſſe incipiebat: Abdomen etiam intumeſcebat, uno tamen latere magis quàm altero: appetitus planè proſternebatur; ſitis verò adaucta eſt, & tabes unà cum febre hectica in tantum tandem invaluit, ut inani graviditationis ſpe iam prorſus depoſita, ego, licèt nimi ſero, ad miſeram hanc Ægram inviſendam accerſerer. Quam quidem in ſtatu tabido colliqueſcentem inveni, febre etiam putrida intermittente quotidiè afflictam, quæ inſuper Diarrhœa Torminoſa, immenſis colliquativis ſudoribus, tumores hydropico crurum æquè ac abdominis, tuſſi Catarrhali perpetua, reſpiratione anheloſa, atque aliis uſitatis Phthiſeos Pulmonaris funeſtæ ſymptomatis ſtipata erat. A quibus Ægra tandem in maraſmi ſtatum redacta, ſpatio ſex hebdomadum, vel eo ampliùs, non obſtante copioſo medicaminum *Pulmonarium* & *Uterinorum*, *Corticis Peruviani*, *Laudani*, *Iulapinm Perlatorum*, *Veſicatoriorum*, atque aliorum primarium morbum, æquè ac varia inde ſymptomata reſpicientium uſu, ſenſim marceſcens, eodem planè modo, quo Phthiſi Pulmonari affecti ſolent, extincta eſt. Aperto poſt mortem cadavere, pulmones, præter omnem ſpem, non adeò altè Phthiſica tabe affectos invenimus: Siquidem licet eos interſactos, coſtis adhærentes, & variis coloribus tinctos deprehenderimus, nulla tamen in illis (quantum memini) Tubercula ſive cruda, ſive matura, reperta ſunt: Unius verò Ovarii Parenchyma planè ulceratione exeſum, & conſumptum erat; exteriorem vero membranam mirum in modum hydropico humore diſtentam reperimus; adeò ut ex ea, quæ quidem maximam jam inferioris ventris partem occupaverat, plures lymphæ quadantenùs purulentæ Libras extraxerimus, unà cum magna copia oſſiculorum, & fibrillarum, ſeu (ut mihi videbatur) glanduloſi Parenchymatis ſtaminum, quæ præ ſe flavi crinis formam ferebant.

Undè mihi conſtare videbatur funeſtam iſtam febrem colliquatione illa fatali ſtipatam, (utcunque hæc Phthiſis fuerit ſecundariò & ſymptomaticè Pulmonaris; atque tuſſis,) & quadantenùs etiam ipſa dyſpnœa) à pulmonum infarctione & adhæſione ortum ſuum duxerint;) ab ipſius Ovarii inflammatione, & exulceratione originem ſuam habuiſſe: à qua febre etiam colliquativa, ut etiam à ſucci nutritii per immenſum Ovarii tumorem Hydropicum detractione, Tabes adeò præceps, Dyſpnœa tam gravis facta eſt, ut exindè vita jam præproperè in extremum diſcrimen perducta, ſatis longæ induciæ conceſſæ non fuerint, quò pulmonibus impreſſa tabes ultra primum Phthiſeos Pulmonaris ſtadium provehi poterit, utut omnia Phthiſeos Pulmonaris funeſtæ uſitata ſymptomata adeſſe viderentur.

Hiſtoria Tertia.

Mercator quidam *Londinenſis* ante annum ætatis ſuæ quadrageſimum (cum jam per biennium ferè quadantenùs valetudinariò, & cum appetitu

imminuto, & parùm conſtanti degiſſet, quod forte ſibi ipſi per immodicū vini atq; veneris uſum conciliabat) me tandem conſulvit, de tumore ſcil. & inflammatione quadam dolorifica inde orta, quibus dexter teſticulus per trimeſtre ſpatium jam ferè affectus fuerat, idq; ex occaſione (ut mihi referebat) contuſionis cujuſdam inter equitandum factæ. Mihi quidem iſte tumor *Sarcoceles* ſpeciem pre ſe ferre videbatur. Teſticulus ad magnitudinem pugni intumuit. Inflammatio etiam non contemnenda ſcrotum ipſum æquè ac teſticulum occupavit. A repetita verò ſanguinis detractione, applicationem *Cataplaſmatum* è *Farina hordei*, *Oxycrato* factorum, (affectis partibus ſubligaculo etiam ad confluxum humorum in locum præcavendum ſuſtentis,.) frequenti purgatione ex *Calomelan* & *Confectione Hamech*, liberali etiam potatione *Emulſionum ſeminum iv. Frigid. Aq. Hord. fact.* & *Decocti Sarſæ*, & *China* in potum ordinarium inſtituti dolorifica Inflammatio planè evanuit. Tumor verò, licèt indolens, adhuc tamen manebat, iſque incertæ magnitudinis, nunc maior, nunc minor, & preſſuræ digitorum facile cedens, adeo ut tandem, conſultis duobus maximè expertis Chirurgis, tumor iſte pro Hydrocele habitus iure aperiendus eſſe cenſeretur. Apertura verò per ſcalpellum ſollenniter facta, vix quicquam aquæ, puris verò nihil effluebat. Totum etiam teſticuli parenchyma jamdiù exeſum fuiſſe, & periiſſe videbatur, membranæ verò inveſtientes duræ, & incraſſatæ erant, adeò ut Teſticulus jam apertus ſpeciem referret teſtæ ovi exinanitæ, vel potiùs *mali Punici*, ubi caro, vel Contenta pars jam fuerit extracta: Ex fiſtuloſo tumoris hujus ſtatu factum eſt quod decepti Chirurgi eum, quoniam ſcil. digitorum preſſuræ cedebat, pro hydrocele habentes ſcalpellis ſuis ſubjecerint; licèt quidem poſt jam factam aperturam facile apparuerit eum reverà fuiſſe Veneream fiſtulam, à gonorrhœa aliqua virulenta, veteri & malè curata ortam. E vulnere autem iſto ulcus ingens, quodque magnam Ichoroſi puris copiam quotidiè effunderet, ſuboriebatur; quod licèt ſæpiùs per plurimos dies nos vana ſanationis ſpe illuderet, *Decocto Sarſæ* in potum ordinarium iam iterùm inſtituto, dum *Decocto Amaro*, debitis intervallis, quoties ſcili. opus fuerat, repetito alvus ſubduceretur, & ſingulis noctibus hauſtus *Paregoricus* è *Syrupo de Meconio* propinaretur; à confluxu tamen humorum inexſpectato (quem quidem ut ego Chirurgis conſtanter affirmabam (abſque caſtratione, vel teſticuli fiſtuloſi exciſione præcavere erat impoſſibile) ulcus ſæpiſſimè recrudeſcebat, adeo ut à perpetua, & copioſa ſucci nutritii per vulnus ſubtractione, & ab impenſis, quibus natura impar erat, indè natis, Æger citiſſimè in tabidum atque hecticum ſtatum iam redactus, ſicuti immodicè ſitire, ità etiam appetitu privari; & tandem tuſſi importuna, reſpiratione anheloſa, atque aliis uſitatis pulmonum morbidè affectorum ſymptomatis affligi incipiebat; magis, magiſque continuò marceſcens cum ſubita naturæ ruina, quæ multùm etiam à febris putridæ intermittenis ſuperinductæ Paroxyſmis accelerabatur; qui quotidiè ſtato diei tempore cum algore, calore, & ſudore ſeſe viciſſim excipientibus, redibant; donec tandem Æger in ultimum maraſmi gradum redactus ſatis cedere coactus eſt.

Ex *Corticis Peruviani* repetito uſu eum ſæpiſſimè à febre putrida liberavi,

liberavi, quæ tamen (cauſa in vulnere adhuc manente) totidem vicibus, hebdomadis unius, vel alterius intervallo, recrudeſcebat. Ex uſu etiam *Lacteæ Diatæ* accuratiſſimè inſtitutæ, *Lactis Aſinini*, atque aeris ruſticani aprici beneficio, fervor hecticus in ſanguine accenſus multum mitigabatur; etſi nunquam penitùs exſtingui potuerit, cum cauſa eius procatartica ulcus ſcil. malignum, & incurabile, artem Chirurgicam planè ſuperaret. Unde tandem, parte ulcerata gangiæna jam affecta, poſt ſex emenſos decubitus menſes non tantùm à tabe univerſali, verùm etiam à Phthiſi verè Pulmonari licet ſymptomatica ſummè marcidus è vivis ſublatus eſt.

Hiſtoria Quarta.

Dominus Nye, filius *Philippe Nye*, Miniſtri eximii (ut vocant) *Nonconformiſta*, cum jàm circiter annum ætatis ſuæ trigeſimum, à tumore in ventriculo ſuccreſcente, Cardialgia, & vomitione ferè perpetuò per anni ſpatium affli. ctus eſſet, (à quibus ſymptomatis neque frequenti uſu *Calomel. Aqu Miner. Purgantium, Chalybeatorum, Milleped. Decoct. Sarſ. Coral. Margar. Ocul. Cancr. prapar.* neque aliorum etiam medicaminum omnigenorum, vel à doctiſſimis, expertiſſimiſque Medicis præſcriptorum liberari potuit;) Tumoribus tandem inflammari, & exulcerari incipientibus, à febre inflammatoria, putrida intermittente excepta, celerrimè correptus, non tantum in ſtatum tabidum à colliquatione ſcil. univerſali præceps ruebat, verùm etiam pertinaci tuſſi, Dyſpnœa, atque omnibus alis Phthiſeos Pulmonaris acutiſſimę ſymptomatis afflictibus, me tandem, licet incaſſum, accerſebat. In ultimo enim ſtadio Phthiſeos pulmonaris ſymptomaticæ, (quæ ſicuti proprio ſuo genio fatalis, ita etiam præceps erat) eum decumbentem deprehendi. Ideòque ubi iam in urgentium ſymptomatum relevationem adjutricem manum, quantũ potuerã, porrexiſsẽ, memet (fatali Prognoſtico priùs habito) illicò ſubduxi.

Neque quidem miſerrimus iſte Æger per plures dies apud vivos agebat. Copia autem cadaveris poſt mortem inſpiciendi mihi non conceſſa, utut omnia uſitata Phthiſeos Pulmonaris ſigna adfuerint, quantum tamen pulmones ipſos exindè labefactatos fuiſſe contigerat, ut liquidò mihi, tanquam oculato teſti, non conſtabat, ita neque fidenter poſſum affirmare.

Hiſtoria Quinta.

Vetula quædam, uxor cujuſdam *Iuriſperiti*, habitantis in vico dicto *Shoe-Lane*, cũ jam (ſicuti mihi ipſa narrabat) per ſpatium viginti annorum, præ urgenti, ſcil & continua Dyſuria, ſomnũ vix ad unius horæ dimidium in unam vicem protrahere potuerat; quo, una cum aliis diris comitantibus ſymptomatis, plurimùm atque diu (idque non obſtante vel optimorum Medicorum frequenter habito conſilio) attrita, indeq; tandem in ſtatum planè tabidum, atque hecticam redacta, lectoque præ debilitate ſcil. & viriũ & languore perpetuò affixa, me non multùm ante funeſtum diem accerſebat; cùm jam ob proſtratum appetitum à victu æquè ac à medicamentis longo iam tẽpore abhorruiſſet. Mulierẽ ſanè egregiam, fortitudine ęquè ac prudentia canitiẽ ſuã, ultra conſuetum ſexus morẽ, decorantem deprehendi; in ultimo verò Phthiſeos Pulmonaris ſtadio (ſicuti vel ipſo primo aſpectu ex ſumma emaciatione, tuſſi febre, & Dyſpnœa conjectabam) ſatis ærumnosè obverſantem. Quippe

Digitized by Google

quod non tantùm eum ſymptomatis Phthiſeos pulmonaris, & febris hecticæ uſitatis; verùm etiam frequenti ventriculi Collica horrendè ſpaſmodica, à motu calculorum è veſica fellea ſæpiùs excitato, necnon continua Dyſuria, à calculo atque ulcere Renum orta, ferè perpetuò conflictare cogebatur. Unde factum eſt ut urina à prima mictione lacteſceret, atque dein ſedimentum valde copioſum fœtidum, & verè purulentum deponeret. Inſpecta verò urina illicò ulcus deprehendi ſatis magnum à calculo in rene affecto eſſe ortum, Phthiſinque pulmonarem ab iſto ulcere, (forſan etiam ſymptomaticè) ſuperinductam fuiſſe, conjectabam.

A tot, tantiſque ærumnis Natura jamdiu attrita, oppreſſa, & ſuccumbente, accidit etiam ut Cerebrum, totumque ſyſtema nervoſum tàm inſigniter, & continuò patiantur, ut, ſuppreſſa omni alia querimonia de Phthiſi, ulcere, & calculo, hoc unicè appeteret, uti ſuppetias illi ferrem contra lipothymias, & languores frequenter recurrentes, item contra mentis vacillationem, & *vapores* (ut eos vocabat) frigidos, atque calidos continuò, noctu diuq; ſeſe alternatim excipientes, à quibus magis quàm à ceteris omnibus ærumnoſis ſymptomatis premi videbatur. Hiſce moleſtiis ſymptomatis totis viribus illicò ſuccurrere conabar, uſu *Sp. C. C. Salis Armoniac. Tinctura Caſtorei*, *Iulapiorum Antihyſtericorum*, atque aliorum ejuſmodi. Neque quidem affectos pulmones, & ulceratos renes (ubi prima huius mali origo deliteſcebat) planè negligebam; quin iis etiam uſu *Emulſionum*, *Medicaminum Balſamicorum* & *Pectoralium* proſpexi, quantum ſcil. habitus corporis attenuatus, & proſtratus appetitus ferre potuere. Incaſſum tamen hæc omnia jam erant præſcripta. Sicuti enim ulcus Renis factum eſt ſua natura jamdiù planè incurabile, ut etiam affectiones pulmonum, & generis nervoſi ſecundariæ inde ortæ videbantur magis triumphatæ jam naturæ Trophæa, quàm vel oppreſſiones, vel morbi quidam accidentales, quos ars poſſit ſuperare. Paulò ante fatalem diem, ubi mors jam præ foribus ſtare videretur, egregia iſta mulier obnixè me rogavit, & quidem ſponſione obſtrinxit, ut ſedulò facerem, quo cadaver ejus poſt mortem cultro Anatomico ſubjiceretur, quo in uſum ſcil. ſuperſtitum illi medendi arti mortua inſerviret, quæ, dum viveret, nihil opis illi præſtiterat.

Copia inſpiciendi cadaver poſt mortem à Marito, licet ægrè, jam conceſſa, præſentibus quàm plurimis eximiis Medicis ſolennis Anatomia inſtituta eſt. Primum obſervatu dignum erat, quod, utut omnes Tabidæ huius artus, atque facies emaciarentur, membrana tamen Abdominis adipoſa pinguedine mirum in modum craſſeſcebat, ut calculoſis ferè accidere ſolet, forſan à ſanguinis motu per vicinas partes minùs expedito, & ſeri per renes ſecretione minùs parca, quàm par erat; Membranam autem exteriorem renis ſiniſtri, utpote à morbida affectione quadantenus intumeſcentis, fortiter ei adhærentem invenimus.

Ipſum verò Parenchyma jam diffectum favi ſpeciem præ ſe ferat, nempe hic inde calculis olim fuerant extruſi, refertum, abſque tamen vel minima præſenti exulceratione. Renem autem dextrum, inſtar Marſupii, calculis, & pure non tantùm refertum, verùm etiam inſigniter diſtentum deprehendimus, toto etiam Parenchymate intra inveſtientes membranas contento

jam